

MAGYAR SZÉKESTŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.
Postafiókbérlet.

TIZEDIK ÉVFOLYAM

FELELŐSSZERKESZTŐ
DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

Az érettségi vizsgálatok reformja.

Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter rövid miniszteri működése alatt több rendbeli alkotásával beigazolta arravalóságát és rátermettségét. Nem mulaszt el egyetlen egy alkalmat sem, hogy közoktatásügyünk hosszú időn át elhanyagolt hiányait pótolja. Meghallgatja természetesen mindazokat a szakférfiakat, kik a kultúra valamely szakában már gazdag tapasztalatokat szereztek és ezen reform akciójában őt méltán támogathatják. Lukács Györgyben megvan minden jónak a megalkotására irányuló készség, és ha egy szakbavágó reform munkálata nem mindenben felel meg az általános felfogásnak, közmegelegedésnek és a gyakorlati élet kívánalmainak, arról csakugyan nem a miniszter tehet.

A napilapok bőven foglalkoztak Lukács György miniszternek az érettségi vizsgálatra vonatkozó utasításával. Sajnos, hogy ez az ujtás még nem vérbevágó. Látszatra nagyon okos, nagyon szép és enyhíti az értelmi fejlettség egészségtelen túlzottságát, de érintetlenül hagyja azt az akciót, amelyet ki kellett volna fejteni az összes középiskolák tanrendszerének megváltoztatására. Az országos közoktatásügyi tanács — fájdalom — még ezzel nem akarta megbolygatni az 1883. évi középiskolai alaptörvényt nehogy az 1883. I. t.-c. is módosításra szoruljon. Pedig tulajdonképpen ez az egyedüli hasznos operáció, t. i. a középiskolai alaptörvény megváltoztatása, amely a mi beteg társadalmunkat egy igen iszapos ingoványból ragadná ki.

Én a magam részéről *nyolcosztályú normál iskolát állítanék fel, a polgári iskolákat megszüntetném, a jelenleg nyolcosztályú középis-*

kolát leszállítanám öt középiskolára. Igaz lélekkel mondhatom ilyen tervezetről sohasem olvastam, — nem lehetetlen, hogy ez csupán olvasottságom hiánya, — de első gymnázista koromtól kezdve a legújabb időkig tanításal foglalkoztam, s ez idő alatt olyan tapasztalatokat szereztem, a melyek megrögzítették bennem azt a tudatot, hogy a középiskolákat, sőt az egyetemet is elvégzett ifjaink a mindennapi élet általános műveltségi fokánál jóval alól álló önképzettségre és elméleti ismeretre sem tesznek szert, tanulmányi idejük alatt.

A gyermekek tankötelezettsége a 6. életévükkel kezdődik. Az ipartörvény értelmében az iparos- vagy kereskedőtanoncok csak a 12. életévükben szegődtehetőek. Tehát a gyermek 6-10 éves koráig az iskolában van, ámde 12 éves kora előtt nem lehet iparostanonc, nem lehet kereskedőtanonc. Mi lesz az intervallum alatt? Egyszerű a felelet: *a szülői hiuság áldozata!* — Belép a polgári iskolába két esztendőre, ott megkapja azt a férfiasító látókört már 11-12 éves korában, amely elidegeníti a merkantil pályák gondolatától. Itt, a polgári iskolában belecsepegtetett általános műveltség az ő sajátos gyermekes látókörét már idétlenül tágitja s hamis ambíciókat csiráztat ki benne. Terve ellenére folytatja a polgári iskola felsőbb osztályaiban tanulmányait — hiuságból! Inas akart lenni s csupán két esztendei időtöltést keresett a polgári iskolában, de itt másra nevelték. Előállott az ipar veszedelme az időtöltő tanulmányból: már *urrá* akart lenni!

Ezért helytelen a keveset nyújtó népiskola, és a hibásan sokat (de felületesen sokat) nyújtó polgári iskola. Véleményem szerint a 10-14 éves gyermeknek csupán az *ismeretkőre* nagyobbbitandó és *nem* az *álmokba ringató látókőre*

növesztendő nagyra. Proletár-termelő intézménye ma az államnak minden polgári iskola. de azok a vidékiek leginkább. A négy polgári osztály után az ipariskolába irányítja a „nagy“ látókörű ifjút, holott ez akkor már „még nagyobbra“ lát.

Tehát nem volna kiszakítható a 10 éves gyermek az ismeretszaporításból, nem volna kiemelhető a maga társadalmi látóköréből amaz egészségesebb tanrendszer mellett, ha a nyolc osztendei iskoláztatás iktattatik törvénybe. Az 1884. évi ipartörvény pedig elsősorban volna módosítandó olyképen, hogy „iparos tanonccá a 14-ik életév betöltése előtt senki sem szegődthet.“

Nagy anomália szűnne meg ezzel egy császársra. Melyik iparos kapna műhelyébe 14–15 éves korában olyan tanoncot, akinek gyermekek dajkáltatásával uzsorázná ki fiatal törekvőveit? — Egyetlen iparos sem használhatná a szegődő tanonc öntudatának fogyatékoságát!

Melyik gymnasiumi tanárnak kellene a 14–15 éves gyermeket olvasni, számolni, tanítani ezzel a többi növendéket az ismeretnyújtás egyetlen nagy eszköztől, az időtől, a legkíméletlenebbül megfosztani? — Egyetlen egy tanár sem panaszkodhatna a középiskolábalépők gyatra ismeretköre miatt, ha az a nyolc osztendős tanár előtt nem állana az a veszedelem a jövő év láthatárán, hogy még olvasni, számolni is kell tanítania az I. középiskola gyengébb tanulóit.

A középiskolák, átalakítva ötosztályúvá, usztán a nyelvi és a klasszikai művelődési céllal volnának foglalkoztatandók. Ezek niveauja emelkedne azáltal is, ha az érettségire előkészítő idős tanár előtt nem állana az a veszedelem a jövő év láthatárán, hogy még olvasni, számolni is kell tanítania az I. középiskola gyengébb tanulóit.

Nagy bajok gyökere fekszik a normál iskolák túlrövid tanidejében és ennek megváltoztatása — hisszük, hogy — bölcs ministerünk figyelmét nem fogja kikerülni.

Az erkölcs nemesedésének titkos lakatját mi sem nyithatja ki frappánsabban, mint az elemi ismereteknek a polgári ismeretekkel való — (de megsűrve való) — egybeolvasztása.

Az a háromezer elemi iskolai oklevéllel bíró művelt magyar tanító, akiknek sajnálatraméltó tömege ma állás nélkül tengődik az ország minden részén szétszóródva: erre a humánus reformaktióra mind rögtön működési körhöz jut.

Tíz osztendős mulva pedig megfogyatkozik azoknak a proletároknak a száma, akik ma még csak az elemi iskolák padjaiban üldögélnek ugyan, de tanrendszerünk bűnössége belesodorja a polgáriba, átveti a felsőbb ipariskolába, a honnan sohsem a műhelyek mechanikusaihoz, hanem a zúgirodák félreeső asztalainak alamizsna-morzsáihoz juttatja őket. Mert az „intelligens“ pályához görcsös ragaszkodással szegezi oda gyermekeinket hiúságuk terpeszkedő gögje.

Ezért nem fejlődik iparunk, ezért nincs piros vér kereskedelmünkben: társadalmunk vézna realismusa ezért lett nagybeteg.

Nyolc osztályú elemi iskolát és öt osztályú középiskolát kérünk gondos ministerünktől, Lukács György pedig — tudjuk — jó doktora lesz tanügyünknek.

Szegényügyi szabályrendelet.

— Saját tudositónktól. —

Három évtizeddel ezelőtt alkotta meg a fővárosi tanács a szegények gyámolítására szabályrendeleteit. Nagy idő telt el azóta újabb milliök jutottak koldusbotra. Elavult szabályok nem segíthettek már az új kor proletárain. A tanács is jó ideje érezte ezt, és eszébe jutott, komoly buzgalommal törekedett a modern fővárosi intézményeibe beleilleszteni azt a jogszabálygyűjteményt, amellyel a közjótékonsági ügyosztály már nagyokban el is készült. A humánus szabályrendelet január első napján lép életbe.

Ennek a szabályzatnak a hiányát a fővárosi polgársága évtizedek óta érezte, ha a népesebb forgalmu körutakon járt — kelt. Vakok, bénák, sánták, némák, régi ujságokkal kezükben a rikkancs-szerep ürügye alatt mérhetetlen tolakodással molesztálták polgárainkat. Hány ezer és ezer nyomorék felnőtt és még több gyermek leste a járókelők tekintetének szelidségét, amely mindnyájának garantiát nyújtott arra, hogy a tiltott koldulás veszedelmes következményeit — ha kísérletezik — nem kell átszenvednie. Talán székesfővárosunk volt a leghősebb a közjótékonságban s még sem voltak körutaink megtisztíthatók a különböző ürügyek alatt koldulók ezreitől. S mert ezt célozza a megalkodott új szegényügyi szabályrendelet, azt a legnagyobb dicsérettel említve, az alábbiakban egész terjedelmében belső intencióinak közbeiktatásával együtt ismertetjük.

Az új szabályrendelet s az annak kapcsán kidolgozott, végrehajtási utasítás annak a szociálpolitikai elvnek a megvalósítására törekszik, hogy a hatóságnak nem alamizsnát

nyújtani, nem kéregetőket nevelni a feladata, hanem az önhibájukon kívül szükségét szenvedő embertársak segítése, a társadalom javára az elzüllesztől való megmentése s mellett különösen a szegénység és az elszegényedés okainak a lehetőséghez képest való megszüntetése. Kimondja hogy a közsegélyezéseknél a humanizmus vezérelveinek, a mindenkor szükség mérvének és a székesfőváros anyagi erejének megfelelő egybevető mérlegelése mellett e szegénynek első sorban munkát, foglalkozást, a betegnek orvoslást kell nyújtani, másodsorban rajtuk természetbeni adományokkal, étellel ruhával, fűtőanyaggal segíteni s csak ha ezek az eszközök elégtelenek, harmadsorban jön a pénzbeli segélyezés esetleg az intézeti ellátás.

Különösen gondoskodik a szabályrendelet és az utasítás arról, hogy idegen illetőségűek a fővárosi illetőségű szegények rovására rendszeres segélyezésben ne részesüljenek. E célból elrendeli, hogy a főváros területén lakó helybeli illetőségű szegények pontos számbavétele mellett az itt tartózkodó összes idegen illetőségű szegények a főváros minden egyes kerületi előljárási feladatánál pontosan nyilvántartassanak ezáltal a korábbi visszaélések, hogy t. i. egy és ugyanazon szegény, vagy állítólagos szegény sokszor megokolatlanul több helyen kapjon segélyt, megszűnjenek.

Ugyancsak a visszaélések meggátolását célozza azzal is, hogy aki átutazóban szorul segélyre csak egy helyre és pedig a főváros egész területére, csakis a VIII. ker. előljárási feladathoz fordulhat uti segélyért.

A külföldi honosok lehetőleg a konzulátusokhoz lesznek a jövőben utasítva.

Hogy a tanács, mint központi irányító hatóság a közjótékonyosság és szociálpolitika ügyének intenzívebb kezelésével kellő módon foglalkozhassék, a segélyezéseknek központi utalványozása megszűnik s az egészen a kerületi előljárási feladatát képezi, kivéven a vidéken lakó budapesti illetőségű szegények havi segély ügyét mely tovább is a tanács intézése alatt marad.

A rendszeres segélyezés pénzbeli értékének maximuma évi 480 korona ha pedig a főváros által segélyezendő vidéken lakik, 240 koronát. A rögtöni segélyek tekintetében a kerületi előljáró 20 koronáig, a kerületi választmány 40 koronáig van jogosítva utalványozni.

A tanácsot központi irányító működésében a közjótékonyossági bizottság, a kerületi előljárási feladatok a kerületi közjótékonyossági bizottság, támogatják, e bizottságok nem pusztán hivatalos faktorok, belevonatnak abba a közélet, a társadalom kiválóbb tagjai, férfiak és nők egyaránt, hogy eszméikkel, tetteikkel egyaránt támogassák a hatóságot emberbaráti munkájában.

A ker. közjótékonyossági bizottság, melynek tagjai a ker. választmányi tagokon kívül az előljárók által kinevezendő szegénygyámok, egész n új szerve a szegényügyi közigazgatásnak. Részt vesznek tárgyalásaiban a kerületben levő lelkészek, kerületi orvosok, kerületi kapitány, iskolaszéki elnökök és gondnokok.

— Különös gondot fordít a hatóság arra, hogy a társadalmi erőket csoportosítsa s minden kerületi előljárási feladaton egy általános jellegű közjótékonyossági egyesület működési körében a közhatósági és társadalmi jótékonyosság tényezőit karöltve munkára egyesítse.

A közigazgatási kerületek a szegényügyi adminisztráció szempontjából járássokra lesznek felosztva. Minden járásnak lesz egy-egy szegénygyámja. Az életbeléptetési rendelet arra törekszik, hogy minden kerületnek minél több szegénygyámja legyen, s így minden szegénygyámnak minél kevesebb szegényről kelljen, de annál nagyobb mértékben lehessen gondoskodnia. A szegényügyterén kiváló lelkesedéssel és eredményekkel működő emberbarátok buzdításul a tanácsból elismerő oklevelet nyernek.

A koldulást a szabályrendelet a főváros egész területére nézve tiltja, még a templomok előtt való koldulás sincs többé megengedve. E helyett azonban úgy rendelkeznek az idevonatkozó szakaszok, hogy megokolt szükség esetén de csak a legszigorubb vizsgálat után az igazi szegények hozzátevéleg kétszerakkora segélyben részesíthetők mint eddig. Hogy e magasabb segélyek a főváros vagyoni erejét teljesen ki ne merítsék, a kerületi közjótékonyossági bizottsági bizottságok a háztulajdonosoknál a társadalmi jótékonyosság erősítése céljából gyűjtőleveket és perselyeket helyeznek el. — Szigorú rendelkezéseket tartalmaz a szabályrendelet a szegényügyek és különösen segélyügyek elintézésének módjára és idejére nézve. Minden segélyügyet lehetőleg azonnal, nagyobb vizsgálat esetén legkésőbb 3 nap alatt kell elintézni. — Az idegen illetőségűeknek nyújtott bárminemű segélyezésről a főváros az illetőségi községeket ásonnal értesíti, a megtérítést kéri, a rögtöni hazautaztatást felajánlja, de a négy koronán aluli segélyek megtérítésétől eltekint.

Legfontosabb az új rendszerben a pontosan körülírt s minden kerületben most már csak egyöntetű formában vezethető és minden számbavehető segélyezést szegényügyi nyilvántartó, melyhez megfelelően alkalmazkodik a pontos szegényügyi statisztika. Ennek a helyes nyilvántartásnak nagyon is jelentős eredménye abban fog megnyilatkozni, hogy míg a hatóság eddigelé sokszor ötletszerűen, talán sötétben tapogatózva volt kénytelen a segélyeket nyújtani, ezentul a közsegélyre szorultakra vonatkozó összes adatoknak, ugyszólván a segélyezendő multjának és életförténetének teljes ismeretében hathatósan támogathatja az igazi szegényt s elutasítja, sőt még a társadalmi jótékonyossággal szemben is lehetetlenné teszi a tettető, alakoskodó, munkakerülő kéregetőt.

Adósságrendelet.

A főváros tisztviselői kara szomorú anyagi helyzetének tarthatatlansága vezette arra a nemes — de hibás — aktióra a polgármestert, hogy egy általános adósságrendelet pénzügyi operáció tervezetét dolgoztassa ki Bárczy István tanácsnokkal és Rényi Dezső főjegyzővel.

A nagy kérdés, hogy miképpen lehetne az eladósodott tisztviselőknél gyökeresen és véglegesen segíteni, — huzamos idő óta ad gondot a vezető köröknek. Otszázan felüli azoknak a tisztviselőknak a száma, a kik majd három millió korona összadósságot jelentettek be, de mennyi lehet még az az összeg, a melyet célszerű volt be nem jelenteni,

Megmozdultak a pénzügyi körök is szakvéleményekkel és ezek alapján most Rényi és Bárczy a következő javaslatot teszik:

„Határozza el a közgyűlés, hogy a fővárosnál a tisztviselő személyzet és a tanszemélyzet keretében rend-

szeresített álláson véglegesen alkalmazottaknak legfőljebb 3 millió korona erejéig fizetési előleget ad a következő feltételek mellett: 1. A fizetési előlegek legfeljebb 15 évi törlesztésre 4%-os kamat mellett, előzetes tisztí orvosi vizsgálat mellett, kezesség nélkül adatnak, még pedig úgy, hogy az utolsó törlesztési év a hetvenedik életéven túl ne terjedjen. 2. A fizetési előlegből az előleget igénybevevők elhalálása, idő előtt való nyugdíjazása vagy végkielégítése, elbocsátása vagy lemondása esetén le nem törlesztett hátralékok fedezésére egyszersmindenkorra egy összegben biztosíték vonandó le. 3. A fizetési előlegekből levonandó biztosíték százaléka az előleget élvező korához képest aránylagosan emelkedik, még pedig a szerint, hogy a fizetési előleget részesülő alkalmazott a törlesztési idő lejártakor hányadik életévét töltene be. 4. A mennyiben az előleget kérő meglevő s az előleg összegének megfelelő elfogadható életbiztosítási kötvényt mutat be, ez esetben a tisztí orvosi vizsgálat mellőzendő s biztosíték fejében a fizetési előlegből csak 3½% vonandó le. 5. A fizetési előlegek kamatait és törlesztési részleteit, valamint az esetleges életbiztosítási díjakat a főváros az előleget élvező fizetésből fogja levonni. 6. A nyújtható legmagasabb összegű előlegek a rendes fizetéshez viszonyítva a következők: 1200 korona fizetésnél 2000 korona, 1400 korona fizetésnél 3200 korona, 1800 korona évi fizetésnél 4000 korona, 2000 korona évi fizetésnél és azontul a végrehajtási törvény értelmében lefoglalható fizetésrész tizenkétszeres összege.

A javaslat megtevőinek mégis feltesszük a kérdést:

1. további adósságszínálás veszedelme milyen garantiák mellett hárul el a tisztviselők családjának feje felül?

2. Miből fedezik a kisfizetésű (tehát a csak kisebb törlesztésekre érdemesített), de nagy adósságú tisztviselők adósságaik nem rendezett többletét?

Azt hisszük, hogy ez a két kérdés a tervezet főhézagaiba illeszkedik bele, tehát csak pillanatnyi és csupán részleges orvoslást eredményezhet az aktió.

A főváros esztendeje.

— A „Magyar Székesfőváros“ statisztikája. —

Januári események.

A gázgyárak megváltása ügyében a középítési ügyosztály előterjesztést tesz. Új villamossági gyár alapítására ajánlkozik a Siemens cég. Január 5. a székesfőváros közgyűlésén nevezetes interpellációk hangzottak el. Szabályrendeletet alkotnak a lift szerkezetéről. A népszínház átalakítására vonatkozó közgyűlési határozatot a belügyminiszter jóváhagyja. Washington szobra érdekében Hódmezővásárhely aktióra buzdítja a fővárost. A Cseri-fele szeméttel megváltásáról a tanács végleg lemond. A vízdíj-szabályzat kérvénytartamát a belügyminiszter meghosszabbítja. Hidegkut község a főváros-hoz csatolását kéri.

Februári események.

A csatornákra vonatkozó szabályzatot letargyalják a közgyűlésen. A virilisták jogkérdésében az igazoló választmány akképen dönt, hogy virilista az is lehet, aki nem községi választó. A lóvágóhid felépítéséhez a belügyminiszter hozzájárul. A gázgyárak megváltása előtt a tanács szakértők meghallgatását kívánja. Orosz burgonyát bocsát a kormány a főváros rendelkezésére.

Márciusi események.

A vicinálisok villamossá alakítása ügyében anket a kereskedelmi miniszterné. A márc. 2. közgyűlésen kezelték iskolai ünneppé teszik a március 15. é. Halottgőz felújítása iránt a tanácsot javaslatlételre utásítják. Tankönyvek megírására pályadíjat tűznek ki. A városi villamos viteldíjat leszállítják. Óbudavára engedélyt három évre meghosszabbítják. A Kossuth-utcai vasut engedélyezése ügyében a közlekedési ügyosztály feltételeket szab. A vízvezeteki igazgatót kitüntetik. A városi villamos és a propellervállalat átszállóforgalmat létesítenek.

Áprilisi események.

A szabadság- és Kossuth szobor pályázatának eredményét kihirdetik. A tisztviselők nyugdíj ügyében bizottságot választ a tanács. A görög-katholikus plébániára Malles Emilt választják meg. A tűzoltóság szaporításához a pénzügyi bizottság hozzájárul. A Rókus lebontását javasolja a közegészségügyi bizottság. A krisztinavárosi templom dűledezéséről jelentés érkezik. Glück Frigyes indítványt tesz ápr. 23. közgyűlésen, hogy a Gellérthegey építsék fel Mátyás király régi palotáját. A kétszázmillió fölveendő kölcsön közmunkaprogramját az ügyosztályok beterjesztik.

Májusi események.

Kanovics esperes-plébános lemond a plébániáról. Az Országos Méhészeti Egyesületekben sikkasztást fedeznek fel. A bosnyák házalóktól a házalási engedélyt megvonják. A közgyűlés Hevesmegyének átirata kapcsán kimondja, hogy külön feliratban fogja megsűrgetni az alkotmányos rend helyreállítását. A nagyvágóhidat a huspénztártól különválasztják. A gázgyárát megváltják. Solt tanítót hypnotizálás miatt felfüggesztik. Vaszaryhoz aranymiseje alkalmából a közgyűlés feliratot intéz. A fogtechnikusoktól a belügyminiszter elvonja az orvosi cím használatijogát.

Juniusi események.

A Gellérthegy aljának rendezését elhatározzák. A községi takarékpénztár felállítására vonatkozó javaslatot elfogadják. A közgyűlés a lakásszükségletre tekintettel a beépíthető városi telkek eladása ügyében jelentést kér a tanácstól. A Kossuth-szobor pályázata meddő maradt. A szegényügyi szabályrendelet tervezetét bemutatják. A káposztásmegyéri vízműveket bemutatják a bizottságnak. A Kisfaludi-színházat elárverezték. A villamos-társulatok a földalattal átszálló forgalmat létesítenek. A közgyűlés a kormányban bizalmatlanságot szavaz és az önként jelentkező ujoncokat, sem pedig az adókat nem szolgáltatja ki. József kir. hereg szobrára 20.000 koronát szavaz meg a tanács.

Juliusi események.

Márkus főpolgármester a kormány kérésére lemondását visszavonja. Krecsányi színigazgatónak hatezer korona segélyt szavazott meg a tanács. A Gellérthegeyi bástyasétány építését 320.000 korona költséggel megkezdik. A Millenáris emlékművet átveszik. A görög-katholikus templomot a tanács átalakíttatja.

Augusztusi események.

Az amerikai huskírályok meglátogatják a fővárost. Podmanický lemond a közmunkatanács alelnökségéről. A vízfogyasztás aug. 5-én eléri 211 ezer köbméternyi maximumát. Konzum-marhavásártér létesítését határozzák el. A budapest—jászkerkegyházai h. é. vasut megnyílik. A husdrágaság ügyében rendkívüli közgyűlést tartanak. Hatósági mézárskéket állítanak fel.

Szeptemberi események.

Az adófőpénztár kimutatja, hogy az előző évinél nyolc millióval kevesebb az idei adó. Óbudán a temetői vasutra engedélyt ad a miniszter. Kossuth [a gázgyár igazgatójává lesz. Iskolai szaktanfelügyelőket választanak, az új női ipar-

iskolát megnyitják. Három hatósági mézszárszékot nyitnak A vásárpénztárat a közgyűlés bizottsággal vizsgálattja.

Októberi események.

A lóvágóhidat megnyitják. A vízdijszabályzat rendelkezését a közgyűlés napirendjéről leveszik. A tanács Batthányi Lajos szobrára 40000 koronát szavaz meg A tüdőbetegek szanatoriuma újabb nagy területet kér. A Szent István templom elkészültét jelentik A közgyűlés kimondja, hogy a józsefvárosi templomban csak magyar misét tarthatnak. Washington szobrának helyet kérnek az amerikai magyarok. Iskolaszéki tagokat választanak.

Novemberi események.

A Fürdő-utca kiszélesítését elhatározzák. A költségvetés elkészült. A Nemzeti színház nyugdíjintézetétől a segílyt megtagadják. Krizsán Mihályt józsefvárosi plébánossá megválasztják A költségvetésből a deficitet kitörlik. A tisztviselők drágasági pótlékot kérnek. A közgyűlésen obstruálnak az adók és ujoncok ügyének tárgyalásakor. Majd paktummal a közgyűlést elhalasztják. Napközi otthonokat állítanak fel. Az erzsébetfalvai vílamos vasutat megnyitják. Viharos közgyűlés folyik s ez a kormány ellen hozza meg határozatát. A feltöltött és végig kikövezet Váci-utat megnyitják a forgalomnak Az általános titkos választói jog mellett dönt a közgyűlés. Elfogadják a költségvetést. A villamos alkalmazottakat törlik a választók névjegyzékéből. A főkapitány ellen előzetes vizsgálatot rendel el a tanács. 14 ezer korona templompénzt perrel követel a tanács Kanovics esperes örököseitől. Az utcai zavargások ügyével foglalkozik a közgyűlés. Az Andrássy-ut folytatólagos kiépítésére terveket mutatnak be.

Az érettségi megszüntetése.

E sorok írójának van egy barátja, aki a gimnáziumnak mind a nyolc osztályát elvégezte a nélkül, hogy csak egybe is szekundára felelt volna a leckéjéből: sőt inkább eleinte első eminens, a felsőbb osztályokban, pedig, amikor a sok lecke-adás miatt saját tanulmányára már nem fordíthatott annyi időt, közepes osztályzatu diák volt mindvégig. A fizika tanárja annyira szerette, hogy a nyolcadik osztályban egész esztendőn át egyetlen egy izben sem hívta ki feleletre, s az év harmada, valamint az év végei bizonyítványban vaktában adta meg neki a jó osztályzatot Ez a barátunk tehát szerencsésen elvégezte a nyolc gimnáziumot, aztán — az érettségien megbukott a fizikából. Igaz, hogy év közben nem sokat értett hozzá, csakhogy akkor sohasem kérdezték és „jó“ osztályzata volt Az érettségien azonban megbukott belőle, mert a tanárjai egy matinéen cilinderben látták, s ennél fogva a tanári konferencia ki mondta, hogy a fiut meg kell buktatni egy tárgyból. S mert a többi tárgyból nem lehetett „megfogni“, hát megcsípték a fizikából. Pótérettségire utasították. Ezt szeptemberben kellett letenni. A fiu egész nyáron át fekvő beteg volt, s bele sem nézett a tankönyvbe. Hanem azért szeptemberben a pótérettségi napján fölkel az ágyból, elment a gimnáziumba, és — le-

tette a pótvizsgát. Rövid néhány év mulva pedig már neves író és publicista volt. Hát ilyen az „érettségi“ vizsgálat. Ennyi gyakorlati értéke van.

Dr. Erődi Béla tankerületi főigazgató néhány év előtt kérdést intézett a középiskolák igazgatóihoz, hogy nyilatkozzanak az iránt, minő gyakorlati értéket tulajdonítanak az érettségi vizsgálatnak. Az iskolaigazgatók nyilatkoztak is, és ezek a nyilatkozatok, úgy tudjuk, nem voltak valami hízlegzőek az az érettségi rendszerre nézve. Egyszerűen fölöslegesnek mondták az egész intézményt. A dolog azonban akkor elaludt. Ezen elvégre nincs is mit esodálkozni, mert hiszen Magyarország tudvalevőleg a nagy álmok hazája. Álmodunk, álmodunk, s aztán amikor tette kerülne a sor, akkor — elalszunk. És átalszunk az egész dolgot Átalussunk mindent. Átaludtunk — tekintetes karok és rendek — már egy csomó évszázadot, s csak negyvennyolcban ébredtünk föl egy-két történelmi pillanatra. Azóta megint alszunk és hortyogunk pl. most is, nagy koalíciós hortyogásokat Távol álljon tőlünk a politika, de mégis konstatálni kell, hogy példának okáért nemzeti kulturánk tekintetében éppen csak most kezdődik az ébredés órája. Lukács György kulturminiszter már keresztül viszi az általános igyenes kötelező magyar népoktatást, ugyancsak ő az, aki az egységes középiskola reform tervezetében az érettségi vizsgálat fölösleges, terhes, haszontalan és időtlen intézményére is rá készül tenni a kezét. Most karácsony táján még egész csomó szegény diák fiu izzad a pótérettségi rémétől, amely még ilyenkor, e Krisztusi szeretet napjaiban is kísért a rendes érettségien elbuktatott tanuló ifjuság számára, ám ez a kísértet is alkalmasint nemsokára el fog tűnni az iskola-padok körül. Hajnalodik a modern egységes középiskolának, az elavult érettségi rendszernek pedig lassan, de remélhetőleg most már bizonyosan bealkönyodik. S a jövőben talán már nem lesznek olyan diákok, akiket középiskolai tanulmányaik elvégeztével még mindig vissza lehet buktatni a kvalifikáció nélkül való állapotba olyan tantárgyból, a amelyből esetleg már évek előtt sikerrel kiállotta azt a vizsgát. És ezzel megint egygyel kevesebb lesz az abszurdumok száma Magyarországon.

Iparfejlesztés.

Hiába szidják és záptojásoszzák az új főispánokat, az új főispánok, hivatásuk magaslatára emelkedve, kenyérral viszonzozzák a rájuk dobott követ. Ugocsa megyéből írják most nekünk, hogy az oda kinevezett új főispán, br. Perényi Béla (a kit különben záptojások helyett, kivételesen az egész vármegye közönsége osztatlan örömmel és lelkesedéssel fogadott) a megye népe számára új és nevezetes keresetforrást szárdékozik nyitni. A megye dus kaolintartalmu talaja tudniillik kiválóan alkalmas a porcellángyártásra, s ez a körül-

mény adta meg báró Perényi főispánnak azt a seregszámot és ideát, hogy Ugocsa megyében porcellánipart létesítsen. — A megye területén ennél fogva alkalmasint már a közel jövőben állami szubvencióval támogatott porcellángyárat fognak felállítani, a mely előreláthatólag sok száz dolgozó munkáskezet fog tisztességes keresethez juttatni. Az ugoecsi főispán nemes és rendkívüli gyakorlati akcióját hihetőleg más megyék főispánjai is — az illető megye termelési viszonyaihoz mérten — követni fogják, az azon vidéken alkalmas iparágak létesítésével. És akkor záptojások helyett majd a nép szeretete fogja fogadni mindenütt őket. Mert a népnek nem hangzatos frásisok, hanem kenyéradó munka kell. Ez a megdönthetetlen igazság.

Buda és Pest multjából.

1541-ben került Buda városa esellel a pogány török kézbe. Az átelleni pest városa, mely a hadak utjába esett, már régebben elvesztette magyar jellegét, mert magyar lakosságának zöme még 1529-ben Nagyváradra menekült. Ott van eltemetve a pesti utolsó magyar bíró is, névszerint *Kenéz-Szücs* András, a kinek sírköve az országutcai Vargha ház pincegádjába van befalazva. Nem tudom, meg van e még, én még 1876-ban láttam.

Mikor azután 145 éves török jármot a meg fogyatkozott magyar nemzet idegen segítséggel lerázta, a bécsi kormány az ő szájaize szerint kezdte meg a telepítés nagy munkáját, a magyart nem szívesen látták, de tárt karokkal fogadták a németet, spanyolt, olaszt és a rácot. Ugy Budán mint Pesten a végrehajtói és bírói hatalommal felruházott felsőbbiséget a Budán székelő császári kamarás igazgatóság gyakorolta. Ez kezdte meg a romhalmazzá vált városok kitakarítását és telepítését. Eleinte a katonaság takarította el az utcákról a romokat s minden szerkérral bejövő vidéki embernek, mikor a várost elhagyta kötelessége volt egy fuvarra való törmelékkel kihordani.

A kamarai igazgatóság osztotta a telkeket és bírskodott a nagyobbára rokkant katonákból és bevándorlott mesteremberekből álló lakosság fölött. A telepések öt esztendei adómentességet élveztek. Telkeiket vagy egészen ingyen, vagy pár garasért kapták, de kötelesek voltak a házat egy év lefolyása alatt felépíteni s csak ezután kaptak polgár-jogot.

Az itt-rekedt törököket a jezsuita atyák vették pártfogásba. Tömegesen keresztelték meg őket s német családi nevet kaptak. A megkeresztelték nagy része janicsár-árva volt. Apjukat vagy a haretéren kaszabolták le vagy ha élve kerültek hadifogságba, a mi nagy ritkaság volt, gályarabokul hurcolták el őket.

Mint mikor az ország fővárosát a keresztény hadak visszavívták, ki volt adva a jelszó, hogy janicsároknak és zsidóknak nincs pardon. Előbbiek számára azért sem, mert az ütközetben se nem kérték, se nem

akartak kegyelmet, a zsidónak pedig azért nem volt pardon, mert mikor Kara-Musztafa nagyvezér, Thökölyi Imre kuruckirály társaságában. Bécsset ostromolta, a budai zsidók a portyázó kurocoktól és tatároktól összevásárolták a martalékokat, s mikor a hadi szerencse fordult s a keresztény sereg Budát szorongatta, a zsidók oly elkéseregedett elszántsággal védték a Halász bástyát, hogy a kincseik védelmében egytől egyig ott véreztek el.

Az ezredéves kiállítás alkalmával királyunk tulajdonát képező értékes gobelin is volt a többek közt kiállítás, melyek egyikén az a jelenet van megörökítve amikor a spanyol zsoldosok rakásra hordják a sok szakálás janicsár és zsidó fejet, melyekért a kronika feljegyzése szerint, egy—egy arany ütötte a markukat.

Mikor nem régiben a Mátyástemplom keretét képező halászbástyát építeni kezdték, az alapozási munkálatoknál rábukkantak a sok törzsnélküli koponyára. A helyszínén járó fűrgelábu könyomatos tudósító, a ki vajmi fogyatékos történelmi ismerettel dicsekedhetett, nagy bölesen kisütötte, hogy e helyen ezer keresztény-fogyot nyakasztatott le egy török basa bőrébe bujt vadállat, a kinek nevét a helyszínen járt tudósító a legjobb akarattal sem tudhatja meg, az állig begombolkodzó kömivespallértól.

A sajtó, miután a hirt könyomatosszentírás hozta, bőségesen feltálalta a bölcseséget a türelmes közönségnek.

Zsidókról lévén szó, helyénvalónak tartom felmenteni, hogy a kérdéses alkalommal áldozatul esett mózes vallásuak nem magyar zsidók voltak, hanem a kelet sőpredéke, az itt megtelepült spanyol zsidók u. n. spanyoletták. Mert a magyar zsidókat Budának esellel történt elfoglalása után Szulejman szultán hajókra rakatta s Bulgáriába szállíttatta, a hol utódaik Plevnea tájékán még mai napig is élnek s megkülönböztésül „madzsarli csifut“-nak hívják őket.

A kötelesség.

— A székesfőváros és a főkapitány. —

A székesfőváros tanácsa és közgyűlése ugyan csak kitanította Rudnay Béla főkapitányt a kötelességteljesítésről. Mert hát a fővárosi magistratus véleménye szerint a főkapitány a szedő-strájk alkalmával nem végezte hiven a kötelességét. Pontatlan volt. Mulasztást követett el. Késlett. És e késedelmével ugyszólván elősegítette a szocialisták támadását.

Igaz, hogy valamennyi lap szerkesztősége, amely ama nevezetes napon a szocialisták támadásától tartott, ugyauazon egy időben kérte a főkapitányságtól a rendőri segítyt, s éppen ezért a lehetetlenséggel volt határos Rudnay részéről, hogy annyi felé ossza meg a maga rendőreit, ahány helyen csak a szerkesztőségek lelkiismerete szocialista támadást sejtett: hanem ezt a tekintetes magistratus nem vehette figyelembe. A főkapitánynak lovas rendőrei is

vannak és — bizonyára így okoskodott magában a tanács — ha kevés volt a rendőr, hát küldte volna egyik fenyegetett posztra a lovasrendőröket gyalog, a másokra pedig — rendőr nélkül — a rendőrlovakat.

Ez azonban alkalmasint tréfa. A tanács kifogásolásának pedig komoly oka van. A tanács és közgyűlés ugyanis olyképp oszkodik, hogy ha én teljesítem — ugymond — az én kötelességemet, megkövetelem, hogy épp úgy teljesítsd te is a te kötelességedet. És ez igen helyes okoskodás. Ebben a fővárosnak tökéletesen igaza van. Mert tudvalevő, hogy a főváros mindenkor mintaszerű vala az ő kötelességeinek hű teljesítésében.

Nyájas olvasó, adófizető polgára a fővárosnak és budapesti lakos, ne kételkedjék! Ne mosolyogjon gunyos ajakkal e szavaimnak hallatára! Ne vétkezzen és ne kísértse az istent! Mert e sorok írója száz és egy példát tudna itt felsorolni annak a bizonyítására, hogy a kötelesség teljesítésben a tekintetes fővárosi magistratus kanterben vezet.

Vagy nem kötelessége-e a magistratusnak pl. a főváros közegészségügyének biztonságáról gondoskodni? Nos, volt idő talán egyszer is, amikor a gondoskodást elmulasztotta. Valamint van megelőző rendszert, éppen úgy vannak a járványos betegségeket megelőző közegészségügyi intézkedések is. Elmulasztotta-e ezeket megtenni valaha a tanács? Sohasem. Budapesten sohasem volt kolera, soha difteritisz, soha vörheny, soha tifusz, soha tifuszos víz, és soha semminemű járvány. Volt ugyan idő minden évben néhányszor, amikor ráfogták erre a szép városra, hogy itt járvány pusztít, hanem az merő rágalom volt mindannyiszor. Mert járvány — éppen a magistratus preventív óvintézkedései folytán — itt egyáltalában nem tudott föllépni, s legföljebb az történt meg néha, hogy a gyermekek és felnőtt emberek, privát jókedvükből, magánszorgalmukból potyogtak el a járványkórházakban vagy az utcán.

Eh, mi dolog is az a folytonos gyanúsítás! Ki merné pl. vakmerően állítani, hogy Budapest közéletének nem elsőrendű? Mióta felállították a lóvágóhidat, azóta alkalmasint senki. Igaz, hogy a marha, borjú és disznóhus disznómódon drága, de a lóhus olcsó és megbízható. Sertésveszes lóhust pl. sohasem kaphatsz, bárhogyan keresed is. Taga hatatlan, hogy a tej, vaj, liszt, cukor, kávé, tea, paprika, dara, rizs, bor többnyire hamisítva vannak, de hát nincsenek-e a nőknek hamis hajuk, hamis fogaik, hamis keblük és hamis szívük s mégis mily bájosak és szeretetreméltók, ugyebár? S ha a nő, Istennek e fonséges teremtménye, lehet hamisítva, mért ne lehetnének hamisítva az embernek gyatra élelmiszerei is? A tanács azért — biztosított felőle mindenkit — tiszta bort kap a poharába, még az alkoholelles kongresszus lakomáján is.

Avagy talán a köztisztaság ellen van kifogása valakinek? Aki ebben kételkedik, ne sajnáljon érte egy sétát Budapest legforgalmasabb utain s majd saját szemével, orrával és tüdejével szerezhet meggyőződést afelől, hogy mekkora buzgalommal seprük föl az utcai seprűgépek az utról a port, a járó-kelő közönség tüdejébe.

Akinek pedig a főváros középítkezése nem tetszik, az menjen lakni Piriócsra. Ott lessz szabad térség, lessz „zöld.“ És éppen azért építettett be Bu-

dapest fővárosa a város területén minden valamire való szabad térséget, hogy Magyarország fővárosát megkülönböztesse Piriócestól. Ezt követeli meg tőle a metropolisok fejlődésének örökös tövénye.

Végül akadhatna olyan is — aki sok egyebekben kívül — a fővárosnál divó protekci-rendszerben merné keresni a magistratus, meg a bizottság kötelesség mulasztását. Hanem ez humbug. A főváros mindig szigoruan gondoskodik arról, hogy a „Protekciionskind“-eket lehetőleg kiszorítsa — kisebb állásaikból, de — a nagyobb állásokba.

Mindezekből a röviden kiderített példákban, ime kiviláglik, hogy a főváros tanácsa s közgyűlése, joggal leekéztette meg Rudnay főkapitányt, kötelesség mulasztásai miatt. Mert a főkapitány nem teljesíti a kötelességét, a fővárosi tanács és közgyűlés pedig: igen. Vagy nem?

IRODALOM.

Anadoli.

— Pílisi és szilasi Szilassy Gyula dr. —

Párisból értesítik lapunkat, hogy a francia könyvpiacnak ez idei karácsonyi szenzációját ismét a világhírű *Plon* könyvkiadó cég boesátotta ki, s — ez egyszer (még pedig a cég tudtán kívül) — magyar ember tollából.

Sikerült megtudnunk, hogy a „*L' Empire du travail*“ (a „*Munka Birodalma*“) című érdekesítő művet pílisi és szilasi Szilassy Gyula dr. írta, aki hosszú éveikig tartózkodott az Egyesült államokban és — mint diplomatának — Washingtonban kitűnő alkalmat nyílt a *munka birodalmát* a legvilágosabban látni, hallani és megítélni. A tengerentuli nemzet-óriás élete oly nagy hatással volt reá, hogy a jankae életmódot politikai, polgári és gazdasági oldalairól bírálva, úgy megalkotta Amerika társadalom történetét, hogy tárgyát nem kell „Anadolin“ után senkinek buvárkodni tovább, nem kell senkinek feldolgoznia újra: maradandót alkotott. Fényes gondolat volt Szilassytól, hogy Amerika szabad polgárait s köztük számtalan sinylődő hazánkfianak új életmódját a könyvirodalom világgpiacára juttatta, s bemutatta a *vallásos magyart*, aki az ujvilágban még makacsabban tar ki a hazájából magával hozott sajátos hitélete mellett és ősz vallása fényét, melegét ott ragyogtatja minden munkás cselekedetén. És ezt a szerző kemény, csillogó szavakkal mondja el. Legszembeötlőbb gondolata:

„Ép úgy — mint Angliában — Amerikában sem lehet szó zsidó-kérdésről vagy veszedelemről, miután ez a faj itt egyáltalában nem bírja monopolizálni a pusztán merkantil eszével és tehetségével, sem az angol, sem az amerikai világkereskedelmet.“ — . . .

Gondolatébresztő hatású szavak ezek, különösen manapság, amikor Oroszországban azért üldözik a zsidót, mert szétterpeszkedett kereskedelmükön, azért pusztítják az örményt, mert az is különb merkantil, mint a háziur, az orosz.

Érdekesnek tartottunk eddig is minden alapos tanulmányt, a mely bepillantást nyújt az amerikai nemzet világföntosságú gazdaságába, iparába, keres-

kedelmébe és magánéletébe, de becsülhetnénk e többre bármely irodalmi sensációt, a párisi könyvkedvelők jelenlegi nagy sensációjánál, „Anadolín“ hazánkfia könyvével? Hiszen ő az első (titkos) magyar, aki külföldön is megmerte ismerni, értékelni, megmerte bírálni egykori — honfitársait. Ennyi dicsérettel tartozunk a szerzőnek azért, hogy Amerika munkásosztályának életvázában nem hanyagolta el kivándorlóink ismertetését. De a mű világjelentősége másban van.

A „nagy demokrácia“ egy század alatt sikereinek végtelen sorozatát produkálta. Természetes, hogy körülhemszegték az írók minden világrészből e hálás témát. A francia könyvpiac volt eddig a legfukarabb az amerikai társadalomtörténet terjesztésével szemben. Kevés figyelemmel, de sok felületességgel negligálták Amerika világhatalmának érdemes titkait s a kolosszális fejlődést Anglia, Németország a legkisebb jankee-tárgyát is mindenkor élénken megvitatott — csak a francia huzódzott ettől. Talán nem is az írók, mint inkább a párisi könyvkiadók.

Ílát siker e az, ha egy előkelő diplomata idegenszerű tárggyal, álnév alatt betoppan Párisban művével a legjelesebb írók kiadójának könyvsorozatába és nemcsak elfogadhatót alkot, de nemzetközi feltűnést is kelt, s egy fél hónap lefolyása alatt, összes példányait „elfogyottnak“ jelzik az árusok, őt magát pedig a legilletékesebb körök, a Nobel-díj társadalmi osztályának pályakoszorújára ajánlják? — Nem, ilyen sikert, csak a magyar nem tud megbecsülni — a magyarban! De megbecsül a *Cil Blas*, hasábosan méltányol a *La Patria*, a *Journal de Geneve* és a világszerte olvasott *Gaulois*, meg a legnagyobb irodalmi faktorok százezres hirlapjai.

Szilassy Gyula dr., aki legutóbb a konstantinápolyi nagykövetségnél volt titkári minőségbe kiküldve s most — mint halljuk — a londoni nagykövetség tagja lett, alig haladta túl a 30 ik életévét, beszél az összes internacionális nyelveket, tanulmányait Schweizban, Párisban, Londonban végezte, halgatója volt a berlini és budapesti egyetemnek, a hol a nagy tudású és képzettségű diplomatát az államtudományok doktorává avatták. Kívánatos volna ha e széles látókörrel tanuskodó művet a magyar tudományos akadémia hivatalosan lefordíttatná s a minden érdemes kulturaktiót felkaroló *Lukács György* közoktatásügyminiszter, a közép és kereskedelmi iskolákban, mint társadalom tudományi művet, kötelező olvasmányul a vezérkönyvek közé soroztatná.

Dr. Bartha Sándor.

Thierring tanulmánya. A főváros statisztikai hivatalának nagybuzgalmu aligazgatója egyikét a legfontosabb székesfővárosi témáknak tette tanulmánya tárgyává.

„A lakásügy és telekspekuláció“ címe alatt óriási fontosságú dolgokat ajánl a városi hatóságok figyelmébe. A lakáskérdést a megélhetés kérdése mellé sorozva, első rendű szakavatottsággal tömöríti a lakás krízis megoldásának sürgőssége érdekében a legérdekesebb statisztikai adatokat.

A jelentőség teljes munkálatot jövő számunkban fogjuk részletesen ismertetni.

H I R E K.

Wágner Manó tanintézete.

Ezen a címen ismerik az egész országban azt az intézetet, amely Rákospalota és vidéke családjainak valóságos jótéteménye volt. A bentlakók úgy érezték magukat, mintha szüleiknél lettek volna; a bejárók pedig jó nevelésben és szakszerű oktatásban részesültek. Az előző kultuszminiszterek, tekintettel a tanintézet kitünő felszerelésére és arra, hogy a tanoktatást mindenkor a budapesti állami főgymnasiumok kiváló tanfőférfiai teljesítették, megadták a magánfőgymnasiumnak mind a nyolc osztályára a nyilvános vizsgálatok tarthatására való jogot s most *Lukács György* kultuszminiszter megadta a nyilvános főgymnasium mellé az érettségi vizsgálatok nyilvánossági jogát is. Ez pedig bizonyára a bejáró növendékek szülői körében, Rákospalota, Újpest és környéke családjainál is igen nagy örömet keltett. Mi is örömmel üdvözljük az intézetet, amely a miniszternek ezt az intézkedését ki tudta érdemelni.

A villamos vasuti forgalom javítása. A tanács ma tudomásul vette a közúti vasutitársaságnak azt a bejelentését, hogy a villamos vasuti forgalom javítása érdekében a kőbányai vonal végállomását áthelyezi a Muzeum-körutról a Fehérvári-ut és Átlós-ut keresztezéséig, továbbá, hogy a hűvösvölgyi kocsik végállomása nem a központi városháza előtt lesz, hanem a Margithidon átjött kocsik a Ferenc-József-hídon át visszamennek a budai oldalra s a hűvösvölgyi vonalon 50 perces forgalom helyett 10 perces forgalmat rendez be.

A kórházak költségvetése. A belügyminiszter most küldte le a fővároshoz a kórházak 1906. évi költségvetést és 1904. évi zárszámadását. Ez utóbbit a miniszter jóváhagyta, a költségvetésben pedig a szükségleti részt 3.063.115 koronában állapítja meg. A napi ápolás költsége 2 kor. 50 fillér.

Harc a kéménysepréért. Nyolc új kéményseprői kerületet alakított a főváros. Az új kerületekbe a mestert a kerületi elöljáróság, mint elsőfoku iparhatóság nevezte ki. A szabályrendelet nagyon szabatosan körülírja, hogy ki kaphat kerületet. Kimondja, hogy a pályázók között mindig annak van elsőbbsége, a ki leghosszabb ideig dolgozott Budapesten, mint kéményseprő-segéd. Az elöljárók határozatai ellen számos föllebbezést adtak be. A székesfőváros hatósága a kerületi elöljáróságokra bizta a kéményseprő-alkerületek beosztását, illetőleg a kérvények alapján történő adományozását. Az érdekelt felek több helyen föllebbezéssel támadták meg az elöljáróságoknak ezt a határozatát. A tanács csütörtöki ülésében határozott ebben a dologban s e szerint a beosztás a következő lesz: II. kerület Szöllősi Sámuel, V. kerület Slezák István helyett Emmer Antal, VI. kerület Maik Róbert, VII. kerület Nessi Gyula, VIII. kerület Kreisl Gyula és Antok Ferenc, IX. kerület Ruik József, X. kerület Storer József helyett Pap József. Így tehát a tanács csak két kerületben változtatta meg az elöljárók határozatát: az V. és X. kerületben.

Telet a szegény gyermekeknek! A fővárosnak aligha van nemesebb célú intézménye annál, amely ingyen-tejjel látja el a szegény gyermekeket Izabella-utcai helyiségében. Ezer meg ezer éhező apróságot elégitenek ki az állandóan zsufolt helyiségben s különösen most oly nagy a jelentkezők száma, hogy nem jut valamennyire a jótékony táplálékból. Ezért a tehetősebb jószívű emberekhez fordul az egyesület s kéri őket, hogy adakozzanak az Ingyentej-intézmény javára. Azonkívül ingyen fát és szemet is osztanak széjjel és erre a célra is elfogadnak — készpénzben vagy természetben — adományokat. A segítség a lapok kiadóhivatalaihoz, vagy egyenesen az Izabella-utcai helyiségbe küldhető.

A főkapitány jubileuma. Kerek tiz esztendeje, hogy a hivatalos lapban megjelent Rudnay Béla főkapitányi kinevezése 1895. december 31-ikén lett Rudnay a székesfőváros rendőrségének vezetője. Azelőtt tudvalevőleg Komárom városa, illetőleg Hont és Nógrádvármegye főispánja volt Rudnay nem akart semmiféle jubileumi ünneplést s mindössze annyi történt, hogy a szokásos újévi üdvözlés során szóba hozták az évfordulót. A rendőrtisztviselőket nevében dr. Lassner Gusztáv tanácsos, a toloncház vezetője mondotta el az üdvözlő beszédet.

A fővárosi adóbiztosok kérelme. A székesfővárosi adóbiztosok küldöttségileg tisztelegtek Halmos János polgármesternél Ballagi Aladár országgyűlési képviselő vezetése mellett, kérve, hogy pártolná azt az óhajtásukat hogy a fizetéseket emelje föl a főváros hatósága 1080 koronáról 1200 koronára s biztosítson nekik ötödéves korpótlékot és megfelelő ruha-átalányt vagy természetbeni ruházatot. A polgármester kijelentette, hogy a kérelmet a lehetősége szerint figyelembe fogja venni.

Telek a nyomorék gyermekek Otthonának. A polgármesternél küldöttségileg tisztelegtek a nyomorék gyermekek Otthonának a vezetősége Verédy Károly dr. tanfelügyelő vezetése mellett, azzal a kérelemmel, hogy a hatóság engedne át megfelelő telket az egyesületnek az Ullói-ut külön részén. A polgármester készségesen jelentette ki, hogy a kérelmet támogatni fogja.

A vásárpénztár megvizsgálása. A vásárpénztár ellen megindított vizsgálat a titkolózás leple alatt még mindig tart. Kíváncsian várjuk, hogy mi fog kiszülni a nagy titkolózásból, melyben több a nagyképi fontoskodás, mint a komolyság. Ha van valami komoly vád akkor miért huzzák-halasztják a vizsgálatot? A vizsgálóbizottság napokban ismét ülést tartott Vázsonyi elnöklése mellett. A hivatalosan kiadott jelentés szerint ismét több tanut hallgattak ki. Hogy minő vádra, erről hallgat a nyilatkozat Ugy látszik, nagyon fontosnak tarthatták a tanuk nyilatkozatait, mert gyorsírókkal jegyeztették le Azt mondja végül a jelentés, hogy a vizsgálatot előreláthatólag január közepén befejezik.

A vásárcsarnok vasuti tarifája. A vásárcsarnokok megnyitásakor a kormány a középponti vásárcsarnokba szállított árunak tíz százalékos tarifakedvezményt biztosított. Tavaly azonban a kedvezményt megvonta. Csak hosszú tárgyalás után tudott a főváros egy keveset visszaszerezni. Egyes cikkekre adott csak a miniszter kedvezményt, de azt is föltételekhez kötötte. Most a közlélemező ügyosztály egy előterjesztésben rámutat, hogy a tojás- és burgonya forgalma a kedvezmény megvonása folytán óriás módon ha-

nyatlott, s a tojás-forgalom egymillió kilogrammnál nagyobb csökkenést mutat. Ezt a csapásként jelentkezett bajt maguk a kereskedők is föltárták a miniszter előtt. Az ügyosztály most arra kéri a közgyűlést, intézzen sürgős fölterjesztést a kormányhoz, hogy a kedvezményt adja meg, mert ennek a megtagadása egyértelmű volna a középponti vásárcsarnok élelmi kereskedelmének mesterséges megakadályozásával. Kéri az ügyosztály, hogy a tojás-szállítás kedvezményében azok is részesüljenek, a kiknek a vásárcsarnokhoz tartozó nyílt területen van elárúsító helyük.

A Hűvösvölgy veszedelme. A Hűvösvölgy és környékének lakói panaszt tettek a hatóságnál, hogy a lipótmezei örültek háza a szennyvizet az Ördögárokba ereszti s azzal az egész vidéket megfertőzi. A hatóság megvizsgáltatta a dolgot, s a vizsgálat konstatalta hogy a panaszosoknak mindenben igazuk van s az állapot a közegészségügyre is a legnagyobb mértékben veszedelmes. A közigazgatási hatóság ennek alapján kötelezte az intézet vezetőségét, hogy a telep rendes csatornázásáról gondoskodják. A belügyminiszter azonban föloldotta az ítéletet s fölhiyta a fővárost, hogy egy vegyes bizottsággal vizsgálta meg a dolgot, hogy a kincstár megszabaduljon a nagy költségektől. A vegyes bizottság abban állapodott meg, hogy az állam megfelelő hozzájárulásával a főváros építsen a Zuhatag-uttól a Városmajor-utcáig csatornát. A tanács a megállapodáshoz hozzájárult.

Valószínű osztalékok. Hogy Magyarországon a banküzlet még mindig jó vállalkozás, azt az alábbi osztalékbecslésünk, melyeket természetesen csak hozzávetően állapíthattunk megmutatja:

	Osztalék	Becsülés
	1904 re	1905-re
k o r o n á k b a n		
Fiumei Hitelbank	7.20	7.60
Hazai Bank	12.—	13.—
Magyar Agrár- és Járadékbank	20.—	20.—
Magyar Általános Hitelbank	38.—	38.—
Magyar Jelzálog Hitelbank	26.—	25 fk.
Magyar Kereskedelmi Részvényt.	35.—	36.—
Magyar Leszámitoló Bank	25.—	26.—
Magyar Takp. Közp. Jelzálogbank	55.—	55.—
Osztrák Hitelintézet	28.—	28—29
Osztrák-Magyar Bank	68.—	71.—
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank	140.—	155.—
Belvárosi Takarékpénztár	13.—	13.—
Budapesti Tkp. és Orsz. Zálogk	24.—	24.—
Egyesült Bpesti Fővárosi Tkp.	116.—	116.—
Magyar Általános Takarékp.	30.—	30.—
Pesti Hazai Első Takarékpénztár	640.—	750.—
Első Magyar Általános Biztosító	400.—	400.—
Fonciére Pesti Biztosító	12.—	12.—
Salgótarjáni Köszénbánya	30.—	32.—
Ganz-féle Vasmű	130.—	110.—
Adria Tengerhajózási Társ.	10.—	25.—
Budapesti Közuti Vaspálya	26.—	28.—
Bpesti Villamos Városi Vasut	14.—	14.—
Osztrák-Magyar Államvasut	27.—	28 fk.

Az Adria hajói Fiuméből táviratozzák: Az Adriai m. kir. tengerhajózási r. t. gőzösei közül „Matlekovits“ tegnapelőtt Londonba, „Kálmán Király“ tegnap Rouenba, „Kassa“ Spanyolországból ma Fiuméba érkezett.

Új kőolajfinomító-gyár. A petroleum-kartel bizottságának minapi ülésén szóba került, hogy Neumann György, az Apolló kőolajfinomító r.-t eddigi

igazgatója — lemondván állásáról részvénytársaság alapításán fáradozik, melynek célja egy új kőolaj-finomító-gyár létesítése. Ha az új gyár létesül, ez lényegesen meg fogja változtatni a petróleum-kartel helyzetét.

Munkálatok a fővárosn I.

Sírboltok építése a Kerepesi úti temetőben. A székesfőváros tanácsa a Kerepesi úti temetőben létesítendő sírboltok építésénél szükséges föld, kőműves és elhelyező munkák kivitelével Majorossy Gézátt, a kőfaragó munkák teljesítésével Holdampf Sándor utódait és a vasmunkák szállításával Heil Vilmost bízta meg. — *Kövezés, utrendezés.* A székesfőváros I.—X. kerületben az 1906. év folyamán szükséges bazalt, gránit, trahitkövezet javítási, új járda rakatási, keramitburkolási munkákra ajánlatok jan. 16-án d. e. 11 óráig Vosits Károly tanácsnokhoz (IV., Központi városháza, II. emelet 255) — *Kőműves, lakatos, cserépkályha és üveges* javítási munkáknak 1906. jan. 1-től 1908. dec. 31-ig a székesfővárosnak a II. ker. ben levő épületeihez való szállítására ajánlatok jan. 3-án d. e. 10 óráig II. ker. előjárójához. Bánatpénz a kőműves munkáknál, lakatos javítási munkáknál 100—100 k. cserépkályhajavítási, üveges javítási munkáknál 50—50 k.

KÖZGAZDASÁG.

Gyarmatáru-kódex

Nagyon valószínű, hogy e két szó: a kereskedelem „gyarmatáruja“ és az elméleti tudomány „kódex“, kifejezése világeletemben most találkozni egymással mellett először. Az angol kereskedelem regisztrátumainak beható ismerete nélkül azonban ez csupán feltevésünk maradhat. De mégsem nevezhetném nevén a gyarmatokat, a híres Brázay kereskedőház újszülöttjét, a szerényen „árjegyzéknek“ keresztelt vaskos csecsemőt, ha mellőzném a címül választott „Gyarmatáru kódex“ elnevezést. Dehogy árjegyzék ez, hiszen egy századrésze is sokkal dusabb az áruk szimplex felsorolásánál.

Különb minden elismerésünkönél jelentősebben beszél egy nyers tény. A Brázay-féle országos hírű és külföldön is jól ismert kereskedő ház ebben a 187 oldalas vaskos kötetben számol be közléskamarájáról. A miket elmond: a meritumával pompázik; a hogyan elmondja: a forma ékességével gyönyörködteti szemünket. Hiszen e nagy, praktikus kereskedelmi művet egy jog-államtudományi doktor, tehát egy nagy képzettségű, de markantil hajlamú ember szerkesztette. Neve ismert név a tudományos világ köreiben, ismert a főváros választékos jó társasága körében, de félelmetesen ismertté vált a kereskedelem elite forumán is. Mert akarta, hogy azzá legyen! Dr. Szuly Aladár érezte magában az érzéket, a mely a kereskedelem faktoráivá emelheti, tehát a homlokegyenest ellenkező irányú önképzés sem nyomhatta el benne a világkereskedőt. A latiner nevelés, az államtudományok buzgó és sikeres művelése után, bucsut vett eddigi pályájától és rálépett a kereskedelem utvesztőjére. S ma, a fiatal jogtudor az ország legelső gyarmatáru kereskedőházát vezeti. Mert akarta!... Micsoda példát ad

ifjuságunknak, mily nagyszerűen szymbolizálja utmutatásával reális korunknak egészségesebb közszellemét: dicsérjük érte Szuly doktort, mint a ki derék következetességgel tette bálványává az Olympus Merkurját, a kereskedelem ösistenét.

Az óriás forgalmú Brázay-ház egész üzletmenete és ujonnan berendezett csemegeüzletét bemutatja egy diszes és nagy költséggel előállított fényképes füszer és csemege kódex.

Gazdasági esztendőnk.

Egyetlen törvényt sem alkotott ez év, így a legrettentőbb politikai eseményektől elzsibbadt szemmel kell egy átfogó pillantást vetnünk a gazdasági terepre.

Nagy idők állapítják meg, — s a maiak azok! — hogy gazdasági életünk alapjai elég erősek-e a jelenlegi megrázkódtatások elszívására. Azok.

Gazdaságunk felett a bizonytalanság Damokleszkardját a vám ügy képezi, amely minden más országban messze elvonatik a politika fegyvertárából. Csak nálunk nem.

Ausztriában kárörvendezve konstatálták politikai válságunk kiélesedését és küzdelmeink hevesességétől gazdasági erőink lanygulását várták. És mi történt?

A jegybanki kamatláb politikája nemcsak a banknak, de majd minden intézetnek nagyobb jövedelmet hozott. Gazdasági szervezetünk szoliditása már is bebizonyult. Éppen ezért nagy megütközéssel figyeljük, hogy egyes pénzintézeteink újabbán a meglévő iparvállalataikat is áruba bocsátják, nem hogy — ami pedig nagy üzleti érdekük és nemzeti kötelességük lenne — inkább újakat létesítenének.

Nagyobb intézeteinket a vidéki fiókok nyitására csak dicséret illetheti, mert ezzel erősítik a vidéki iparosok helyzetét és a kereskedők hitelviszonyait, indirekt pedig fejlesztik — amiben még igen szegények vagyunk — az ipari és kereskedői pálya becsének gondolatát és megszüntetik a pályáknak lenézettességét.

*Gabonatözsde*nk a rossz takarmánytermés miatt áraiban nekilendült néhány hónapra. A kenyérmagtermés dusan, de kukorica gyéren fizetett. Az aratószertrák, majd a kánikulai szárazság pánikot hozott az egész mezőgazdaságra. Tömeges fizetésképtelenségek állottak be a naponkénti több koronányi árhullámzások miatt.

A tőzsde ez évben hozta be a 100 kilogrammos súlyegységet.

A helyi üzlet pedig megint nehézkesebbé vált a megélhetési viszonyok a tőzsdén újból esőkentek: a közvetítők mindinkább kiszorultak onnan. Ez pedig a gabonaüzlet nagy stýljéből apránként töredezi ki az egyes pillérreszeket. A kis existenciák felszínre jutva nem fogják tudni annyira fékezni az agráriusok tőzsdeellenes akcióját, mint tudták azt az üzletág gyakor-erős képviselői, a közvetítők.

A nevezetesebb termények és értékpapírok ár alakulásáról egy érdekes táblázatot állítottunk fel olvasóink tanulságára:

	1902	1903	1904	1905
			december 31-én	
Buza tavaszra	7.63	7.90	10.10	17.12
Rozs tavaszra	6.63	6.69	7.88	14.12
Tengeri májusra	5.71	5.22	7.58	13.58

	1902	1903 december 31-én.	1904	1905
Magy. kor-járad.	98.—	99.—	98.—	95.75
Magy. földhitel záloglevelek	98.—	99.—	99.40	97.—
Magy. hitelrészv.	718.—	778.—	802.—	795.—
Keresk. bank.	2620.—	2815.—	2960.—	3000.—
Pesti hazai tkp.	17000.—	18875.—	16525.—	19950.—
Első m. ált. bizt.	6300.—	7925.—	8125.—	9000.—
I. bpesti gőzm.	1025.—	1285.—	1225.—	1045.—
Kőb. gőztégla	730.—	920.—	1040.—	1240.—
Salgótarjánikó szénbánya	515.—	562.—	581.—	603.—
Ganz-vasgyár.	1850.—	2700.—	3130.—	2915.—
Rimamurányi	408.—	502.—	519.50	539.50
Pesti könyvny.	2650.—	2850.—	2800.—	2850.—
Magy. cukoripar	1365.—	1620.—	1848.—	1810.—
Adria tengerhíjz.	439.—	487.—	440.—	460.—
Bpesti közuti	625.—	601.50	571.50	593.50

Bankok és takarékpénztárak.

A Magyar Általános Hitelbank alaptőkéjét 10 millió koronával fölemelte, a szegedi Kereskedelmi és Iparbankkal szerződéses viszonyba lépett, részt vett több külföldi kölcsön átvételében, így az 1905. évben kibocsátott 90,316.700 korona névértékű 4%-os osztrák koronajáradék átvétele üzletében, amely üzlet már teljesen le van bonyolítva. A bank folyóüzlete, valamint az áruosztály bizományi üzletei kielégítő módon fejlődtek. A beérkezett váltók összege mintegy 625 millió koronát, a váltók összforgalma mintegy 1162 millió koronát, a pénztári összforgalom körülbelül 2706 millió koronát, a váltótárca állománya az év végén körülbelül 92 millió koronát, a folyószámla követelések összege mintegy 100 millió koronát és a betétek meg a hitelezők összege mintegy 140 millió koronát.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. A kedvezőtlen politikai helyzet dacára kifejtett sokoldalú és beható tevékenység folytán igen kedvező eredményt mutat, mihez a kamatlábnak az 1905-ös évet jellemző feszültsége, valamint néhány régiebb pénzügyi műveletnek kedvező lebonyolítása nem csekély mértékben járult hozzá.

A Magyar Helyiérdekű Vasutak Részvénytársaság, melynél a bank nagy mértékben van érdekelve, a folyó évben szintén magasabb jövedelmet fog hozni. A bank tőkeemelése az 1905. év kezdetén teljes eredménnyel keresztülvitetett.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank egész tevékenységét alapszabályszerű üzletágainak, a jelzálogos és községi kölcsönüzletnek belterjes ápolására fordította és az uralkodott kedvezőtlen viszonyok dacára minden tekintetben eredményt ért el. A súlyos belpolitikai helyzet, a címletkibocsátási üzlet terén is éreztette nyomasztó hatását; ennek dacára sikerült az intézetnek különböző kibocsátmányjaiból a visszafolyt mennyiségek levonása után netto 42.000.000 koronát meghaladó összeget bel- és külföldön elhelyeznie. A valószínűtlen zaloglevél és községi kölcsönök meghaladják az 50,000.000 koronát.

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank a mostoha viszonyok dacára, teljesen kielégítő üzleti eredményt ért el. A bank 225 millió korona belföldi és 95 millió korona külföldi váltót számított le; a lombard- és report üzlet állománya 36 millió korona volt; az összforgalom a tavalyival szemben kerek 1 milliárd koronával gyarapodott s így 8 milliárdot

tett ki. A fővárosi közraktáraknál az első félév kedvező üzletmenetét a második félév állandóan alacsony raktárállománya hátrányosan befolyásolta s így az eredmény a tavalyit nem éri el. Az áruosztály az áruelőleg és lombard-üzlet intenzív fejlesztése folytán a tavalyi esztendőnek megfelelő kedvező eredményt nyújtott. A többi üzletágak a várakozásnak megfelelően fejlődtek s igen kielégítő nyereséggel zárultak.

A Magyar Telepítő és Ierellőző Bank Részvénytársaság még nem fejthetett ki teljes működést, mert az 1904. december 31-én tartott alakuló közgyűlés után az év kezdetét természetesen a szervezkedés munkája foglalta le. Ennek dacára az intézet forgalma mégis oly mérvet öltött, a mely ezen új alapítás hízagpótló voltát dokumentálja. A társaság az év folyamán összesen 21 birtokot vett meg, mintegy 30.000 magyar hold kiterjedésben és összesen 12.000.000 korona vételáron. A parcellázások során az intézet 667 félnek juttatott eladás útján birtokot.

Magyar Agvár- és Járadekbank Részvénytársaság. A belpolitikai viszonyok, valamint a befektetési értékek piacának bekövetkezett rosszabbodása a banknak különben minden üzletágában mutatkozó kedvező fejlődésére benitólólag hatottak. A bank mintegy 17 millió korona új jelzálogkölcsönt folyósított, ami által a kölcsönök összes álladéka az eszközölt visszafizetések levonása után mintegy 56 millió koronára emelkedett. A leszámítolási üzlet forgalma mintegy 70 millió koronára rugott. A Kisküküllővölgyi h. é. vasút jövedelmezőségének fokozása érdekében e vasutvonalnak Sóváradtól Parajdig eszközölt kiépítése befejezéshez közeleg és rövid időn belül a forgalomnak átadható lesz. A bank továbbá több helyi érdekű vasutat érdekkörébe vont és ezenfelül más különböző ily vasutra vonatkozó üzletet biztosított a maga számára. A bank előreláthatólag a tavalyinál nagyobb tisztanyereséget fog kimutathatni.

A Hazai Bank Részvénytársaság tudvalevőleg 15 millió koronára emelte fel részvénytőkéjét. A folyó üzlet jelentékeny kiterjedést nyert, de a kedvezőtlen viszonyok dacára az elért eredmény számszerű összege a múlt évit nem csupán a tőkefelemelés arányában, hanem az ezen arányon túl is meg fogja haladni. Az intézet konzervatív osztalék-politikájára való figyelemmel az osztalék előreláthatólag, úgy mint a múlt évben, 6%-kal fog megállapíttatni.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület fő üzletágainak álladéka:

	1904	1905	
	december végén		
	millió korona		
Összforgalom	— — — —	7265	8200 + 935
Betétkönyvecskékre	— — — —	300	302 + 2
Váltóleszámitolás	— — — —	617.9	720 + 102.1
Váltótárca-álladék	— — — —	89	93 + 4
Kölcsönfolyósítások	— — — —	30.1	29 — 1.1
Kölcsönök álladéka	— — — —	268.8	287 + 18.2
Kötvényeladás	— — — —	29.2	31.6 + 2.39
Forgalomban levő kötvények	— — — —	191.9	209 + 17.1
Értékpapírok álladéka	— — — —	96.4	110 + 13.6

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár új részvények kibocsátásával részvénytőkéjét és tartalékait azok egy harmadával 20 millió koronát meghaladó összegre emelte. Az intézet üzletkörének minden ága a megszaporodott tőkével arányban fejlődött. A jelzálogkölcsönök állománya 100 millió koronára emelkedett. Az intézet fokozott mérvű üzletei emel-

kedő kamatláb mellett megfelelő haszonnal jártak, úgy hogy a tavalyi 80 koronás osztalék a tetemesen felemelt részvénytőke után is biztosítottak látszik.

Belvárosi Takarékpénztár r. t. Az üzletév eredménye kedvezőtlennek nem mondható, amennyiben a végeredmény és az osztalék semmiesetre sem lesz kisebb az előző évinél. A forgalom jelentékenyen meg fogja haladni az 1904-ikét, ugyszintén nagyobb lesz a váltóleszámitolás 3—4 millió koronával. Az évi eredmény és ennélfogva az osztalék ($6\frac{1}{2}\%$ = 13 korona) semmiesetre sem lesz kisebb a múlt évinél.

Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár alap-tőkáját 3,000.000 koronával 9,000.000 koronáról 12 millió koronásra emelte fel, mely tőkefeiemelési műveletet teljes sikerrel hajtott végre. A takarékpénztári könyvecskére folyószámlára és pénztári jegyekre elhelyezve volt betéteinek összege közel 65 millió koronára ru. Leszámitolási üzletágának forgalma igen jelentékeny volt, amennyiben az előző évhez képest 42 millióval több, összesen 268 millió értékű váltó számítottatott le s váltótárcájának állása 51.4 millió korona az előző évi 46 millió s váltótárcaállománnyal szemben Értékpapirokra adott előlegekben 25 millió korona volt elhelyezve, 5 millióval több, mint az előző évben. 11.3 millió korona új és konverzionális záloglevélkölcsönt folyósított az intézet s záloglevélkölcsöneinek állása 121.6 millió koronára rug. Az összes üzleti forgalom 2985 millió koronára rug. Ami a pénzügyi eredményt illeti, osztaléka a tavalyi osztaléknak fog megfelelni.

A Budapesti Takarékpénztár és Országos zálogkölcsön Részvénytársaság belpolitikai viszonyok következtében nem volt módjában újabb, nagyobb mérvű bankszerű műveleteket megindítani, avagy ilyenekben részesedni, miért is figyelmét kizárólag a folyóüzlet gondos ápolására fordította és minden üzletágban magasabb forgalmat ért el. A tiszta nyeresége előreláthatólag a tavalyinak megfelelően alakul, úgy hogy a tartalékok busás ellátása után az osztalék részvényenként 24 koronát fog kitenni.

Az „**Adria**“ **Magyar Királyi Tengerhajózási Részvénytársaság** hajói 886.900 tonna rakományt szállítottak az előző évi 897.140 tonna ellenében és így a forgalom mennyiségileg ugyszólván változatlan maradt. Az üzletmenet lényegesen kedvezőbb alakult, úgy hogy az „Adria“ a lefolyt évet a megelőzőnél sokkal kedvezőbb eredményekkel fogja lezárhatni és így a részvényeseinek jutó osztalék is lényegesen nagyobb lesz, mint legutóbb volt.

A Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársulatnál már az 1905. év elején egyes iparágak nagyobb szem-megrendelést tettek, A vasutak azonban alig emelkedtek az előző évi megrendelések mértékéig. Az évi termelés két millió métermázssával szárnyalja túl az előző évét, mely mennyiségből egy millió métermázsa a salgótarjáni, egy millió métermázsa pedig a petrozsény—zsilvölgy bányákra esik. Említésre méltó, hogy az 1905-iki üzletévben a salgótarjáni társulat fennállása óta a legtöbb szenet termelte. A zárószámadások már január hó közepén elkészülnek és ezek alapján határozza majd el az igazgatóság, hogy a többeladás által elért bevétel módosítja-e a múlt évi 30 koronát tett osztalékokat.

Első Magyar Általános Biztosító Társaság minden üzletágban jelentékeny bizalommal várja mérlegét; kiváltképp az életbiztosítás terén fejtett ki ezen intézet, úgy mint eddig, a múlt évben is erős tevő-

kenységet. Az új szerzemények összege már 1904-ben 60 millió koronára emelkedett. Részvényeseinek az utóbbi években immár állandó jellegűvé vált 400 korona osztalékokat fogja fizetni.

Budapesti Központi Tejcarnok Szövetkezet. A lefolyt évben az üzletmenet kielégítőnek jelezhető. Ennek oka főleg abban rejlik, hogy a termelés jóval alul maradt azon a mennyiségen, mely a szükséglet teljes fedezésére elégséges lett volna. Eladatott összesen 15 millió liter tej, a szövetkezeti tagoknak kifizetett értékesítés fejében 15 fillér literenként.

Magyar Általános Köszénbánya Részvénytársulat. Az igen kedvező répatermés folytán a cukor gyárak nagy mennyiségeket vettek igénybe, úgy hogy a termelés emelkedett. Még nagyobb lett volna az emelkedés, ha a Máv. több vaggon felett rendelkezve, az igényeknek megfelelően lett volna. A termelés szaporodása körülbelül két millió métermázsa. A nyereség még nincs megállapítva, a tavalyit kevéssel meg fogja haladni. Az üzleteredmény közepes. 1906-ban az üzem fokozása nagyobb befektetések által fog előkészítettetni.

Magyar Fém- és Lámpaarugyár Részvénytársaság. E vállalat összes gyártási ágaiban a lefolyt évben munkával jól volt ellátva s a társaságnak sikerült vevőkörét a külföldön is kibővíteni.

A földtehermentesítési akció. A földmivé-
ügyi miniszteriumban tudvalevőleg nagyban foglal-
koznak az eladósodott kisbirtokosok megmentése érde-
kében. Feilitzsch Arthur miniszternek van egy terve
melynek a törvényhozás elé terjesztendő javaslatát
legközelebb munkába veszik a miniszteriumban. A terv,
melyhez természetesen a törvényhozás hozzájárulása
is szükséges, a következő:

Az állam, hogy a pusztuló kisbirtokos-osztályt regenerálja és a jövő számára megmentse, „asszignáták“-at (pénzjegyeket) bocsát ki, a kisbirtokosok adósságainak teljes összegéig. A kisbirtokos jelzálog- és egyéb terheinek arányában kamatnélküli kölcsönképpen kapja ezeket a pénzjegyeket. A pénzjegyek közönséges fizetőeszköz gyanánt szerepelnek majd a gazdasági piacon, a kisgazda ezzel fizeti ki hitelezőit s a hitelező a mai papírpénztől külső formában is különböző pénzjegyeket tovább adja, úgy mintha azok közönséges bankok volnának. Az asszignáták teljes értékéért az állam szavatol. Fedezetük: a kisgazda birtoka, melyre az állam követelését teljes összegben rátábláztatja.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága, mely megilletődéssel jenteni, hogy igazgatóságának huszonnégy éven át önfeladással működött érdemduis tagja

SCHWEIGER MÁRTON ur,

a III. oszt. vaskorona-rend és a Ferencz-József-rend lovagja

múlt év december 31-én hirtelen elhunyt.

Az elhunytban az igazgatóság régi és igaz barátját gyászolja, ki mindenkor buzgón vette ki részét a bank felvirágoztatása körül kifejtett tevékenységében.

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

Magyar Telepítő és Parcellázó Bank

Sürgöncyi Telepítőbk.

Részvénytársaság.

Telefonszám : 180.

Alaptőke 5 millió korona.

Alapító intézetek :

Magyar jelzáloghitelbank, Cs. és kir. szab. triesti általános biztosító társaság, Magyar agrár és járadékbank r.-t., Magyar leszámító és pénzváltóbank, Magyar általános takarékpénztár.

Igazgatóság :

Hegedüs Sándor (elnök), Beck Nándor (alelnök), gróf Keglevich Gábor (alelnök), Barta Arnold, Barta Ödön, dr. Beck Gyula, Bujanovich Gyula, dr. Eber Antal (vezető igazgató), Kende Zsigmond (Istváni), Kronberger Lipót, dr. Nagy Ferenc, Poór Jakab, dr. Pollák Gyula, dr. Schober Béla, dr. Simonyi-Semadam Sándor.

Felügyelő bizottság :

gróf Korniss Károly (elnök, dr. Mezőssy Béla, dr. Neumann Miksa, dr. Horváth Lipót.

A bank működési köre :

- a) mezőgazdasági ingatlanok megvétele és azoknak telepítés és parcellázás útján való értékesítése ;
- b) telepítések és parcellázások elvállalása bizományban ;
- c) telepítések és parcellázások financirozása ;
- d) a telepítési és parcellázási ügyek minden egyéb válfajánál való közreműködés.

A bank a parcellázási műveletek teljes intézését magára vállalja és azokat saját műszaki, gazdasági és telekkönyvi szervezete segítségével, a tulajdonos közreműködése nélkül, teljes felelőséggel lebonyolítja.

A parcellák vevői a vételár 50—75 százaléka erejéig — egyetemlegesség kizárásával — olcsó törlesztéses kölcsönöket nyernek, ami által az értékesítés jelentékenyen meg van könnyítve.

Ajánlatok a bank igazgatóságához (Budapest, V, Nádor-utca 9.) intézendők, a mely minden kérdésben úgy élő szóval, mint írásban készséggel nyújt beható és kimerítő utbaigazítást.

Részletes tájékoztatást kívánatra bárkinek küldünk.

OTTHON

kávéház.

A főváros legbarátságosab kávéháza. A helyőrség tisztikarának legkedvesebb szórakozóhelye. Budapest középpontján (VIII., Kerepesi-ut 11. sz.)

Figyelmes kiszolgálás.

Gigányzene.

Telefon.

Megjelenik 1906. március 1-én.

EGYETEMES TANÜGYI KÓDEX

a magyarországi tanfériak évkönyve.

1906.

Közlí az összes főiskolák, műszaki iskolák, középiskolák tanárainak és az ország 34000 állami, községi s felekezeti tanítójának teljes névtárát. Az országos statisztikai hivatal hivatalos adatainak felhasználásával.

Szerkeszti : MÁDY LAJOS.

Előfizetési ára 20 korona.

(Könyvtárak útján nem kapható). Kiadja az Országos Sajtóiroda szerkesztősége BDDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 14—16.

Megjelenik 1906. március 1-én.

Villamvilágítás * Diszterem * Lift.

PANNONIA SZÁLLODA

BUDAPEST,

VIII. ker., Kerepesi-ut 7. szám.

A m. kir. államvasutak központi pályaudvara közelében, a nemzeti- és népszínház között. Villamos közlekedés. Telefon-hálózat, az új kor igényei szerint ugyan berendezve.

A versenyidők alatt minden irányból való sportkedvelők gyűlése.

Levélpapír áruházam különlegessége
The Crown of Paper
for foreign letters.
Külföldi levelezésre.

== SZÉNÁSY ==
„Százszorszép”
levélpapírja
a legjobb csontlevélpapír
1 doboz ára 1 frt.

SZÉNÁSY BÉLA
LEVÉLPAPÍR ÁRUHÁZA
BUDAPEST, IV., Ferenciek-tere 9. sz.

SZABADALMAZOTT
„Árpád” rajzeszköz
a legjobb magyar
középszkolai rajzeszköz.

Papírnemű telep és
rajzeszközgyár
IV., Molnár-utca 35.
Levélpapír-áruház
és központ
IV. Ferenciek-tere 9.

WINTER ÉS GERŐ

FÉRFI-SZABÓK,
FEHÉRNEMŰ-KÉSZÍTŐK

angol és francia uri
divatcikkek raktára

BUDAPEST,
IV., Váci-u. 2.

BACHRUCH A. cs. és kir. kamarai és udvari
ékszerész mellett.

Fournisseur de la Cour Imperiale et Royale.
Maison de Nouveautés et de Lingerie.
Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Cs. és kir. udvari szállító.

BRACHFELD F.

férfi-divat és fehéreneműek.

BUDAPEST,
IV., Dorottya-utca 7. sz,
A Jockey-Club-hoz.

STANDARD

életbiztosító-társaság Edinburgban, Angol hon

Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók:

BUDAPEST,
IV., Kossuth Lajos-utca 4.

(Standard palota.)

Évi bevétel . . . . . 34,600,000 korona
Kintalt nyereményrészek 170,000,000 „
Vagyon . . . . . 274,000,000 „
Halálesetek folytán kifizetve 570,000,000 „

A „STANDARD“ kötvényeinek

nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság Alacsony díjak. Szabad világműveket. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tőkesítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetén egyévi fennállás után Szabad háború-biztosítás népfölkelők részére.

DIJTÁBLÁZATOK KIVÁNATRA KÜLDETNEK.

„THE GRESHAM“

élet iztosító-társaság Londonban.
Magyarországi fiók: Budapest
(a Ferencz József-tér 5-6 alatt épülő új palota elkészüléséig)

IV., Ferencz József-rapart 27. szám.

A társaság vagyona 1904. december 31-én — — kor. 216,505.894.39

Évi bevétel biztosítások és kamatból 1904. évi december 31-én — — — — — „ 32,391.311.51

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) — — — — — „ 491,748.857.43

Az 1904. évben a társaság 5114 kötvényt állított ki — — — — — „ 39,634.667.79

összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgál a magyarországi-fiók Budapesten, valamint ennek ügynökei az ország minden nagyobb városában.

A budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson részv. társ.

Befizetett részvénytőke 10 millió korona

Elfogad betéteket takarékbetét, kölcsönök és pénztári kamatozással jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán).

Leszámitól váltókat előleget nyújt értékpapirokra.

Kézi zálogüzletei:

IV., Károly körút 18. — IV. Ferencz-terek 4. (Irányi-utca sarok.) VII., Király-utca 57. — VIII., József-körút 2. — VIII., Üllői-ut 6.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5. szám alatt.

(Saját házában)

Váltó-üzlete megbizásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek körébe vágó munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt 9-12-ig, délután 3-5-ig.

Magy. kir. osztálysorsjegyek főelárusító helye:

IV. Ferencz-terek 3 szám.

Angol cikkek

mindenféle sporthoz

különleges uri fehér-

neműek és divatárúk

HOLLÓS J.

uri divattárában

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10. szám.

Cégnek, mely 1867-ben alakult, nincsen fióküzlete.

RÖCK ISTVÁN

gépgyára

Budapest, I., Budafoki-ut,

Telefon szám 73-84 és 73-85.

Levéleim: RÖCK ISTVÁN
póstafiók BUDAPEST.

Szármányok:

Alló és fekvő gőzgépek
bármely nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű
gázgenerátorok és gőzgépek.

Lokomobilok, gőzkazánok
bármely nagyságban és rendszerben.

Szivattyúk Worthington és
egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jéggyárak
Géberendezések malmok,
tégla- és olajgyárak és
kékfestőgyárak részére.

Hydraulikus sajtók kü-
lömböző célokra.

Borsajtók és szőlőszűzők.

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság
(Allgemeene Maatschappij van
Levensverzekering en Lijfrente.)

BUDAPEST, VII., KEREPESI-UT 1. (A nemzeti színház bérházában.)

Igagató: Tolnay Lajos.

Vezértitkár: Stignitz Imre.

1900. év végéig 215 millió korona biztosítás kötött.

A társaság mindennemű biztosítást elfogad, melynek alapját az ember élet képezi, u. m.: tőkebiztosítást, túlélés és halálesetre szóló, valamint özvegyi nyngdíjbiztosítást, azonnal kezdődő és elhalasztott é. etjáradékokat, kihazasítási biztosításokat gyermekek részre stb. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőség Bpsten, valamint a vidéki képviselők.

Referenciákat a magyar általános hitelbank ad.

Kivonat a díjtáblázatokról.

A tőke elhalálozás alkalmával fizetendő. | A tőke 20 év után vagy időelőtt elhalálozás alkalmával azonnal fizetendő.

díjtétel 100 korona után

Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor
25 1.80	31 2.09	37 2.54	43 3.16	49 4.08	55 5.37	2 4.11	31 4.17	37 4.30	43 4.56	49 5.02	
26 1.84	32 2.16	38 2.63	44 3.30	50 4.26	56 5.64	26 4.12	32 4.18	38 4.33	44 4.61	50 5.10	
27 1.88	33 2.23	39 2.72	45 3.44	51 4.46	57 5.93	27 4.13	33 4.20	39 4.36	45 4.67		
28 1.93	34 2.30	40 2.82	46 3.59	52 4.66	58 6.14	28 4.14	34 4.22	40 4.39	46 4.76		
29 1.98	35 2.38	41 2.94	47 3.73	53 4.88	59 6.57	29 4.15	35 4.24	41 4.45	47 4.84		
30 2.03	36 2.46	42 3.04	48 3.91	54 5.12	60 6.97	30 4.16	36 4.27	42 4.50	48 4.99		

MAGYAR

Fém- és Lámpaárugyár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Dus vállaszték mindennemű

légszesz-, villamos- és
petroleum-világító testekben,
a legegyszerűbb kivíteltől a legpazarabbig.

KIRÁLY-OLAJ

BIZTONSÁGI PETROLEUM.

✿ Fémdiszmutárgyak. ✿

Raktárak Budapesten:

II., Fazekas-tér 3.

VI., Teréz-körút 1a.

V., Gizella-tér 1.

X., Jászberényi-ut.

VIII., Ullői-ut 2. (Calvin-tén sarkán.)

Vidéken:

DEBRECZEN, Simonffy-utca.

KOLOZSVÁR, Wesselényi-utca 20.

POZSONY, Lőrinczkapu-utca 1.

SCHLICK-féle

vasöntöde és gépgyár

részvénytársaság.

Gyár és irodák: V., Váci-ut 45.

Telefon 27-47 és 25-45.

Gőzgép és gőzkazán berendezések,
üzemberendezések malmok részére,
szivattyú-telepek, szilipszerkezetek,
hydraulikus felvonók, emelőgépek és
daruk, szinpadai gépezeti berendezé-
sek készítése stb.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.

Postafiókbérlet.

TIZEDIR ÉVFOLYAM

FELELŐSZERKESZTŐ

DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.

Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

Tartalomjegyzék: Városszabályozás — ötletekkel. — Budapest váluton. — Hamis vegyvizsgálatok. — Szépművészeti múzeum. — *Hirek:* Üregek a vár alatt. — Harc a patikajogokért. — Tisztviselők nyugdíjszabályzata. — Személyi pótlékok. — A közmunkatanács pénze. — Új közmunkák. Jelentés a vízművekről. — *Közgazdaság:* Az ügynökkérdés a tőzsdén. — *Hirdetések.*

Városszabályozás — ötletekkel.

A városrendezés rejtelmes kohójától, a fővárosi mérnöki hivataltól, távolálló polgárság nem csak egyszer-kétszer, de évente legalább ötvenkétszer ütközhetik meg az unos-untalan városrendezési mániában szenvedő avatott és avatatlan cikközönön, amelyeket ideig-óráig kénytelen készpénznek is venni.

Nem merülünk bele az efféle hióbbihresztelések káros voltának taglalásába, hiszen a tervezgetések sokszor a kisajátítandó háztulajdonosok telek-manővereinél nem egyebek, csupán azt a nagy hibát szögezzük le, hogy a főváros illetékes ügyosztályai nem gondoskodnak az irányzatos városrendeztetési közlemények valótlanosságának publikálásáról s így igen sok érdekelt háztulajdonosnak okoz keserű percek a hivatalos cáfolatok hiánya.

Most az Andrássy-utat igyekeznek behosszabbítani az útjába álló kökolosszusokba. Az egyik azt ajánlja, hogy a Duna felé történjék a megtoldás, a másik a Városligeten túl a Rákos-mezősegen akarná végighuzni a jó öreg Andrássy-út fiókáját.

Mindakét terv a városszabályozás tervének foldozását jelenti. Mivel azonban ez a terv meglehetősen rongyos, a megfoldozása nem is olyan nagy baj. De kérdés az, hogy ez a terv nem rongyos e már annyira, hogy jobb volna helyébe vadonatúj rendszeres tervezetet csinál-

tatni, mint foltra foltot ráfosgatni? Az alkalmi toldás-foldást abbanhagyva, nem volna e jobb inkább olyan városszabályozásról gondoskodni, amely ezt a zezugos, össze-vissza hajlított uthálózatot átalakítaná a forgalom, a közlekedés, a szépérvék, az egészségügy és a szociális követelmények nagy szempontjának mérlegelésével?

De ehhez azoknak a pillanatnyi városszabályozási ötleteknek a kiküszöbölése kell, a melyek az alapterv szerves egészét minden ügyeskedésük dacára, mégis veszélyeztetik.

Közismert dolog, hogy a városszabályozás is tudomány, de az is bizonyos, hogy minden tudománynak halálos ellensége az impresszionizmus. Székesfővárosunknak megadatott több kiváló városszabályozó férfiubam való bővelkedés, csak éppen a működési terület nem adatott meg számukra. Tudásuk érvényesülése lehetetlen. Utjukba tehenkedik a nagy koncepciótól fázékonyan idegenkedő németes sablonosság s ami még ennél is rosszabb: az ötletesség.

Féltenünk kell e várost azoktól a kis inventíóju szakemberektől, akiknek semmi sem jut eszükbe, de még inkább óvnunk kell azoktól akikből csak egy bugyog a sok ötlet.

A város szabályozásnak alapkelléke a cél-tudatos logika, a szükségességek átérzése, a lehetőségek mérlegelése és a lehetetlenségek átértése. Csak rajzablával, rajzsinekekkel, háromszögekkel nem gyógyíthatók beiforgalmunk ütőereinek közlekedésünk artois-jáinak és vénáinak nyomorékságai. A város eleveensége is paragrafikusan boncolható, a fejlődésnek is iránya és mértékrendszere van s ez csak sejtethető manapság, de nem tudható is. Mert nincs a kultur

mérnöki karnak egyetlen tagja sem, aki a műegyetem katedrából hallott volna efféléről harangozni. Tehát megmaradtak a sablonok és az impressiók no meg az örökös sejtelmek: ennyi városrendészetünk pozitív tudása!

S most ismét ötletekkel találkozunk, amelyeknek megvizsgálása még sem felesleges. Vajha olyan gombbal szolgálna egymásik ötlet, amelyhez érdemes volna jófajtájú kabátot is varrni.

Az Andrassy-ut megvizsgálásának ötlete az újabbak között az első, amelyik távol áll a telek-spekuláció érdekkörétől. S mert nem lehetetlen, hogy az új Andrassy-ut valamikor az általános város szabályozás egyik gerincvonalává válhatik, nézzük, vajjon melyik vége nyújthatóbb legimpozánsabb közutunknak. Balhit az, hogy ez az útunk világcsoda. Még relative sem az, csupán főúri sétautnak jó. A szépérzék nem elég indoka annak hogy a Dunáig toldassék. A budai forgalomnak a legtermészetesebb lebonyolítója az Esküteri hid és a Margit hid. Tehát gazdasági érv nem szól a befelé toldás mellett, de ellene szól a drágasága. A Dunapartnak a Városligettel való összefüzése sem forgalmi előny. Egyik sem centruma a közlekedésnek, csupán a sziesztáló semmivézés ősi fészkei.

Láttunk már régen elfelejtett okosabb ideákat is bukni, ezt is bátran elejthetik. Szervesebb városszabályozás lett volna a Váci körutnak az Üllői útnak és Kerepesi útnak a Kigyó-téren való találkozása. De hol van az a hid, amelyik a Dunáig kitolt Andrassy-utat várja s viszi Budára? Mert sem a Lánchid sem az Erzsébet-hid nem esik az Andrassy-ut tengelyébe.

Budapest váluton.

A belügyminiszter legutóbbi rendeletet az önként befizetett, de a törvényhatósági bizottság határozata következtében visszatartott adók ügyében élére állította a helyzetet. Most már dönteni kell a fővárosnak: vagy meghajol a kormány kívánsága előtt, vagy renitenciájával kihívja maga ellen amaz intézkedéseket, melyekre a kormányt az adott helyzet kényszeríti. Semmi kétség, hogy a belügyminiszter minden rendelkezésére álló eszközzel érvényt iparkodik szerezni a kormány álláspontjának és akaratának. Ha tehát a polgármester és a törvényhatósági tisztviselők megtagadják az engedelmességet, bekövetkezik azok felfüggesztése és másokkal, a kor-

mánynak deferáló egyénekké váló helyettesítése, miként ez néhány vármegyében és törvényhatósági joggal bíró városban már megtörtént.

E kritikus helyzetben még a legszenvedelmesebb ellenzéki városatyának sem a fölött kell medítálnia, hogy *quid juris*, hanem *quid consilii*? Hogy egészen nyíltan beszéljünk: saját meggyőződésünk szerint a kormánynak joga van az önként befizetett adókat követelni. E tekintetben osztjuk a szabadelvűpárt vezérének, Tisza István grófnak a felfogását. A mi meggyőződésünk azonban mellékes, bár hivatkozhatunk arra, hogy a főváros törvényhatósági bizottságának *legalább egyharmad része* ugyanezen az állásponton van, vagyis tehát egy tekintélyes kisebbség nem osztja a határozatot hozó többség nézetét.

Mi azonban még akkor is, ha ama határozat az összes bizottsági tagok egyhangú hozzájárulásával hozott volna, azt mondanók, hogy *elég volt a rezisztenciából*. A főváros jól felfogott érdekei és az adminisztráció zavartalan menete követelik, hogy a kormány kényszerrendszabályokat ne kényszerüljön alkalmazni. A további ellenállásnak nincs értelme, mert világos, hogy a kormány, ha akarja, hozzá fog jutni a visszatartott adókhöz.

Az a terv, mely néhány exaltált ellenzéki publicista agyában megszülemlett, hogy az engedelmességet ne csak a polgármester és a tanácsosok, hanem az összes fővárosi tisztviselők is tagadják meg és ha egyiket vagy másikat felfüggesztenék állásától, valamennyien szüntessék be a munkát: ez a terv nemzetiszínü glóriában tűnhet fel a külvárosi asztaltársaságok tagjai előtt, valójában azonban monstruózus abszurdum. Ez be nem következhet; pro primo: mert a tisztviselők közt tulnyomó számmal vannak a józan gondolkodásúak; pro secundo, mert anarchiába döntené a fővárost

A higgadtan és elfogulatlanul ítélő fővárosi polgár, ha ellensége is a kormánynak s ha törvényesnek tartja is az adók be nem szolgáltatását, azt kell, hogy vizsgálja: érdemes-e, célszerű-e a bekövetkező zavarok kockázatát a fővárosra zudítani, csak azért, hogy a törvényhatósági bizottság mellét verhesse, mondván: „mi rendíthetetlenül kitarítottunk álláspontunk mellett.“ Kétségkívül szép dolog a következetesség, ámde a mindenáron való következetesség sokszor veszedelmes, sőt — ostoba dolog.

A főváros polgármestere és tanácsa helyesen járnak el, midőn az újabb, végleges döntést a törvényhatósági bizottságtól várják. Az ő helyzetük igen nehéz. Két malomkő közé kerültek, s természetes, hogy az összezúzatástól menekülni szeretnének. A kormány által felfüggeszteni épp oly kevésbé kellemtetes, — még ha a főváros gondoskodnék is anyagi kárpótlásokról — mint bizalmatlansági szavazatot kapni a közgyűléstől. Az olyan megoldás, hogy

saját szakállukra engedjenek a kormánynak és utólag kérjék a törvényhatósági bizottság szankcióját: sem hozzájuk nem méltó, sem az ország fővárosának törvényhatóságához. Némely nagyhangúak ezuttal ismét rövidlátó politikuskoknak bizonyultak. Beugrasztották a fővárost az ellenállásba, nem gondolván meg, hogy be fog következni az a helyzet, amikor az ellenállást muszáj feladni. Persze, most ugyanezen némelyek szája ize szerint lenne, ha Halmos János a gordiusi eszmét a maga személyének feláldozásával megoldaná. A polgármester azonban valószínűleg úgy gondolkodik: a levest ti főztétek, hát ti egyétek is meg.

Az ellenzéki többségre hárul a kötelesség, hogy a végzetes dilemmából kivezesse a törvényhatóságot és elhárítsa a főváros feje felől önkormányzati jogának megbénítását. Hogy mikép eszközölje ezt, azon tulajdonkép nem nekünk, kik első perctől kezdve ellene voltunk a resistenciának, hanem a többségnek kellene a fejét törnie. A békés megoldás azonban közérdek lévén, ráirányítjuk azon némelyek figyelmét Ujvidék város törvényhatósági bizottságának e hó 22-én hozott határozatára. Amit ott határoztak, bátran mintául vehetik, amivel azonban nem akarjuk azt mondani, hogy az ujvidéki határozat helyes és jogos. De alkalmas arra, hogy megrekedt ellenzéki honfiak kimáshassanak a szurokból vagy népies nyelven szólva: a kecske is jól lakják, a káposzta is megmaradjon.

Dr Bartha Sándor.

Hamis vegyvizsgálatok.

Nyilatkozat. Bizonyos tendenciózus híresztelésekkel szemben, amelyek a „Budai Mária-forrás“ gyógyviz ellen megjelentek, kinyilatkoztatjuk, hogy a hivatalos ellenőrzés szempontjából megejtett helyszíni vizsgálatok úgy vegyi, mint bakteorológiai szempontból kedvező eredményre vezettek és ezen vizsgálatok egyeznek kiváló tanáraink és orvosaink szakvéleményével. — Panasz soha — elismerés azonban egy a közönség mint a tanári és orvosi kar részéről naponta érkezik hozzánk, miért is hírlapi polémiákba nem bocsátkozunk.

Budai Mária Forrás Vállalat.

Az üzleti szemérmertlenség tultengése ömlik el e nyilatkozaton, ha meggondoljuk azt a lelkiismeretlenséget, a melyet a fővárosi nagyhangú sűrűmákkal diszitett igen sok ásványvizeztulajdonos állandóan üz. Ismerve a közegészségügyre is óriási fontosságú ásványviz panamákat, e nyilatkozat következtében kénytelenek vagyunk mindazokat az adatokat napfényre hozni, amelyek a székesfőváros polgárságának a legvitálisabb érdekébe, az egészségébe vágóak. Egyszersmind kijelentjük, hogy rövidesen sort kerítünk a többi forrástulajdonosok visszaélésére is. Az utóbbi évtizedekben hihetetlen visszaélések pattantak ki a különféle „égyényes“, „kristálytisza“ s „űditő“ reklám-ásványvizekről. Sok gyanu fordult

egy ásványviz-kereskedő laboratoriuma felé is, ahol egyetlen hordóból állították elő a minden betegséget kipurgáló különböző „gyógyhatású“ 10–15 féle ásványvizeket. Hetek óta tudomásunkra hozták ujabban a budai „gyöngy-forrás“ panamáját, de a súlyos visszaélés leleplezésére a positiv bizonyítékaink beszerzéséig várnunk kellett.

A gyógyító-fluidum, amit a vállalkozók „Mária-forrás“ hangzatos név alatt szüresölnek bele az üvegek százezreibe, nem gyógyító, nem is fluidum, hanem a legfertőzöttebb baccillus-milliárdok tenyészforrása.

Pusztá vádakra, bizonyítékok hiányában mindenkor kerüljük a támadásokat, de a közegészségügy védelmében megindított vizsgálódásunk során beigazolódott a hozzánk érkezett panaszok s így a hivatalos vizsgálatok felületességét sem hallgatva el a közönség további megtévesztését az elmondandókkal — ughisszük — meg is gátoljuk.

A *Mária-forrást* Óbudán, az Ürömi-utca 56. sz. ház pincéjében fedezték fel néhány évvel ezelőtt. Azóta az új tulajdonosok, *Reiner* Ede dr. fővárosi bizottsági tag és sógora, a víz könnyebb értékesítése céljából a forrás fölött az épületet lebontatták és helyébe egy deszkabódét ütöttek fel.

A forrás a telek közepén fekszik. A telek utcai homlokterén ház van, jobbról-balról szintén épületek állanak. A házak között, a forrás mellett pedig ott maradtak a lebontott épület pöcegödrei és magánkanálisai. Ezeket a meghagyott épületrészek lakói mai is használják, holott semmi lefolyásuk nincs, mint-hogy az Ürömi-utca fölött lévő utca még esaternázatlan. Az itt összegyűlt szennyvizek a talajnak vékony rétegén a legkönnyebben hatolnak át a forráskutba s azt állandóan meg is fertőztetik.

A belügyminister ezeknek a körülményeknek az ismerete nélkül döntött a kutviznek ásványvizzé deklarálása dolgában és megengedte, a víznek forgalomba hozását. A „Mária-forrás“ név alatt forgalomba is bocsátott kutviz népszerűsítéséről akképen gondoskodtak a tulajdonosok, hogy hirneves orvostanárok írásbeli véleményét (természetesen csak a kedvezőket) reklamirozták.

Ezek a hygieniai szakvélemények (az ő saját külön agyba-főbe dicsérő szavukjárásával) csakugyan eloszlattott minden gyanut. Pedig az orvosi nyilatkozatok egytől-egyig jogosulatlanok és — a legenyhébben szólva — gondatlanul felületesek voltak. A vegyvizsgáló szaktekintélyeket egyszerűen megtévesztették egy készen tartott vegyvizsgálati kimutatással, amelynek eredete ismeretlen volt. Ebből a kimutatásból hiányzott minden ártalmas anyag, baccilus és salétrom, de benne volt a sok minden drága jó alkatrész.

A tulajdonosok a forrásvizét később újból fel-

mutatták *Hankó* Vilmos ismert vegyésznek. Ő pedig a vegyelemzésben *nem talált* semmi ártalmas anyagot. E kimutatás alapján az újabb orvosszakértők ismét kedvező véleményt mondtak a vizről. Utóbb azonban kiderült valami. Felfedezték, hogy a *Hankó* féle vegyelemzés legalább is hibás, mert a víz vegyi-összetétele *egészen más*. A felfedezésre a következő képen jöttek rá.

Péchy Janos dr. a III. ker. tisztiorvosa szétnézett a forrás környékén és a környezetet igen gyanusnak találta. Kimerített egy üvegsével a már nagy-hírű italból és a fővárosi vegyészeti hivatalhoz pecsét alatt küldötte át. Itt a vegyelemzés során hihetetlen tények derültek ki. Konstatálták, hogy a *Hankó*-féle vegyelemzés szerinti 6 gramm szilárd anyaggal szemben abban 10 gramm van. Megállapították, hogy a salétromsavas sók és ammóniák 4 grammjáról *Hankó* nem tudott. Így 14 gramm óriási mennyiségű veszedelmes alkatrészt tartalmaz a „*Mária-forrásnak*“ egyetlen liter vize, amely anyagok csak rothadó szerves anyagok alakjában kerülhettek bele az „üditő“ vízbe.

E kellemetlen felfedezés után a főváros vegyészeti hivatala a helyszínén újból és újból megvizsgálta a vizet s mindannyiszor azonos eredményt nyert. S most sor került a bakterológiai intézetre.

Ez az intézet egy köbcéntiméternyi vízben körülbelül 20.000 vigan uszkáló baccilust pillantott meg. Ez a bacillusállomány azonban egy literben sok milliót jelent.

Ez már veszedelmesen komolylyá tette az ügyet s a főváros vegyészeti hivatala erre egy egyes bizottsággal kiszállott a helyszínére, ott újra merített a forrásból a vegyész s azt újból bizottsági vizsgálat tárgyává tették. Az eredmény az lett, hogy *Hankó* vegyelemzését a hivatalos bizottság hamisnak deklarálta, a bakterológiai intézet pedig megállapította, hogy a sok ezer baccillus patogén, azaz betegségeket előidéző fajtájú. A „*Mária-forrás*“ vizesöppjeivel beoltott patkányok és egerek rögtön megbetegedtek a kísérletek alkalmával.

Erre *Péchy* János tisztiorvos a forrást lezáratta s a víz szállítását megtiltotta. *Péchy* dr. a hivatalos jelentésben foglalt vegyvizsgálatot *szomorú* dolognak tartja, amiért is írásbeli rendelkezéssel tiltja ki a vizet a forgalomból és jelentést fog tenni a tanácsnak és a belügyminiszternek.

S most két kérdésünk van a vállalat tulajdonosaihoz:

— Milyen vizet adtak *Hankó* Vilmos kezébe megvizsgálás végett?

— Hány ezer emberbe oltották be a betegségek csirait a „*kitünő forrásuk*“ „*páratlan*“ nedűjével — drága pénzért?

Szépművészeti muzeum.

Az *Andrássy*-ut végén emelkedő szépművészeti muzeum palotája immár befejezéséhez közeledik és a veleszemben fekvő képzőművészeti csarnokkal székesfővárosunk leggyönyörűbb és legsikerültebb útjának olyan befejezést nyújt, a melyhez hasonló szép lát-képet talán a világ egyik városában se találhatunk. Mert a mögötte elterülő városliget zöld háttere és az abban elszórtan emelt monumentális épületek együt-tvéve a művészeti izlés legmagasabb igényeit is kie-légítő keretet szolgáltatnak a szemlélőnek.

Egy kissé zavarólag legfeljebb az ezredéves emlék kicsi méretezése hat, mert csak most látjuk igazán, hogy mennyivel nagyobb méretűnek kellene annak lennie, hogy ez elragadó képbe tökéletesen beleillesztődjék.

A szépművészeti palota teljesen kész termeinek megtekintésére a tervező műépítészek *Schickedanz* és *Herzog* meghívására a napokban kintjártak a Magyar Építőművészek Szövetségének tagjai *Hauszmann* Alajos és *Quittner* Zsigmond első mesterek vezetésével.

A főbejárat mellett római és görög termekben méltóságos helyen lesznek a szobrok elhelyezve, komoly antik architektura keretében. Vele egy színben a földszinten találjuk az élénk színekben megfestett román csarnokot, a jáki templom csodaszép portálé-jával, ebből nyílik a nagy, nyugodt, harmonikus festésű renaissance galériás terem, az épület centruma. Bár arányaiban kissé talán túl magas és hosszukás a terem, de még is kellemes lesz az itt időzés s pihenés a muzeum kifáradt szemű látogatóinak, a hol a falak színhatása megnyugtatólag és kiegyenlítőleg hat rá.

Mellette van még egy szoborterem a modernnek részére és egész sora az oszlopokkal diszitett antik csarnokoknak gipsz másolatok elhelyezésére.

Az emeleten, a hova az impozáns fölépcső vezet egyik oldalra a modern, a másik oldalra a régi képek jönnek.

A termek falait kár volt mintás festéssel bevonni, mert a felakasztott képek már is beigazolták hogy mennyire rontja ezek hatását.

A világítás mindenütt igen jó, de a kis szobák beosztása kedvezőtlenül vágja el a hosszú termek menyezet rajzát.

Nagyjában úgy a külső, mint a belső kiképzés szorgalmas, becsületes munka eredménye, tiszta stílú művészi alkotás, de fájdalmasan érint bennünket az hogy nem a modernség kifejezője. Itt-ott elkerülhetlen az interieurben, a belső keretben a régiebb iskola, de az öszszességben, a közhelyeken, a külsőn csak a modern művészet, a jelenkor architektúrájának kellett volna érvényesülnie.

E hatalmas épület megalkotásánál a következő cégek végeztek elismerésre méltó, derekas munkát:

Az első és hátsó épületesoportból álló terjedelmes épület összes föld, kőmives és elhelyező munkáit *Majorossy Géza*, a bádigos munkálatokat *Reisz Gyula*, a központi fűtés berendezését *Szepessy Sándor* a esaternázás és vízvezeték berendezését *Rákosi J.* és *Knuth Károly* eszközölték; az asztalos munkákat *Csepreghy János*, *Kovács* és *Valzer* és *Bartolffy János* végezték; a kőfaragó munkálatokat *Antony István*, *Seenger Béla*, *Kauser J.* és tsa, *Andretti Anselm* és *Mazzi Luigi* teljesítették; a szobrász munkákat *Hahn J.* és testvére és *Langer Ignác*; a lakatos munkákat *Oetl Antal*, *Pavlik István* és *Márkus Lajos Jenő* végezte; a vastetőket *Fodor Béla* *Schwartz Antal* és *Oetl Antal* készítette; az üveges munkákat *Klopfer Jakab*, a burkoló munkát *Cristofoli Vince*, *Walla József* és *Melocco Péter*; az elszigetelő munkákat *Posnansky* és *Strelitz* és *Heidelberg Tivadar dr.*; a villany és csengő berendezést *Süss Hermann* és tsa és a mázólok munkákat *Zsellér Lipót*, továbbá *Fischer* és *Hartmann* teljesítették; a kovácsolt vas és szegecselt vasmunkákat, valamint a könyvtári vasállványokat a *Schlick-gyár*, a fapadozati munkákat *Gregersen G.* és fiai, a linoleum burkolatot a *Szab. parafagyár* és a felvonókat *Wertheim F.* és tsa szállította; végül a pormentesítést a *Magyar Vacuum Cleaner* cég eszközölte.

H I R E K.

Üregek a vár alatt. Misztikus idők babonás félelmét ujjíthatja fel a mérnöki hivatalnak egy újabb felfedezése: a vár alá van aknázva! — Talán nem is a vár, talán nem is aknákkal, de tény, hogy a várhegy lakóházai alatt sűrű üregek veszélyeztetik a házak épységét

A Hentzi-szobor áthelyezése idején reábukkantak az alatta rejtőző kiterjedt odura, a melynek céljával s rendeltetésével sohsem jöttek tisztába. A földalatti üreg eredetét ma is mély titok fedi. Idővel már feledésbe is ment ez a Szent György-téri csuda, míg a minap egy házlebontás alkalmával a régi csudának több hasonló, de sokkal veszedelmesebb pendantjára bukkantak. Az azóta lefolytatott műszaki vizsgálat során megállapították, hogy a várhegy tele van a régi időkben ismeretlen célból készült csodálatos építésű üregekkel és alagutakkal. Vannak olyan hatalmas üregek is, amelyek két-három emelet magasságúak, de le a hegy gyomrába vannak beépítve. Lehet, hogy ezek a barlangszerű alkotások még a török várostromok korából valók s menedékhelyül szolgálhattak.

Az utóbbi időben többször megesett, hogy egyik-másik több százados épület alatt besüppedt a

talaj. Az okát nem találták meg. Most a mérnöki hivatal e házsülyedéseket is az üreg-beomlások lehetőségével hozza kapcsolatba és a vizsgálatot ez irányban is kiterjesztette. Az alapos vizsgálat azonban hosszú időt fog igénybe venni. Az első kerület választmányában ezért máris aggodalmas hangok merültek fel, hogy nem fognak-e újabb beomlások történni a vizsgálat tartama alatt. Elhatározták hogy a vizsgálat meggyorsítása és az üregek átkutatása céljából tanácshatározatot fognak kérni és nem elégszenek meg a mérnöki hivatalnak a lassúságával valamint az eddig készített megbízhatatlan értékű üreg-térképekkel sem. A tanács a kérelemmel még nem foglalkozott.

Harc a patikajogokért. Öt évvel ezelőtt a közgyűlés — megunva a miniszterekkel való állandó patvarkodást — egy indítvány kapcsán a gyógyszerárjogok adományozásának, illetve kihasználásának kérdésében véleményadásra hívta fel a tanácsot. Közben a tisztí főorvosi hivatal, majd a közegészségügyi bizottság rágódott hosszasan a kérdésen, itt nagy tanulmányokat is készítettek az értékes jogositványok dolgában. Ezeket most a pénzügyi bizottság vette tárgyalás alá, ahol az ügyosztálynak az volt a javaslata, a főváros irjon fel a kormányhoz, hogy a gyógyszerárügyet mielőbb törvényes formák betartásával rendezzék, még pedig olyképen, hogy az érdekelt községek kérésére ezentul a jogok ne személyeknek, hanem a községek közönségének adományoztassanak azzal a kötelezettséggel, hogy a patikajogot a község előre megállapított bérleti összeg fizetése ellenében nyilvános pályázat útján, okleveles gyógyszerész-mestereknek adhassa bérbé. Amíg ezt rendezik, szabályrendeletben az új jog városi díját és átruházási városi illetékét a forgalmi és térvizonyok szerint 1000, 2000 és 3000 koronában állapítsák meg.

A pénzügyi bizottság ezt az előterjesztést hosszabb vita után el is fogadta, a feliratot azonban nem a kormánynak, hanem a képviselőháznak fogják felküldeni. Mellőzték még a bérbeadási kötelezettségre vonatkozó korlátozást is s a fővárosi díjakat új jognál 3000—5000 koronában, átruházásoknál 1500—3000 koronában állapították meg.

A személyes jogu gyógyszeráraknak átruházásánál üzött visszaélésekre szintén reámutatott a memorandumban a pénzügyi bizottság.

A tisztviselők nyugdíjszabályzata. Mult számban egész terjedelmében bemutattuk azt a két nagyarányú várospolitikai alkotás tervezeteit, amelyeket *Rényi Dezső* főjegyző a székesfővárosi mérnöki hivatal ujjaszervezéséről és a tisztviselők adósságrendezéséről csak a napokban készített el.

Most egy harmadik és jelentőségében nem kisebb tervezet került munkába a főjegyzői hivatalban: a fővárosi tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjszabályzatának revíziója. Rényi főjegyző, ki e munkálatát is polgármesteri utasítás szerint végezi, összegyűjtötte a világ valamennyi nagy városának a nyugdíjügyre vonatkozó statutumait s a mi Budapestünk speciális viszonyaival harmóniába állítható

idegen szabályzatok minden előnyös pontját fel is fogja ezekből használni.

A javaslatnak szabályrendelet alakjába való összeállítása természetesen hosszabb időt fog igénybe venni s mert a polgármesterek fontosnak tartják nemcsak a főtisztviselők, de a főváros érdekében is, hogy az új szabályzat mielőbb elkészüljön. Rényi főjegyzőt meghatározatlan tartamu időre felmentették a főjegyzői folyó ügyek vezetése alól s helyettesítésével Földváry Antal tanácsjegyzőt bízták meg.

Személyi pótlékok. Nagy erővel támadták a főváros bizottságát egyes napilapok abból az alkalomból, hogy a közgyűlés több érdemes tisztviselőt személyes pótlékkal jutalmazott. S erre a támadásra az volt az egyetlen ok, hogy némelyik tisztviselőnek vagyona is van. Hát mi anélkül, hogy bárkit is védelmünkbe vennénk, egyszerűen csak felvetjük a legtermészetesebb kérdést.

— Hol marad a becsületes munka becse, ha a munka az aranyláncának vastagságával fordított arányban volna honorálható?

S anélkül, hogy a személyes élű támadásokat regisztrálnánk, csupán azt a faktumot említjük meg, hogy a főváros közgyűlésének minden tekintetben méltányos kiutaló határozatát a miniszter egész terjedelmében jóváhagyta. *Devecis* Ferenc műszaki tanácsos, a „gazdag ember“ pedig avval a 3000 korona személyi pótlékkal távolról sincs nagyarányu működéséért kellőképen honorálva s így ne bántsa e főtisztviselő érzékenységét az irigyek hordáinak csunya mája.

A közmunkatanács pénze. Negyedik éve annak, hogy a főváros közgyűlése felterjesztést intézett a *Szell*-kormányhoz hogy a fennhatósága alatt működő közmunkatanács millióinak hováfordítását világítsa meg és a fővárosi pénzalapokról számoljon el. A kormány és hivatali utódjai mindezekig válasz nélkül hagyták a magistrátus megkeresését. A tanács most újból megsürgette a kérést. Báró Fejérváry miniszterelnök a napokban küldte le válaszát a fővároshoz. Benne kijelenti, hogy az 1902. évi fölterjesztésnek nyoma nincs a kormánynál, s így felszólítja a fővárost, hogy kérelmét újból okolja meg. A tanács a miniszterelnök leirata értelmében pótlólag már eljárt az elszámolások kikövetelése dolgában.

Új közmunkák. A Szent István szobor felállítása és a Halász-bástya rendezése után, amelyek ünnepélyes felavatását a nyáron tartják meg, most intézkedett a fővárosi közmunkatanács a közelben álló régi pénzügyminiszteri épületek lebontása dolgában. Az üresen maradt területet a miniszterelnök a főváros rendelkezésére bocsátotta. Ezt a tanács rendezettni fogja.

A Gellérthegyi szerpentin-ut szabályozásához két telket kisajátítottak.

A Szabadság-tér mellett elhuzódó új villanyos vágányok közül 3 vágány helyett csupán kettőt engedélyeztek.

A Kálvin-tér közep részét parkká alakítják át és onnan a bérkocsikat eltelepítik. Ezeken kívül még a Városmajor világitására nézve javító intézkedéseket tettek.

Új átszálló forgalmak. Dicséretes tevékenységet fejtenek ki közuti vasutaink harmonikus működésükkel az

átszállóforgalmak szaporítása terén. A főváros közlekedési ügyosztályának jelentésével kapcsolatban újabban a közlekedésügyi bizottság tudomásul vette a B. K. V. T. előterjesztését, amelyben bejelenti, hogy a helyi érdekű vasutak erzsébetfalvai vonalára az átszállóforgalmat szintén kiterjesztette.

A bizottság felhívta ez alkalommal a társaságot, hogy a közuti vasut budai viszonylatait is vonják be ebbe az átszálló forgalomba. Helybenhagyták a sertésközvágóhídi vonal új menetrendjét, a Lónyai-utca és Kerepesi-uti körforgalom létesítését. A városi villamos társaságot felhívták, hogy a sertésközvágóhídnál állandó várócsarnokot építtessen.

Jelentés a vízművekről. A székesfővárosi vízművek igazgatósága megtette jelentését a tanácshoz, az elmúlt év november hónapjáról. Új előírás a főváros tiz közigazgatási kerületében 2669 kor. 20 fillér volt, míg 1904. november az új kivetés 932 kor. 82 fillérre rugott. Az elmúlt év november hónapjáig összesen 70.029 kor. 09 fillér kivetés történt, míg az 1904. évek ugyanebben az időszakában 59,969 kor. 92 fillér. Megvizsgálták 1243 ház belső felszerelését, amelyek közt 762 ben találtak hiányokat és rendetlenségeket. Tetten ért vízpazarlás esete négyszer fordult elő. Kicséréltek november hónapban 287 darab vízmérőt, beépítettek 75 darabot, eltávolítottak 22 darabot. Be volt építve összesen 7072 darab vízmérő; ez valamennyi hitelesítve volt. — A csőhálózatot 802 darab tűzicsapon öblítették. Káposztásmegyeren és a Gellérthegyen az előzőleg megkezdett munkálatokat folytatták. November hónapban a főváros területén 4.194,310 köbméter szűrt, vizet fogyasztottak, míg az előző évek ugyanebben a szakában 4.080,160 köbmétert. Üzemzavar nem fordult elő s vízhiány sem mutatkozott. A víz vegyi összetétele a rendszerinti volt. A vízvezeteki szertárban levő anyagok értéke november hónapban 522,800 kor. volt.

KÖZGAZDASÁG.

Az ügynökkérdés a tőzsdén.

A tőzsdén nagy az elégedetlenség, mert az érvényben lévő ügynöki szabályzatot a tőzsdetanács egyszerűen négligálja. A gabonatőzsde a főfészke az ügynököknek s itt a közvetítők az elsősorban számottevő tényezői a forgalomnak. Éppen ezért az egész tőzsdei életre kihat az a mozgalom, amelyet az ügynöki kérdés gyökeres rendezése tárgyában most megindítottak a tőzsdén. Egy értekezlet alakjában történik az ügynökök első szervezkedése, de az itt beterjesztett határozati javaslat olyan alapos munkának látszik, amely bizonyára nagy élénkséget fog belevinni az ideai tőzsdeközgyűlésbe is. Az ügynökök itt szándékoznak először egyesülten résztvenni és érdekeik megvására a tőzsdetanácsban is képviseltetni kívánják magukat. A megalkotandó ügynöki szabályzatnak alábbi szövegét csak a megejtendő tanácstag választás után nyújtják be. Tervezetük a következő:

1. §. A budapesti gabonatőzsdén csak a tőzsdetanács által kinevezett ügynökök jogosítvák kereskedelmi ügyleteket közvetíteni. 2. §. Csak oly tőzsdetag nevezhető ki ügynöknek, ki állandóan budapesti lakos, három év óta tagja a tőzsdének és a tőzsdéügynöki vizsgát sikkerel letette. 3. §. Az ügynöki vizsga a tőzsdetanács kebeléből alakuló bizottság előtt teendő le. A vizsgálat tárgyát a kereskedelmi törvény, az áruüzleti szokások, az alkuszi szabályzat és a tőzsdei alapszabályoknak azon rendelkezései képezik, melyeknek ismerete a gabonüzleti szakba vágó ügyletek közvetítéséhez szükséges. 4. §. Az ügynöki ténykedésre a kereskedelmi törvények az alkuszi ügyletet tárgyazó kilencedik fejezetében foglalt rendelkezései irányadók. Azon ügynök ki, gabonahatáridőüzlet közvetítésével kíván foglalkozni, köteles kineveztetése után a tőzsdei áruleszámoló irodába résztvevőként belépni és 12.000 korona óvadékot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni. Ezen óvadék az ügynök és a tőzsdei áruleszámoló iroda többi résztvevői között fennálló vagy lebonyolított gabonahatáridőüzletekből eredő követeléseknek biztosítására szolgál. 6. §. Az ügynök csak személyesen gyakorolhatja a közvetítői teendőket. Jogában áll azonban egy tejhatalmu megbízottat a tőzsdetanácsnál bejelenteni, aki őt helyettesíti. 7. §. Csak a kinevezett ügynök közvetítése vagy kötéjgye alapján létrejött üzletek után igényelhető és fizetendő a tőzsdetanács által megállapított alkuszdíj. 8. §. Azon tőzsdetagok vagy látogatók, kik nem bírnak tőzsdéügynöki jogosítvánnyal és így jogosulatlanul közvetítenek a gabonatőzsdén üzleteket nem köthetnek, a tőzsdetanács által pénzbírsággal és ismétlés esetében pedig a tőzsdéből ideiglenesen vagy véglegesen való kizárással büntetendők.

A határozati javaslat szövege ez: A tőzsde közgyűlése kimondja határozatilag, hogy az elfogadott ügynöki szabályzat 1906. év május hó első napján léptessék életbe, továbbá, hogy mindazon tőzsdetagok kik az 1905. vé végéig a gabonatőzsdén iparszerűleg foglalkoztak közvetítési üzletekkel ha nem is voltak felvéve az alkuszok jegyzékébe, kívánságukra felveendő a kinevezett ügynökök sorába.

„Első Leánykiházasítási Egylet m. sz.“ Gyermekek- és életbiztosító intézet Budapesten, VI., Teréz-körút 40—42. sz. Alapított 1863. évben. Az intézet felügyelőbizottsága u. m. az előbbi években is, december 31-én tartott ülésében az intézet pénztár — és vagyonállapotának fővizsgálatát megejtette és megállapította, hogy az intézet vagyona a következő értékekben van elhelyezve és pedig:

Intézeti házak beruházási értékben	
Teréz-körút 40—42. számú épület	— — K. 831.680-70
Kerepesi-ut 20.	— — „ 660.393-60
Váci-ut 4.	— — „ 612.923—
Értékpapírok	— — — — — „ 7.832.445—
Kölcsönök saját kötvényekre	— — — — — „ 586.557-37
Takarék és bankbetétek	— — — — — „ 1.571.872-98
Postatakarékpénztár	— — — — — „ 4.903-29
Hivatalnoki nyugdíjalap betét	— — — — — „ 184.698-92
Pénzkészlet	— — — — — „ 35.685-54
	Összesen K 12.321.160-40

Múlt év december havában 1.193.500 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.008.500 K. értékű új biztosítási kötvény állíttatott ki. — Biztosított összegek fejében 114.912 kor. 80 fill. fizettetett ki.

1905. január 1-től — december 31-éig bezárólag 14.760.8 0 kor. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 12.366.500 kor. értékű új biztosítási kötvény állíttatott ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 900.518 kor. 75 fillér fizettetett ki.

Az intézet fennállása óta 10.165.904 kor. 30 fillér fizettetett ki a biztosított összegek fejében.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár

rendes közgyűlést

folyó 1906. évi február hó 3-án, délután 4 órakor központi osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. sz., saját épületben) tartja, melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatalai.
2. Az igazgatóság előterjesztése az alapszabályok módosítása iránt.
3. Az igazgatóságnak megválasztása.
4. A felügyelő-bizottság esetleges kiegészítése egy évre.

Azon t. c. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni és szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbb 1905. évi december hó végéig saját nevükre irt részvényeiket még le nem járt szelvényeikkel együtt legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt, tehát legkésőbb 1906. évi január hó 31-ig a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. sz., vagy II. ker., Fő-utca 2. sz. alatt) letenni: ugyanott a megvizsgált 1905. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottsági jelentés példinyai az alapszabályok 147. §-a értelmében folyó évi január hó 27-ikétől kezdve átvehetőek.

Budapesten, 1906. évi január hó 17-én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület
hatvanhatodik évi

Rendes Közgyűlését

1906. évi februárius hó 2-án d. e. 10 órakor

fogja

Budapesten, Pestvármegye székháza disz-
termében (Városház-u.) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak az 1905-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal és a mérleg és a tiszta jövedelem iránt.
3. Igazgatósági javaslat az alapszabályok 26., 27., 48., 90. és 109 §-ainak módosítása iránt.
4. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
5. Az igazgatóság hat tagjának megválasztása (alapszabályok 23. és 35. §-a)

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figye-
meztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értel-
mében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében,
akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1905.
december 31-éig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap
d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem jár
szelvényeivel együtt letéteztet.

Budapest, 1906 januárius 15-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

A Hazai Bank Részvénytársaság

XI. évi rendes közgyűlését

1906. évi február hó 17-én délben 12 órakor fogja
Budapesten, a bank helyiségében megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megál-
lítása, határozat a nyereség felosztása iránt és a felment-
vény megszavazása.
3. Egy igazgatósági tag választása.
4. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása

E közgyűlésre a t. c. részvényesek azzal a figyel-
meztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 17. §-a
értelmében a közgyűlésen 25 darab részvény után egy
szavazattal bír minden részvényes, aki a részvényeit a még
le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlésre kitűzött
határnap előtt 8 nappal a társaság pénztáránál Budapesten
vagy a hirdetményben e célra kijelölt más helyen letette és
hogy minden további 25 részvény ugyanazon feltételek mel-
lett szintén egy-egy szavazatra jogosít; miért is a szava-
zati jog érvényesítése céljából a részvények szelvényekkel
együtt február 10-én déli 12 óráig vagy a bank értékpapir-
pénztáránál vagy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egye-
sület főpénztáránál, vagy a bécsi Niederösterreichische Es-
compte Gesellschaft pénztáránál leteendő, a hol ez alka-
lomból a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelen-
tésével együtt átvehető.

Budapest, 1906. január 27.

Az igazgatóság.

MEGHIVÓ a Kőbányai Takarékpénztár Részvénytárs.

tizenkettedik évi rendes közgyűlésére,

mely 1906. évi február hó 4-én délelőtti 11 óra-
kor az intézet saját helyiségében (belső Jászberényi ut 2. sz.)
lesz megtartva, melyre a t. c. részvényesek az alapszabály 12.
§-ára való figyelmeztetéssel tisztelettel meghívotnak.

Budapest—Kőbánya, 1906. január 11-én.

Az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az
1905-iki tizenkettedik üzletév eredményéről; a mérleg előter-
jesztése; a nyereség felosztása iránti határozat; az igazgatóság
és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
2. Az alapszabályszerűleg kilépő négy igazgatósági tag
helyének és az üresedésben levő három igazgatósági hely
betöltése.
3. Két felügyelő-bizottsági tag rendes- és két póttag
választása.
4. Alapszabályszerű netáni indítványok tárgyalása.

Jegyzet: A 12. §. szerinti, kik szavazati jogukkal élni
kivánnak, kötelesek részvényeiket, a még le nem járt szelvé-
nyekkel együtt térítvény mellett a társaság pénztáránál leté-
teményezni.

A mérleg és a felügyelő-bizottság arra vonatkozó jelen-
tése a társulat iroda helyiségében (X. ker. belső Jászberényi-ut
2. sz.) megtekinthető.

Mérlegszámla 1905. december 31-én.

Tartozik: Pénztárkészlet 92053 K. 61 f. Elhelyezett pénzek 197.358 K.
28 f. Saját értékpapírok 117.743 K. 48 f. Váltótárca 1.971.075 K. 36 f. Ingatlan köl-
csönök 107.600 K. Folyószámla adóskor 943.770 K. 50 f. Saját ingatlanok 49.388
K. 43 f. Berendezés 5000 K. Összesen 3.483.719 K. 66 f.

Követel: Részvénytőke 500.000 K. Tartalékalap 80.538 K. Kétes követe-
lések tartalékalapja 10.000 K. Betétek 2.626.377 K. 07 f. Hitelezők 187.913 K. Fel-
nem vett osztalékok 348 K. Befizetendő tőkekamatadó 4314 K. 55 f. Atmeneti
kamatok 11.614 K. 80 f. Nyereség 72.614 K. Összesen 3.483.719 K. 66 f.

Penti zámmérlegszámlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk,
azokkal megegyezőnek és mindenben helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság.

Meghívó.

A SALGÓ-TARJÁNI KÖSZENBÁNYA részvénytársulat

f. évi február hó 12-én délelőtti 11 órakor
tartja meg Budapesten V., Erzsébet-tér 16. szám alatt levő
központi irodai helyiségében

XXXVIII. évi rendes közgyűlését,

melyre az igazgatóság a t. c. részvényeseket tisztelettel meg-
hívja.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az
1905-iki üzletévről.
2. Az 1905-iki év zárószámadásainak előterjesztése,
határozat ezek felett s az 1905-ik évi osztalék megállapítása.
3. Felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-
bizottság részére.
4. Egy igazgatósági tag és
5. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása.

Budapest, 1906. január 22.

Az igazgatóság.

Felkérjük azokat a t. c. részvényeseket, akik e
közgyűlésen résztvenni akarnak, hogy részvényeiket a szelvé-
nyekkel együtt bezárólag f. évi február hó 3-ikáig vagy a tár-
sulat fentjelzett helyén levő központi pénztáránál, vagy
pedig Bécsben a K. k. priv. allg. österr. Boden-Credit-
Anstaltnál (L. Teinfalt-Strasse 6.) tegyék le. Huszonöt részvény
egy szavazatra jogosí.

Értesítjük egyúttal a t. c. részvényeseket, hogy az alap-
szabályok 52. §-a értelmében az 1905-ik évi mérleg az igaz-
gatósági és felügyelő-bizottsági jelentéssel együtt f. évi február
hó 3-ikától kezdve a társulat központi irodájában rendelkezé-
sükre áll.

(Utánnomás nem díjaztatik)

Magyar Telepítő és Parcellázó Bank

Sürgőnycim: Telepítobank.

Részvénytársaság.

Telefonszám: 180.

 Alaptőke 5 millió korona.

Alapító intézetek:

Magyar jelzáloghitelbank, Cs. és kir. szab. triesti általános biztosító társaság, Magyar agrár- és járadékbank r.-t., Magyar leszámítoló és pénzváltóbank, Magyar általános takarékpénztár.

Igazgatóság:

Hegedüs Sándor (elnök), Beck Nándor (alelnök), gróf Keglevich Gábor (alelnök), Barta Arnold, Barta Ödön, dr. Beck Gyula, Bujanovich Gyula, dr. Eber Antal (vezető igazgató), Kende Zsigmond (Istvándi), Kronberger Lipót, dr. Nagy Ferenc, Poór Jakab, dr. Pollák Gyula, dr. Schober Béla, dr. Simonyi-Semadam Sándor.

Felügyelő bizottság:

gróf Korniss Károly (elnök), dr. Mezössy Béla, dr. Neumann Miksa, dr. Horváth Lipót.

A bank működési köre:

- mezőgazdasági ingatlanok megvétele és azoknak telepítés és parcellázás útján való értékesítése;
- telepítések és parcellázások elvállalása bizományban;
- telepítések és parcellázások finanszírozása;
- a telepítési és parcellázási ügyek minden egyéb vállalkozásnál való közreműködés.

A bank a parcellázási műveletek teljes intézését magára vállalja és azokat saját műszaki, gazdasági és telekkönyvi szervezete segítségével, a tulajdonos közreműködése nélkül, teljes felelősséggel lebonyolítja.

A parcellák vevői a vételár 50—75 százaléka erejéig — egyetemlegesség kizárásával — olcsó törlesztéses kölcsönöket nyernek, ami által az értékesítés jelentékenyen meg van könnyítve.

Ajánlatok a bank igazgatóságához (Budapest, V. Nádor utca 9.) intézendők, a mely minden kérdésben úgy élő szóval, mint írásban készséggel nyújt beható és kimerítő utbaigazítást.

Részletes tájékoztatást kívánatra bárkinek küldünk.

OTTHON kávéház.

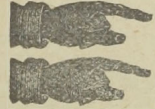
A főváros legbarátságosab kávéháza. A helyőrség tisztikarának legkedvesebb szórakozóhelye. Budapest középpontján a Nemzeti és Népszínházak között (VIII., Kerepesi-ut 9b. sz.)

Figyelmes kiszolgálás.

Telefon.

! Nádyszövetgyár !
kartelen kívül.

MENYEZET

 nádszövetet

galvanizált sodronyba fonva, minden méretben szállit

hámozatlant á K. 5.50 } Szonta
hámozottat „ „ 7.00 } vasuti
állomásról

Kívánatra külön ajánlatokkal szolgál:

Rosenthal József
SZONTA,

nádszövet-gyára és nádkiviteli üzlete

Alapítást é. 1888.

Évente 200 vagonrakomány termelés.

Villamvilágítás * Diszterem * Lift.

PANNONIA SZÁLLODA

BUDAPEST,

VIII. ker., Kerepesi-ut 7. szám

A m. kir. államvasutak központi pályaudvara közelében, a nemzeti- és népszínház között. Villamos közlekedés. Telefon-hálózat, az új kor igényei szerint ugyan berendezve.

A versenyidők alatt minden irányból való sportkedvelők gyűléshelye.

WINTER ÉS GERŐ

FÉRFI-SZABÓK,
FEHÉRNEMŰ-KÉSZITŐK

angol és francia uri
divatcikkek raktára

BUDAPEST,
V., Váci-u. 2.

BACHRUCH A. cs. és kir. kamarai és udvari
ékszeész mellett.

Angol cikkek

mindenféle sporthoz
különleges uri fehér-
neműek és divatárak

HOLLÓS J.

uri divattárában
BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10. szám.

Cégnek, mely 1867-ben alakult, nincsen fióküzlete.

Fournisseur de la Cour Imperiale et Royale.
Maison de Nouveautés et de Lingerie.
Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Cs és kir. udvari szállító.

BRACHFELD F.

férfi-divat és fehéreneműek.

BUDAPEST,

IV., Dorottya-utca 7. sz,

A Jockey-Club-hoz.

STANDARD

életbiztosító-társaság Edinburgban, Angol hon

Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók:

BUDAPEST,
IV., Kossuth Lajos-utca 4.

(Standard palota.)

Évi bevétel . . . . . **34,600,000** korona
Kiutalt nyereségrészek **170,000,000** „
Vagyon . . . . . **274,000,000** „
Halálesetek folytan kifizetve **570,000,000** „

A „STANDARD“ kötvényeinek

nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság Alacsony díjak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tőkesítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhat lanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetén egyévi fennállás után Szabad háboru-biztosítás népfölkelők részére.

DIJTÁBLÁZATOK KIVÁNATRA KÜLDETNEK.

A budapesti takarékpénztár és orsz zálogkölcson részv.-társ.

Befizetett részvénytőke 10 millió korona

Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári kamatozással jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán).

Leszámitól váltókat előleget nyújt értékpapirokra.

Kézi zálogüzletei:

IV., Károly körut 18. — IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utca sarok.) VII., Király-utca 57. — VIII., József-körut 2. — VIII., Üllői-ut 6.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5. szám alatt.

(Saját házában)

Váltó-üzlete megbizásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek körébe vágó munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt 9-11-ig, délután 3-5-ig.

Magy. kir. osztálysorsjegyek főelárusító helye:

IV. Ferenciek - tere 3 szám.

„THE GRESHAM“

élet iztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók: Budapest

(a Ferencz József-tér 5-6 alatt épülő új palota elkészüléséig)

IV., Ferencz József-rapart 27. szám.

A társaság vagyona 1904. december 31-én — — kor. 216,505.894.39

Évi bevétel biztosítások és kamatból 1904. évi december 31-én — — — — — 32,391.311.51

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) — — — — — 491,748.857.43

Az 1904. évben a társaság 5114 kötvényt állított ki — — — — — 39,634.667.79

összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgál a magyarországi-fiók Budapesten, valamint ennek ügynökei az ország minden nagyobb városában.

Levélpapír áruháza különlegessége
The Crown of Paper for foreign letters.
Külföldi levelezésre.

== SZÉNÁSY ==
„Százszorszép”
levélpapírja
a legjobb csontlevélpapír
1 doboz ára 1 frt.

SZÉNÁSY BÉLA

LEVÉLPAPÍR ÁRUHÁZA

BUDAPEST, IV., Ferenciek-tere 9. sz.

SZABADALMAZOTT

„Árpád” rajzeszköz
a legjobb magyar középiskolai rajzeszköz.

Papírnemű telep és rajzeszközgyár
IV., Molnár-utca 35.
Levélpapír-áruháza és központ
IV. Ferenciek-tere 9.

RÖCK ISTVÁN

gépgyára

Budapest, I., Budafoki-ut,

Telefon szám 73-84 és 73-85.

Levéleim: RÖCK ISTVÁN
póstafiók BUDAPEST.

Szármányok:

Alló és fekvő gőzgépek
bármely nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű
gázgenerátorok és gázgépek.

Lokomobilok, gőzkazánok
bármely nagyságban és rendszerben.

Az vattuk Worthington és
egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jéggyárak
Gépberendezések malmok,
tégla- és olajgyárak és
kékfestőgyárak részére.

Hydraulikus sajtók kü-
lömböző célokra.

Borsajtók és szőlőzuzók.

Hollandi életbiztosító részvénytársaság

(Allgemeene Maatschappij van
Levensverzekering en Lijfrente.)

BUDAPEST, VII., KEREPESI-UT 1. (A nemzeti színház bérházában.)

Igagató: Tolnay Lajos.

Vezértitkár: Stignitz Imre.

1900. év végéig 215 millió korona biztosítás kötött.

A társaság mindennemű biztosítást elfogad, melynek alapját az ember élet képezi, u. m.: tőkebiztosítást, túlélés és halálesetre szóló, valamint özvegyi nyugdíjbiztosítást, azonnal kezdődő és elhalasztott é. etjáradékokat, kiházásitási biztosításokat gyermekek részre stb. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőség Bpsten, valamint a vidéki képviselők.

Referenciákat a magyar általános hitelbank ad.

Kivonat a díjtáblázatokról.

A tőke elhalálozás alkalmával fizetendő.

A tőke 20 év után vagy időelőtt elhalálozás alkalmával azonnal fizetendő.

díjtétel 100 korona után

Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor										
25	1.80	31	2.09	37	2.54	43	3.16	49	4.08	55	5.37	2	4.11	31	4.17	37	4.30	43	4.56	49	5.02
26	1.84	32	2.16	38	2.63	44	3.30	50	4.26	56	5.64	26	4.12	32	4.18	38	4.33	44	4.61	50	5.10
27	1.88	33	2.23	39	2.72	45	3.44	51	4.46	57	5.93	27	4.13	33	4.20	39	4.36	45	4.67		
28	1.93	34	2.30	40	2.82	46	3.59	52	4.66	58	6.24	28	4.14	34	4.22	40	4.39	46	4.76		
29	1.98	35	2.38	41	2.94	47	3.73	53	4.88	59	6.57	29	4.15	35	4.24	41	4.45	47	4.84		
30	2.03	36	2.46	42	3.04	48	3.91	54	5.12	60	6.97	30	4.16	36	4.27	42	4.50	48	4.89		

MAGYAR

Fém- és Lámpaárugyár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Dus vállaszték mindennemű

légszesz-, villamos- és
petroleum-világító testekben,

a legegyszerűbb kivittől a legpazarabbig.

KIRÁLY-OLAJ

BIZTONSÁGI PETROLEUM.

✿ Fémdiszmutárgyak. ✿

Raktárak Budapesten:

II., Fazekas-tér 3.

VI., Teréz-körút 1a.

V., Gizella-tér 1.

X., Jászberényi-ut.

VIII., Ullői-ut 2. (Calvin-tén sarkán.)

Vidéken:

DEBRECZEN, Simonffy-utca.

KOLOZSVÁR, Wesselényi-utca 20.

POZSONY, Lőrinczkapu-utca 1.

SCHLICK-féle

vasöntöde és gépgyár

részvénytársaság.

Gyár és irodák: V., Váci-ut 45.

Telefon 27-47 és 25-45

Gőzgép és gőzkazán berendezések,
üzemberendezések malmok részére,
szivattyú-telepek, zsilipszerkezetek,
hydraulikus felvonók, emelőgépek és
daruk, szinpadi gépezeti berendezé-
sek készítése stb.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL : VIII., Kerepesi-ut 9a. szám. Postafiókbérlet.	TIZEDIK ÉVFOLYAM FELELŐSSZERKESZTŐ DR. BARTHA SÁNDOR	SZERKESZTŐSÉG : IV., Kossuth Lajos-utca 14-16. Telefon.
---	---	--

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

Királyi biztos a városházán.

A sok huzavona és taktikázás után végre tisztázódni fog a helyzet a fővárosnál.

A kormány hozzálátott az erélyes intézkedésekhez és *Rudnay Bélát* kinevezte a fővároshoz királyi biztosnak. Bármily véleményt tápláljon a közönség Budapest államrendőrségének volt főnökéről mint politikusról, azt senki, még legádázabb ellenségei sem vonhatják kétségbe, hogy Rudnay Béla kiválóan alkalmas oly feladat teljesítésére, mely az energia teljességét követeli.

Már pedig kétségtelen, hogy a mai zavaros és a talán még sulyosabbá váló viszonyok között csakis nagyerejű ember képes a főváros adminisztrációját rendben tartani és a törvényhatósági bizottság ellenzékének terrorizmussal párosult renitenskedését megfékezni. Mi azt hisszük, hogy a főváros legtöbb tisztviselője megnyugvással fogadta a kormányhatalom képviselőjének kirendelését, mert ekkép vége szakad a rájuk nézve kellemetlen és kínos dilemmának, melybe a kormány és a törvényhatósági bizottság antagonizmusa juttatta őket.

Meg vagyunk győződve, hogy a tisztviselők nem csupán saját személyi érdekeik szempontjából, — a mi vélságos körülmények között különben is csak alárendelt fontosságú — hanem a főváros jól felfogott érdekében is tartózkodni fognak az ellenszegüléstől. Mert őket, esetleges felfüggesztésük és helyettesítésük esetén, a bizottsági tagok vagy a „jóléti bizottság“

ban okvetlenül beálló zavarok okozta károkért.

Amennyire mi ösmerjük Budapest lakosságát, a komoly polgári elem és a munkás osztály már epedve várják a normális viszonyok helyreállítását, sőt többet is vár immár évek óta: a főváros zilált pénzügyeinek rendbeszedését és sok más visszasságnak megszüntetését.

E percben nem lehet még tudni, vajjon Rudnay Béla missziója csupán a kormány intézkedéseivel szemben tanusított ellenállás megtörésére vonatkozik avagy felhatalmazást kap és ideje is lesz ahhoz, hogy belenyuljon a főváros adminisztratív bajain a darázs-fészkébe.

Őszintén megvallva, mi szívesen elviseljük az autonomián esett sérelmetis, ha üdvös eredményei lesznek. Hiszen velünk együtt igen sokan már évek előtt hangoztatták, hogy fővárosnál uralkodó állapotokon csak egy erélyes királyi vagy kormánybiztos változtathat, aki nincs semmiféle lekötöttségben sem a kerületi klikkárpótolhatják elmaradt fizetésükért, de közönséget nem lehet kárpótolni az adminisztrációkkal, sem a bizottsági tagokkal, sem az egyes főbb tisztviselőkkel szemben. Mint panaceát emlegettük a kormánybiztosi kiküldetést, mely meg fogja tisztítani a városháza ósdi és egyes hivatalainak különböző bacilusokkal telt levegőjét.

Ha két vagy három év előtt nem lett volna törvénytelenység és erőszak a biztos kiküldetése, hanem ellenkezőleg örömmel üdvözölt esemény, akkor nincs ok a feljajdulásra most sem.

Hogy ezideig politikai szempontok tették

szükségessé a kormány részére a biztos ki-nevezését, ez a körülmény nem változtat azon a megcáfolhatatlan igazságon, hogy a főváros rég rászorult a kivételes hatalmi intézkedésekre.

Igy fogva fel Rudnay Béla jövőbeli szereplését, teljes bizalommal nézünk működése elé. És eszünkbe jut Kossuth Lajosnak az emigráció alatt azokhoz intézett mondása, kik mindenáron forradalmat akartak támasztani, hogy „könnyű dolog a hazáért meghalni, de nehéz a hazáért dolgozni.“

Dr. Bartha Sándor.

A főváros és a fiumei husvágó.

A tanács legutóbbi ülésén szóba került, hogy a kereskedelmi és földművelésügyi miniszteriumok már huzamosabb idő óta tárgyalnak egy angol céggel, mely Fiumében husnagyvágót akar létesíteni. A tanács elhatározta, hogy e terv ellen állást foglal és kérni fogja a miniszteriumokat, hogy a tárgyalásokba vonja bele a fővárost is.

A tanács ugyanis azt hiszi, hogy a fiumei nagyvágó káros hatással lesz, sőt esetleg teljesen tönkretelheti a főváros állatvásárját.

Ezt az aggodalmat mi nem osztjuk, sőt ellenkezőleg helyesnek és szükségesnek tartjuk a fiumei husnagyvágó felállítását.

Aki némi figyelemmel kísérte a vámszerződési tárgyalásokat, tisztában van azzal, hogy állatkivitelünk elé egyre nagyobb és nagyobb nehézségek emelkednek. Eddigi legfőbb fogyasztónk, a német birodalom, saját állattenyésztése érdekében valósággal védvamos tarifát oktroyált a monarchiára. Nincs messze az idő, hogy Ausztria is idegen vámterületté válik, s akkor megcsappan a Lajthán-tuli konzum is. Hogy Szerbia már a közel jövőben Magyarország helyett Bulgárián át a feketetengeri kikötőbe irányítja állatkivitelét: kétség tárgyát nem képezheti.

Ily körülmények közt parancsoló szükségé vált gondoskodni arról, hogy az élő állat-exportról áttérhessünk a huskivitelre. Kétségtelen, hogy a fővárosban is van értelme egy nagy husvágónak, mely a kivitel számára dolgozik, de e feladatra *Fiume százszorta alkalmasabb Budapestnél.*

Mert Budapestről vasuton kellene a húst a határokig szállítani, ami tetemes költséget okoz, míg ellenben Fiumében a husnagyvágó egyenesen a hajókra rakodik és minden közbeeső vámvizsgálat és

szekatura nélkül vitetheti az árut a nyugoti fogyasztó piacokra: Angliába, Belgiumba és Franciaországba. A fiumei nagyvágó révén fogyasztónkká tehetjük az egész horvát dalmát partvidéket, sőt az osztrák littorálist is. Laikus ember is belátja, hogy a fiumei husvágó kevesebb költséggel indíthatja utnak áruit, mint a budapesti.

A fővárosi állatvásár nem fog szenvedni miatta. És pedig amaz egyszerű oknál fogva, hogy Fiumét állatvásári gócponttá tenni nem lehet. Még hely sincs a magyar kikötővárosban, hol vásárterület létesíthető volna. Legfőleg az történhet, hogy Horvátországból és Boszniából nem Budapestre, hanem egyenesen a fiumei husnagyvágóba fogják dirigálni a levágandó állatokat. Ez azonban oly jelentéktelen hányada a forgalomnak, hogy miatta szót sem érdemes vesztegetni.

A fiumei husnagyvágó, még ha a kormányval kötendő szerződés nem is kötné, a maga érdekében fenn fogja tartani az összeköttetést a fővárosi állatvásárral. Szükségletét állandóan és kifogástalan minőségben csakis innét láthatja el. És mennél nagyobb lesz az üzeme és kivitele, annál több forgalmat fog csinálni a fővárosi állatvásárokon.

Ez pedig haszna és előnye ugy a tenyésztőknek, mint a kereskedőknek és magának a fővárosnak is.

Sorsjegy-mánia.

Olvassuk, hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület sorsjegyeinek első kibocsátását a nyilvános aláíráson *huszonöttszörösen tuljegyezték.* Kibocsátásra 150.000 darab kerül, előjegyezve pedig 3,812 804 darab lett.

Mit jelent ez a példátlan kereslet? Olyan kitűnő befektetés-e a „Hazai sorsjegyek“ avagy oly csábító a sorsolási feltételek, hogy az egész világnak törnie kell magát utána? Vajjon kiktől származik a jegyzés: magánosoktól vagy spekulánsoktól?

Mielőtt e kérdésekre, melyek élénk vita tárgyát képezik a főváros különböző köreibben, válaszolnánk, előbb vegyük objektív vizsgálat alá ennek az új sorsjegynek a minemőségét és kibocsátásának körülményeit.

A „Hazai Sorsjegyek“ nem lukratív papíros, amennyiben absolute semmi kamatot nem hoz. Aki tehát pénzt fektet a megvételébe, holt tőkét csinált magának, melylyel szemben ellenértékül nincs más, mint a sorsjegyek árának *esetleges* emelkedése és

valamely nagyobb nyereségre való kilátás Azzal a bizonyossággal szemben, hogy a tőke mit sem hajt, csak problematikus haszon kecsegteti a sorsjegyvásárlót.

Fölösleges bizonyítgatni, hogy a Jelzálog hitelbank sorsjegyei, melyek 3 % -kal kamatoznak, hasonlíthatatlanul jobbák és értékesebbek a „Hazai Sorsjegyek“-nél

Tudvalevő, hogy az új sorsjegyek névértéke 100 korona. Az a konzorcium azonban, mely a sorsjegyek kibocsátására szövetkezett, nem 100, hanem 142 koronás árfolyammal bocsátotta a sorsjegyeket jegyzésre. Vagyis a közönség, — ha módjában volna jegyezni és a kibocsátási árfolyamon vásárolni — a száz koronás sorsjegyekhez csak 142 koronáért juthat. Azonban a nagyközönség nem is jut ilyen áron hozzá. Még nem is volt befejezve a nyilvános aláírás, amikor a spekuláció már felhajtotta az árfolyamot 170 koronára, úgy hogy, aki most tényleg sorsjegyet akar vásárolni, 170 koronát kénytelen a 100 koronás sorsjegyért lefizetni.

Hát ez a manőver, őszintén szólva, nem tisztességes, különösen olyan papirosnál, mely semmi kamatot nem hoz. A laikus ember csodálkozva kérheti: miért történt a horribilis tuljegyzés és miért hajszoltatott fel ily abnormisan az árfolyam?

A magyarázat igen egyszerű.

Méltóztassék írót venni a kezébe és számítani a következőképpen:

A konzorcium ezuttal 150.000 darab sorsjegyet bocsát forgalomba. Miután nem 100 koronával hanem 142 vel jegyeztette, minden egyes sorsjegy után 42 korona tiszta haszna marad, vagyis a 150.000 darab után *hat millió háromszázezer korona*. Ezt a kis hasznot a konzorcium vágja zsebre — a naiv publikum zsebéből. Azaz hogy valamivel többet is.

Mert tudni kell, hogy a nagy reklamozás és hűhó mind csak azért történt, hogy a spekulánsok és sorsjegyárusok siessenek jegyezni és eleve fölverjék az árfolyamot. A konzorcium a maga protekciós embereinek átad egy esomó sorsjegyet 142 koronás árfolyammal, a nagyobb részt azonban majd csak 170 vagy 180 koronás kurzus mellett fogja értékesíteni, hogy darakonként 70–80 korona nyeresége legyen.

Megszoktuk, hogy pénzintézeteink, alig egykettő kivételével, minden kibocsátás alkalmával eret vágnak a közönségen, de ily manőverre még alig volt példa. És végtelenül csodáljuk, hogy a nagytekintélyű és szolidnak ismert Hazai Első Takarékpénztár Egyesület a maga nimbuszát odaadta ehhez a csunya spekulációhoz. Fáy András az egyesület megalapítója bizonyára megfordulna sirjában, ha tudna

erről az „üzletről“, s a régi vezetők *Hajós* és *Steiger* is tiltakoznának az intézetnek ilyen manipulációkba vonása ellen.

Végtelenül elszomorító, hogy a pénzvilág mostani matadorjai csak egy jelszót ismernek: „enrichissez vous“. A gyors meggazdagodás vágya irányítja cselekedeteiket, s minden skrupulus nélkül zsebelik ki a nagyközönséget. Így támadnak az új milliomosok, kik 15–20 év előtt még havi 150–200 forintért körmöltek a bankok és takarékpénztárak büróiban.

Tanulságos és érdekes olvasmány volna megírni a *mai bank-matadorok pályá, utását*, kinyomozván, hogy melyik hogyan és mily manőverek révén jutott nagy vagyonhoz és dus jövedelemhez? Ha időnk lesz rá, ezt a becses kortörténeti adalékot megszerezzük és közzé fogjuk tenni.

Annyit azonban e helyütt is megjegyezhetünk, hogy a spekulánsok nem boldogulhatnak, ha a magyar közönség nem volna oly végtelenül tájékozatlan a pénzügyi dolgokban és ha a legalsóbb körökben is el nem harapódzott volna a gyors meggazdagodás vágya.

A sorsjegyvásárlási mánia kétségbevonhatatlan bizonyosság erre nézve. Drága és nem jövedelmező sorsjegyeket készpénzzel és részletfizetésre vásárolnak az emberek, mert remélik, hogy a vakszerencse nagy nyereségre juttatja őket. Kitartó munka helyett a véletlentől várják a boldogulást. Ez a nemzetgazdaságilag és morális szempontból is veszélyes kórság egyfelől elgyöngíti a magyar társadalmat, másfelől alkalmat nyújt néhány száz spekulánsnak a meggazdagodásra.

Zavar vagy rend?

A resistencia gyümölcsei ime már érnek: lemondott *Márkus József* és lemondott *Halmos János*, követte *Matuska* alpolgármester is.

Kellett-e odáig vinni a dolgokat, — ez a kérdés a törvényhatósági bizottságot illeti — hogy a főváros legelső dignitáriusai ne találjanak más megoldást maguk részére, mint a magánéletbe való visszavonulást?

Kishitúséggel vagy gyávasággal senki sem vádolhatja őket, mert köztudomású, hogy álláspontjuk kezdettől fogva ellentétes volt a városi többség nézeteivel és határozataival. A főpolgármester nem csinált titkot abból, hogy helyteleníti az önkéntesen befizetett adók visszatartását, Halmos pedig csak a közgyűlési határozat kényszere alatt, tette intézkedéseit.

Mindkettő részéről természetes, hogy akkor,

midőn az ellenállás energikus megszüntetésében tényleges szerepet kellene játszaniok, félrevonulnak. A kormány sem neheztelhet rájuk, hogy kivonják magukat az aktív szereplők közül.

A köztisztviselőnek, kit polgártársai bizalmas emelt magas polcra, az olyan erkölcsi dilemmából, amikor meggyőződése nem egyezik teljesen a polgárokéval, nincs más menekvés, mint a lemondás.

Őszinte sajnálattal látjuk *Márkus József* távozását nem örülünk *Halmos János* nyugalombavonulásának sem. Normális időkben talán helyeseltük volna, hogy a beteges *Halmos* másnak engedi át a polgármesteri széket, most azonban a változás kárára lehet az adminisztráció zavartalanságának. Azonban meg kell hajolnunk a polgármester elhatározásának belső indokai előtt, miként ezt a közgyűlés is tette.

Ugy *Halmos*, mint *Matuska*, hosszú szolgálat után válnak meg a fővárostól, s már csak azért is megérdemelték, hogy melegen bucsuzzék tőlük a törvényhatóság. Azt azonban nem helyeselhetjük, hogy nyugdíjigényük megállapításánál a közgyűlés túllépte a rendes határokat és nagyobb összeget állapított meg számukra, mint amennyi a törvény értelmében megillette volna őket.

*Halmos János*nak szolgálati évei után 18.000 korona nyugdíj jár, *Matuskának* pedig 12.000 korona. Ehelyett a közgyűlés az előbbinek 22.000-et, az utóbbinak 14.000-et szavazott meg.

Konstatáljuk, hogy 22.000 korona nyugdíja Magyarországon semmiféle köztisztviselőnek nincs és nem is volt. Ennyit még miniszter sem kapott soha. De eltekintve a precedens nélküliségtől, föl kell vetnünk két kérdést.

Először azt: olyan fényes viszonyok közt van-e a főváros háztartása, hogy habozás nélkül toldhatja meg tisztviselőinek különben is magas nyugdíját ezekkel?

Másodszor, hogy valóban rászolgált-e *Halmos János* volt polgármester a kivételes nagylelkűségre?

Mindkét kérdésre tagadólag kell válaszolnunk.

Senki előtt nem titok, hogy a főváros pénzügyi bajainak egyik oka a személyi kiadások túlmagas voltában rejlik. Drágább adminisztrációja *Europa* egyetlen fővárosának sines, holott *Budapest* nem tartozik a gazdag metropolisok közzé. A személyi költségek túltengésére már *Széll Kálmán* is felhívta a törvényhatóság figyelmét, de fenyegetésnek beillő figyelmeztetése süket fülekre talált. A városatyák mindig bőkezűek, amikor a bőkezűség nem érinti közvetlenül a saját zsebüket.

Miért kellett *Halmos*nak 18 ezer helyett 22 ezer koronát megszavazni? Hiszen tizenhatszáz ezer korona

is oly összeg, melyből egy nagy családdal bíró ember is teljes kényelemmel, uri módon megélhet. A plus gyanánt ajándékozott 4000 korona fölösleges pazarlás a főváros részéről. Ezzel az összeggel — per 100 korona — 40 kis tisztviselőnek a nyugdíját emelhetnék volna és 40 szegény családnak a helyzete javult volna meg, amíg ellenben *Halmos János* ezt a 4000 koronát el sem költi, hanem bizonyára takarékpénztárba rakja vagy értékpapirosokat vásárol — örökösei számára.

Hasztalan merülünk el *Halmos* polgármesteri multjába, nem találunk abban oly kiemelkedő mozzanatot, mely a törvényhatósági bizottság nagylelkűségét indokolná. Mi történt az utolsó decenniumok alatt ami *Halmos* nevével lenne összeforrvá, ami a későbbi nemzedéket is emlékeztetné, hogy egy ilyen nevű polgármestere volt *Budapest*nek? Mit alkotott? mit teremtett? mit reformált? minek az alapját vette meg *Halmos János* polgármesterkedése alatt?

Fülünkben nem esendül felelet. Hogy becsületes volt, hogy lege artis vitte hivatalát és iparkodott rendet csinálni: az még nem érdem. Azzal csak kötelességét teljesítette, amiért dus fizetést és szép nyugdíjat biztosított magának. A kivételes jutalmazáshoz azonban kivételes érdemek is kellenek.

Azt hisszük, van annyi önismeret és szerénység *Halmos János*ban, hogy a neki juttatott ajándékot a városatyák jóindulatának tekinti.

H I R E K.

A bizottságok hatásköri összeütközése. A pénzügyi bizottság kifogást tett a kisajátító bizottságnak egyik másik javaslata ellen s azt vitatta, hogy a kisajátító bizottság nagy árat ajánlott az ingatlanért. Ebből azután hatásköri összeütközés támadt a pénzügyi bizottság és a középítő-bizottság között, a melynek albizottsága a kisajátító-bizottság. A középítő-bizottság *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester elnöklésével hosszú vita után *Szabó József* indítványára előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a pénzügyi bizottság csak a költség fedezetének a kimutatására jogosított, de a szakbizottság jelentését érdemben nem bírálhatja felül. A bizottság azután a következő ügyeket intézte el: A *Fürdő-utcát* tudvalevőleg szabályozni akarják. A *Ferenc József tér* és *Fürdő-utca* sarkán most nagyobb palotát akar építeni a kereskedelmi bank s kérte a szabályozó tervrajzot. A bizottságban *Devecis Ferenc* műszaki tanácsos azt az indítványt tette, hogy a *Fürdő-utca* szabályozását egyes bizottság tárgyalja. A bizottság fölhívta a mérnöki hivatalt, hogy állapítsa meg a szabályozó tervet. Előterjesztést tesz a bizottság, hogy az *Irányintéskében* redukálják a villamos vasut sebességét. A

kisajátító bizottságot fölhívták, tárgyaljon a Zsigmond-utca, Margit körút és Török-utca által határolt terület telektulajdonosaival. A napirend előtt Stern József megsürgete az óbudai hegyi vizeket levezető árkok megépítését.

A Közuti vasut rudasfürdői vonala. A rudasfürdő — lánchídi közuti vasuti vonal építését a közuti vaspályatársaság a kereskedelemügyi miniszterhez intézett jelentése szerint megkezdette.

Sütőműhelyek megvizsgálása. A sütőipar gyakorlatára vonatkozó új szabályrendelet többek között azt is előírja, hogy a sütőműhelyeket hányszor és kiknek kell megvizsgálni. Ma a sütőmesterek küldöttsége Spolarits György vezetésével Rózsavölgyi Gyula helyettes polgármesternél tiszteltgett s a sütők közgyűlésének határozatából azt a kérdést terjesztette elő, hogy a műhelyek első megvizsgálását végző bizottságba mindenkor egy sütő mestert is hívjanak meg szakértői minőségben.

A munkásbetegsegélyző-pénztár szerződése. A főváros közgyűlése meghosszabbította a munkásbetegsegélyező pénztárral kötött szerződését. A meghosszabítás az 1906. évi január hónap elsejétől 1906. december végéig szól. A tanács most rávezette a szerződésre a meghosszabbító záradékot s utasította a középponti pénztárt, hogy a fővárosi munkásoknak betegség esetére való biztosítása fejében fizessenek ki a munkásbetegsegélyező pénztár igazolt meghatalmazotjának, utólagos havi részletekben ötezer-ötezer koronát. Fölvívja egyúttal a tanács az összes hivatalokat, intézeteket és iskolákat, hogy az eredeti szerződésben kikötött feltételek pontos teljesítését ellenőrizzék s az esetleg előforduló visszaélésekről azonnal tegyenek jelentést a tanácsnak.

Budai iparvágányok. A tanács tudomásul vette, hogy a kereskedelemügyi miniszter a budai gőzmozdonyú körvasutakból kiágazó s a szeszgyár-telephez iparvágányra vonatkozó építőengedélyt más cégre ruházta át. Minthogy azonban erre az iparvágányra a területhasználati szerződés ez ideig nincs megkötve, felhívta a tanács a fővárosi tisztii ügyészséget, hogy az iparvágányra nézve hálalektalanul kösse meg a területhasználati szerződést és azt — jóváhagyás végett — terjeszse be a tanácsnak.

KÖZGAZDASÁG.

A Kereskedelmi Bank új főtítkára. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága, Hollós Ödön derék és szorgalmas cégvezető titkárt főtítkárrá nevezte ki.

A Magyar Országos Központi Taka ékpénztár a napokban tartotta évi rendes közgyűlését. Hodossy Imre elnöklése mellett. Az igazgatóság bemutatott jelentéséből kiemeljük a következőket: Megelégedéssel jelenti az igazgatóság hogy az új részvények kibocsátásával járó műveletekre teljes eredménnyel befejezték. Az intézet részvényei kivétel nélkül utolsó kézben vannak elhelyezve s az értük befolyt összegek az intézet szabályszerű üzleteiben találtak állandó és jövedelmező befektetést. Bizonyítja ezt a mérleg vég-

eredménye, a mely a tavalyinál tetemesen nagyobb tiszta nyeresménnyel zárult. Az összes forgalom 5,015,848.582 kor. 56 fillér, ebből a pénztári forgalom 1,837,308,721 kor. 30 fillért. tett ki: az előbbi 1,003,637.817 kor. 84 fillérrel, az utóbbi 215,388.019 kor. 35 fillérrel emelkedett. A mérleg 1,767.417 kor. 50 fillér tiszta nyereséggel zárul, a melynek felosztására nézve az igazgatóság javasolja, hogy a nyeresmény-tartalékalapra 35,348 kor. 35 fillér, a vezérigazgató és tisztviselők jutalékára 70.696 kor. 70 fill., az igazgatóság jutalékára 141.393 kor. 40 fillér fordíttassék. A fennmaradó összegből, mely a mult évi áthozattal együtt 1,737 480 kor. 86 fillérre rug, 17.500 drb 1906 május 1-én esedékes részvénytulajdonosoknak 80 koronával leendő beváltására 1,400.000 kor., a nyugdíjalap javára 24,000 kor., jótékony és közhasznú célokra 7.000 kor., a tisztviselők külön javadalmazására 25,000 kor., a nyeresmény-tartalékalap további gyarapítására 50.000 kor. fordíttassék, a fennmaradó 231.480 kor. 85 fillér pedig a jövő év számlájára vezettesék át. A közgyűlés az igazgatóság jelentését tudomásul vette, a benne foglalt indítványokat elfogadta s a felmentvényt minden irányban megadta továbbá Vécsey Tamás dr. udvari tanácsos indítványára az igazgatóságnak és tisztikarnak halás köszönetet mondott az intézet érdekében kifejtett buzgó-ságukért. Végül megejtették a választásokat. Az igazgatóságnak újból tagjai lettek: Bujanovics Sándor, Hirsch József Lajos és Lovrich Gusztáv. A felügyelő bizottság kilépő tagjait: Császár Jenőt, Heinrich Alajos, Németh Tituszt és Röck Gézárt újra megválasztották. a választmányt pedig a régi tagokon kívül a következő hat új taggal egészítették ki: Delmár Emil dr., Gerstenberg Emil, Hawel Lipót, Keppich Emil, Róser János és Stefanits István dr.

A Magyar Általános Hitelbank mérlege. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága Kornfeld Zsigmond elnöklésével tartott ülésén megállapította az 1905. évi mérleggel, mely 5,553,113 korona tiszta nyereséget tüntet föl. A nyereség felosztására nézve az igazgatóság elhatározta, hogy a március tizenkilencediki közgyűlésnek. 1905. évi osztalékul április elsejétől kezdve részvényenkint harmincyole korona kifizetését fogja indítványozni, a tartalékalapnak 735.996 koronával, 20,500.000 koronára való gyarapítását és 336,158 koronának új számlára való átvitelét. A Magyar Általános hitelbank 1905. évi mérlegében a következő társasüzletek vannak elszámolva:

Az 1904. évi 89,978.000 korona névértékű 4 százalékos magyar koronajáradék, az 1905. évi 90.316.700 korona névértékű négy százalékos osztrák koronajáradék. az 1905. évi 324 millió márká névértékű négy és fél százalékos orosz kölcsön. a 300 millió márká névértékű három és fél százalékos német birodalmi kölcsön, a 10 millió font sterling névértékű négy és fél százalékos japán kölcsön, a három és fél százalékos magyar földhitelintézeti záloglevelek az urikány-zsilvölgyi magyar köszénbánya 5 százalékos elsőbbségi kötvény konverzió szindikátusa, a Fiumei I. magyar rizshántoló és rizskeményítő-gyár alaptőkefőlemelése, a Bank für Handel und Industrie Berlin alaptőkefőlemelése, a Holzverkohlungs Industrie-részvények szindikátusa. Az 1905. december 31-én még főnnállott és el nem számolt szindikátusi részesedések

a következők voltak: A különféle petróleum vállalatok, a Banque Générale Roumaine, a Danubius egyesült hajó- és gépgyár-részvénytársaság, a Bészvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára, a Hungária egyesült gőzmalom részvénytársaság, a Fatermelő-részvénytársaság, a Mezőgazdasági ipar-részvénytársaság, Országos raktárházak részvénytársaság a Magnesitipar részvénytársaság 6 százalékos elsőbbségi részvényei, a Golleschauer Portland Cementfabrik 4 és fél százalékos kisbirtokosok országos földhitel-intézeti kötvények szindikátusa, néhány helyi érdekű vasuti s egyéb kisebb társaságok, valamint több szindikátusi részesedés a bank külföldi üzletbarátaival együtt kötött társaságokban.

A tőzsde nagyon kedvezően fogadta a mérleget a belpolitikai a helyzetre való tekintettel, ezekben

A „Valuta“ bank részvénytársaság e hó 18-án tartotta báró Tornay-Schosberger Lajos elnöke alatt alakuló közgyűlését. Az elnök konstalálta, hogy az egy millióval tervbe vett alaptőkét mintegy 50,000 koronával túljegyezték; minthogy azonban az alapítói tervezet csak egymillióról szól, a jegyzéseket aránylagosan redukálni kellett. Az alapszabályok megállapítása után az igazgatóságba bevásztották a következőket: báró Tornay-Schosberger Lajos, Bcschán Jakab, Brachfeld Sándor, ifj. Braun Ignác, Frey Ferencz, Goldstein Bernát, Herceg Ede, Ibrányi és vajai Irány Mihály, Litzmann Ignác, Ponger Bernát és Weisz Miksa. A felügyelő bizottság tagjai lettek: Eggenhoffer József, Bárkány Ármin, dr. Gara Zoltán, Garai Mór, Huszár Béla, Spitzer Miksa. A közgyűlés után megtartott igazgatósági ülésen elnöknek báró Tornay-Schosberger Lajost, alelnöknek Boschán Jakabot és Frey Ferenczet, ügyvezető igazgatónak Rona Arnoldot, helyettes igazgatónak Kaufmann Hermant választották.

Az Első Magyar Iparbank. e hó 18-án tartotta az évi rendes közgyűlését, Uhl Sándor elnöklése mellett. Az üzletév rendes lefolyása volt és kedvező eredménnyel járt. Leszámítottak 21,207 darab bank-váltót 52,117,815 korona 82 fillér értékben és 476 darab hiteltuladonosi váltót, 1,833,660 korona értékben, tehát összesen 21,683 darab váltót, 53,951,475 korona 82 fillért értékben. Ez a múlt évihez képest 3,144,843 korona 92 fillérrel több. A váltó-tárca állománya az év zártakor 6,783,050 korona 75 fillér volt. Az értékpapírokra nyújtott kölcsönök összege 2,745,968 korona 01 fillérre rugott. A jelzálogkölcsönök 967,460 korona 56 fillérre emelkedtek. A betétek állománya 6,412,763 korona 07 fillér volt. A tartalék-alapok, az idejű dotációval 1,043,626 korona 35 fillérre emelkedtek. A bank váltóüzlete 52,800 korona 28 fillér tiszta nyereséget eredményezett. Az intézet 1905. évi tiszta nyeresége, a tavalyi áthozatallal együtt, 364,05 korona 24 fillér, amelyből, az alapszabályoknak megfelelő levonások után, részvényenként 24 koronát fizetnek ki. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentést minden irányban megadta. Az igazgatóságba bevásztották Braun Károlyt (uj), Uhl Sándort és Wintenberg Gyulát s a felügyelő bizottságba Fuchs Lajost (uj) és Hellebronth Kálmánt (uj). Kiegészítették a választmányt is. A közgyűlést nevében Balogh Sándor dr. mondott köszönetet a vezetőségnek és tisztviselőknél az elért eredményekért.

A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön r.-t. ma tartotta közgyűlését, Tolnay Lajos ny. miniszteri tanácsos elnöklésével. A igazgatóság jelentése kiemeli, hogy a kedvezőtlen belpolitikai viszonyok miatt tavaly sem volt mód nagyobb bankműveletek kezdésére, vagy az azokban való részesedésre, s ezért az igazgatóság kizárólag a folyó üzlet fejlesztésére irányította a működését. Sikerült is az üzlet minden ágában nagyobb forgalmat és kielégítő eredményeket elérni. A váltóleszámító üzlet ismét nagy emelkedést mutat, a mennyiben 49,038 darab váltót számítottak le, 89,101,061 korona 59 fillér összegben, a mi 9,397,573 korona 32 fillérrel több, mint 1904-ben volt. A váltótárca állománya az 1905. év végén 7,477,261 kor. 39 fillér volt. A betét-állomány 14,878,423 korona 30 fillérre rugott s így a tavalyihoz képest 280,154 korona 85 fillérrel emelkedett. Lombard-kölcsönökben 8,976,293 korona 68 fillér volt elhelyezve. A kézi zálogkölcsön üzletben a forgalom nagyobb mértékben emelkedett. A kölcsön összege 7,217,630 korona; a zálogpénztári utalványokból 5,200,000 korona volt forgalomban. Az osztálysorsjátéknál való részesedés is kielégítő hasznot hozott. Az intézet üzletágainak összes forgalma az elmúlt évben 567,836,404 korona 73 fillér volt. Tiszta nyereséggel, a tavalyi áthozatallal együtt, 811,228 korona 50 fillér mutatkozik. Javaslója az igazgatóság, hogy ebből, az alapszabályoknak megfelelő levonások után, részvényenként 24 koronát fizessenek ki. Fájdalommal említi föl a jelentés az igazgatóság érdemes tagjának: Tenczer Pálnak halálát s indítványozza, hogy emlékezetét jegyzőkönyvileg örökítsék meg. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, s a fölmentést minden irányban megadta. A választmányba az igazgatóság részéről kinevezett, valamint most belépő tagokat és a felügyelő-bizottság eddigi tagjait egyhangulag ismét megválasztották. Végül Havass Rezső dr. mondott köszönetet a közgyűlés nevében a vezetőségnek és a tisztviselőknél.

A Hazai Bank Részvénytársaság a napokban tartotta Dániel Ernő báró elnöklésével XI. évi rendes közgyűlését, melyen 41,459 részvény képviselőjében 59 részvényes jelent meg. A lefolyt év tiszta nyeresége, mely az előző év nyereségét 461,196.05 koronával meghaladja, az 1904. évi nyereségáthozatal együtt 1,412,132.06 korone. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, az igazgatóknak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta és az igazgatóság előterjesztéséhez képest elhatározta, hogy a 11. számú osztalék-szelvény folyó hó 19-ikétől kezdve 6½ százalékkal, azaz 13 koronával beváltassék, a takarékalaphoz — annak 2,225,000 koronára való kiegészítése végett — 161,966.48 korona, a nyugdíjalaphoz pedig 20,900 korona utaltassék, 25,000 korona a tisztviselő külön remunericziójaként használandó fel, míg az ezek után fenmaradó 63,249.15 korona az 1906. év javára átvendő. Ezután a közgyűlés Végh Arturt egyhangulag megválasztotta az igazgatóság tagjává, végül pedig Szilágyi Artur Károly részvényes indítványára az igazgatóságnak, a vezérigazgatónak, az ügyvivő igazgatóknak és a tisztviselői karnak buzgó és eredményes működésükért köszönetet szavazott.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

Közgyűlési meghívó.

A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. c. részvényesei az 1906. évi március 19-én, hétfőn délelőtt 10 órakor, Budapesten, a bank helyiségében (V., Nádor-utca 12. szám) tartandó

harmincyolcadik rendes közgyűlésre meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1905. évi üzleteiről.
2. Az igazgatóság számadása az 1905-ik üzletévről és indítványa az évi nyereség megállapítása és hovafordítása iránt.
3. felügyelő bizottság jelentése.
4. Határozathozatal e tárgyban és a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére.
5. A nyugdíjintézet szabályzatának módosítása.
6. Választás az igazgatóságba.
7. A felügyelő bizottság választása és tiszteletdíjának megállapítása.

A közgyűlésen minden részvényes husz darab letett részvény után egy szavazattal bír.

A szavazatra jogosult t. c. részvényesek felhivatnak, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlésre kitézött határnap előtt 14 nappal Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál, Brassóban, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott az intézet fiókjainál.

Bécsben a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél, vagy S. M. v. Rothschild bankháznál,

Berlinben a Direction der Discontó-Gesellschaft című intézetnél vagy S. Bleichröder bankháznál, vagy végül Mjm. Frankfurtban a Direction der Discontó-Gesellschaft című intézetnél letétbe tegyék.

A részvények számban összeállítva a benyújtó által sajátkezűleg aláírt jegyzék kíséretében nyújtandók be.

E jegyzék Budapesten és az intézet fiókjainál két, Bécsben, Berlinben és Mjm. Frankfurtban három példányban állítandó ki.

E jegyzék egyik példányát a benyújtónak az átvétel elismerésével visszaadják. A részvények csak ezen elismervény visszaadása mellett fognak a közgyűlés után visszaszolgáltatni. A közgyűlésre belépti jegyül szolgáló igazolvány Budapesten közvetlenül a letét alkalmával, az intézet fiókjainál pedig, valamint Bécsben, Berlinben és Mjm. Frankfurtban nyolc nappal a közgyűlés előtt fog kiadni.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által óhajtja gyakorolni, a megbízott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kiöltetni s aláírni tartozik.

A mérleg a felügyelő bizottság jelentésével együtt nyolc nappal a közgyűlés az összes fentebb felsorolt letéteményezési helyeknél a részvényesek rendelkezésére bocsátatik.

Budapesten, 1906. évi február 16-án.

Az igazgatóság.

Telefon 57—38.

Alapított 1871.

Első hazai vállalat

Eggenberger Szilveszter kőmivesmester, specialista
BUDAPEST, VII., Garal-tér 8.

Épít: Gyárkéményeket minden alakban, körkemencéket kazánbefalazásokat, gépalapozásokat és szabadalmazott füstemesztő tüzeléseket, gőzkazánokhoz saját szerkezete szerint, jutányosan jóállás mellett. Tervek és költségvetések kívánatra. Tűzálló és chamotteanyagok raktára.

MEGHIVÁS.

A Magyar olajipar részvénytársaság

1906. márczius 3-án délelőtt 10 órakor a társaság irodájában Külső Soroksári-ut 7.

rendes évi közgyűlését

tartja meg melyre a részvényesek ezennel meghivatnak

Tárgyak

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, valamint a lefolyt üzleti évől szóló zárszámadások, így a nyereség- és veszteségszámla és a mérleg megállapítása.

2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.

3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság újbóli megválasztása.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlésen csak azok gyakorolhatják az őket megillető jogokat, a kik részvényeiket szelvényekkel együtt a közgyűlés előtt 8 nappal a részvénytársaság pénztáránál letéteményezik.

Budapest, 1906. február 14-én.

Az igazgatóság.

GAÁL ISTVÁN

öntött acélreszelő gyára

BUDAPEST, X. ker., (Paskál-malom)

Zugló mellett.

Ajánlja legjobb minőségű öntöttacél reszelőit. Használt reszelők a legújabb mód szerint újra vágatnak.

Arjegyzék ingyen.

RÖCK ISTVÁN

gép-kazángyár, vas-
és rézüntöde.

Bpest, I, Promontori-ut.

Magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

Érvényes 1905. október hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapestre.

A vonatok indulása Budapestről.

A keleti pályaudvaron.				A nyugati pályaudvaron.				A keleti pályaudvaron.				A nyugati pályaudvaron.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt
645	5 00		tszsz.	{ Maria-Radna, Arad, (N.-Várad, Debreczen	701 ¹⁾	12 50		kel. ost. exprv.	{ Konstantin. (Bukarest	28	6 20		szv.	Triest, Nagy-Kanizsa	102	1 00		kel. ost. exprv.	{ Bécs, Páris, Ostendé, London
827	5 20		vv.	Berlin, Ruttká	143	5 55		szv.	Dunakeszi-Alag	10	6 45		szv.	Bécs, Graz, Sopron	146	5 45		szv.	Palota-Ujpest
1707	5 45		szv.	Stanisla, M.-Sziget	8101	6 15		"	Szolnok, Cegléd	906	7 00		gyv.	Szabadka	150	6 30		"	Dunakeszi-Alag
909	5 45		"	Belgrád, Boszna-Brod	146	6 25		"	Palota-Ujpest	302	7 10		"	Ruttká	712a	6 35		"	Szolnok, Szeged
607	6 10		"	Brassó, Arad	1407	6 35		"	Berlin, Zsolna	908	7 15		szv.	Belgrád, Brod	4102	6 45		"	Esztergom
19	6 15		"	Bioske, Gyékényes	217	7 05		tv. szsz.	Párkány-Nána	604	7 25		gyv.	{ Gyulafehérvár, Nagy-szeben, Kolozsvár, Tövis, M.-Sziget	148	6 55		"	Palota-Ujpest
405	6 35		"	{ Lemberg, Kassa (Máramaros-Sziget	709	7 15		szv.	{ Bukarest, (Báziás	1302	7 35		"	{ Fehring, Graz	6012	7 05		vv.	{ Lajosmizse (Keckskemét
11	6 40		"	Bécs, Triest	107	7 25		"	Dorog	402	7 40		"	{ Kassa, Lemberg (Máramaros-Sziget	1404	7 20		gyv.	Zsolna, Berlin
507	7 10		szv.	Brassó, Kolozsvár	147	7 35		"	Palota-Ujpest	1503	7 50		szv.	Kassa	104	8 00		"	Bécs
913	7 10		"	Kiskőrös	117	7 45		"	Páris, Bécs	318	8 00		szv.	Gödöllő	152	8 05		szv.	Dunakeszi-Alag
1303	7 25		"	Graz, Fehring	3013	7 50		vv.	Lajosmizse	1002	8 00		gyv.	{ Zágráb, Fiume, Torino, Nagy-Maros (Róma, Pécs, Vinkovce	712	8 30		"	{ Temesvár, (Karánsebes, (Báziás
817	7 25		"	Gödöllő	149	8 00		szv.	Dunakeszi-Alag	606	8 10		szv.	Arad, Brassó	116	9 20		"	Bécs, Berlin
809	7 35		"	Hatvan	131	8 10		"	Nagy-Maros (Kis-Kun-Félegyháza	1006	8 15		"	{ Zágráb, Fiume (Pécs, Brod	154	9 35		"	Palota-Ujpest
501	7 50		gyv.	Bukarest, Brassó	713	8 25		"	Esztergom	408	8 35		szv.	Munkács, M.-Sziget	156a	11 25		szv.	Bukarest, Báziás
1021	7 50		vv.	{ Paks, Adony (Pusztaszabolcs	1101	8 35		"	Dunakeszi-Alag (Berlin, Zsolna, (Pozsony	2	8 50		gyv.	{ Bécs, Graz, Sopron (Kolozsvár, Brassó (Máramaros-Sziget					Palota-Ujpest
1005	8 10		szv.	{ Fiume, Zágráb, (Boszna-Brod, Pécs	151	9 10		"	Palota-Ujpest	506	9 00		szv.	{ Stanisla (Ruttká, Berlin					
1509	8 15		"	Csorba, Kassa	1403	9 25		gyv.	Szeged	306	9 35		"	Kiskőrös					
311	8 45		"	Hatvan	153	10 20		szv.	Palota-Ujpest	944	11 15		tszsz.						
1008	8 50		gyv.	{ Torino, Róma, (Fiume, Zágráb	119	10 10		"	Ersekújvár										
509	9 05		szv.	Szolnok	715	10 55		"	Szeged										
13	9 10		"	Győr															
807	9 45		"	Berlin, Ruttká															
911	9 50		"	Szabadka															
27	10 15		"	N.-Kanizsa, Triest															

Délután				Délután				Délután				Délután							
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délután	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délután	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délután	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délután
319	12 10		szv.	Gödöllő	55a	12 05		szv.	Palota-Ujpest	8 12	20		szv.	{ Győr, Bécs (Szombathely	6104	12 05		szv.	Cegléd, Szolnok
801	12 40		gyv.	Berlin, Ruttká	155	12 55		"	Palota-Ujpest	810	12 35		"	Hatvan, Sátoraljaújhely	156	12 15		"	Palota-Ujpest
7	12 45		szv.	{ Bécs, Sopron (Szombathely	703	1		gyv.	Bukarest, Verclorova, (Báziás	820	1 30		"	Gödöllő	414	2 05		szv.	Nagy-Maros
908	1 00		gyv.	{ Konstantin., Belgrád (Bosna-Brod,	103	1 40		"	Páris, Bécs	1308	1 40		gyv.	Fehring, Grác	126	2 15		"	Dunakeszi-Alag
601 ¹⁾	1 10		"	Bukarest, Arad	157	2 10		szv.	Dunakeszi-Alag	912	1 55		sz. v.	Szabadka, B.-Brod	160	2 20		"	Palota-Ujpest
1901	1 30		"	{ Gyékényes, Eszék, (Pécs	3001	2 35		"	{ Kecskemét, (Lajosmizse	602 ¹⁾	2 00		gyv.	Arad, Bukarest ¹⁾	704	2 25		gyv.	Bukarest, Báziás
401	1 30		"	Lemberg, Kassa	159	3 05		"	Palota-Ujpest	4	2 10		"	Bécs, Páris	120	2 35		szv.	Ersekújvár
1	1 45		"	{ London, Páris, (Bécs	127	3 55		"	Nagy-Maros	404	2 15		szv.	Kassa, Lemberg	4102	2 40		"	Cegléd
503	1 50		"	{ Tövis, Kolozsvár, (Szatmár-Németi	5103	4 15		"	Szolnok, Cegléd	20	2 25		szv.	Bioske	6002	2 55		"	{ Lajosmizse (Kecskemét
1307	2 10		"	Graz, Fehring	110	4 30		"	Esztergom	312	2 25		"	Hatvan	162	4 15		"	Palota-Ujpest
813	2 10		szv.	Hatvan, Szerenos	161	5 40		"	Palota-Ujpest	504	2 35		gyv.	{ Kolozsvár, Tövis (Szatmár-Németi	130	4 25		"	Nagy-Maros
821	2 40		"	Gödöllő	111	5 55		"	Bécs, Berlin	510	2 40		szv.	Szolnok	716	4 30		"	Szeged
15	6 35		"	Győr	707	6 30		gyv.	{ Bukarest, (Báziás, Temesv	1902	3 00		szv.	Pécs, Eszék, Gyékény	164	6 10		szv.	Palota-Ujpest
505	6 40		"	{ Brassó, Kolozsvár (Stanisla,	163	6 50		szv.	Palota-Ujpest	904	3 20		"	{ Bosna-Brod, Belgrád (Konstantinápoly	124	6 20		"	Párkány-Nána
907	6 55		"	{ Máramaros-Sziget (Belgrád, Brod	102	7 00		gyv.	Bécs	1022	3 25		vv.	Paks	4106	6 40		"	Esztergom
805	7 00		"	{ Berlin, Ruttká, (Szerenos	711	7 10		szv.	Temesv., Báziás	804	3 30		gyv.	Ruttká, Berlin	1406	6 45		gyv.	Bukarest, Báziás
3	7 10		gyv.	Bécs, Graz	809	8 10		"	Piliscsaba	11	4 30		szv.	Győr	8014	7 25		vv.	Lajosmizse
606	7 20		szv.	Brassó, Arad	164	8 20		"	Palota-Ujpest	322	5 20		szv.	Gödöllő	166	7 40		szv.	Palota-Ujpest
1007	7 55		"	{ Fiume, Zágráb, (Brod, Pécs	107	8 45		gyv.	Bécs	508	5 35		"	Ruttká, Berlin	132 ¹⁾	7 50		"	Vác
407	8 10		"	Munkács, M.-Sziget	1405	9 15		szv.	Esztergom	508	5 45		"	Kolozsvár, Brassó	168	8 30		"	Palota-Ujpest
21	8 45		"	Kiskőrös	167	10 15		szv.	Palota-Ujpest	914	6 35		"	Hatvan	118	10 00		"	Bécs, Páris
1507	8 50		"	Csorba, Kassa	13	10 40		"	Szeged, Szolnok	1004	6 50		gyv.	{ Zágráb, Fiume (Róma, Torino	706	10 10		gyv.	{ Szeged, Báziás (Bukarest
1001	9 05		gyv.	{ Torino, Róma, (Fiume, Zágráb (Vinkovce, Pécs	29 ¹⁾	10 45		"	Vác	706	7 05		szv.	{ Máramaros-Sziget, (Stanisla	714	10 20		szv.	K.-K.-Félegyh.
803	9 10		"	Berlin, Ruttká	9014	10 55		kel. tv. expi v.	{ Konstantin. (Belgrád	22	7 25		"	Bioske, Triest	1408	10 30		"	Zsolna, Berlin
9	9 30		szv.	Bécs, Graz	101	11 00		kel. ost. expi v.	{ London, Osten. (Páris, Bécs	324	7 25		"	Gödöllő	902 ¹⁾	11 20		kel. ost. expi v.	{ Konstantin. (Bukarest, (Konstantin.
603	9 35		gyv.	{ Nagy-Szeben, (Kolozsvár, M. Sziget	911	11 10		vv.	{ Páris, Bécs (Kecskemét, (Lajosmizse	10	9 00		"	{ Zágráb, Fiume, (Pécs, Brod	702 ¹⁾	11 30		"	
1801	9 50		"	Graz, Fehring						102	9 15		gyv.	{ Kassa, Csorba (Kolozsvár,					
403	10 00		"	{ Lemberg, Kassa (Máramaros-Sziget						406	9 40		szv.	{ Bukarest, Stanisla (Lemberg, Kassa					
905	10 00		"	Szabadka						304	9 40		"	{ Máramaros-Sziget (Fehring, Graz					
323	11 40		szv.	Gödöllő						108	10 00		"	Arad, Brassó					
										10	10 10		"	Belgrád, Eszék, B-Brod					
										12	10 30		"	Bécs, Páris					
										328	11 10		vv.	Ruttká, Szerenos					

1) Bécs közli minden hétfőn és csütörtökön.
 2) Vasár- és ünnepnapokon beárolag november 19-ig közlekedik.
 3) Csak október és április hónapban közlekedik.
 4) Erkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.
 5) Bezárolag november 15-ig, azontól csak Brassóig közlekedik.
 6) Csak hétköznapokon közlekedik.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.
Postafiókberlet.

TIZEDIK ÉVFOLYAM

FELELŐSZERKESZTŐ
DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyekben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

Ki legyen az új polgármester?

Ez a kérdés foglalkoztatja most a városatyákat pártkülönbség nélkül, s kelt általános érdeklődést a fővárosi polgárok körében.

Mint fölöttébb jellemző dolgot, megemlíthetjük, hogy egy ismert, régi ellenzéki érzelmű városatyá a napokban így nyilatkozott: „Én törvénytelennek tartom a teljhatalmu királyi biztosnak kiküldését, de megbocsátom a kormányának, mert ez által alkalmat szolgáltatott a fővárosnak, hogy lerázza magáról a klikkrendszer kreaturáit és magát a rendszert is megsemmisítse“.

Valóban, pompásabb alkalom alig kínálkozott arra, hogy a különféle érdekszálak által lekötözött erők felszabaduljanak és a törvényhatósági bizottság olyanokat ültessen a municipium élére, kik nemcsak fölfelé, hanem *lefelé is teljesen szabadok*. Mert tessék elhinni: egy városra nézve nagy baj, sok visszasságnak és visszaélésnek indító oka, ha legfőbb tisztviselői, mialatt a municipium kebelében megfutották karrierjüket, száz meg száz emberrel szemben *lekötöttségi viszonyba* jutottak. Aki emelkedése közben igénybe vette egyesek vagy klikkek támogatását, arra nézve csaknem fizikai lehetetlenség, hogy a csucspontba érve, ridegen hátat fordítson hű támogatóinak és se protekciót se kedvezést ne tanusítson irántuk. Ha akad ilyen, azt a közvélemény nem Catonak, hanem hálátlanak fogja nevezni. A moralista megbotránkozhat az ilyen közvélemény felett, de hát istenem, valamennyien esendő emberek vagyunk, materiális korban élők; a gymnáziumban megtanul-

tuk ugyan nagyrabecsülni a Brutus-féle római jellemeket, de künt az életben inkább szem előtt tartjuk a bölcs görög közmondást: „Kéz kezét mos“.

Bizonyos, hogy eleddig Budapesten a városnál senki magasabb polcra nem juthatott, aki e közmondással szembehelyezkedett. Ám azért igazságtalanság volna ezen elv szerencsés alkalmazóit panamistáknak és korrumpálóknak mondani. Ők egyénileg tisztességes és javarészt tisztakezü emberek, maguknak jogtalan előnyt nem szereztek, sőt még a vagyonszerzés alkalmát sem aknázták ki. Ellenben szemet hunytak, ha a klikk, melynek támogatása nekik egykor nélkülözhetetlen volt, fejöstehéenként kezelte a fővárost és apróbb-nagyobb „üzletecskével“ gyarapította a maga zsebeit.

Ebbe a boldog, szinte árkádiai állapotba, melyet csak legujabban zavartak meg a demokraták, bombaként hullott a királyi bizottság. Ameddig *Rudnay Béla* kezében összpontosulnak a főváros ügyei, addig a törzsfőnökök és különböző érdekcsoportok befolyása szünetelni fog. Ez a királyi biztos nem a szájuk ize szerint való. Ezzel az urral nem lehet sem komázni, sem trafikálni, mert nincs a jóindulatukra utalva és nem fél tőlük. Se őt, se semmi-féle atyafiságát mellőzéssel és kibuktatással nem terrorizálhatják. Valamennyiök fölött áll és *hors concours* a városi ügyekben.

Ez az elvitázhatatlan tény magyarázza meg, miért vettek részt a közgyűlési strucc-füntetésen vadak és szelidek, leltári mamelukok és szabadon portyázó honhazaffyak, olyas érzelmek közt, mint amilyennel egy menaszéria egyesülne az állatszoliditó ellen.

Persze, hogy a városi husosfazekak autochton kanalizói szeretnék legalább a polgármesteri széket betölteni egy nekik megfelelő egyénnel, aki érdekeiket a királyi biztosnál, vagy annak háta mögött úgy-ahogy megóvja. Isten ments, hogy az önkormányzat teljesen felfüggesztessék! Hiszen akkor végleg befellegzett azoknak a városatyáknak, kik az ügyosztályokban eddig egy rabszolgatartó farmer göggyével és prepotenciájával járkáltak.

Urak! — hangzik a vészkiáltás — elég volt az oppozicióból, most már hajoljunk meg az „önként” előtt és siessünk polgármestert és helyettest választani“.

De kit?

Független és klikkektől távol álló férfit? Szó sincs róla! Ennek a törvényhatósági testületnek nem kell se szilárd erély, se önálló gondolkodás, se korlátozatlan tetterő. Térjünk csak vissza „kipróbált embereinkhez: válaszszuk meg Márkus Józsefet vagy még inkább *Halmos Jánost*. Igen, Halmos Jánost. Éljen, éljen a polgármester redivivus!

Tréfa nélkül: ez az elhatározás több mint szégyenletes. Egyszerűen undorító és eszünkbe juttatja a latin példaszót: *canis redibus ad vomitum suum*.

És mit szól a jelöltetéshez a „megtisztelt férfit”? Azok az okok, melyek miatt hősi elszánt-sággal beledőlt a 22 000 koronás nyugdíjba, ma is fennállanak és még sokáig fenn fognak állani. Ha visszatér állásába, mivel indokolhatja mult-kori lemondását? A polgárság rajongó szeretete és saját nélkülözhetetlenségének konstatálása birná őt ez „áldozat” meghozatalára?

Halmos János ur, mi sohasem tartottuk önt lumennek és nagy karakternek, de annyi önértetet és polgári tisztesség-tudást föltételezünk önben, hogy személyét — ha már egyszer kellő anyagi rekompensáció mellett kivonhatta a klikkrendszer befolyása alól — nem adja újból oda a régi szisztéma takarójául.

Ha a tisztelt városatyák nem tudnak vagy nem akarnak *talpig embert* ültetni a törvényhatósági adminisztráció élére, akkor inkább szüneteljen az önkormányzat, míg regenerálódik az egész törvényhatósági testület.

Változás a közoktatásügyi miniszteriumban.

Amit már uj év óta híreszteltek, valóra vált: *Lukács György* beadta lemondását és megszűnt miniszter lenni. Mely okok vezették őt a visszavonulásra, fölösleges firtatni, miután bucsúbeszédében elég nyíltan rámutatott elhatározásának legfőbb rugójára. Sokat, sőt mindent megmondott azzal, hogy a kabinetbe lépven, a nemzet és a király közt felmerült ellentétek kiegyenlítésén akart közre munkálni. Hogy a jó szándék eredménytelen maradt, az kétségkívül nem a kormány hibája és legkevésbé *Lukács György*é, aki távozásával is tanuságot tett arról, hogy nem barátja a kiélesedett küzdelemnek.

Valamint a kultuszminiszterium egész személyzete, úgy az ország minden elfogulatlan polgára csak sajnálatot érezhet, hogy az áldatlan politikai helyzet visszavonulásra kényszerítette *Lukács György*öt. Mert amaz idő alatt, melyet a miniszteriumban töltött, páratlan munkakedvről és a legtisztább intenciókról szolgáltatott bizonyosságot. Tárcájának egyetlen ága sem volt, melyben valami üdvöset krelálni meg nem kísérelte volna. Egyformán érdeklődött a tanügyi és a szépművészeti ügyek iránt, erős nemzeti érzéssel és elfogulatlan jóinduattal kezelvén azokat.

Meg vagyunk győződve, hogy normális parlamenti viszonyok közt *Lukács György* a legnépszerűbb államférfiak sorába került volna. De a jelen mostoha viszonyai mellett is sikerült kiérdemelnie a tiszteletet és az elismerést mindazok részéről, kik vele valamelyes hivatalos érintkezésbe voltak, s akik működését objektív figyelemmel kísérték.

Lemondásával egyidejűleg hire kelt, hogy őfelsége ki fogja nevezni az állami színházak *intendánsának*. A napisajtó egyrésze elvi ellensége az intendánsi állásnak, azt fölösleges, sőt károsnak mondja. Ezt a nézetet mi nem osztjuk. Színházaknál, melyek egy miniszterium hatásköréhez tartoznak, föltétlenül szükséges, hogy az ügyvezető igazgatóság és a legfőbb hatóság közt egy közbeeső, jobban mondva közvetítő forum legyen: az intendatura. A miniszterium természetsszerűleg mindent rideg bürokratikus szempontból bírál, a művészi direktiót pedig csak ideális szempontok vezérlik. Ennek az elentétnek az áthidalására kell egy megfelelő intendáns, akiben a praktikus érzék művészi hajlamokkal vagy érzékel párosul.

Az intendánsi állás a nagy közönség és a színeszet világához tartozók előtt meglehetősen népszerűtlenné vált. Mert akadt néhány intendáns, aki nagyfontosságú tisztségébe kizárólag a maga egyoldalú egyéniségét vitte be, s ekkép a fentebb vázolt ellentéteket nem elsimitotta, hanem még kirívóbbakká tette. Volt intendáns, aki absolute nem

törődött a művészi érdekekkel, csak az anyagiakra fektette a súlyt: viszont volt olyan is kit elragadt művészi hajlama és semmibe sem vette az anyagi korlátokat. Az egyének hibája és fogyatkozásai azonban távolról sem jelentik az állás fölösleges voltát. Kitűnően fog funkcionálni és úgy a miniszteriumra, mint a színházakra nézve üdvösnek fog bizonyulni az intendánság, ha oly emberrel töltik be, ki *komoly* becsvágygyal, lelkiismeretes buzgalommal és a színművészet iránt szeretettel eltelve lát teendőihez

Ily megfelelő embernek tartjuk *Lukács* Györgyöt, ki mint kultuszminiszter dokumentálta, mily tontosságot tulajdonit nemzeti színészet ügyének. Az a törekvése, hogy a színészet ügye a belügyi miniszterium, tehát a közigazgatási és policiaális hatáskörökből áthelyeztessék a közoktatásügy keretébe, mindennél ékesesebben szóló bizonyítéka gondolkodásmódjának

A Nemzeti színházat és az Operát nagyobb eserenese nem érhetné, mint ha *Lukács* György személyében intendánst kap.

Ami *Lukács* utódját illeti a kultuszminiszteriumban: konstatálnunk kell, hogy a kabinet főnöke szerencsésen választott. Oda most oly férfi kell, aki nem experimentál, hanem az ügyeket a megszabott mederben tovább viszi. *Toszt* Gyula mindig mintaképe volt a dolgos tisztviselőknél. Nyugodtak lehetünk, hogy mint miniszter még fokozottabb munkálkodásra érzi magát kötelezettnek.

V. b. t. t.

Ez a négy betű a legnagyobb kitüntetést jelenti, amit az uralkodó részéről politikus, államférfi és közhivatalnok elnyerhet. Szokássá vált, hogy a miniszterek hosszabb működés után vagy távozásukkor megkapják a valóságos belső titkos tanácsosi címet, melylyel a magánéletben is a „nagyméltóságú“ megszólítás jár. Az a tény tehát, hogy *Feilitzsch* Arthur báró földmivelésügyi miniszter szintén v. b. t. t. lett, nem meglepő és nem szokatlan; de feltűnő, hogy ez a kitüntetés már négy vagy öt hónapos miniszterkedése után érte.

Aligha tévedünk, ha azt hisszük, hogy a fejedelmi kegy megnyilvánulása elismerést jelent azért a férfias magatartásért és hazafias áldozatkészségért, melyet *Feilitzsch* báró e válságos időkben tanusított s ama szolgálatért, melyet az országgal a legutóbbi időben tett. Ne feledkezünk meg arról, hogy a miniszterséget akkor vállalta el, mikor az ellenzéki sajtó legvehemens-

ben szórta a piszkot és rágalmat a Fejérváry-kormányra, amikor hazaárulónak bélyegeztek mindenkit, aki nem szegődik az anarchiát e'oidézők táborához. Valóban, a férfias bátorságnak nem kis mértéke kellett ahhoz, hogy valaki a mestersegesen szított szenvedélyekkel nem törődve, a maga meggyőződését nyíltan proklamálni és tisztiséget vállalni merjen. A miniszteri szék Magyarországon soha nem volt rózsákkal bélelve, most azonban csupa tüske mered ki belőle. A terreur befolyása alatt még azok is nehézségeket okoznak a minisztereknek, kiknek kötelességük volna a föltétlen támogatás.

Feilitzsch Arthur bárót az ország úgy ismerte, mint a szabadelvű párt egyik oszlopos tagját és a Tisza-kabinet egyik bizalmasát. Mert a szabadelvűpárt szintén megtagadta támogatását a Fejérváry-kormánytól, magában a szabadelvű pártban is hallatszottak hangok, melyek nem helyeselték, hogy *Feilitzsch* báró tárcát vállalt. Mi nem ösmerjük *Feilitzsch* Arthur politikai nézeteit, de azt hisszük, hogy közte és *Tisza* István meg a szabadelvűpárt közt már a választások előtt nem volt meg a teljes összhang. Az olyan elhatározott és egyenes karakter, mint *Feilitzsch* báróé, nem lehet barátja a félrendszabályoknak és taktikázásnak. Fogadni mernék, hogy nem helyeselte sem a november 18-ikát követő habozást és gyöngeséget, se azt a kétszínűséget, melyet a párt Fejérváry kinevezésével szemben tanusított. Ő bizonyára rögtön levonta a konzekvenciát, hogy ha szükséges volt Fejérvári kinevezése, a rend minden barátjának kötelessége az új kormányt nyíltan támogatni.

Csakis ez a meggyőződés bírhatta rá, hogy engedjen a hozzá intézett felszólításnak és elvállalja azt a tárcát, melynek ügyeit alaposan ismeri. Valószínűleg nem törődött azzal, hogy meddig lesz miniszter: egy hónapig, félesztendeig vagy évekig? Az országnak szüksége van miniszterekre, s lelkiismeretes ember állja a szolgálatot, amikor arra felhivatik. Csak opportunisták válogatnak az időben és teszik függővé munkásságukat a közhangulattól.

Feilitzsch Arthur báró bebizonyította, hogy nem tartozik ez utóbbiak közé. De egyuttal bebizonyította, hogy mint földmivelésügyi miniszter is ember a talpán. A Szerbiával támadt kon-

fliktusban oly erélylyel és elszántsággal foglalt állást a magyar állattenyésztés érdekeinek megóvása mellett, hogy kiérdemelte az egész ország elismerését.

Erre persze most, amikor még a koalíció lidércnyomása uralkodik, nem tarthat számot. Az ország helyett azonban megadta neki az elismerést az urakodó, aki azt is meglátja és honorálja kegyével, amiért tulajdonkép a nemzet volna adós köszönettel.

Negyedmillió tulkiadás.

Kauser József ur, akire a Népszínház átalakítását bízta, nem tartozik a hétköznapi emberek közé. Holmi kezdő vagy közönséges építész nem meri elszámítani magát többel, mint pár ezer koronával; Kauser József ellenben, aki körülbelül harminc év óta áll összeköttetésben a főváros intéző köreivel, tehát ismeri az erkölcsöket, kerek *negyedmillióval* nagyobb számlát prezentált, mint amennyi előírányozva volt.

Mindenütt a világon botránynak neveznék az ilyes meglepetést. Mi ellenben, kik tudjuk, hogy szeretett székesfővárosunk már rég átváltoztatta volna nevét Panamapoliszra, nem használunk semmiféle erős kifejezést a kiváló építész legujjabb stiklijére, hanem szerényen a következő kérdést vetjük fel:

Vagy tudta Kauser József, hogy a preliminált 370 000 korona elégtelen az átalakítás összes kiadásainak fedezésére vagy nem tudta. Ha tudta és még is vállalkozott, akkor tisztában kellett lennie, hogy vagy ő ráfizet, vagy a várost fogja utólag megszarolni. Ha ellenben nem tudta, akkor szégyenletes tájékozatlanságát kellene beismernie — a saját mesteriségét illetőleg.

Azonban tartozunk Kauser József építési reputációjának azzal a kijelentéssel, hogy ő nem tájékozatlan ember. Elenkezőleg: kitűnően tud számítani. De miután tapasztalt és számítani tudó építész, ennél fogva világos, hogy a Népszínház munkálatainál előre látta a tulkiadást.

Látta és bátran belevágott. Épp úgy amint a város különtéle objektumainak bérbeadásánál a pályázók némelyike vidáman belemegy a régi bérlőt kétszeresen tullicitáló összeg megajánlásába, tudván azt, hogy majd amikor fizetségre kerül a sor, a nagylelkű tanács és törvényhatósági bizottság engedni fog a bérösszegeből. Hasonló szellemben, csak megfordítva cselekedett Kauser József. Ő elvállalta kis összegért a munkát, mert számított arra, hogy a nagylelkű tanács és törvényhatósági bizottság majd megtéríti a tulkiadást.

Nem vagyunk szakértők s így nem tudhatjuk, elég lett volna-e a Népszínház átalakítására a preliminált összeg vagy okvetetlenül szükség volt kiadni azt az összeget, melyet Kauser most reklamált? Tegyük fel, hogy amint Kauser csináltatott a színházban, mind elkerülhetetlen szükséges dolog volt. Tegyük fel továbbá, hogy az építkezésnél és anyagszállításnál nem jutott senki illetéktelen vagy túlzott haszonhoz, hanem csak azt rendelték meg, ami feltétlenül kellett és egy fillérrel sem fizették drágábban, mint más építő munkánál szokás. De ha mindezt koncedáljuk, akkor is érthetetlen marad: hogyan merete egy építész negyedmillió koronával túllépni az előírányzatot?

A múlt század hetvenes éveiben fordultak elő ilyes esetek, — ott van például a Vámház-palota építése — de bele is törött annak a miniszternek a bicskájá, aki a horribilis tulkiadást helybenhagyta.

Több mint bizonyos, hogy Kausert egy pillanattig sem nyugtalanította a Népszínházi tulkiadás. Meg volt és meg van győződve arról, hogy a lapok lármája dacára a város helybenhagyja a számadásokat és fizetni fog, mint egy könyelmű katonatiszt. Az építész urnak ez a szilárd meggyőződése azonban fölöttébb kompromitáló a tanács tagjaira és a törvényhatósági bizottságra nézve. Mert implicite benne van, hogy a tanács szankcionálja a szabálytalanságokat, ha olyan valaki követi el, aki komaságban, atyafiságban és bruderségben áll a klikkfőnökkel.

Hogy a Népszínházi bizottság meg a tanács vizsgálat tárgyává teszi a tulkiadás tételeit: ugyan kit fog megnyugtatni! Nem tessék-lássák vizsgálat kell — amely ugyanis a feltételek rendbenlétének megállapításával fog végződni — hanem egy elvnek a kimondásáról és szigorú betartásáról. Arról nevezetesen, hogy tulkiadások — ha csak vis-majoresete fen nem forog — nem akceptáltatnak.

Ha azt az elvet megvalósítják, akkor a Kauserek el fognak tűnni a városi munkálatok mellől és helyüket majd elfoglalják olyanok, kik reálsan számitanak és reálsan dolgoznak.

Közigazgatósági képtelenségek.

— A törvényhatósági bizottság felbomlása. —

A belvárosi Sasoknak és egyéb kétlábú elvtársaiknak nincs inyükre, hogy a városházán, meg a többi városi hivatalokban zavartalanul folyik a munka. A hazafias keblekben vihart támaszt a látvány, hogy a királyi biztos olyan simán és pompásan vezet az ügyeket mintha teljes életében Budapest fő- és első polgármestere lett volna. A honfui elkeseredést növeli az, hogy se a tanácsüléseken, se a közigazgatási bizottság ülésén nem volt botránny. A hazáért és a közérdekért hevülő lelkekre ránehezedik a ret-

tenetes és kétségbeejtő gyanu, hogy az anathema dacára, melyet Rudnay Béla fejére olvastak, a főváros tisztviselői nemcsak megbarátkoznak a királyi biztossággal, hanem még jól is fogják érezni magukat.

Ezt természetesen tűrni nem lehet. Egy igazi jó polgárnak ily esetben nem lehet más kötelessége, mint akadályokat gördíteni a királyi biztos működése elé. Mindenütt nehézségeket kell támasztani, a közgyűléseken épp úgy, mint az egyes bizottságokban. Hadd bosszankodjék a királyi biztos és vele együtt a tanács. Odáig kell vinni a dolgokat, hogy a királyi biztos kénytelen legyen föluszlatni a törvényhatósági bizottságot. Akkor azután rá lehet mutatni: ime, a kormány elkobozta a főváros autonómiáját és akkor szemére lehet vetni a tisztviselőknek, hogy önkényuralom alatt is szolgálnak.

Tudjuk, hogy a városatyák közt elég tekintélyes számmal vannak olyanok, kik a Sasok álláspontját és terveit nem helyeslik. sőt már kezdetől fogva helytelennek és törvénytelennek tartották azt a resistenciát mely az önkéntes adók beszolgáltatásának megtagadásában és az önként jelentkező hadkötelesek elutasításában nyilvánult. Ezek a városatyák nem csodálkoznak a fölött, hogy a kormány királyi biztos kiküldésével szerzett érvényt a törvény rendelkezésének és készséggel hajlandók volnának a normális viszonyok visszatértéig a királyi biztos vezetése alatt tovább viselni városatyai tisztességüket. A többség azonban nem a józan ész szavára halgat, hanem vak szenvedélyét követi és így el kell készülnünk, hogy csakugyan *kifogják forszírozni* az önkormányzat felfüggesztését.

Magasabb alkotmány és közjogi szempontból senkit nem érinthet kelemesen az autonómiák korlátozása vagy felfüggesztése. Bármily kevésre becsüljük a főváros jelenlegi törvényhatósági bizottságának erkölcsi nívóját, mégis sajnálnunk kell, hogy az *intézmény*, ha rövid időre is, megszűnik funkcionálni. Azonban konstatálnunk kell, hogy ebből *kár nem fog háramlani sem a főváros adminisztrációjára, sem a polgárok érdekeire*. Sőt valószínűleg bebizonyul, hogy az ügyek zavartalanabban és gyorsabban intézhetők el, ha nem kell a közgyűlés számára „előkészíteni” azokat.

Amíg a régi tisztviselői kar megmarad a helyén nincs okunk tartani se fennakadástól, se zavartól. A polgárság feltétlenül megbizik tisztviselőiben és nem fog jajvészekelni a városatyák hiánya miatt. Hiszen ez a törvényhatósági bizottság úgy sem a lakosság általános érdekeit tartotta szem előtt, hanem a maga vagy legjobb esetben az egyes kerületek érdekeit. Amikor olcsóbbá kellett volna tenni a közuti közlekedést, a világitást és az élelmezést, intézkedni a házbéruzsora és munkahiány ellen: olyankor homokba dugta a fejét a törvényhatósági bizottság. De viszont

hangos volt, ha üzleti hasznot hajtó kérdés került tárgyalásra. És hangos volt akkor is, amikor ugratni kellett a tanácsot ellenállásra.

Mostani lármája és zokogása csak ignotos fallit, notis est Serisui. Ha észre nem térnek, hát csak jöjjön el a feloszlatás. Legalább megtisztul a levegő a városháza körül és remélhetjük, hogy mire elkövetkezik az új választás, más elemek fognak bejutni a főváros törvényhatósági bizottságába.

H I R E K.

A múlt hónap adója. A közigazgatási bizottság ülésén az adófelügyelő bejelentette, hogy a múlt hónapban 8,298.659 korona volt az adóbevétel 1,107 736 koronával több mint tavaly. Ennek a magyarázata az, hogy a főváros a múlt hónapban szállította be a tavaly június óta összegyűlt önkéntes adót.

A közegészségi bizottság. Viola Imre helyettes-alpolgármester elnöklésével tartott ülésén mutatkozott be először *Festetich Géza* gróf helyettes-tanácsos. A bizottság azután 23 gyógyszerész kérelmét tárgyalta, a kik gyógyszerertarra kértek jogot. Valamennyi kérelmet elutasította a bizottság.

A közegészségügy. Magyervits Mláden dr. tisztii főorvos azt jelentette a közegészségi bizottságnak, hogy a főváros közegészsége a múlt hónapban kedvező volt. A múlt hónapban született 1.766. A kórházakban 10.267 fekvő, 10.800 járó-beteget gyógyítottak. A hajéktalanok menedékházában 27.448 ember kapott szállást.

A közlekedő bizottság. Kun Gyula helyettes-alpolgármester elnöklésével tartott ülésén tudomásul vette, hogy a kereskedelmi miniszter hozzájárult, hogy a közuti vasutársaság megépítse a szabadságtéri vonalat. Tudomásul vette a bizottság, hogy a városi villamos vasut és a szent-lőrinci helyérdekű vasut egymás vonalára átszálló-jegyet adnak ki.

Az Erzsébet-szanatórium telke. Az Erzsébet-szanatórium igazgatósága tudvalevőleg még 18.000 négyzetöl területet kért a fővárostól, hogy a férfi-és nő-betegek részére külön-külön pavillonokat építhesse. A szanatórium igazgatósága úgy tervezte ezt a meg bővítést, hogy a telep kiterjedjen egészen a budakeszi utig s a telep utjai legyező alakjában ágazzanak ki. A főváros Devecis Ferenc műszaki tanácsos vezetésével bizottságot küldött ki, a mely most azt a javaslatot tette, hogy a főváros 15,000 négyzetöl területet engedjen át.

Tejhamisítások. A közigazgatási bizottság a következőket ítélte el tejhamisításokért, illetőleg hami-

sított tej forgalomba hozásáért: Schultz Orbánét 200 koronára, Kaszás Mórnét 400 koronára, Schlesinger Bernátot 100 koronára, Varga Ignácot 400 koronára és Matolai Bélét 100 koronára,

Az Andrássy-ut m ghoszabbítása. A közmunkák tanácsa nemrég egy tervet dolgozott ki a Marokkai és Fürdő utcák kiszélesítése tárgyában. E terv szerint a Marokkai-utcát térré szélesítenék ki s a Fürdő-utcát a déli oldalán szélesítenék meg. E megoldási modozattal szemben Devecis del Vecchio Ferenc, a főváros nagyérdemü műszaki tanácsosa új megoldási tervekkel áll elő, melyek a közmunkatanács terveze tével szemben az Andrássy-utat szervessebb kapcsolatba hozzák a Fürdő utcával, úgy hogy a Fürdő utca egy kis töréssel egyenes folytatása lenne az Andrássy utnak. A szabályozás a Váci-ut felöli oldalon úgy történik, hogy a Marokkai-utca északi oldalán levő két bérház s a déli oldalon levő Marokkai-udvar az Andrássy-ut irányának megfelelően rézsut vágatnék le, úgy hogy az utca tizenhét széles öl lenne. Az új Marokkai-utca Andrássy-ut és Váci-körut tengelyében nyugvó pontul egy obeliszk állítanék. A Fürdő-utcaának a Ferenc József-térig vezető részét már csak a déli oldalán szélesítenék meg, kivéven a Kereskedelmi Banknak a Ferenc József-tér és Fürdő-utca sarkán levő telkét, melyből egy sávot szintén levágának. Ez a megoldási mód mindenestre jobb, szebb és olcsóbb, mint a közmunkák tanácsáé. Devecis tanulmányát ki is nyomtatta a tervekkel együtt s kéri most a tanácsot, hogy azt fogadják el a tárgyalás alapjául.

MEGHIVÁS

a Magyar leszámító- és pénzváltóbanknak
1906. évi március hó 14-én délelőtt 11^{1/2}
órákor saját helyiségeiben (V., Do. ottya-
utca 6. szám) tartandó

XXXVI. rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1905. üzletévről.
2. Az 1905. i számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó indítványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat.
5. Az alapszabályok 6 § ának részbeni megváltoztatása.
6. Indítvány és határozathozatal az alaptőke felemelése és az alapszabályok megfelelő módosítása, valamint az igazgatóságnak ezek keresztülvitelére való felhatározása tekintetében.
7. Igazgatóság választása.

— Azon részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni kívánnak, felhivatnak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbb folyó évi március hó 11-ig a társaságnál Budapesten vagy az Union Banknál Bécsben leitémenyezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés nyolc nappal a közgyűlés előtt a társaság helyiségeiben a t részvényesek rendelkezésére áll.
Budapest, 1906. február 25.

Az igazgatóság.

Magyar Jelzálog-Hitelbank.

HIRDETMEYNY.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1906. évi márczius hó 28-ik napján déli 12 órákor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz.) tartandó

XXXVII-İK RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE

ezenel tisztelettel meghivatnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1905. üzletévről.
2. Az 1905. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovaforidítása iránt.
4. Az igazgatóság választása.
5. Választás a felügyelő-bizottságba.

A részvények letehetők:

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál;

Bécsben: az Union-Banknál;

Párisban: a „Société Générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France“ címü banknál.

Az igazgatóság.

MEGHIVÓ.

az Egyesült villamossági részvénytársaság

1906. évi március hó 23-án déli 12 órakor a Pesti magyar kereskedelmi bank üzleti helyiségeiben Budapest, V., Dorottya-utca 1. szám alatt megtartandó

rendkívüli közgyűlésre.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság indítványa a részvénytőke felemelése iránt.
2. Az igazgatóság indítványa az alapszabályok módosítása, különösen az eddigi cégszöveg megváltoztatása iránt.

Mindazon részvényesek, kik ezen rendkívüli közgyűlésen résztvenni óhajtanak, tartoznak részvényeiket és ezeknek még esedékessé nem vált szelvényeit legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt a Pesti magyar kereskedelmi bank pénztáránál a közgyűlés tartamára letéteményezni.

Az igazgatóság.

Magyar agrár- és járadékbank részvénytársaság.

MEGHIVÁS

a „Magyar agrár- és járadékbank részvénytársaság“-nak **f. évi március hó 28-án d. e. 1/211 órakor** a bank helyiségében (Budapest V., Erzsébet-tér 9. sz.) tartandó

X. rendes közgyűlésre.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése a tizedik üzletéről.
2. Az igazgatóság számadásai és indítványok a mérleg megállapítása s a tiszta nyereség hováfordítása tárgyában.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Határozathozatal a tiszta nyereség hováfordítása tárgyában s a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
5. A felügyelő-bizottság megválasztása. (43. §.)
6. Határozathozatal a tisztviselők és szolgák nyugdíjszabályzatának módosítása tárgyában az igazgatóság javaslata alapján.

A t. részvényes urak, a kik szavazati jogukkal élni akarnak, felkéretnek, hogy szavazati joguk igazolásául részvényeiket az alapszabályok 19. § a értelmében legkésőbb **f. évi március hó 20-ig** bezárólag

a bank pénztáránál, vagy
a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál, vagy
a Magyar leszámító- és pénzváltóbanknál Budapesten, avagy
az Union-Banknál Bécsben

letenni sziveskedjenek.

Budapesten, 1906. március hó 11-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

Érvényes 1905. október hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapestre.

A vonatok indulása Budapestről.

A keleti pályaudvaron.			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
645	5 00		tszsz. (Mária-Radna, Arad, N.-Várad, Debreczen)
827	5 20		vv. (Berlin, Ruttka)
1707	5 45		szv. (Stanislan, M.-Sziget)
909	5 45		szv. (Belgrád, Boszna-Brod)
607	6 10		szv. (Brassó, Arad)
19	6 15		szv. (Bioske, Gyékényes)
405	6 35		szv. (Lemberg, Kassa)
11	6 40		szv. (Máramaros-Sziget)
507	7 10		szv. (Bécs, Triest)
913	7 10		szv. (Brassó, Kolozsvár)
1308	7 25		szv. (Kiskőrös)
817	7 25		szv. (Graz, Fehring)
809	7 35		szv. (Gödöllő)
501	7 50		gyv. (Hatvan)
1021	7 50		gyv. (Bukarest, Brassó)
1005	8 10		szv. (Paks, Adony)
1509	8 15		szv. (Pusztaszabolos)
311	8 45		szv. (Fiume, Zágráb)
1008	8 50		gyv. (Boszna-Brod, Pécs)
509	9 05		szv. (Csorba, Kassa)
13	9 10		szv. (Hatvan)
807	9 45		szv. (Győr)
911	9 50		szv. (Berlin, Ruttka)
27	10 15		szv. (Szabadka)
			szv. (N.-Kanizsa, Triest)

A nyugati pályaudvaron.			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
701	12 50		kel. ost. exp. (Konstantin, Bukarest)
143	5 35		szv. (Dunakeszi-Alag)
101	6 15		szv. (Szolnok, Cegléd)
145	6 25		szv. (Palota-Ujpest)
407	6 35		szv. (Berlin, Zsolna)
217	7 05		tv. szsz. (Párkány-Nána)
709	7 15		szv. (Bukarest)
107	7 25		szv. (Báziás)
147	7 35		szv. (Dorog)
117	7 45		szv. (Palota-Ujpest)
013	7 50		szv. (Páris, Bécs)
149	8 00		szv. (Lajosmizse)
131	8 10		szv. (Nagy-Maros)
718	8 25		szv. (Kis-Kun)
101	8 35		szv. (Félegyháza)
151	9 10		szv. (Esztergom)
403	9 25		gyv. (Dunakeszi-Alag)
153	10 20		szv. (Berlin, Zsolna)
119	10 50		szv. (Pozsony)
715	10 55		szv. (Palota-Ujpest)
			szv. (Ireokujvár)
			szv. (Szeged)

A keleti pályaudvaron.			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
28	6 20		szv. (Triest, Nagy-Kanizsa)
10	6 45		szv. (Bécs, Graz, Sopron)
905	7 00		gyv. (Szabadka)
302	7 10		szv. (Ruttká)
908	7 15		szv. (Belgrád, Brod)
604	7 25		gyv. (Gyulafehérvár, Nagy-szeben, Kolozsvár, Tóvis, M.-Sziget)
1302	7 35		szv. (Fehring, Graz)
402	7 40		szv. (Kassa, Lemberg)
1508	7 50		szv. (Máramaros-Sziget)
318	8 00		szv. (Kassa)
1002	8 00		gyv. (Gödöllő)
606	8 10		szv. (Zágráb, Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkovce)
1006	8 15		szv. (Arad, Bukarest)
408	8 35		szv. (Zágráb, Fiume)
2	8 50		gyv. (Pécs, Brod)
506	9 00		szv. (Munkács, M.-Sziget)
306	9 35		szv. (Bécs, Graz, Sopron)
944	11 15		tsz. z. (Kolozsvár, Brassó)
			szv. (Máramaros-Sziget)
			szv. (Stanislan)
			szv. (Ruttká, Berlin)
			szv. (Kiskőrös)

A nyugati pályaudvaron.			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
102	1 00		kel. ost. (Bécs, Páris, Ostende, London)
148	5 45		szv. (Palota-Ujpest)
150	6 30		szv. (Dunakeszi-Alag)
712a	6 35		szv. (Szolnok, Szeged)
4102	6 45		szv. (Esztergom)
148	6 55		szv. (Palota-Ujpest)
6012	7 05		vv. (Lajosmizse)
1404	7 20		gyv. (Kecskemét)
104	8 00		gyv. (Zsolna, Berlin)
152	8 05		szv. (Bécs)
			szv. (Dunakeszi-Alag)
712	8 30		szv. (Temesvár)
116	9 20		szv. (Káransebes)
154	9 35		szv. (Báziás)
708	9 40		gyv. (Bécs, Berlin)
153a	11 25		szv. (Palota-Ujpest)
			szv. (Bukarest Bázia)
			szv. (Palot -Ujpest)

Délután			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
319	12 10		szv. (Gödöllő)
801	12 40		gyv. (Berlin, Ruttká)
7	12 43		szv. (Bécs, Sopron)
			szv. (Szombathely)
903	1 00		gyv. (Konstantin, Belgrád)
6011	1 10		szv. (Bosna-Brod)
1901	1 30		szv. (Bukarest, Arad)
401	1 30		szv. (Gyékényes, Eszék, Pécs)
1	1 45		szv. (Lemberg, Kassa)
			szv. (London, Páris, Bécs)
503	1 50		szv. (Tóvis, Kolozsvár, Szatmár-Nemeth)
13-7	2 10		szv. (Graz, Fehring)
313	3 10		szv. (Hatvan, Szerencs)
321	5 40		szv. (Gödöllő)
15	6 35		szv. (Győr)
506	6 40		szv. (Brassó, Kolozsvár)
			szv. (Stanislan)
			szv. (Máramaros-Sziget)
907	6 55		szv. (Belgrád, Brod)
805	7 00		szv. (Berlin, Ruttká)
			szv. (Szerencs)
3	7 10		gyv. (Bécs, Graz)
605	7 20		szv. (Brassó, Arad)
1007	7 55		szv. (Fiume, Zágráb)
407	8 10		szv. (Brod, Pécs)
21	8 45		szv. (Munkács, M.-Sziget)
1507	8 50		szv. (Kiskőrös)
			szv. (Csorba, Kassa)
			szv. (Torino, Róma)
1001	9 05		gyv. (Fiume, Zágráb)
			szv. (Vinkovce, Pécs)
303	9 10		szv. (Berlin, Ruttká)
9	9 50		szv. (Bécs, Graz)
603	9 35		gyv. (Nagy-Szeben)
1801	9 50		szv. (Kolozsvár, M. Sziget)
			szv. (Graz, Fehring)
403	10 00		szv. (Lemberg, Kassa)
			szv. (Máramaros-Sziget)
905	10 10		szv. (Szabadka)
323	11 40		szv. (Gödöllő)

Délután			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
504	12 05		szv. (Palota-Ujpest)
155	12 55		szv. (Palota-Ujpest)
703	1 10		gyv. (Bukarest)
			szv. (Verciorova)
			szv. (Báziás)
103	1 40		szv. (Páris, Bécs)
157	2 10		szv. (Dunakeszi-Alag)
9001	2 35		szv. (Kecskemét)
			szv. (Lajosmizse)
159	3 05		szv. (Palota-Ujpest)
127	3 55		szv. (Nagy-Maros)
103	4 15		szv. (Szolnok, Cegléd)
103	4 30		szv. (Esztergom)
161	5 40		szv. (Palota-Ujpest)
115	5 55		szv. (Bécs, Berlin)
707	6 30		gyv. (Bukarest)
163	6 50		szv. (Báziás, Temesv)
105	7 00		szv. (Palota-Ujpest)
711	7 10		szv. (Bécs)
409	8 10		szv. (Temesv., Báziás)
165	8 20		szv. (Piliscsaba)
322	5 20		szv. (Palota-Ujpest)
308	5 35		szv. (Nagy-Maros)
508	5 45		szv. (Bécs)
314	6 25		szv. (Esztergom)
914	6 35		szv. (Berlin, Zsolna)
1004	6 50		szv. (Palot -Ujpest)
			szv. (Szeged, Szolnok)
			szv. (Vác)
9014	10 55		kel. ti (Konstantin)
			exp. v. (Belgrád)
101	11 00		kel. ost. (London, Osten)
			exp. v. (Páris, Bécs)
011	11 10		vv. (Kecskemét)
			szv. (Lajosmizse)

Délután			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
8	12 20		szv. (Győr, Bécs)
310	12 35		szv. (Szombathely)
820	1 30		szv. (Hatvan, Satoraljaiújhejly)
1303	1 30		szv. (Gödöllő)
912	1 55		sz. v. (Fehring, Grác)
6021	2 00		gyv. (Szabadka, B.-Brod)
4	2 10		szv. (Arad, Bukarest)
404	2 13		szv. (Bécs, Páris)
20	2 25		szv. (Kassa, Lemberg)
312	2 25		szv. (Bioske)
504	2 35		szv. (Hatvan)
510	2 40		gyv. (Kolozsvár, Tóvis)
1902	3 00		szv. (Szatmár-Nemeth)
904	3 20		szv. (Szolnok)
1022	3 25		szv. (Pécs, Eszék, Gyékényes)
304	3 30		gyv. (Bosna-Brod, Belgrád)
16	4 20		szv. (Konstantinápoly)
322	5 20		szv. (Paks)
308	5 35		szv. (Ruttká, Berlin)
508	5 45		szv. (Győr)
314	6 25		szv. (Gödöllő)
914	6 35		szv. (Ruttká, Berlin)
1004	6 50		szv. (Kolozsvár, Brassó)
706	7 05		szv. (Hatvan)
22	7 25		szv. (Kiskőrös)
324	8 25		szv. (Zágráb, Fiume)
008	8 30		szv. (Pécs, Brod)
1510	9 00		szv. (Kassa, Csorba)
502	9 15		gyv. (Kolozsvár)
406	9 40		szv. (Bukarest, Stanislan)
1804	9 40		szv. (Lemberg, Kassa)
608	10 00		szv. (Máramaros-Sziget)
910	10 10		szv. (Fehring, Graz)
12	10 30		szv. (Arad, Brassó)
910	10 30		szv. (Belgrád, Eszék, B-Brod)
323	11 10		szv. (Bécs, Páris)
			szv. (Ruttká, Szerencs)

Délután			
vonal-szám	óra	perc	vonat neve
5104	12 05		szv. (Jegld, Szolno)
156	12 15		szv. (Palota-Ujpest)
128	12 25		szv. (Nagy-Maros)
4108	12 40		szv. (Dorog)
158	1 10		szv. (Dunakeszi-Alag)
106	1 45		gyv. (Bécs, Páris)
4144	2 05		szv. (Hilj-Osaba)
126	2 15		szv. (Párkány-Nána)
160	2 20		szv. (Palota-Ujpest)
704	2 25		gyv. (Bukarest Bázia)
120	2 35		szv. (Eszekujvár)
4104	2 40		szv. (Esztergom)
720	2 45		szv. (Cegléd)
6002	2 55		szv. (Lajosmizse)
			szv. (Kecskemét)
162	4 15		szv. (Palota-Ujpest)
130	4 25		szv. (Nagy-Maros)
716	4 30		szv. (Szeged)
108	5 15		gyv. (Bécs)
164	6 10		szv. (Palota-Ujpest)
124	6 20		szv. (Párkány-Nána)
106	6 40		szv. (Esztergom)
4106	6 45		szv. (Zsolna, Berlin)
706	6 55		szv. (Pozsony)
4016	6 55		szv. (Bukarest Bázia)
6014	7 25		szv. (Lajosmizse)
166	7 40		szv. (Palota-Ujpest)
1322	7 50		szv. (Vác)
168	8 30		szv. (Palota-Ujpest)
118	10 00		szv. (Bécs, Páris)
706	10 10		gyv. (Szeged, Báziás)
714	10 20		szv. (Bukarest)
1408	10 30		szv. (Róma, Torino)
9028	11 20		keleti (Stanislan)
			exp. v. (K.-K. Félegyh.)
			kel. ost. (Belgrád)
			exp. v. (Konstantin)
			exp. v. (Bukarest)
			exp. v. (Konstantin)

1) Bezárolag november 15-ig, azontul csak Brassóig közlekedik.
 2) Csak hétköznapokon közlekedik.

1) Ékezik minden hétfőn és szombaton.
 2) Vasár- és ünnepnapokon bezárolag november 19-ig közlekedik.
 3) Csak október és április hónapban közlekedik.
 4) Erkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

1) Bezárolag november 15-ig, azontul csak Brassóig közlekedik.
 2) Csak hétköznapokon közlekedik.

1) Vasár- és ünnepnapokon bezárolag november 19-ig közlekedik.
 2) Csak október és április hónapban közlekedik.
 3) Minden kedden, csütörtökön és szombaton közlekedik.
 4) Minden szerdán és szombaton közlekedik.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.
Postafiókbérlet.

TIZEDIK ÉVFOLYAM

FELELŐSZERKESZTŐ
DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

A megoldott válság.

Ha a vége jó, minden jó: ennél fogva mi is örömmel üdvözljük a válság megoldását. A legutóbbi események fényesen igazolták lapunk álláspontját, mely kezdettől óta az volt, hogy az egyetlen bölcs és üdvös politika az ezidőszerint meg nem valósítható kívánságok fölfüggesztése. Föltétlen elismerés illeti meg a koalizált pártok vezetőit, hogy legalább a tizenkettedik órában a békét az egyedül lehetséges alapon megkötvén, módot nyújtottak arra, hogy a „szükségbeli“ miniszterium távozhassék és az általa inaugurált kivételes állapotok megszűnjenek.

Az önkormányzati szervek most már ismét funkcionálnak az egész országban. A fővárost viszonylag a legkevesebb megpróbáltatás érte a nehéz hónapok alatt, amennyiben se tisztviselői felfüggesztve, se autonom testületei feloszlatva nem lettek. Mindössze annyi következménye volt a válsagnak, hogy a főpolgármester, a polgármester és első helyettese nyugalomba vonultak.

A főváros közigazgatása és törvényhatósági élete tehát a rendes kerékvágásból nem zökkent ki. Elfogulatlan bírálók szemében ez legalább is olyan haszon, mint amilyen érdem lett volna, ha a főváros is belekerül vala a teljes ellentállást kifejtő municipiumok sorába.

Az új kormánytól a fővárosnak oka van a legjobbat remélni és pedig azon a réven, hogy Polónyi Géza is tagja lett a kabinetnek. Kétségtelen, hogy valamennyi új miniszter jóindu-

lattal van eltelve a főváros iránt, de közülök egy se ismeri oly alaposan a helyi viszonyokat és Budapest közigazgatási állapotát, mint az igazságügyi tárca érdemes vezetője. Ha jól emlékszünk, Polónyi több mint husz év óta játszik aktív és vezető szerepet a községi életben s e hosszú idő alatt nemcsak az intézmények minden hibáját alkalma volt kiismerni, hanem az embereket is s belelátott a kulisszák mögötti dolgokba. Mint a Belváros egyik erős pártjának vezére, a közgyűlési teremben is majd akkora súlylyal birt, mint a parlamentben.

Noha a főváros ügyei nem tartoznak miniszteri reszortjába, kétségtelennek vehetjük, hogy azokra mégis döntő befolyást fog gyakorolni a kabinet kebelében. E meggyőződésben különös örömünkre szolgál Polónyi minisztersége. Meg vagyunk győződve, hogy igen nagy hasznára lesz a fővárosnak s azokat a törekvéseket, melyeknek ellenzéki képviselő korában szószólója volt, most, mint a kormányhatalom részese, megvalósulásra juttatja.

Köztudomásu, hogy Polónyi a Saskörhöz tartozott, mely most boldog és büszke, hogy az ő vezéréből miniszter lett, s talán azt a reményt is táplálja, hogy ezen a réven domináló szerepkörhöz jut a városházán. Polónyi reputációja érdekében reméljük, hogy semmiféle klikk-uralom megalapításához segédkezet nem fog nyújtani. Aki annyiszor támadt a klikkrendszer ellen, annak perhorreszkálnia kell azt akkor is, ha, mit kizártnak tekintünk, a saját párthivei és barátai tévelyednének helytelen irányba.

A közszellem ugyanis, önkéntesen is átváltozáson fog keresztül menni. A régi szabadelvű korszak embereinek lába alól a talaj a községi életben is épp úgy kisiklik, mint a parlamenti életben. Ma már bizton megjósolhatjuk, hogy a képviselőválasztásnál a főváros egyetlen kerülete sem ad mandátumot a régi rendszer híveinek, hanem részint az alkotmánypárt, részint a függetlenségi zászlói körül fog csoportosulni. Az is bizonyos, hogy majdan a községi választásoknál ki fognak bukni a szabadelvű pártiak közül igen sokan, ha csak sietve és tüntetően át nem vedlenek alkotmányos 67-esekké vagy függetlenségiékké.

Hogy a törvényhatósági bizottság tagjai mily politikai nézetet vallanak és melyik politikai párthoz tartoznak: tulajdonképp irreleváns, ha a fővárost érdeklő ügyekben meg tudják őrizni független gondolkozásukat és szabad elhatározásukat. Budapest föllendülése és anyagi helyzetének rendezettsége nem attól függ, hogy a városatyák a kormány hívei vagy ellenesei közé tartoznak, hanem önzetlen buzgalmuktól és az előrelátó városi politikától.

A főpolgármester és polgármester.

Két kérdés áll a főváros polgárai előtt homlokterben, — a képviselőválasztásokról nem szólva — hogy ki lesz a főpolgármester és ki legyen a polgármester?

Az előbbi állás betöltésére mi nem fektetünk nagy súlyt. A főpolgármestert királyi kizárás alapján a törvényhatósági bizottság választja ugyan, de az illető mindig a kormány bizalmi embere s a főváros közigazgatására közvetlen befolyást nem gyakorol. Ennélfogva bárki felé is fordul az idősebb a kormány bizalma, a polgárság megnyugodhat, ha az illető nem a régi rendszer pronorszirozott alakjai közül való. Három nevet hallottunk emlegetni, ezek között első helyen Fülepp Kálmánt. Multja biztosíték arra nézve, hogy diszes állását önzetlenül és régi elveinek megtartásával fogja betölteni. Egyénisége és vagyoni függetlensége szintén kellően kvalifikálják a főpolgármesterségre.

Sokkal fontosabb, sőt mondhatjuk életbevágó kérdés a polgármesteri szék betöltése.

Nem akarjuk leszállítani az elmúlt évtizedek polgármestereinek érdemeit, de mint elvitázhatalan tény meg kell említenünk, hogy a magyar székesfővárosnak nem volt szerencséje oly férfiut nyerni adminisztrációja élére, akiben energia, kezde-

ményező szellem és teljes függetlenség egyformán párosult volna.

Hogy egy öntudatos és csakis a közérdeket szem előtt tartó polgármester mily átalakulásokat idézhet elő és mennyi előnyt biztosíthat a polgárság számára, arra fényes példát találunk Bécs városában. Dr. Lueger Károly politikai nézeteit lehet kritizálni és különösen mi magyarok jogosan gyűlöljük személyét, de azt minden objektív szemlélő kénytelen beismerni, hogy amit Bécs közönsége érdekében mint polgármester tett, azzal a bécsi polgárság hátláját és elismerését érdemelte ki.

Vajjon olyan szegények volnánk-e mi kiváló polgároknak, hogy a közvélemény ne tudna oly jelelt személyében megállapodni, akit ne csak bizalom kísérjen, hanem akitől egy új éra inaugurálását lehessen remélni?

Halmos János lemondása óta élénk kombinálások folynak és több név került forgalomba. Mi azt hisszük, a törvényhatósági bizottság akkor emelkedik a helyzet magaslatára és tesz a főváros érdekeinek és jövőjének valóban hasznos szolgálatot, ha mellőzve minden pártpolitikai szempontot, egyetértőleg törekedni fog Márkus Józsefet megnyerni a polgármesteri tisztség számára.

Banalitás volna Márkus József multját és egyéniségét ismertetni, vagy magasztalni. Nincs Budapestnek egyetlen polgára, aki nem tudná, hogy Márkus József talpig férfi és az önzetlenség példányképe. Azok a szimpátiák, melyeket a közigazgatásnál eltöltött hosszú évek alatt megszerzett, elkísérték őt a főpolgármesteri állásba is s vele maradtak mindvégig.

Ha Márkus elhatározná magát, hogy ismét aktivitásba lép és nagy munkaerejét, tudását és tapasztalatait a fővárosnak rendelkezésére bocsátja: ez oly szerencse volna a székesfővárosra nézve, hogy bizalommal tekinthetnénk a jövő elé.

De vajjon meg van-e ez a készség a volt főpolgármesterben?

Amennyire mi ismerjük Márkus Józsefet, föl kell tételeznünk, hogy nem riad vissza személyes kényelmének fölládozásától akkor, ha hasznára lehet a fővárosnak. Miután senki előtt egy pillanattig se képezheti kétség tárgyát, hogy Márkus Józsefhez hasonló egyéniséget a polgármesteri székbe ültetni nem tudunk, szünjék meg minden további korteskedés és az arra hivatottak tegyék meg a kezdeményező lépéseket, hogy a törvényhatósági bizottság egyhangulag ajánlja fel Márkusnak a polgármesterséget.

A hivatottak közt talán elsősorban az egyesült belvárosi párt léphetne akcióba olyképp, hogy Márkust proklamálván jelöltül, a többi kerületek hozzájárulását *eleve* megszerezze

Aki oly multra tekinthet vissza, mint Márkus József, az a mi nézetünk szerint joggal elvárhatja, hogy ne kelljen vetélkednie más kandidátusokkal, hanem egyhangu bizalom letéteményeseképp foglalja el a főváros első tisztviselői állását.

A főváros képviselői.

A korteskedés megindult, de a választási hiénák leeresztett orokkal busulnak a kávéházakban. Az idén nem lesz „arátás” számukra. Azok a szép napok, amikor ezeket lehetett zsebrevágni „kapacitálási kiadások” címe alatt, valószínűleg örökre elmúltak. Ezuttal jóformán semmi nagyobb küzdelemre nincs kilátás s már most összeállíthatjuk a *megválasztott* képviselők névsorát.

Az I. kerületben Falk Miksa helyett *Szebeny* Antal dr. függetlenségi.

A II-ik kerületben a volt képviselő: *Németh* Imre dr. függetlenségi.

A III-ik kerületben dr. *Keszits* Antal függetlenségi.

A IV-ik kerületben Tisza István helyett *Pó-lónyi* Géza.

Az V-ikben Sándor Pál és dr. *Szterényi* József államtitkár, mint alkotmánypárti jelölt között lesz nagy küzdelem, ami valószínűleg Sándor Pál győzelmével fog végződni.

A VI-ikban ismét dr. *Vázsonyi* Vilmos.

A VII-ikben Morzsányi Károly helyett *Barabás* Béla.

A VIII-ikban Berzeviczy helyett valószínű dr. *Havass* Rezső, akinek nagy küzdelme lesz dr. *Nagy* Dezsővel.

A IX—X. kerületben újból dr. *Ballagi* Aladár.

Pénzforgalom csak az V. és VIII-ik kerületben fog mutatkozni.

Óvszer a protekció ellen.

A főváros a jövő tanévre szaporítani kénytelen a tantestületet. Száznál több tanító és tanítónő alkalmazása vált szükségessé, ismét lényegesen emelve a költségvetés tanügyi tételét. A tantestület szaporítása ellen senkinek kifogása nem lehet, mert a lakosság számának növekedésével együttjár az iskolák szaporodása, az iskolákba pedig új tanítók kel-
lenek.

A pályázat kiírása újból mozgásba hozza a diplomás emberek egész tömegét, kik közül sokan életcéllal tüzték ki, hogy a főváros elemi vagy polgári iskoláiban jussanak alkalmazáshoz. Tény gyanánt megállapítható, hogy a fővárosnál kiírt tanítói állásokra átlag *harmincszor* több pályázó jelentkezik, mint az állami iskoláknál megüresedett vagy újonnan rendszeresített állásokra. Az okot könnyű elta-

lálni: a főváros jobban fizeti alkalmazottait, mint az állam.

A pályázók nagy száma azonban örvendetes jelenségnek nem mondható. Ellenkezőleg, aggodalomra ad okot. Mert látjuk, hogy az állásért versengők száma évről-évre nő, ami nemcsak azt bizonyítja, hogy a tanügyi pályán tultermelés mutatkozik, hanem egyuttal kétségtelenné teszi, hogy a versengők vonakodnak vidékre elmenni. Ha feltételezzük is, hogy a Budapesthez görcsösen ragaszkodóknak a szülői vagy rokoni ház biztosítja a megélhetést: még ebben az esetben sem egészséges állapot, hogy annyi diplomás tanító és tanítónő legyen a fővárosban foglalkozás nélkül.

De tényleg itt vannak és várják a jószerecsét. Száz közül kilencvenkilencet az a remény táplál, hogy meglevő vagy megszerzendő *protektorok* segítségével mégis csak sikerül célt érni.

Köteles tisztelettel adózunk a diplomás hölgyeknek, de ki kell jelentenünk, hogy az a protekcióvadászat, mely Budapesten folyik, már-már a női méltóság és tisztesség rovására megy. A tanügyi osztály jelenlegi vezetője elvül hirdette ugyan állása elfoglalásakor, hogy semminemű protekciónak utat nem enged, de — őszintén szólva — ezt a kijelentést már akkor senki nem vette szentirásnak, azóta pedig valószínűleg maga Bárczy tanácsos is rájött, hogy könnyebb a tűfokán keresztülbujni, mint a protekció elől elzárkózni.

Az utolsó két év alatt több oly választás ejtődött meg, melyek kétségbevonhatlanná teszik a protekció érvényesülését. Tudunk tanítónőkről, kiknek diplomáiban a tinta jóformán meg se száradt s máris alkalmazást nyertek, mint óradijas helyettesítők, ezzel jogcímet szerezve ahoz, hogy legközelebb rendes tanítónőknek megválasztassanak. Érthető azok elkeseredése, kik évek óta pályáznak s nem voltak képesek még helyettesi alkalmazáshoz sem jutni.

Ha végignézzük az ifjabb tanítónői generáció névsorát, rá fogunk jönni, hogy igen sok van közöttük magasabb állású állami és városi tisztviselő gyermeke. Mindenesetre szép dolog, hogy jómódu családok leányai is magasabb kiképzetésre és diplomára törekszenek, de szociális szempontból nem helyes, hogy ezek előnyben részesíttetnek. A méltányosság azt követeli, hogy olyanak jussanak első sorban alkalmazáshoz, kik a tanítónői fizetést nem a tolettek diszesebbé tételére és szórakozásokra fordítják, hanem kizárólag abból élnek. Akinek otthon, a szüleinél háznál kalács is jut, ne vegye el más elől a kenyeret.

A választásoknál okvetlenül reformokra van szükség. Kimondandó volna, hogy a pályázatok *az oklevelek kelte szerint* vétetnek figyelembe, továbbá

hogy a helyettesítéseknel szintén az anciennitásnak kell érvényesülnie. Ha ez kötelezőleg megállapítatik, akkor vége fog szakadni a protektorok szereplésének és sok régóta mellőzött tanítónő álláshoz jut.

Reméljük, hogy a tanügyi osztály vezetője megszívleli tanácsunkat és mielőbb megteszi erre vonatkozó javaslatát.

FŐVÁROSI HIREK

A községi választások. A tanács a szerdai közgyűlésen azt fogja indítványozni, hogy a községi választók összeírását május elején tartsák meg. Ugy tudjuk, hogy a törvényhatósági bizottság az összeírást a javaslattal szemben május hó végére halasztja el.

A képviselőválasztók névjegyzéke. A székesfőváros központi választmánya április 21 én, szombaton, délelőtt 11 órakor ülést tart, amelyen az 1907. évre érvényes képviselő-választói ideiglenes névjegyzékek közü l. II. és III. kerületi névjegyzékek kerülnek felülvizsgálás alá. A többi kerületekbeli névjegyzékekre a jövő héten kerül a sor.

A tolonczügy rendezése. Sopron vármegye a tolonczügynek országos rendezése, annak állami közegekkel való végeztetése és az összes felmerült költségeknek az által való megtérítése végett a fővároshoz átiratot intézett. Ezen átiratot a tanács pártolja oly hozzáadással, hogy a tolonczvonalak végpontjai szaporittassanak.

Az állatkert belépődíjai. A tanács az állat- és növényhonosító társasággal fennálló szerződés értelmében 5—5 évenként állapítja meg a díjakat. A társaság a gyermek és katonajegyek árát 30 fillérről 20 fillérré szállítja le, ellenben a munkásjegyek árát 20 fillérről 30 fillérré emeli fel. A tanács ezt csak egy évre engedélyezte és csak akkor hagyja jóvá, ha ezen változtatás pénzügyi szempontból szükséges.

Vasuti ügyek. A kereskedelemügyi miniszter a ma érkezett leiratban tudatja, hogy jóváhagyta a közuti vaspálya társaságnak azt a módosított tervét, amely a sertés-közvágóhídi végállomásra vonatkozik. A városi villamos vasutársaság a sertés-közvágóhídi vonalán várótermet akar építtetni és erre a helyhatósági építő-engedélyt a fővárostól már megkapta. A kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta az idevonatkozó átiratot.

Állóhelyek a színházakban. A tanács a Népszínházban a földszinten 40, a második emeleten 50 és a karzaton 50 állóhelyet engedélyez. A budai színházban 25—25 állóhelyet engedélyezett a tanács.

Uj ingyenes fürdő. A tanács a IX. kerületbea uj ingyenes Dunafürdő felállítását határozta el.

Kórház-lelkészi állások. A tanács a mai ülésében elhatározta, hogy előterjesztést tesz a közgyűlésnek a Szt Rókus-kórházi plébánosi állás betöltése iránt, továbbá a plébános fizetésének a rendezése, végre a Szt-János és Szt-László kórházi lelkészi állások önállósítása végett.

— A dolgotat már nem lehet többé elsimitani, annyi hatalmam nincsen. Későn fordultál hozzám. A nyilvánosság, ez a kérlelhetetlen nagyhatalom tette ügyedre igazságos kezét. Vele szemben az én befolyásom nagyon kicsinynyé zsugorodik össze. Ha

előbb jössz, tán tehettem volna valamit; de nagy összezről van szó, sok akadály állt volna előttünk.

— Tudtam, kedves bátyám, hogy te jó vagy. Nem akartam jószivedet igénybe venni, csak az örült kétségbeesésem kergetett hozzád tanácsért.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Asphalt Részvénytársaság mai napon tartotta meg dr. Matlekovits Sándor v. b. t. t. igazgatósági elnök elnöklete alatt évi rendes közgyűlését 10.029 részvényt képviselő 117 részvényes képviselőjében

Az igazgatóság jelentése kiemeli, hogy a múlt évben az aszfalt-burkolatok iránt fokozott érdeklődés mutatkozott, mi a társaság által nyert megrendelésekben is kifejezésre jutott. Az elnyert burkolati munkák egy része azonban a múlt évben kivihető nem volt és így a folyó év javára maradt. — A Hazai Aszfaltipar Részvénytársaság beolvasztása a múlt évben keresztülvitetett és annak tatarosi gyárai alapos reorganizáció tárgyaivá tettek. — A Bihar-Szilágyi Olajipar Részvénytársaság tárcájában levő részvényei megfelelő haszonnal eladottak. — A zárszámadások 359.779 kor. 15 fillér nyereséget mutatnak ki, melyből 350.000 kor. az ujtási, helyreállítási és értékesítkentési alap javadalmazására fordítottatott, a fennmaradó 9779 kor. 15 fillér tisztanyereségének pedig uj számlára való elővítele javasoltatik. — A társaság adósságainak konszolidálása céljából és hogy az alaptőke az investiciókkal helyes arányba hozassék, az alaptőkének 6000 darab uj részvény kibocsátása által ötmillió koronára való felemelése indítványoztatik, olyképpen, hogy ezen részvénykibocsátásnak alkalmas időben való keresztülvitelével és az uj részvényeknek névértéknél nem alacsonyabb árban való értékesítésével az igazgatóság bizassék meg.

A közgyűlés az igazgatóság összes indítványait egyhangulag elfogadta és az alapszabályok vonatkozó szakaszainak módosítása után Abonyi Emil ny. min. tan., Fellner Henrik és Popper Bernát igazgatók igazgatósági tagoknak, a felügyelő-bizottságba pedig az előbbi tagok, valamint Neugebauer László és dr. Ullmann Pál mint uj tagok választattak meg.

A közgyűlés után dr. Matlekovits Sándor v. b. t. t. elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésben Popper Bernát igazgató-alelnöknek lett megválasztva.

A Ganz és Társa vasöntöde és gépgyár részvénytársulat e hónap 30 án d. u. 1 órakor a gyár helyiségében (Budapesten, II., Lövház-utca 39. sz. alatt) tartja harminczhetedik rendes közgyűlését a következő napirenddel: 1. Az 1905. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelőbizottság je-

leutései, a tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása. 2. A társaság villamos osztályának önálló részvénytársasággá való átalakítása iránti határozathozatal s sz erre vonatkozó felhatalmazásnak az igazgatóság részére való megadása. 3. A társasági nyugdíjalap alapszabályainak megváltoztatása. 4. A telügyelő bizottság megválasztása. 5. Esetleges indítványok az alapszabályok értelmében.

Az alapszabályok 14., 15. és 36. paragrafusai értelmében a közgyűlésen csak azon részvényesek bírnak szavazati joggal, kiknek részvényei a társaság könyvébe legalább három hónappal a közgyűlés előtt nevükre irattak át és akik részvényeiket legalább három nappal a közgyűlés előtt a társulati pénztárnál letéteményezték. Egyébiránt részvények helyett budapesti nyilvános hitelintézetek letétjegyeit is lehet letenni, ha ezekből kiviláglik, hogy a letéteményezett részvények a társulat részvénykönyvébe a letéteményező nevére vannak leírva.

A közgyűlésen minden alapszabályszerűen letéteményezett egy-egy részvény egy-egy szavazatra ad jogot, ha azok száma nem több tiznél. De ezen számon felül csak minden öt-öt részvény után esik egy-egy szavazat. A szavazás jogát meghatalmazott azonban e törvényes képviselőket kivéve, csak szavazatképes részvényes lehet.

Az évi mérleg felügyelő-bizottság jelentésével együtt e hó 20-ától kezdve a gyári igazgatóság iródjában (II., Lövház-utca 39.) a részvényesek rendelkezésére áll.

A városi villamos közgyűlése. A Budapesti Villamos Városi vasut r.-t. ma délelőtt tartotta a XV-ik évi rendes közgyűlését, Falk Miksa dr. elnöklése mellett. A közgyűlésen 23 részvényes jelent meg 819 szavazat képviselésében. Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Kiss Ernő és Spitzer Ignác részvényeseket kérte föl. Az igazgatóság jelentéséből főlemlítjük a következőket:

Az elmúlt évben egyrészt megvalósították, másrészt a teljesüléshez közelébb hozták azokat a régebbi terveket, amelyek a közforgalom szükségleteit s a társaság anyagi érdekeit egyformán szolgálhatják. Az elmúlt év legfontosabb munkája az Erzsébetfalvai vonal megépítése volt; ez az új vonal rendkívül élénk és gyors összeköttetést teremtett a főváros és Erzsébetfalva között. A király-utcai vonalnak a Nagymező-utcán át a Podmanicky-utcaig való meghosszabbítása már a napokban megkezdődik. A mester-utcai és a népliget-i vonalat egymással összekötő új vonal, valamint a temetői vonalból a Hungária-uton a Külső Kerepesi-utig tervezett szárnyvonal közigazgatási bejárása tavaly megtörtént a megépítésnek semmi sem áll útjában. Eme munkálatok teljesítése közben, a vállalat szol-

gálatkészségének a fejlesztését és tökéletesítését sem hanyagolta el az igazgatóság; harminc új nagy kocsi rendeltek, a forgalmi-telepeket czélszerűen át alakították stb. A tisztviselők és alkalmazottak számára alapított nyugdíjintézet az elmúlt évben életbelépett. A vagyona 230.000 koronából áll. Teljes sikerrel hajtotta végre az igazgatóság a tavaly tartott közgyűlés határozatából kifolyólag, a 15000 darab új részvény kibocsátását, amivel a társaság részvénytőkéje 17 millió koronára emelkedett. A beszerzett egész tőke ma 17 millió koronára rug.

A lefolyt 1905-iki üzletév összes forgalma 3,961.883 korona 25 fillér bruttó bevételt eredményezett, amihez különféle bevételként 168.300 korona 86 fillér járul; tehát az összes bevétel 4,130.184 korona 07 fillér. Levonva az összes kiadásokat, fölosztás végett 1,039.455 korona 85 fillér áll rendelkezésre. Javasolja az igazgatóság, hogy ebből, a most esedékes 15. sz. szelvényt 14 koronával (7 százalék) váltásák be, a kisorsolt részvények helyébe adott élvezeti jegyek szelvényeit pedig 4 koronával. Az osztalékot holnaptól kezdve fizetik ki, az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepénél. A jelentés fájdalommal említi fel Schweiger Márton igazgatósági tag halálát. Javasolja az igazgatóság, hogy az emlékeztet jegyzőkönyvileg örökítsék meg.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentést minden irányban megadta. Az igazgatóságba, az alapszabályszerűleg most kilépett tagokat: Falk Miksa dr., Kohner Ágostot, Lukács Józsefet és Wörner Adolfot ismét megválasztották, új tagokul pedig Halmos János volt polgármestert és Vörös László volt kereskedelemügyi minisztert. A jelenvolt Halmos János kir. tanácsost meleg ovációkban részesítették. A közgyűlés nevében Wellisch Arnold részvényes mondott köszönetet a vezetőségnek és különösen botfai Hübös József udvari tanácsos vezérigazgatónak, továbbá Wörner Adolf műszaki igazgatónak és a tisztikarnak, az elért fényes eredményekért.

Az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság március 31-iki rendes közgyűlésén az igazgatóság az 1905. üzletévről igen kedvező mérleget terjesztett a részvényesek elé. Az évi összes nyereség 3.530.200 korona 83 fillért tett ki. Az össznyereségből az alapszabályszerű levonások, bőséges tartalékosok, valamint minden egyes egész részvénynek 400 korona évi osztalékban részesítése után 1,186.965 korona 83 fillér maradt rendelkezésre. Ezt a fölösleget a közgyűlés az igazgatóság javaslatához képest részint a különben is teljes erejű tartalékok még további gazdagítására és értékleírásra, részint pedig a társaság tisztviselőinek, nemkülönböztetve ügynökeinek javára szolgáló alapok növelésére s még egy újabb alkotására fordította. Jótékony és hazafias, kivált ma-

gyar irodalmi közcélokra a társaság szokott bőkezűségével adakozott. A közgyűlés befejeztével a részvényesek Ormody Vilmos főrendiházi tag vezérigazgatót s az igazgatóságot meleg ovációban részeltették.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz körút 40—42 sz. Alapított 1863. Folyó év március havában 1,513.700 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1,311.900 K. értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében 117.134 K. 71 fill. fizettetett ki, 1906. január 1 től március 31-éig bezárólag 4,139.300 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 3 598.300 K. értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében a folyó évben 240.862 K. 71 fill. s az intézet fennállása óta 10,406 767 K. 01 fill. fizettetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság április hó 5-én tartotta tizenötödik közgyűlését Bujánovics Sándor udvari tanácsos elnöklésével.

Az előterjesztett igazgatósági jelentés első sorban utal a társaságnak a legutóbbi év folyamán végrehajtott tőkezsaporítása nyomán támadt magyarán fejlődésre, ami lehetővé tette egy a banküzletnek, mint az áruüzleteknek jelentékeny föllendítését. A társaság banküzlete körében tavaly 71 millió korona leszámítási költséget ért el és a folyó banküzlet egyéb ágaiban is tetemes forgalmat bonyolított le; több külföldi és hazai pénzüzettel együtt résztvett számos ipari és kiviteli vállalat létesítésében, valamint közkölesönök és egyéb pénzüzeletek lebonyolításában, azonban mindezeknek anyagi eredményét az új üzletvéjadára tartotta fenn. A megnövekedett üzletkör és e pénzügyi műveletek mellett is a társaság pénzügyi mobilitását kedvezően föntartotta. A kiviteli üzlet az elmúlt esztendőben 16 millió korona magyar iparcikket exportált, s összeköttetéseit általában tovább fejlesztette. Az év végén a társaság kiviteli üzletére nézve fönnálló államszerződés oly módosulást nyert, amelynek alapján az eddig szűkebb korlátok közé szorított exportforgalomnak nemzetközi alapon való kiterjesztése válik lehetővé. A házipari cikkek értékesítése terén kedvező fejlődés konstatálható, kiváltképpen a külföldi piacokon. A sőüzletben a múlt évi óriási vagonhiány mellett a forgalom fejlesztésére irányuló törekvések sikerrel jártak, a marhasó előállítás megindított, az iparsó-használat terjesztése pedig továbbmező eredményekre vezetett, úgy, hogy ma már több mint 2000 magyar iparos használhatja ezt az olcsó segédanyagot. A sókivitel terén a bolgár fejedelemséggel több évre terjedő szerződés jött létre, amely a magyar sókivitel érdekeit az eddig meghaladó arányban biztosítja; Oroszországba irányuló sókivitel az ottani viszonyok ellenére föntartani sikerült. A jó természetű eredmény a gépüzlet alakulását igen kedvezően befolyásolta, nemcsak a belföldön, hanem még inkább a kiviteli piacokon, nevezetesen Romániában, míg Oroszországban a forgalmat meg kellett szorítani, bárha az üzletek leányolításában

fönnakadás nem történt. A déligyümölcs-aukciók engedélyét a kereskedelemügyi minisztérium arra az időre, amíg a székesfővárossal fönnálló nézeteltérés tisztázást nyer, meghosszabbította; az üzleti forgalom kielégítően alakult. A cserzőanyagüzlet menetét az oroszországi viszonyok hátrányosan befolyásolták; az odesszai forradalom alkalmával a társaság egy hajórakománya tönkrement, amiből jelentékeny kár támadt. A társaság fiemei vállalata: a Fiumei Kereskedelmi Bank kedvező anyagi eredményt szolgáltatott és 5 százalékos osztalékot fizetett. A Fehér Miklós Gépgyár-Részvénytársaság állandóan jól volt fdglalkoztatva és szintén kedvező anyagi eredményt nyújtott. A közgyűlés az igazgatóság eme jelentését eljogadva, határozatilag ktmondta, hogy a múlt évi áthozattal együtt 985,4808.7 korona összegű tiszta nyereségből az alapszabályszerű levonások után osztalékul részvényenként 35 koronát fizetessék folyó hónap 6-tól kezdve, a tartalékalap 150 000 korona dotációval 2,900 000 koronára felemeltessék és a megmaradó 80,590.91 korona az új üzletvé számlájára vitessék át. A közgyűlés ezután elhatározta a társaság alaptőkéjének fölemelését az eddigi 12 millió koronáról 20.000 darab részvény kibocsájtása után 20 millió koronára, olyképen, hogy az új részvények 600 korona áron és a hivatalos lapban közzéteendő hirdetményben részletesen felsorolt egyéb föltételek mellett e hónap 6-tól kezdve április 28-ig adassanak ki az eddigi részvénytulajdonosoknak oly módon hogy minden két darab előző kibocsájtási részvényre egy darab új részvény jusson. A kibocsájtási műveletből befolyó többlet-összegeből 500 000 korona a társaság tisztviselői és alkalmazottai nyugdíjalapjának létesítésére fog fordítatni, míg a többi a tartalékalap gyarapítására szolgál. Végül a közgyűlés Herzog Péter bérót és Herzog Mór Lipót bárót az igazgatóságba, id. Földiák Vilmost pedig a felügyelőbizottságba új tagokul megválasztotta.

A közgyűlés után megtartott igazgatósági ülés Herzog Péter bárót a társaság elnökévé, Bujánovics Sándort pedig alelnökévé választotta, továbbá Koperly Döme, Ország Róbert, Polgár Jakab és Rudas Gyula cégvezetőket aligazgatóvá nevezte ki s Szücs Bertalan és Katona Zoltán fötiszviselőket cégvezetői jogsultsággal ruházta fel.

GAÁL ISTVÁN

öntött acélreszelő gyára

BUDAPEST, X. ker., (Paskál-malom)

Zugió mellett.

Ajánlja legjobb minőségű öntöttacél reszelőit. Használt reszelők a legújabb mód szerint újra vágatnak.

Árjegyzék ingyen

A budapesti takarékpénztár és orsz. zálogkölcsön részvény-társaság

Befizetett részvénytőke 10 millió korona.

Elfogad betéteket takarékbetéteti könyvecskék és pénztári jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán.) **3¹/₂ 0⁰/₀ kamatozással**

Leszámítol váltókat, előleget nyújt értékpapírokra.

Kézi zálogügyletei:

IV., Károly-körut 18. — IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utca sarok.) VII., Király-utca 57. — VIII., József-körut 2. — VIII., Üllei-ut 6.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5. szám alatt.

(Saját házában.)

Váltó-üzlete

megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe vágó munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt $9\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ -ig, délután $3\frac{1}{2}$ -ig.

Magyar királyi Osztálysorjegyek

Jóelárusító helye:

IV., Ferenciek-tere 3. szám.

Villamvilágítás * Distezrem * Lift.

PANNONIA SZÁLLODA

BUDAPEST,

VIII. ker., Kerepesi-ut 7. szám.

A m. kir. államvasutak központi pályaudvara közelében, a nemzeti- és népszínház között. Villamos közlekedés. Telefon-hálózat, az új kor igényei szerint újonnan berendezve.

A versenypidők alatt minden iránybólvaló sportkedvelők gyűlőhelye.

WINTER ÉS GERŐ

FÉRFI-SZABÓK,
FEHÉRNEMŰ-KÉSZITŐK

angol és francia uri
divatcikkek raktára

BUDAPEST,
Váci-u. 2.

BACHRUCH A. cs. és kir. kamarai és udvari
ékszeész mellett.

Angol cikkek

mindenféle sporthoz
különleges uri fehér-
neműek és divatárak

HOLLÓS J.

uri divattárában

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10. szám.

Cégek, mely 1867-ben alakult, nincsen fióküzlete.

Fournisseur de la Cour Imperiale et Royale.
Maison de Nouveautés et de Lingerie.
Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Cs és kir. udvari szállító

BRACHFELD F.

férfi-divat és fehéreneműek.

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 7. sz.,

A Jockey-Club-hoz.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.
Postafiókbérlet.

TIZEDIK ÉVFOLYAM

FELELŐSZERKESZTŐ
DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

A főpolgármester.

A mostani kormánynak köszönhetjük, hogy oly férfi került a főváros élére, akiben minden független gondolkodású és önérzetes ember örömét lelheti. Az új főpolgármester számos kiváló tulajdonsága közt legérdekesebb és legmegbecsülendőbb: jellemzilárdsága és lelki ismereti bátorsága. A régi rendszer egyik nagy bűne volt, hogy a közpályán működők legtöbbszörből kiülte a független meggyőződést. Hajlékony nádszálakat nevelt erős tölgyek helyett s ad oculos demonstrálta ezer meg ezer esetben, hogy nem a jellem és kötelességtudás, hanem a meghunyászkodás és az alkalmazkodási képesség a legjobb kvalifikáció. A közel harminc éves párturalom megteremtette a gerinctelen korszakot, amelyben azok vitték legtöbbszörre, kik legkönnyebben tudták véleményüket alárendelni a felsőbb akaratnak s legmélyebbre hajlítani derekukat.

Az imént lezajlott nagy küzdelem töménytelen salakot vetett fölszínre, de ugyanekkor alkalma nyílt a nemzetnek meggyőződést szereznie, hogy nem hiányoznak az elszánt és meggyőződésüket semmiféle befolyásnak alá nem rendelő hazafiak sem. E tiszteletreméltó férfiak sorába tartozik Fülepp Kálmán is, ki mint a főváros tiszti főügyésze a legváltásosabb időben tett bizonyosságot jellemének szilárdságáról. Semmi sem természetesebb, mint az, hogy a nemzeti küzdelemből kialakult kormány a főpolgármesteri méltóság betöltésénél első sorban Fülepp Kálmánra gondolt. Igenis:

jutalmazni kell az *érdemet*. Hadd lássa a nemzet, hogy nemcsak a stréberkedés és csuszás-mászás, hanem a megalkuvást nem ösmerő jellem is elnyeri jutalmát.

Amikor a király kijelölte és a törvényhatósági bizottság megválasztotta főpolgármesternek a volt főügyészt, egyáltalán nem játszott szerepet a politikai pártállás. Fülepp Kálmánról valóban nem tudjuk: 67-es-e vagy 48-as? De nem is firtatjuk, mert elég azt tudnunk, hogy hazafi a szónak legnemesebb értelmében: tisztelője és ha kell védelmezője alkotmányának, törvényeknek és nemzeti ideáloknak. Az a távolság, mely a két politikai álláspontot egymástól elválasztja, immár nem áthidalhatatlan, s az elmékben lassanként kialakul a meggyőződés, hogy Magyarország akkor fog előrehaladni a fejlődés és megizmosodás útján, ha a pártok, felszabadítva magukat a politikai dogmák nyüge alól, kezét fogva *intenzív* munkára egyesülnek. Épp azért a fontos állásokat betöltőknél ne azt keressük, hogy melyik pártnak voltak hűvei, hanem egyéniségük, közéleti multjuk és képességük szolgáljon a bizalom, vagy bizalmatlanság zsinormértékéül.

Fülepp Kálmán iránt okunk van pártkülönbség nélkül teljes bizalommal viseltetni. Senki ne tartson attól, hogy engedelmes játékszere lesz a kormánynak. Aki nem félt véleményét kimondani akkor, midőn egy erőszakos és a törvényeket nem respektáló kormány sulya nehezedett a fővárosra és az országra, annak bizonyára lesz bátorsága szólani és cselekedni minden olyan esetben, amikor a főváros érdekei

és az ő meggyőződése ellentétbe kerülnek a kormány intencióival. Budapest főpolgármestere kell, hogy a közvetítő kapocs és egyúttal az ütköző legyen a kormány és a törvényhatóság között. Az egyéntől függ, mikép tölti be ezt a fontos és sokszor kényes szerepet; lehet csupán *pictus mascu'us*, de lehet hatalmas tényező, disze és egyúttal ereje a törvényhatóságnak.

Meg vagyunk győződve, hogy az új főpolgármester teljes tudatával bír hivatásának és a reá várakozó feladatoknak. Beköszöntő beszéde a bizonyosság, hogy ismeri a bajokat, melyek orvoslást várnak és a reformokat, melyek halasztást már alig tűrnek. Ha ugyanolyan erélylyel és önzetlen buzgalommal látja el főpolgármesteri teendőit, mint amilyennel eddigi tisztségének megfelelt: a főváros életében is bekövetkezik az erkölcsi megtisztulás és üdvös alkotások korszaka.

A főváros a parlamentben.

Valószínűleg utoljára történt, hogy a főváros *kilenc* képviselőt küld a képviselőházba. Az új választási törvénnyel egyidejűleg, mely életbe fogja léptetni az általános titkos választást, intézkedésnek kell történnie a kerületek helyesebb és igazságosabb beosztásáról is. Nem képezheti vita tárgyát, hogy a fővárost már a jelenlegi választói cenzusnál is kilencnél több képviselő küldetésének joga illetné, a választók számának óriási megszaporodása pedig föltétlenül megköveteli, hogy a főváros több választókerületre osztassék. Budapestnek *legaiább* tizenkét képviselőt kell a parlamentbe küldeni. Hogy mely város részek osztassanak két részre, azzal körülbemindenki tisztában van, de azért szükséges, hogy a kormány annak idején kikérje a törvényhatóság véleményét.

A most lefolyt választás, abból a szempontból bírálva, hogy a főváros speciális érdekei kellően lesznek-e képviselve a parlamentben, kielégítőnek mondható. Mi és velünk együtt sokan, nem osztjuk azt a felfogást, hogy a főváros mindenkor a kormány tagjainak és a politikai celebritásoknak legyen a mandátum szállítója. Még utilitárius szempontból sem helyes — noha ez volt a tulajdonképeni indítók, — mert tapasztalati tény, hogy a Budapesten megválasztott miniszterek és parlamenti kapacitások — alig egy-kettő kivételével — abszolúte nem foglalkoztak és nem törődtek a főváros ügyeivel. A város és a polgárság összesége tehát semmi hasznát nem látta képviselőinek; csak egyesek és egyes

klikkek kamatoztatták maguk számára a mandátumiferálást.

A közszellem örvendetes változását jelenti az a tény, hogy a mostani változásnál — egyetlen kerületet kivéve — valamennyiben oly képviselőt választottak, akik rég benne élnek a főváros életében, szoros érintkezésben állanak polgártársaikkal, a községi ügyek körül egy vagy más irányban már tevékenységet fejtettek ki és akikről bizonyos, hogy mint országgyűlési követek is első sorban budapesti polgároknak tekintik magokat. Az egyetlen kivétel az Erzsébetváros, melynek illusztris képviselője nem budapesti, hanem aradi polgár. E kerületben azonban a választók ezúttal egy régi klikkrendszer megdöntését tüzték ki célul s a győzelem kivívásához szükségük volt egy tekintélyes és népszerű névre, melynek viselőjéről joggal föltételezhetik, hogy ha nem is közvetlenül, de közvetve részt fog venni a kerület további purifikációjának munkájában.

Nem érdektelen, ha futólag is, vizsgálat tárgyává tenni, hogy a többi nyolc fővárosi képviselő mily egyéni súlylyal bír a fővárosban, kik állanak a hátuk mögött és a városi ügyeket illetőleg melyik irányhoz tartoznak? Van-e vagy várható közöttük oly szolidaritás, hogy együttes és egyetértelműleg járjanak el ama kérdéseknél, melyek a fővárosra eévezve nagy jelentőségűek, s amelyeknek kedvező elintézését kétségkívül befolyásolja az, ha a főváros valamennyi képviselője azonos álláspontra helyezkedik?

Budapest jelenlegi képviselői között a legelső portentum és legnagyobb tekintély kétségkívül *Polónyi Géza*. Nem azért, mert tagja a kabinetnek, hanem re dkiivüli akarateréje, agilitása és éles esze folytán. Már akkor is, amidőn senki sem álmodta, hogy a 48-asok résztvehetnek kormányalakításban, amikor tehát *Polónyi Géza* minisztersége is a lehetlenségek közzé tartozott, a törvényhatósági bizottságban meg volt a sulya és tekintélye. Talán mondhatnók, hogy ott is épp oly jelentőségteljes szerepet töltött be, mint a képviselőházban. Mert *Polónyi* soha nem abszorbeálta teljesen az országos politika és a pártbeli tevékenység; mindig tudott időt szakítani arra, hogy résztvegyen a törvényhatósági bizottság működésében, sőt immár évtizedek óta egyik vezetője és lelke volt a b. l. városi független érzelmű polgárság társaskörének. Városatyai minőségében legalább is annyi ellenséget és irigyet szerzett magának, mint honatyai minőségben. Ezen nincs mit csodálni. Erős, markáns egyéniségek és harcospertamentumok soha nem szerepelhettek ellenségek nélkül. Aki támad, annak el kell készülnie lennie nyílt visszavágásokra, olykor alattomos gáncsokra és hátmögötti rágalmozásokra is. *Polónyi Géza* pedig amugy istenigazában támadott nem egyszer és

ahová hatalmas logikája és kiméletet nem ismerő kritikája lesujtott: sajtó sebek és véres nyomok maradtak. Nem tudunk se a képviselők, se a városatyák sorában még valakit, aki annyiszor állott volna harcok tüzeiben, mint Polónyi Géza. Más rég elvært volt, de őt mindig győzelemhez segítette fölnyenes elméje és a gyűlölködő ellenfelek orvtámadásai ellen megvédelmezte becsületessége. Ez a híres ügyvéd, félelmes parlamenti politikus és nagybefolyású városatyá mintaképe a puritán életmódnak. Köztudomásu, hogy tekintélyes vagyona van, de mindenki tudja, és még légádázabb ellenfelei is elismerik, hogy ezt a vagyont nem „közgazdasági tevékenység“ és sápok révén, hanem munkájával szerezte, takarékossággal gyarapította. Tulajdonkép mindenkinek legprivátabb ügye: hogyan él otthon és mik a passziói; nyilvános botrány nélkül senkinek sincs joga azt pertraktálni. Polónyinak soha nem volt szüksége e konvencionális társadalmi kiméletre: mindig egyszerűen és passziók nélkül élt, szinte nyárspolgárius módon, alig költve többet magára és családjára, mint egy átlag-fiskális, holott országszerte elismert jogász kiálósága és ügyvédi ügyessége kiterjedt klienturát és bő jövedelmet szerzett irodájának.

Államférfiak között, kikre a magyar nemzet és független állam kiépítésének fáradságos, de dicső feladata vár, Polónyi a legszivósabb és legenergikusabb természet. Ezenfelül talán benne van a legtöbb praktikus érzék is, mit és hogyan lehet megcsinálni. Amaz osztatlan lelkesedés, melylyel igazságügyminisztterre kinevezését kollegái, az ügyvédek fogadták: szintén azt bizonyítja, hogy sokat várnak a gyakorlati életben megedzett tudásától és munkaerejétől.

Öröm és lelkesedés fogadta kormánybalépését legszükebb hazájában, a Belvárosban is, hol nemcsak párthivei, hanem őszinte tisztelői és barátai vannak. Semmi sem természetesebb, minthogy siettek reabizni a kerület mandátumát és illogikus lett volna részéről, ha nem ezt a mandátumot tartja meg. Hiszen mint miniszter is megmaradt a Saskör élén, s most már fokozottabb erővel küzdhet a törvényhatósági bizottságban azokért az elvekért és ideákért, melyeknek ezeltt mint egyszerű városatyá volt a szószólója.

A fővárosi képviselőknek ő a doyenje. Mind a kilenc közt a legrégebb törvényhatósági bizottsági tag, s a legalaposabb ismerője nemcsak a városi ügyeknek, de a személyi kérdéseknek s a kulissza mögötti antecendenciáknak. Ez egyeseknek talán nem kellemes, de a fővárosra nézve óriási jelentőségű, hogy Polónyinak most már szava van nemcsak a városház közgyűlési termében és a képviselőházban, hanem a miniszteriumban is.

A Belváros képviselője mellett *Vázsonyi* Vilmos egyénisége a legmarkánsabb. Ő is kiváló szerepet

játszott a főváros életében, mint a demokrata-párt megteremtője és a törvényhatósági bizottságban, mint a klikk-rendszer bátor ostromlója. Ha sikerül új szellemet vinni a városházába és a községi képviselőtestületből kiszorítani az érdekszövetségek kreaturáit: a siker oroszlánrésze Vázsonyit fogja megilletni.

Munkájában kétségkívül segítőtársakra talál a budai kerületek képviselőiben, Szebeny Antalban, Németh Imrében és Keszits Antalban. Szebeny mögött jól szervezett városi párt áll, mely szintén rendszerváltozást óhajt a városi ügyek intézése körül. Hasonlókép erős tevékenységet van jogunk remélni dr. *Ballagi* Aladártól, a IX—X. kerület nagyképzett-ségű és temperamentumos képviselőjétől, valamint — ha hozzájut a Józsefváros mandátumához — dr. *Nagy* Dezsőtől is, ki nem kis áldozattal fölvette a küzdelmet a kerület régi klikkjeivel.

Teljes hallgatással nem mellőzhetjük az V-ik kerületet, mely ismét Sándor Pált tisztelte meg bizalmával. De nincs sok moridanivalónk. Itt még a régi szellem fészkel. Sándor Pál urtól azonban, aki tagja a főváros törvényhatósági bizottságának, föltételezzük, hogyha a parlamentben megmarad is a pártonkivüli „splendid isolation“-ban, (ami neki nem áll olyan jól, mint Bánffy Dezsőnek) a főváros törvényhatósági bizottságában azokhoz fog csatlakozni, kik a közérdek zászlaja alatt küzdenek. A bankok és vállalatok érdekeinek pusztirozását bizza azokra, kiket kötött marsrutával csakis ezért juttattak oda.

Hiszük és a képviselőválasztás eredménye után joggal hiszük, hogy a legközelebbi községi választásnál ezek az alakok mind kívül rekednek.

Budapest fejlődése.

Irta: **Dr. Nagy Dezső**

Kétségtelen dolog, hogy Budapest székesfővárosunk az alkotmányos idők visszatérte óta jelentékeny haladást tett, szerettünk is vele dicsekedni és régi hibánkhoz képest örömmámorban uszunk, a midőn egyik-másik külföldi lapban Budapest szépségeit magasztaló cikkben hizelegnek hiúságunknak. Ekkor szivesen feledkezünk meg arról, hogy fővárosunk, egyéb hasonló nagyságu európai kulturvárosok mögött tartalmi erőben messze hátramarad.

Ákárhogy szépítsük is a dolgot, tény az, hogy a dualismus dacára Budapest Bécs mellett csak egy tartományi főváros jellegével bir.

Nincs királyi udvartartása a diplomáciának nem központja, politikailag is másod rangu, mert a midőn a Magyar Osztrák monarchia kitropolitikájáról valahol szólanak, képleges ér-

telemben mindig Bécsset emlegetik. Szóval Budapest nem a nemzetközi országut mentében esik, hanem csupán annak egy vicinális kitérője mellett van elhelyezve.

Budapest igazi jelentőséget csak akkor nyer, ha politikailag is azzá lesz, a mivé lennie kell, t. i. egy önálló független ország teljes politikai és nemzetközi gyupontja, a mit pedig csak akkor érhet el, ha maga az ország is egy befejezett független állam lesz, és épen ezért a függetlenségi politikának diadala valósággal létkérdés fővárosunk természetes tovább fejlődésében. Ugylátszik az idők jelét érezte meg Budapest polgársága, midőn a most folyó választásoknál csaknem kizárólag a függetlenségi politika mellett foglalt állást.

Hogy Budapest iparilag és kereskedelmileg sem bír egy igazi főváros jelentőségével, azt a viszonyok ismerője előtt felesleges fejtegetni s e tekintetben fájdalommal kell látnom, hogy még az országra kiterjedő jelentősége sincsen. Az ország nyugoti része egészen Bécs felé gravitál, iparilag, kereskedelmileg, de sőt az apróbb üzleti összeköttetések tekintetében is. Ugyanigy van az ország keleti, északi és délkeleti része, a mely Budapest ignorálásával és keresztülugrálásával Bécsset tekinti üzleti központjának és szükségletei beszerzésére szolgáló forrásnak. Szóval Budapest, ki kell mondanunk, a keserű igazságot, egy szűkebb a közvetlen vidékre kiterjedő jelentőséggel bír üzletileg. Az ország periferiáin levő lakosság rendszerint csak akkor keresi fel, ha a központi hatóságokkal van baja, vagy a kormánytól van valami kérni valója. Kénytelenek vagyunk bevallani, hogy Budapest ma még egy vérszegény város.

Csak ha a rideg vizsgáló szemével vizsgáljuk a helyzetet, leszünk képesek a tovább fejlődés útját helyesen megjelölni. Ez az ut pedig elsősorban nem egyéb, mint az ország politikai és gazdasági függetlenségének a megszerzése. Magyar királyi udvartartás, a nemzetközi diplomáciának legalább is időleges székhelye önálló vámterület, magyar nemzeti jegybank, csak ezek képesek megadni azt a hatalmas lökést a főváros továbbfejlődésének, a mely nélkül rövid időn stagnáció áll be Budapest ugynevezett rohamos fejlődésében. Csak így képes Budapest a bécsi járszalagtól szabadulni és magát első rendű politikai és üzleti emporiummá felküzdeni, csak ezen keresztül és csak így lesz képes Budapest a mire földrajzi fekvésénél fogva predestinálva van, üzleti tekintetben nemzetközi jelentőségű várossá fejlődni. És épen ebből az utóbbi szempontból rendkívül fontosnak tartom a már régebben tervezett kereskedelmi kikötőnek a lehető

legsürgősebben való megvalósítását, Ez tette Mannheim városát a közép európai gabona piac székhelyévé és ez lesz hivatva Budapestet a balkáni és egyáltalán a keleti kereskedelem gyupontjává tenni. Ha a politikai és üzleti feltételek meglesznek, Budapest egy még soha nem sejtett fejlődésnek néz elébe.

A mi Budapest helyi igazgatását illeti, meg kell szünni az ötletszerűségnek és különösen annak, hogy egyes kisebb uralkodó csoportok a főváros közügyeit a magánérdekek szolgálatába hajtsák. Ez az erőteljes fejlesztés conditio sine qua non ja. Budapest fejlesztési politikáját egységes koncepció szerint, tervszerűleg és oly magasabb szempontból kell megalkotni, mint a melyet egy nagy nemzetközi jelentőségnek elébenező város egyáltalán igényel. A céltudatos fejlesztésben rejlik a város helyes pénzügyi politikája is, a mely nem ötletszerűen dobál ki pénzt jobbra balra, hanem ott és abban a sorrendben eszközli befektetéseit, a melyben az valóban gyümölcsözővé válik.

Ami a Józsefváros speciális viszonyait illeti, sajnálatosan kell látnom, hogy különösen a külső részek igen elhanyagolt állapotban vannak. E város résznek egész vidéki jellege van, holott a Józsefváros fekvésénél fogva igen fejlődőképes. Forgalmi ütőereket képező utcák szelik keresztül és egyre másra emelkednek az újabb épületek. A József-körut a körutak egyik legforgalmasabb része, de a környéke, különösen kiüfelé már teljesen elhanyagolt, piszkos, kövezetlen vagy rosszul kövezett szűk utcák ömlenek beléje, úgy hogy a József-körut fényes palotasorai meglehetősen rongyos belsőt takarnak. Nem beszélek a külső utcákról, amilyenek az Örömvölgy-utca, Lujza-utca stb., a hol a rosszul megcsinált makadam száraz időben porfelhő, esős időben pedig sártenger; de ott van a népszínház-utca, a melyik a legforgalmasabb utcák egyike, s dacára az évek hosszú során át hangoztatott sürgős követeléseknek, még mindig rosszul kövezett, de sőt maga az egész utca rettenetesen erárvult képet nyújt. Elengedhetetlen szükség újabb keresztutcáknak nyitása, a mi lehetővé teszi újabb front épületek emelését, ezen a módon a városrész csinosítását és a közegészségügynek megfelelőbb lakások létesítését. Elhanyagolt különösen a külső részeken a vízvezeték, úgy hogy a keskeny csövek miatt épen a munkásnép lakta nagy bérházak vízzel való ellátása elsőrendű közegészségügyi szükségletet képez.

Sok minden egyébire kiterjeszkeskedhetnék még, de jelen cikk szűk kerete azt meg nem engedi. Szükségesnek látom a kerület viszo-

nyainak részletes és beható tanulmányozását és ebbe az érdeklődő polgárok bevonását és a városrészeknek egységes koncepció szerinti fejlődését és a mi a legfőbb: a Józsefváros fővárosi bizottsági tagjainak tisztán a közérdektől vezetett önzetlen munkálkodását és minden oly elemeknek távolmaradását, a melyek a város közérdekét néhány vezető ember és környezete önző céljaira használja ki.

Nagy Budapest.

Amióta megcsinálták Gross Wien-t, nálunk is sok a híve annak a tervnek, hogy a Budapest közvetlen környékén levő falvak a fővároshoz csatoltassanak. A kérdés azonban nem olyan egyszerű, aminőnek legtöbbször gondolják, mert igen lényeges pénzügyi és közigazgatási szempontok játszanak szerepet, s tulajdonképp kettőn áll a vásár: a fővároson és az illető községeken. Ezek között van egy pár, amely fázik attól a dicsőségtől, hogy a fővároshoz tartozzék, miután attól tart, hogy a reá háramló terhekért nem részesül megfelelő rekompenzációban.

Magában a főváros törvényhatósági bizottságban is vannak az expanzív terjeszkedésnek ellenesei, kik azt hangoztatják, hogy amíg a főváros anyagi okokból mostani külterületeit sem képes kellően világitani, kikövezni és rendezni, addig hiu és fölösleges törekvés Budapest megnagyobbításán törni fejünket.

Ha ennek az álláspontnak van is jogosultsága, az még sem zárja ki, hogy a jövőt illetőleg alapos előmunkálatok végeztessenek. Azzal mindnyájan tisztában lehetünk, hogy valamikor — tíz, husz, vagy ötven év múlva — előáll föltétlen szüksége annak, hogy Ujpest, Rákospalota Szentmihály, Kispest, Erzsébetfalva, Budafok stb a fővároshoz csatoltassanak. Ezzel a bizonyossággal tehát már most számolni kell. Elég fárát vallotta már a főváros annak, hogy vezető körei az elmúlt évtizedekben mindig csak máról-holnapra gondoltak és a bekövetkező fejlődéssel nem törődtek. Ennek a szüklátkörü szatócs várospolitikának köszönhetjük a Ferencváros elzárását a Dunaparttól, a közlekedési fővonalak hiányosságát, a terek csekély számát és sok egyéb mizériát, az esztetikai fogyatkozásokról nem is szólva.

Okulhatunk saját kárunkon és rajta kell lenni, hogy a város fejlesztés tervei legalább *egy félszázadra előre* meg legyenek állapítva, s minden építkezési, csatornázási, világítási intézkedés a tervek figyelembe vételével eszközöltessék. Épp ezért megelégedéssel vesszük tudomással, hogy a közmunkatanács törvényszabta föladatának megfelelően elkészítette a fővárossal közvetlenül szomszédos községek beolvasztási tervezetét. Még pedig a terépfölvé-

teleket és magasságfölvételeket teljesen. Részletes tervezetet dolgozott ki a Kelenföldtől Promontorig terjedő vidékre, amely szabályozási terv már különben évek óta hever elintézetlenül a fővárosnál. Ugyanilyen tervezettel készült el a Kispest és Pusztaszentlőrinc becsatolására is s ezt a tervet fogja legközelebbi ülésén tárgyalni. Ugyanakkor rámutat arra a körülményre, hogy a főváros extenzív fejlődése mellett mind mostanáig nem történt gondoskodás arról, hogy a közvetlenül szomszédos községek határterületei városrendezési és építészeti szempontból a főváros érdekeinek megfelelően szabályoztassanak, A fejlődés előrehaladása következtében ennek a szabályozásnak a végrehajtására okvetlenül szükség van, mert különben a becsatolás alkalmával súlyos anyagi nehézségek merülhetnek föl.

A közmunkatanács évek óta sürgeti a főváros mérnöki hivatalát, hogy a közbeeső határterületek rendezéséről közösen gondoskodjanak. A mérnöki hivatal minduntalan tudott olyan okot kimutatni, amelylyel halaszthatta a rendezés megkezdését és késleltethette magát a megoldást is. A főváros a szomszédos községek fejlődése azonban már oly közel jutott egymáshoz, hogy a rendezést tovább halasztani nem lehet. Erre való tekintettel a már elkészített tervek átküldése mellett a közmunkatanács arra kéri a fővárost, hogy ennek a nagyszabású és nagyfontosságú kérdésnek a tárgyalását mielőbb kezdjék meg, a becsatolás tervezetét tüzzék napirendre mert ba a szomszédos községeknek Budapesttel való egyesítése a közel jövőben nem is valósulna meg, az előkészítő lépéseket, különösen városrendezési és városszabályozási szempontból már most meg kell tenni.

Harc a tüdővész ellen.

A budapesti szegénysorsu tüdőbetegek Szanatórium-Egyesülete, amely hazánkban a tüdővész elleni küzdelmet megindította, nemrég tartotta VIII. évi rendes közgyűlését Batthyány Lajos gróf elnöklése alatt. Az elnök üdvözlő szavai után Tauszk Ferenc dr. egyetemi magántanár, a Szanatórium-Egyesület I. titkára az évi jelentést terjeszti elő, amely hiven tükrözi vissza a tüdővész elleni küzdelmet hazánkban. Dacára annak, hogy az egyesület megszerezte azt az összeget, amely a szűk Erzsébet királyné-szanatórium kibővítéséhez kell, a telek megnagyobbítása körül felmerült nehézségeket még mindig nem lehetett leküzdeni. Sajnos, az egyesület az idén is kénytelen volt ráfizetni az Erzsébet-szanatórium fentartására és megnyitása óta 80.000 korona hiányt fedezett. Az egyesület központi irodája összeköttetésben áll a vidék összes mozgalmaival, vala

mint a külföld mérvadó központjaival és a lefolyt évben 17.000 ügydarabot intézett el

Az Erzsébet-szanatórium megnyitása óta 2120 beteget vettek fel és a lefolyt évben 45.000 ápolási órap volt. A gyógyeredmények az Erzsébet-szanatóriumban minden tekintetben kielégítőek és vetekedhetnek a külföld legdrágább magánszanatóriumával is. Az intézetben felvett betegeknek 76 százaléka végezte kuráját eredményesen. Mig azok közül a betegek közül, akik a betegségnek első stádiumában vannak és szanatóriumi gyógykezelésre első sorban vannak hivatva, 94 százaléka. Az Erzsébet szanatórium jövő évi költségeit 200.000 K-ban irányozták elő. A lefolyt évben 102 tüdőbeteg részesült ingyenes gyógykezelésben. Örömmel emeli ki a jelentés, hogy az egész világ tuberkulózis mozgalmát vezető és Berlinben székelő központi vezetőségben megvan a hajlandóság, hogy a legközelebbi konferenciák egyikét Budapesten tartja meg.

Ezután *Korányi* Frigyes dr. főrendiházi tag, a Szanatórium-Egyesület tulajdonképpeni megalapítója és hazánkban a tüdővész elleni harc megindítója tartott nagyszabású beszédet; utalt arra, hogy éppen most tiz éve, hogy a tüdővész elleni harc hazánkban megindult és dacára, hogy a mozgalom nagy arányokat öltött, egész hazánkban még mindig ez az egyesület az egyedüli, amely a gyakorlati követelményeknek eleget tesz és az Erzsébet-szanatórium még mindig az egyetlen tüdőbeteg-szanatórium hazánkban, amely a nagyközönség és a szegényebb sorsúak rendelkezésére áll. Hazánkban még nagyon sok a tenni való. Ezek között különösen súly helyezendő arra, hogy a vidéken is lehetővé tétessék a tüdő-tuberkulózis korai felismerése, mert a szanatórium csak akkor fog kellő eredményeket felmutathatni, hogyha a betegek még korai, gyógyítható állapotban kerülnek oda. Utalt aztán arra, hogy ama tiz év alatt, amióta a küzdelem hazánkban is megindult, Magyarországon több mint 600.000 ember halt el tüdővészben és bizonyos, hogy azoknak egy része megmenthető lett volna. A statisztika hazánkban a népesedésnek ugyan gyarapodását jelenti, de ezen gyarapodás csak a gyermekekre vonatkozik míg a középkorúak tehát a munkabíró elem nálunk határozottan fogy. Ezen fogyásnak egyik oka, hogy a tuberkulózis éppen ezen munkabíró elemet pusztítja legjobban.

Fővárosi hírek

Az Országos Középitési Tanács tagjai Az újonnan alakult „Országos Középitési Tanács tagjaiul a kereskedelemügyi miniszter öt évi időtartamra a következőket nevezte ki:

Czékely Aurél ny. miniszteri tanácsost, Fellner Sándor műépítész, Heuffel Adolf fővárosi köz-

építési igazgatót, Hüttl Dezső műépítész, Jakabffy Ferenc építőmestert, Kauser József műépítész, Ney Béla miniszteri tanácsost, Pecz Samu műépítész, Schulek Frigyes műegyetemi tanárt, Ullmann Gyula műépítész, Wellisch Alfréd műépítész és Zielinszky Szilárd dr. mérnököt.

Ugyanezen tanácsnak egyes intézetek és szaktestületek által öt évi időtartamra megválasztott, illetőleg kiküldött tagjai a következők:

A kir. József műegyetem részéről: Bodola Lajos, Hauszmann Alajos és Kherndl Antal.

A Magyar Mérnök és Építész Egylet részéről: Alpár Ignác műépítész, Czako Adolf és Nagy Virgil műegyetemi tanárok.

Az Országos Képzőművészeti Tanács részéről: Fittler Kamil udvari tanácsos, Aigner Sándor és Korb Flóris műépítészek.

A Magánmérnökök Országos Szövetsége részéről: Fischer Henrik és Zsigmondy Béla mérnökök.

A Magyar Építőművészek Szövetsége részéről: Lechner Ödön és Quittner Zsigmond műépítészek.

Ezekon kívül hivatalból tagjai a tanácsnak a kereskedelemügyi miniszterium részéről: Hartig Sándor, Berczik Gyula és Szántó Albert miniszteri osztálytanácsosok; továbbá:

A belügyminiszterium részéről: d. Némethy Károly miniszteri tanácsos.

A pénzügyminiszterium részéről: Pap Elek miniszteri tanácsos.

Az igazságügyminiszterium részéről dr. Szász Béla miniszteri osztálytanácsos.

A földmivelésügyi miniszterium részéről: Faragó Lipót miniszteri osztálytanácsos.

A honvédelmi miniszterium részéről: Panuska László m. kir. honvédőrnagy.

A vallás és közoktatásügyi miniszterium részéről még kiküldendő egy tag

A horvát-szlavon dalmátországi bán által kiküldött Augusztin György építési főtanácsos és végül Nagy Dezső műegyetemi tanár mint az építési anyagvizsgáló állomás vezetője.

A tanács titkárává a kereskedelemügyi miniszter Buday Béla miniszteri főmérnököt nevezte ki.

A vizierő gazdasági kihasználása. Hasznos és gyakorlati célt szolgál Viczián Ede kir. mérnök, amidőn több évi tanulmányának eredményeül kimutatja, hogy csupán jelentősebb közvizeinken 1,700.000 lóerőnek megfelelő vizierő áll rendelkezésre, melyből alig 10% van kihasználva. Felvételekkel és részletesen feltárt adatokkal igazolja ezt Viczián mérnök s máris elérte azt, hogy Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter az állami üzemek, a Ganz gyár pedig több vállalata érdekében a közvizek kihasználását tervezi.

Egyetemi fűvészkert a Vérmezőn. A közoktatásügyi miniszterium és a székesfővárosi tanács részéről kiküldött bizottság dr. Mágócsy-Dietz Sándor egyetemi tanár referálása alapján behatóan foglalkozott az új botanikus-kertre vonatkozó tervekkel és azt a javaslatot tette, hogy az új botanikus-kertet a Vérmezőn rendezzék be, amely e célra legalkalmasabbnak látszik. Fekvése, közelsége, élénk forgalmu vonalai a Margit-köruton és Krisztina-köruton egyaránt ajánlják; de főként talaja teszi e célra alkalmassá. Területe 23 hold; körülbelül ekkora terület kell egy modern botanikus-kert berendezéséhez. Az új botanikus-kertnek berendezéséhez az állam négy millió koronányi befektetéssel járulna, a mely összegből a nagy pálmaházak is kitelnének.

Magunk részéről már több ízben kifejezést adtunk azon nézetünknek, hogy botanikus-kertnek nem a város legtávolibb peripheriáin kell lenniök, hanem akár a város központjában is, de mindenestre közeli és könnyen hozzáférhető helyen, ahol ugy esztétikai, mint közegészségi szempontból birnak fontossággal.

Fertőző betegségek. A tisztii főorvosi hivatal jelentése szerint az elmúlt 16 héten a következő fertőző betegségek fordultak elő a főváros területén: hagymáz 5, bányahimlő 20, vörheny 45, kanyaró 165, rons. toroklob 28, járv. fültöm. lob 7, trachoma 7, hökhurut 20, gyermekági láz 1. Halálozás: hagymáz 1, vörheny 3, kanyaró 10, rons. toroklob 1, hökhurut 1.

A Munkácsy-szoborpályázat határideje tudva levőlag szeptember 25-ikén jár le. A képzőművészeti társulat a pályázat bírálóbizottságát már megalakította s pedig olyképen, hogy annak tagjául Benczur Gyulát, Bezeredy Gyulát, Ferenczy Károlyt, Kann Gyulát, Karlovsky Bertalant, Lechner Ödönt, Strobl Alajost, Szinyei-Herse Pált, K. Lippich Eleket és Szmrecsányi Miklóst küldötte ki.

A lóhus. Ezelőtt hat hónappal nyitotta meg a főváros az első hatósági lóhus-mészárszékeket. E hat hónap husfogyasztásáról a közéletelmzési ügyosztály igen tanulságos statisztikát állított össze. E szerint e fél év alatt levágtak összesen 2163 db lovat 883.320 kgr. élősúlyban. Mindez összesen kitesz 440.425 kg. hust, mely mennyiségből, ha egy ember étkezésére naponként 20 dekagrammot számítuuk, akkor ez megfelel 2,157.250 ember egy napi táplálékának. Hat hónapra elosztva, ez a husmennyiség körülbelül 12.000 ember napi táplálékául szolgál.

Az állatkerti belépőjegyek ára. Az Állat- és Növényhonosító Társaság a belépődijakon változtatásokat akar tenni. Öt-öt évenként szokták a díjakat módosítani s a módosításokat ma jelentették be a tanácsnak. A változtatás az, hogy a katona- és gyermekjegy árát leszállítják 30 fillérről 20 fillére, a munkásjegyek árát ellenben felemelik 20 fillérről 30 fillérré. A tanács a bejelentett változtatásokhoz csak egy évre s csak feltételesen járult hozzá, ha t. i.

meggyőződik arról, hogy a módosítás pénzügyi okokból szükséges

A XVI. nemzetközi orvosi kongresszus Budapest. A XV. nemzetközi orvosi kongresszus záróülésén elfogadták a magyar kormánynek Tóth Lajos miniszteri tanácsos által előtetjesztett meghívását, amely szerint a XVI. nemzetközi orvosi kongresszust 1909-ben Budapesten tartásuk meg. A végrehajtó-bizottság elnökövé Müller Kálmán dr. egyetemi tanárt, főtítkáru pedig Grósz Emil dr. egyetemi tanárt választották meg. A kongresszus céljaira tudvalevőleg a kormány százezer koronát bocsátott rendelkezésre, a főváros szintén százezer koronát szavazott meg.

Kórházak élelmezése. Többször felmerült már az a terv, hogy a város a kórházak élelmezését vegye házi kezelésbe. A minap is szó volt róla a kórházi bizottságban. A tanács egyelőre a házi kezelés ellen nyilatkozott, de kedvező alakulás esetén a házilagos beszerzés rendszerére való áttérést nem ellenezné. Kívánja ennél fogva, hogy további intézkedésig a kórházi élelmicikkekre árlejtést irjanak ki egy és három évre, ugyanolyan feltételek mellett, mint legutóbb történt. Elejtette a tanács az őstermés eszméjét is, hogy t. i. a város maga termeljen zöldséget, tejet, hust stb. Elrendelte ezenkívül a tanács, hogy a kórházak konyha-kezelését és üzemvitelét szakértők vizsgálják meg és tapasztalataikról tegyenek jelentést. E bizottságba kiküldték Glück Frigyes, Müller Antalt, Peltzmann Ferencet, Stadler Károlyt, Schiller Györgyöt és Schubert Sándort.

Közgazdaság.

Az Adria m. kir. tengerhajós r. t. e hó 12-én tartotta a rendes évi közgyűlését Lány Leó főrendiházi tag elnöklésével. A kereskedelemügyi minisztert Gyöngyössy János miniszteri tanácsos, a hivatal miniszteri biztosa képviselte. Az elmúlt üzletév kedvező eredménnyel zárult, bár az 1904. évi rossz termés, valamint az ismeretes tarifaháboru utóhatásai még a lefolyt évben is érezhetőek voltak. A társulat, a Marseilleig terjedő vonalát hetenkint két járáttal, az egész éven át fenntartotta, ellenben a fieme—észak afrikai vonalon a kéthetenkinti járatok helyett, hónaponként egyszeri járatokat léptetett életbe, mivel ezen a vonalon az áruforgalom, minden fáradosás ellenére jelentéktelen maradt. Az osztrák Lloydal közösen ellátott brazíliai vonalon az évi járatok számát tizenhatról tizennyolcra emelték; ezek közül tizenkét járatot Buenos Aireszig terjesztettek ki. A forgalomban Mokka és Parauagua kikötőket is érintik, hogy így a hazai kivitelnek új piacok és kikötők álljanak rendelkezésére. Az Európából Észak-Amerikába oly nagy arányokban megnövekedett kivándorlás a fiemei vonalra sem maradt hatás nélkül és utasforgalma sokkal nagyobb volt, mint az előző évben. A fieme-newyorki vonal áruforgalma örvendetes módon fejlődik: a kereskedelm

körök eziránt fokozódó érdeklődést mutatnak. Az Adria hajóinak összes forgalma az 1905. évben 888.961 tonna volt; az 1904. évben 897.140 tonna. A hajórajt sem vesztéség, sem súlyosabb természetű baleset nem érte és az egész hajéállomány a legjobb karban van. A kormányilag jóváhagyott mérleg 1,315.352 korona 34 fillér tiszta nyereséggel záródik, amely a tavalyit 533.254 korona 87 fillérrel haladja meg. Javasolja az igazgatóság, hogy az esedékes szelvényeket holnaptól kezdve 16 koronával váltsák be. A tartalékalaphoz 48.793 korona 30 fillért esatolnak, amivel ez 3,250.000 koronára emelkedik. A jelentés megemlékezik arról, hogy Szterényi József államtitkár kinevezésekor lemondott az igazgatósági tagságáról s helyette a miniszter csákányi Marx János máv. elnökhelyettes-igazgatót nevezte ki. Ugyancsak meleg szavakkal közli a jelentés, hogy Frankfurter Albert igazgató, az osztrák Lloyd vezérigazgatójává történt kinevezése folytán a társulat szolgálatából távozott és hogy Tóth Géza igazgató, huszonhárom évi érdemes szolgálat után elhunyt. A közgyűlés az igazgatóság jelentését tudomásul véve, megadta a fölmentéseket és a felügyelő-bizottság tagjait újból megválasztotta.

A Belvárosi takarékpénztár rt. alaptőkefel-emelése. A Belvárosi takarékpénztár rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya volt az igazgatóság javaslata: az intézet alaptőkéjének fel-emelése 7,500.000 koronáról 10 millió koronára. A közgyűlésen az igazgatósági indítványt Székely Ferenc vezérigazgató terjesztette elő alapos indokolás kíséretében, melynek során előadta, hogy a részvénytőke emelését egyrészt az intézet folytonos fejlődése, másrészt annak a részvényesek érdekében is fekvő erősítése szükségessé teszik. Előterjesztett ezzel kapcsolatosan két további indítványt, amelyeknek egyike a részvények összevonását 200 koronáról 500 koronára, a másik pedig a két előző indítvány-nyal összefüggő alapszabálmódosításokat tárgyalja. Az új részvények 230 K árfolyamban bocsáttatnak ki, hozzávonva a f. é. január 1-től folyó 5 százalékos kamatokat és résztvesznek az idei üzletév eredményében. Az átvételi jog első sorban a régi részvényeseket illeti meg és április 30-tól méjus 12-ig gyakorolható. A részvények kicserélése az új 500 koronás darabokra a tőkeemelés keresztülvitele után fog megtörténni. A közgyűlés az összes indítványokat egyhangulag elfogadta. Végül dr. Illosvay Lajos részvényes az igazgatóságnak köszönetet szavazott.

Első Leánykihásító Egylet m. sz. gyermek és életbiztosító intézet, (Budapest, VI., Teréz-körut 40—42. sz. Alapított az 1863. évben.) Folyó év április havában 1.411.000 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.228.600 K. értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében 66 574 K. 58 fill. fizettetett ki. 1906. január

1-től április 30-áig bezárólag 5.550.300 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 4.826.900 K. értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 307.437 K. 30 fill. s az intézet fennállása óta 10.473.341 K. 60 fill. fizettetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtelek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Hirdetés.

Budapest székesfőváros tanácsa a VI. ker. felső erdősori polgári leányiskola részére szükséges kályhás munkákra nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet. A szóban levő munkák 3000 K, azaz háromezer koronara vannak előirányozva.

Felhívja a tanács mindazokat, kik az említett munkákat elnyerni óhajtják, hogy ajánlataikat a főv. mérnöki hivatal IV. szakosztályában a (Közp. Városháza, Károly-utcai rész II. em.) átvehető és 1 koronás bélyeggel ellátandó ajánlati lapon a kellő bánatpénz letételét igazoló letéti nyugtával felszerelve legkésőbb 1906. évi június hó 2. napjának délelőtt 11 óráig a a főváros tanácsának közoktatási ügyosztályában (Központi Városháza, városház-utcai épületrész, II. emelet 225—230. szám) az ügyosztály vezetőjének vagy megbízottjának adják át.

Az árlejtési feltételeket és az egyéb szükséges műszaki felvilágosításokat a mérnöki hivatal IV. szakosztályában kaphatják meg az érdeklődők.

Bánatpénz gyanant az ajánlat beadását megelőzőleg 300 koronát kell letenni a központi, vagy bármelyik kerületi pénztárnál.

A bánatpénz állhat készpénzből, takarékpénztári betéti könyvből, vagy az érvényben levő hatósági szabályzat értelmében biztosítékul elfogadható értékpapirokból. Az értékpapirokat a pénztárak csak a napi tőzsdei árfolyam 90 százaléka erejéig fogadják el bánatpénzül, de semmi esetre sem névértéken felül, kivéve a fővárosi kölcsönkötvényeket, a melyeket teljes névértékükben fogadnak el. A kellő időben beérkezett ajánlatok felbontása 1906. évi június hó 2-án délelőtt fél 12 órakor nyilvánosan fog megtörténni.

A tanács fenntartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül minden külön megokolás nélkül szabadon választhasson, vagy ha az árlejtés eredményét nem tartaná kielégítőnek, a munkák vállalatba adása végett újabb ajánlati tárgyalást tarthasson, vagy esetleg másként intézkedhessék.

Az el nem fogadott ajánlatokra vonatkozó bánatpénzeket az ajánlattevők mindjárt a tanács

döntése után a közoktatási ügyosztály vezetőjének utalványára rövid úton visszakapják.

Azok az ajánlatok, melyek a kitűzött határidőn túl érkeznek be, vagy nincsenek fölszerelve a kellő bánatpénz letételét igazoló letéti nyugtával vagy egyébként szabálytalanok, figyelembe nem jöhetnek.

Az árlejtési föltételek, továbbá a különleges és általános vállalati föltételek a megkötendő szerződés alapjául fognak szolgálni s az ajánlat elfogadása után a szerződés megkötéséig ideiglenes szerződés erejével bírnak.

Budapesten, 1906. május 10.

A székesfőváros tanácsa.

Pályázati hirdetemény.

Az „Eiben József és Teréz“ alapítvány kamatai az alapítványi oklevél értelmében kiváló hűségben megöregedett szegény, beteges cselédek segélyezésére, illetve megjutalmazására fordítandók.

A folyó évben 82 K 16 f. szóval nyolcvankettő korona 16 fillér áll rendelkezésre, a tanács felhívja mindazokat, kik ezen segélyben, illetve jutalomban részesedni óhájtanak, hogy kérvényüket f. évi május hó 31. napjának déli 12 órájáig a székesfőváros tanácsi iktató hivatalában (közp. városház, 1. em. 107. sz. ajtó) nyujtsák be.

A kérvényhez csatolandók:

1. cselédkönyv;
2. a gazda bizonyítványa;
3. szegénységi bizonyítvány;
4. hatósági orvosi bizonyítvány.

Az ezen okmányokkal fel nem szerelt,

vagy elkésve érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1906. évi április hó 24-én.

A székesfőváros tanácsa:

Kun Gyula s. k.
h. alpolgármester.

Röck István

gépkazángyár,

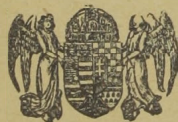
vas- és réz-

öntőde.

BUDAPEST,

== I., Promontori-ut. ==

TELEFON: 73—84.

Hirdetemény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XVIII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1906. május hó 23. és 25-én tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Huzási teremben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utca felől). — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamenyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1906. évi április hó 29-én.

Magy. Kir. Szab.

Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Tolnay.

Hazay.

A budapesti takarékpénztár és orsz. zálogkölcsön részvény-társaság

Befizetett részvénytőke 10 millió korona.

Elfogad betéteket takarékbetét
könyvecskék és pénztári
jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán.)

3 $\frac{1}{2}$ %⁰ kamatozással

Leszámítol váltókat, előleget nyújt értékpapírokra.

Kézi zálogügyletei:

IV., Károly-körut 18. — IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utcza
sarok.) VI., Király-utca 57. — VIII., József-körut 2. — VII.,
Üllei-ut 6.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5. szám alatt.

(Saját házában.)

Váltó-üzlete

megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét
és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s
foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe vágó
munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt $9\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ -ig, délután $3\frac{1}{2}$ -ig.

Magyar királyi Osztalysorjegyek

Főelárusító helye:

IV., Ferenciek-tere 3. szám.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.
Postafiókbérlet.

TIZEDIR ÉVFOLYAM

FELELŐSZERKESZTŐ
DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.
Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

Dr. Bárczi István.

Az új korszak polgármestere.

Férfikorának a tavaszán és cselekvő erejének teljes birtokában jutott el *Bárczy* István a polgármesteri székbe. Ritka jelenség, hogy még azok is, kik mást óhajtottak volna a főváros élére állítani, kivétel nélkül mind nagy dolgokat várnak tőle és habozás nélkül elősmerik, hogy tudás, tehetség, munkaszeretet és akaraterő tekintetében nála különbet bajos lett volna találni.

Láttára e közelismerésnek, ne mondja ezentul senki, hogy a tehetség nem érvényesülhet. Valamint a politikai, ugy a városi életben is vannak időszakok, hosszabb vagy rövidebb ideig tartók, amikor a középszerűségek dominálnak és ezek befolyása következtében mindenki a rég kitaposott uton jár, hevület nélkül, koncepciók nélkül, az alkotás és reformok vágya nélkül. A változásnak azonban be kell következnie, s ha ütött a lelkek reneszánszának órája, a közvélemény egyszerre megtalálja a valódi tehetségeket és az új éra követelményeinek megfelelő férfiakat.

Mi azt hisszük, hogy a székesfőváros is fordulóponton jutott, nemcsak országos politikánk. Még kavargó a régi salak és veterán miazmáktól infiziált a levegő, de már érezzük a trissz légáramlatot és látunk erős kezeket, arra elszántakat, hogy a visszaélések kiirtassanak, a sok slendriánságnak vége vessék és egy reálisabb, céltudatosabb és mindenekelőtt egy *önzettelenebb* városi politika alapkövei letéssenek.

Ennek az új korszaknak a megnyitására, az alapozásához és a kitartó előrehaladáshoz, alkalmasabb embert csakugyan nem ismerünk *Bárczy* Istvánnál. Tele van élet- és akaraterővel. Két oly tényező ez, melynek híjját nálánál nagyobb tehetségek is megsínylették. Testben és lélekben törődött emberektől hiába várunk újításokat, ezek jelszava legtöbbször a „*quieta non movere*“. *Bárczy* már évek előtt megmutatta, hogy van „*mersze*“. Még mint tanácsjegyző bátorkodott egy nagy elaborátumban kifejteni, hogy a főváros pénzügyi gazdálkodása helytelen. Később, mint a tanügyi osztály vezetője nem kevesebb bátorsággal kritika tárgyává tette a tanügyi állapotokat és nyomban hozzálátott saját reformeszméinek keresztülviteléhez.

Aki alárendelt viszonyban sem alkudott meg a korhadt viszonyokkal, hanem lelkesen és kitartóan, esetleges ellenszenvekkel nem törődve küzdött és agitált terveiért, arról bizony föltételezhetjük, hogy amikor keze alá került az egész adminisztráció, még nagyobb ambícióval fog buzgólni a közügyek terén.

A program, melyet nyomban megválasztása után tartott, hü képet nyújt gondolkodásmódjáról és egész egyéniségéről. Nem kertel, hanem rámutat nyíltan a bajokra és föltárja az elodázhatatlan tennivalók hosszú sorozatát. Egy nagy tehetségű, a saját erejében bizó és kitünő magyar érzésű férfi megnyilatkozása volt ez a beköszöntő. *Sajnáljuk, hogy nálunk nincs meghonosítva a franciaországi szokás: kiplakatirozni az ilyen beszédeket, hogy tudomást*

vegyenek róla azok az elemek is, melyeknek nincs módjukban a teljes szöveget a főváros hivatalos közlönyéből elolvasni.

Fokozott várakozás fordul az új polgármester működése felé, de a szangvinistákat figyelmeztetjük a türelemre. Egy nagy város adminisztrációját és közéleti szellemét máról holnapra átalakítani nem lehet. Ahoz évek kellene. Még akkor is, ha — aminek épp az ellenkezője áll — minden tényező készségesen csatlakoznék közreműködésével a polgármester intencióihoz. Rövidesen majd ki fog tűnni, hogy kiknek nincs inyére az a rendszer, melyet Bárczy léptet életbe a városnál. Ezekre az alakokra majd gondja lesz a hazafias sajtónak, mely őszintén örül, hogy Bárczy István vezeti be az új korszakba a székesfővárost.

Vaszilievits János dr.

Erős küzdelem után dr. Vaszilievits János nyerte el Matuska alpolgármester örökét s ezzel a választással befejeződött a főváros legfőbb tisztségeinek rekonstrukciója. Minden egyébtől eltekintve, ez az év emlékezetes marad amiatt, hogy folyama alatt új főpolgármestert, polgármestert és alpolgármestert kapott a főváros.

Valótlanság volna azt állítani, hogy egyhangu bizalom emelte őket jelenlegi tiszttségükbe. Mindegyikjüknek volt ellenpártja, egyiknek erősebb mint a másiknak, de megelégedéssel konstatáljuk, hogy a választás eredménye után a kisebbségben maradt pártok is megnyugodtak abban a tudatban, hogy a győztes nem érdemtelenül jutott a győzelemhez. A közhangulat kedvező velük szemben: csak jót várnak tőlük.

Nem volna izléses dolog párhuzamot vonni a nyugalomba vonult vezetők és utódaik között. Annyit azonban általánosságban megjegyezhetünk, hogy a közvélemény új éra bekövetkeztét reményli Bárczytól és Vaszilievitstől. A polgármesterről már elmondottuk véleményünket egy előző cikkben s azt hisszük, jobban nem dicsérhetjük Vaszilievitset, mint ha kifejezést adunk ama meggyőződésünknek, hogy a polgármester benne buzgó és hűséges munkatársra fog találni.

Ama fontos kérdésekre vonatkozólag, melyek megoldása a legközelebbi jövő feladatát képezik, föltétlenül szükséges, hogy a polgármester teljes

harmonióban legyen az alpolgármesterrel és a tanácscsal. Üdvös eredményt csakis így várhatunk.

Vaszilievits Jánosról tudjuk, hogy a város pénzügyi és háztartási ügyeiben teljes jártassággal bír. Ezen a téren évtizedes munkásságot fejtett ki. Tudjuk azt is, hogy kellő energiával rendelkezik. Alapos okunk van tehát föltételezni, hogy a nagyobb hatáskörben és a vele egy irányban haladó polgármester oldalán értékes bizonyosságait fogja szolgáltatni tudásának és akaraterejének.

Székfoglaló beszédjéből kicsendült a szélesebb látókörű felfogás. Vaszilievits János tisztában van azzal, hogy egy európai kulturváros törvényhatóságának foglalkoznia kell a *szociális* kérdésekkel és a népjogok kiterjesztésével is s hogy a közigazgatás gépezetének javítása és olcsóbbá tétele s valamint a lakosság teherviselési képességének emelése elsőrangú, el nem odázható feladat.

Meg vagyunk győződve, hogy Bárczy és Vaszilievits nem riadnak vissza a kezdeményezésektől. A szükséges reformok azonban többféle érdeket érintenek s mert a törvényhatósági testületnek nem minden tagját hatja át az igazi liberalizmus s nem mindenik városatya tud önzetlen lenni: előrelátható, hogy a reformok útjába akadályok fognak gördíttetni. Ekkor válik majd el, hogy milyen erős Vaszilievits alpolgármester és Bárczy polgármester.

Szép programot adni könnyű mesterség. A programot megvalósítani legtöbbször nehéz munka, de nagy dicsőség. Hiszük, hogy ebben a dicsőségben része lesz az új alpolgármesternek.

Népszínházi bajok.

Rövid kis kommüniké jelenti, hogy a népszínházi bizottság tudomásul vette Vidor igazgató művészeti programját, az „anyag program” tárgyalására azonban újabb határnapot tűzött ki.

Akik tudnak a sorok közt olvasni, azoknak fölösleges megmagyaráznunk, hogy e jelentés utolsó mondata nem értelmezendő másképp, mint úgy, hogy a Népszínház igazgatója a jövő szezonnal nem tudott anyagi garanciát felmutatni. A bizottság azonban jóindulattal van Vidor iránt s haladékot engedett neki.

Erős a gyanunk, hogy ha sikerül is Vidornak ezúttal megnyugtatni a bizottságot, a Népszínház rövid időn belül még válságosabb helyzetbe fog jutni, mint amilyenbe Porzsolt Kálmán direktorsága alatt került.

Szomorú dolog, de tagadhatatlan tény, hogy a Népszínház lejárt magát. Annyira diskreditálva van művészi szempontból, hogy gyors föllendülésére számítani sem lehet. Pár év óta nem látunk egyebet, mint szánalmas kísérletezéseket rosszul választott darabokkal és a közepes nivón is alulmaradó személyzettel. Egymásután buktak el az ott előadott népszínművek és operettek, részben mert gyöngék voltak, részben mert az előadó személyzet nem rendelkezik kiválóbb művészi kvalitásokkal. Természetes, hogy a közönség, mely most bőven válogathat a színházakban, hova-tovább elszokik a Népszínházról. Ha pedig az előadások üres vagy félig telt házak előtt folynak okvetlenül be kell következniök az anyagi zavaroknak.

Be is következtek. Nyílt titok, hogy Vidor Pál a legsúlyosabb nehézségekkel küzd. Ámde ezt előre lehetett látni, mert Vidor éppugy, mint Porzsolt Kálmán, minden tőke nélkül vállalkozott a Népszínház bérletére és vezetésére. Neki is volt valakije, a ki „finanszírozta.“ Az üzleti világban megszokott jelenlég, hogy tőkepenzesek, mint csöndes vagy titkos társak szerepelnek valamely vállalkozásnál s a vállalkozás egy strohman vagy egy szakember vezetése alatt kitűnően prosperál. Az ilyen szövetkezés azonban színházi vállalatnál csak a legritkább esetekben bizonyul életrevalónak. Akkor, ha a tőkepenzes maga is *művészi* lélek s az anyagi szempontokat nem helyezi mindenben a művészi követelmények fölé.

A Népszínház jelenlegi helyzete azt mutatja, hogy Vidor pénzembere nem tartozik a fent említettek közzé. Az ő befolyására vezetendő vissza, hogy Vidor olcsó személyzetet iparkodott szerződtetni és folyton folyvást a leghigabb vízzel főzött levest tálalta a publikum elé. A spekuláció rossz volt mindkettőjük részéről és megbosszulta magát. A budapesti közönséget, mely élénken emlékszik Blaha Lujzára, Pálmayra, Hegyi Arankára, Kopácsy Juliskára, Küry Klárára, Csatay Zsófiára, Német Józsefekre és Kassayra, nem lehet traktálni Ledofszky Gizi és Kápolnai Irénféle művésznőkkel s nem lehet kielégíteni Szirmai Imre alakításaival. Vidor Pál magára *vessen*, hogy a Népszínházról elfordult a közönség. Neki nem szabad lett volna a bérletre vállalkoznia, amikor tudta, hogy úgy kell táncolnia, ahogy a pénzádó füttyül. Igaz, ő mit sem vesztett a vállalkozással, de vesztett a Népszínház renoméja, ami nem magántulajdon, vesztett továbbá a népszínmű-irodalom és maga a színészet is. Mert a Vidor & Comp. *rezsim* éltartotta a valódi írókat a Népszínházról s egyúttal elzárta az ajtókat a színészet kiválóságai előtt.

Ennek a rendszernek egyszer és mindenkorra végét kell vetni. Ha áll az, hogy hozzáértő, lelkiismeretes és ambiciózus ember nem vállalkozhat a Népszínház bérbevételére, mert a fővárosnak tulmagas bért kell fizetni; ha való — és az utóbbi évek példái tényleg igazolják — hogy a Népszínházba csak strohmanok és művészettel nem törődő spekulánsok telepsznek direktorok gyanánt: akkor intézkedni kell, hogy a bérösszeg a minimumra szállíttassék le vagy egyáltalán semmiféle bérösszeget ne kívánjanak a direktortól. A népszínházi alap elég arra, hogy az épület fentartási költségeit fedezni lehessen belőle.

Mihelyt a színház megszabadul a bér terhéltől, azonnal akad olyan direktor, aki legfőbb feladatának fogja tekinteni, hogy megfelelő nivóra emelje a Népszínházat elsőrangú személyzet szerződtetésével és jó darabok színrehozatalával.

Ha a népszínházi bizottságnak a reformokat illetőleg tanácsra volna szüksége: van kihez forduljon. A Népszínház legelső volt direktora, *Rákosi Jenő*, bizonyára készséggel megmondja: mi a teendő, hogy a főváros felügyelete alatt álló színház a végleges erkölcsi és anyagi tönktől megmeneküljön.

A tisztviselők adóssága.

Valamelyik napilapban valamelyik városatyá azt a nézetét lanszírozta, hogy záros határidőn belül a főváros bocsássa el mindazon tisztviselőit, kik adósságaikat nem rendezik. Talán nem leszünk udvariatlanok, ha annyit mondunk: ez az indítvány ostoba s a kítől származik, igen kemény szívű ember.

Tudni való, hogy a főváros tisztviselőinek tulnyomó része adósságokban uszik s fizetésük bírói foglalás alatt áll, de nem azért, mintha az illetők önként nem akarnák törleszteni tartozásaikat, hanem mert képtelenek arra. Nevetéses és egyúttal embertelen dolog volna tehát rájuk parancsolni: „rendezétek adósságaitokat, különben el lesztek csapva.“ Honnan az ördög-ből vegyék a rendezéshez szükséges tőkét? A budapesti bankok és takarékpénztárak nem foglalkoznak kis hivatalnokok csipri-csupri adósságainak konvertálásával. Ki adjon tehát pénzt? Világos, hogy az elbocsátással való fenyegetés eredményre sem vezet, de nem vezetne akkor sem, ha elbocsátás helyett a kítüzött határidő után a lenyakasztatás várna az eladósodottakra.

De meg azután lehetséges volna-e annyi száz tisztviselőt másokkal felcserélni az adminisztráció tökéletes megbénulása nélkül? Persze erre nem gondolt a szigorú városatyá — *Cató*, aki bizonyára többszörös háziúr és tőkepenzes s mint ilyen természetszerűleg gyűlöli az adóssokat.

A mi nézetünk szerint a törvényhatósági testületnek abszolúte semmi köze nincs ahhoz, vajjon archimillionáriusok a tisztviselők vagy eladósodott szegény ördögök. Velök szemben csak az a kérdés lehet mértékadó: pontosan és hűségesen töltik-e be munkakörüket? Ha igen, akkor tolatkodó nevetlenség, sőt basáskodás magán pénzügyeik bolygatása. Ha pedig rossz hivatalnokok, akkor is mindegy, van-e tőkepénzüik vagy uzsorások körmei közt kinlódanak, az elbocsátás indító oka nem lehet más, mint a köteleességek nem teljesítése.

Azt szokták mondani, az eladósodott hivatalnokokról könnyen föltételezhető, hogy nem zárkózik el a pénzbeli kisértések elől. Kétségtelen, hogy vannak ilyen esetek is, általánosságban azonban a köztisztviselők adós volta a legpregnansabb bizonyíték önzetlenségük és becsületességük mellett. Mert aki a magánérdek istápolására megnyerhető és részrehajtásra bírható, az könnyen szerezhethet Budapesten annyit, hogy nemcsak megszabadul régibb adósságaitól, de tekintélyes vagyont is halmozhat össze. Neveket tudnának említeni, amelyek viselői egész életükben adósságokkal küzdöttek és végül koldusként haltak meg, pedig hivatalos állásukban százezreket szerezhettek volna, viszont ismerünk egyes tisztviselőket, kiknek soha sem volt adósságuk és mégis beszélnek róluk az egész városban, hogy pénzzel befolyásolhatók.

A főváros tisztviselőinek nyomasztó anyagi helyzetével azonban mégis foglalkoznunk kell, mert ő k m a g u k kéri a segítséget. E kérelem elől helytelen volna ridegen elzárkózni. Ha a főváros, mint jogi személy, veszi kezébe a tisztviselői adósságok rendezésének kérdését: bizonyos, hogy megfelelő megoldási mód is akadni fog. Terv többféle merült fel. A legsürgősebb teendő annak elvi elhatározása, hogy a főváros segédkezet nyújt tisztviselőinek adósságaik konvertálására. Ezt halogatni kegyetlenség volna annyi sok családapával szemben, kik bár roskadoznak az adósságok súlya alatt, mégis hiven és buzgón szolgálják a fővárost.

Személyes pótlékok.

Ugy látszik, hogy a főváros törvényhatóságát hiába intik a belügyminiszterek és a sajtó takarékosagra. Személyi dolgokban javithatatlannul könnyelmű és tékozló, akár csak egy eladósodott dzsentr.

Még másfél hónapja, hogy nagy gavallérosan sok ezer koronával megtetézték a nyugalomba vonult Halmos polgármester és Matuska alpolgármester törvényes nyugdíjintézményét,

most pedig Hajós Zsigmond ur azzal az indítvánnyal járult a közgyűlés elé, hogy szavazzanak meg Vosits Károly tanácsosnak „a főváros szolgálatába szerzett kiváló érdemeiért” 3000 korona személyes pótlékot.

A történeti hűség kedvéért konstatálni kell, hogy az indítvány ellen senki sem szólalt föl, hanem ellenkezőleg: helyeslés mellett kiadott javaslatvégét a tanácsnak. Ismerve a tanácsgondolkodás módját, — *hodie tibi, cras mihi* (ma neked, holnap nekem) — biztosra vesszük, hogy megadandónak véleményezi a személyes pótlékot. A közgyűlésen, amely majd határozni fog, talán akad egy-két tiltakozó, de a többség föltétlenül megszavazza a javaslatot. Vosits ur tehát már ma úgy veheti, hogy megvan a 3000 korona pótléka.

Semmi sem áll távolabb tőlünk, mint Vosits Károly érdemeit kisebbiteni. Készséggel és föntartás nélkül elismerjük, hogy a tanácsos ur derék, szorgalmas, hasznos tisztviselője a fővárosnak. Amikor mi az ő pótléka ellen tiltakozunk, nem a személyt nézzük s nem az ellen van kifogásunk, hanem *elvi* szempontok indítanak az állásfoglalásra.

Tudja mindenki, hogy a főváros pénzügyei dezoláltak, a háztartás egyensúlyát csak mesterségesen lehet fentartani és számos kulturális és humánitárius intézmény rövidséget szenved a mostoha pénzügyi viszonyok miatt. Viszont azt is tudja mindenki, hogy a főváros tisztviselő jól vannak dotálva, sőt az állami hivatalnokokhoz viszonyítva fényes fizetésekben részesülnek. Különösen áll ez a tanács tagjaira nézve.

Ily körülmények között tehát nemcsak jogsultsága nincs a személyes pótlékoknak, de határozott visszaélésnek volna minősíthető. Széll Kálmán és Tisza István már ráírtak a fővárosra, hogy iparkodjék a horribilis személyi kiadásokat korlátozni. A felelet erre: újabb személyi pótlékok beiktatása a költségvetésbe.

Mi akar ez lenni?

Ha a törvényhatósági bizottság a saját zsebéből osztogatná a bonifikációkat, semmi szavunk nem lenne ellene. Ámde a bizottság a közönség zsebére gavallérosodik. Azokat az ezer koronákat, mikkel egyes főtisztviselők fizetése megjavíttatik, a város bevételeiből kell kiszorítani és miután fölösleg abszolúte nincs, világos, hogy a fedezet csak *más tétel meg-szorítása révén teremthető elő*.

Ha én Vosits Károly volnék, Márkus József példáját követném. A törvényhatósági bizottság Márkusnak nagyobb nyugdíjat akart megszavazni, mint amennyi szolgálati évei szerint

megillette volna Márkus azonban refüzálta ezt a kedveskedést. Vosits Károlynak is azt kellene mondania: Köszönöm, hogy elismeréssel vannak működésem iránt, s hogy ennek kézzelfogható jelét akarják nyújtani. De miután a város anyagi helyzete rossz, s miután én, mint hü sáfárja a főváros érdekeinek, azon iparkodom, hogy a főleges kiadások elkerültesse: a tevbevett fizetési pótléket tisztelettel visszautasítom.

Mekkorát nőne az a tisztviselő erkölcs érték tekintetében a közvélemény előtt, aki így beszélne! S milyen üdvös hatása volna ennek az egyszerű puritánságnak!

De mert a korszellem a puritán erkölcsöt kiirtotta, egészen természetes lesz, ha Vosits Károly ur csak akkor fog megszólalni, amikor a megszavazott pótléket meghatottan — megköszöni

Igyunk!

— 40.000 korona kórházi borilletmény. —

Heltai Ferenc az oka, hogy valahány borra szomjas ember van az országban, mind irigykedve gondol a fővárosi kórházak személyzetére. Mert Heltai volt az, ki a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén, melyen a kórházak tavalyi zárószámadását tárgyalták, kipattantotta, hogy a kórházi személyzet *borilletménye évenként körülbelül 40.000 koronára rug.*

Negyvenezer korona áru bor: ez már aztán döfi.

Hirtelenében nem tudjuk, min esodálkozunk inkább: a kórházi alkalmazottak ivási képességén vagy azoknak a hivatalos tényezőknak a lelkiismeretességén, akiktől a személyzet ellátása függ.

Érdekes volna megállapítani, hogy ezt a 40000 koronát miféle borra adták ki? Közönséges vinkót isznak-e a kórházi urak és szolgálak, vagy drága nedűt?

Tudomásunk szerint jó asztali bort lehet vásárolni hektónként 30 koronáért. (A főváros a maga borát még olcsóbban kínálja.) A 40.000 koronából tehát körülbelül 1400 hektó bort szerezhettek be, vagyis 140.000 litert. A főváros kórházaiban maximum 200 lehet azok száma, kik ellátásban, ennél fogva borilletményben részesülnek. A 140.000 litert 200 részre elosztva, egy-egy torokra jut évenként 700, naponta 2 liter bor.

Nem lehetetlen azonban, hogy a kórházi alkalmazottak a minőséget többre becsülik a mennyiség-nél s 30 koronás kőbányai vagy esömöri bor helyett 60 koronás egrit és somlyait szürcsölnek. Így is jut nekik mindennapra egy liter. Szakférfiak véleménye szerint felnőtt ember a berugás veszedelme nélkül megihat naponként két liter könnyebb vagy egy liter nehezebb bort és részegesnek éppenséggel nem mondható.

Az a gyanu tehát, hogy Budapest kórházaiban az alkalmazottak reggeltől estig és az inspekciók estétől reggelig állandóan illuminálva végzik teendőiket, a szakvélemény alapján visszautasítandó. Az „illetményi“ bortól ott senki nem rug be. Ez némi-kép megnyugtató, mert valóban furesa volna, ha a betegek közt becsipett személyzet forgolódnék.

De ha e tekintetben meg is vagyunk nyugodva, még mindig rejtély marad előttünk a kérdés: mely ethikai, közegészségügyi, humánitárius vagy szabályrendeleti motívumok követelik, hogy a főváros borral lássa el a kórházi alkalmazottakat, még pedig évi 40.000 korona értékben?

Nézetünk szerint a fővárosnak, mely az anti-alcoholizmus elleni kongresszusra pénzt költött, jó példával kellene előljárnia. Ne adjon alkalmazottainak egy deci bort sem s ne utalványozzon ki borilletmény címén egy fillért sem. Aki borral akarja öblögetni a torkát, igyék a saját zsebéből, ne a város kontójára.

Amikor a kórházak zárószámadása 126.000 korona hiányt mutat föl, akkor a 40.000 korona borilletmény nemesak horribilis summa, hanem egyenesen megbotránkozató jelenség vagy mint Heltai Ferenc mondotta: „lehetetlen állapot“.

Ezen az állapoton egy tollvonással segíteni lehet. Kimondandó: nincs többé borilletmény. Aki bor nélkül nem akar szolgálni, pusztuljon a kórházak kötelékéből. Akad helyébe száz meg száz, aki boldognak érezné magát, ha fizetést és ennivalót kap. A főváros ne trenirozzon senkit a borivásban.

A nyilvános házak beszüntetése.

Hosszu idők óta első eset, hogy a főkapitányság erélyesnek mutatta magát egy bordélyház üzelmeivel szemben és a tulajdonost a „nyilvánosági jogtól és jellegtől“ megfosztotta. A napilapok olvasói tudni fogják, hogy a belvárosi Himző utca büntanyjáról van szó, hol éveken át valóságos rabszolga-sorban éltek a folyton váltakozó perditák s ahol a közegészségellenes kihágások napirenden voltak.

Ez a csunya és részleteiben alig tárgyalható ügy aktuálissá teszi annak a kérdésnek fölvetését és komoly tárgyalását az összes illetékes tényezők részéről: vajjon nem érkezett-e el az ideje, hogy Budapest is végre valahára megszabaduljon a bordélyházaktól? Az is szót hangsúlyozva írjuk le. Mert tudni-való, hogy a nyugoti és északi művelt államokban már régebben megszűnt a nyilvános házak rendszere. Legutóbb, tavaly, Norvégia törölte el a bűnnek és a női kizsákmányolásnak eme

melegágyait, törvényhozásilag kimondván, hogy senki bordélyházat nem tarthat.

A prostitúció kérdésének tanulmányozói előtt ismeretes, hogy a bordélyok „közrendészeti és közegészségügyi“ argumentumoknak köszönik fennállásukat az újabb korban. Az a fölfogás uralkodik nálunk még most is, hogy a kéjnéket úgy rendőri, mint közegészségügyi szempontból alaposabban lehet ellenőrizni, ha tömegesebben együtt laknak, mintha mindegyik külön lakást tart magának.

E két argumentum közül a közegészségügyi a fontosabb. Vegyük tehát azt alaposabb szemle alá.

A budapesti szabályrendelet értelmében minden kéjné hetenként kétszer köteles magát orvosi vizsgálatnak alávetni. A magánbárcás épp úgy, mint a bordély bentlakója. Ha tehát a rendőrorvosi vizsgálat lelkiismeretes és alapos, akkor a perditák mindkét válfaja egyformán ellenőriztetik közegészségügyi szempontból. Különbség csak az lehet, hogy a magánbárcás, akinek a mindennapi megélhetésről magának kell gondoskodnia, sokkal kevésbé iparkodik megbetegedését (mely a „keresete“ lehetetlenné teszi) eltitkolni, mint a nyilvános ház lakója, mert ez utóbbi a tulajdonos *árucikke*, s a tulajdonos azon van, hogy portékája minden körülmények között meghozza a jövedelmet. A privát kéjné saját érdekében ügyel arra, hogy egészséges maradjon s ezért megválogatja, hogy kit fogad magánál. A bordélyház lakója azonban mindenkinek rendelkezésére kénytelen állani s azzal vigasztalja magát, ha inficiáltatik valamely vendégtől, hogy majd gondoskodik gyógykezeléséről a „gazda“.

Világos ennél fogva, hogy a férfiak a nemi érintkezésből eredhető betegségeknek inkább ki vannak téve a bordélyházakban, mint a magán kéjnéknél. Az a hetenként kétszer tartott orvosi vizsgálat vajmi keveset jelent. Mit ér az, hogy a rendőrorvos a vizsgálatnál — amely csak amugy kutyafuttában tartatik — egészségesnek találta a kéjné, ha az illető nő már egy óra múlva inficiáltatik és a következő vizsgálat megejtéséig naponként 10—15 férfival érintkezett s ugyanannyit inficiált! Europai tekintélyű orvosok kifejezést adtak ama nézetüknek, hogy a prostituált orvosi megvizsgálásának haszna nincs arányban azzal a kárral, melyet ez a vizsgálat közvetve okoz. Mert az orvosi ellenőrzés a nagyközönségben azt a tévhitet keltette föl, hogy nyugodtan keresheti föl a bordélyházak lakóit és így minden óvintézkedés nélkül érintkezik azokkal. Ez a bizalom okozza, hogy ijesztően szaporodik a nemi betegek

száma mindazon országokban, hol orvosrendőri felügyelet alatt levő bordélyházak vannak. Ha a férfiak nem ringatóznának abban a föltevésben, hogy a rendőrség egészséges állapotban tartja a prostituáltakat, bizonyára a legnagyobb óvatossággal lépnének bármilyen kéjnével is nemi érintkezésbe. A konklúziója ezen álláspontnak az volna, hogy meg kell szüntetni az orvosi vizsgálatot. Ily messzire mi nem megyünk, hanem azt mondjuk: igenis meg kell szüntetni a bordélyházakat, ahol a kéjné nem a saját maga ura, hanem jóformán állati életet élő individuum, aki nem törődik az egészségével s akivel bárki érintkezhetik, ha le tudja fizetni az illető bordélyház tariffáját.

Ezen a közegészségügyi szemponton kívül tisztán emberi és humanitárius indítékok is követelik a bordély rendszer megszüntetését. Hiába hoztak szabályrendeleteket, a helyzet ma is az, hogy a bordélyházak tulajdonosai valószínűleg cserkereskedést folytatnak a perditákkal és tetszésük szerint kizsákmányolják őket. Az a szerencsétlen nő, aki ilyen házból jutott, végleg elaljasul és tehetetlen bábbá válik gazdája kezében. Nem magának keres becsstelensége árán, hanem a bordélyosnak, aki minden elképzelhető módon és ürügy alatt elszedi keresetét.

Hol vannak a feminista egyesületek, hogy a nők ezen legszörnyűbb *rabszolgasága* ellen még nem lázították fel a társadalmat és a törvényhozást?

Hol vannak az emberbarátok, hogy védelembe vegyék a legundokabb uzsora karmai közt tengődőket?

Az álszemérem nem engedi, hogy nyilvánosan tárgyalassék ez a kérdés. De struccmódjára nem viselkedhetünk sokáig, mert statisztikai adatok bizonyítják, hogy a nemi betegségek hallatlan módon terjednek úgy a fővárosban, mint a vidéken.

A kérdést tárgyalni kell. Elvárjuk a törvényhatósági bizottságtól, hogy szőnyegre fogja hozni és utasítja a tanácsot, hogy Norvégia példájára a bordélyházak megszüntetése iránt javaslatot terjesszen elő.

Fővárosi hírek.

Athelyezések. A polgármester a közszolgálat érdekében *Seregi Zoltán* dr. tanácsi I. ügyosztályi tanácsjegyzőt az elnöki és személyzeti ügyosztályba, innen *Csupor József* dr. tanácsjegyzőt a tanácsi X. ügyosztályba, innen *Dévény Gyula* tanácsjegyzőt a II. ker. elüljárósághoz, innen pedig *Szalay Sándor* dr. tanácsjegyzőt a tanácsi I. ügyosztályba helyezte át. Egyidejűleg *Károlyi József* tanácsi X. ügyosztályi segédfoglalmazót a tanácsi VII. ügyosztályba

innen *Wittinger* Gyula dr. fogalmazót az elnöki és személyzeti ügyosztályba, innen *Liber* Endre fogalmazó gyakornokot a tanácsi VI. ügyosztályba, innen *Szemenyei* Kornél dr. fogalmazót az elnöki és személyzeti ügyosztályba, innen pedig *Mosdóssy* Andor fogalmazó gyakornokot a tanácsi X. ügyosztályba; végül *Fent* Nándor elnöki ügyosztályi irodasegéd-tisztet a IV. ker. elüljáróságához, innen *Gyürke* Béla irodasegéd-tisztet a tanácsi segédhivatalba, innen pedig *Gergely* Aladár tanácsi segédhivatali díjnokot az elnöki és személyzeti ügyosztályba helyezte át.

A totalizátor megszüntetése. Köztudomásu, hogy a lóversenyen működő totalizátor és fogadó irodák megszüntetése végett dr. Szalay Mihály törvényhatósági bizottsági tag akciót kezdett, melyet azóta az egész sajtó magáévá tett. Ebből az akcióból kifolyólag dr. Szalay a közgyűlésen interpellációt terjesztett elő, mire a közgyűlés a tanácsot a megfelelő intézkedések megtételére utasította. A tanács ennek folytán a kormányhoz felterjesztést intézett, melyre azonban válasz még nem érkezett. Átírt a tanács azonkívül a Magyar Lovaregylethez, kérdezvén, hogy nem volna-e hajlandó a saját hatáskörében legalább az ugynevezett 30 krajcáros helyen a totalizátort megszüntetni? A Lovaregylet most azt felelte, hogy miután ez a kívánság a totalizátor-intézmény olyan elvi jelentőségű változását célozza, melyre az igazgatóság az alapszabályok szerint feljogosítva nincs, a tanács átiratát érdemleges elintézés végett a őszszel tartandó egyletti közgyűlés elé fogja terjeszteni.

Elfogadott alapítvány. Néhai Axmann Károly végrendeletileg intézkedett, hogy vagyonának 56.400 koronát tevő felerészét jótékony célokra fordítsák; az időközi kamatok pedig az Erzsébet szegényházat illetik meg. Ezek az időközi kamatok 1904. év végéig 24.135 koronára szaporodtak fel. A végrendelet értelmében alapító oklevelet készítettek és a belügyminiszter most értesítette a fővárost, hogy azt jóváhagyta.

Árvák praktikus nevelése. A tanács elrendelte, prébaképp, hogy a Mayer-fiuárvaházban a gyermekeknek azt a részét, akik arra hajlammal bírnak, úgy neveljék, hogy az árvaházból mint kész mesteremberek kerüljenek ki.

Washington szobra Budapesten. Az amerikai magyarok Budapesten szobrot akarnak allítani Washingtonnak. A szobrot a városligeti iparsarnok előtt levő nagy téren akarták fölállítani, de a mérnöki hivatal javaslatára a tanács ma az iparsarnok déli oldalán levő kisebb teret engedte át.

Automobil-bérkocsi. Evek óta kérnek már concessziót a fővátostól automobil-bérkocsik járatására. Több magánvállalkozó tett már ajánlatot, a bérkocsis-ipartestület pedig arra kérte a fővárost, ha megadja az engedelmet, első sorban a mostani bérkocsisoknak adja meg. A tanács ma tartott ülésén kimondotta, hogy először az automobil-közlekedést szabályozza s csak azután határoz a bérkocsik dolgában. Az ügyosztály már megcsinálta a szabályrendeletet s a tanács most megküldötte a rendőrfőkapitánynak, hogy mondja el a véleményét.

A főváros iparpártolása. Régi panasza iparosainknak, akik a székesfővárosnak valamely munkát szállítanak, hogy az összegek kiutalványozása rendkívül lassan történik. A szállítás után sok hónap,

sőt néha egy év is eltelik, amíg az illető iparos pénzét a székesfővárostól megkapja. Pedig az ily munkák tudvalévőleg árlejtés uján a legolcsóbb ajánlattevőnek adatnak ki, úgy, hogy a haszon gyakran nem nagyobb, mint a késedelmes kifizetésből eredő kamatveszteség. Még sulyosabban éri az iparost az a huzavona, melyet a fővárosi hatóságok az óvadékok s az óvadék gyanánt a munkabérből visszatartott százalékok kiutalványozása körül tanusítanak. Ilyen késedelmes utalványozás miatt panaszkodik most is egy napilapban egy fővárosi iparos, aki a fővárostól pénzét még a munka teljesítése után egy fél évvel sem tudja megkapni. Valóban itt az ideje, hogy a fővárosi hatóságok fejei szakítsanak végre a bürokratikus lassúsággal, mert különben ide s tova valóságos csapás lesz a székesfővárossal szállítási viszonyba lépni.

Megtagadott jóváhagyás. A Budapesti Zsidó Torna-Egyesület alapszabályait a belügyminiszter nem hagyta jóvá. A fővároshoz küldött leiratában azt mondta a miniszter, hogy az ifjaknak felekezetek szerint való tömörülése és az egységes nemzeti társadalomtói való elzárkózása nem kívánatos.

Tüdőbetegek rendelő intézete. A Székesfőváros hatósága a tüdőbetegek számára rendelő-intézetet akar felállítani. A belügyminiszter hétfőn érkezett leiratában tudatja, hogy a felvetett eszmét örömmel üdvözli s kijelenti, hogy az első fővárosi rendelő intézetet teljesen a belügyi tárcá terhére kívánja felállíttatni, még pedig a VI. VII. vagy VIII. kerületek valamely erre alkalmas területén. Felkéri a miniszter a főváros hatóságát, hogy a hely kijelölése iránt tegye meg a szükséges lépéseket.

A községi óvodák nyári szünete. A tanács a szegénysorsu kis gyermekekre vonatkozó igen üdvös intézkedést tett. Gondoskodott ugyanis arról, hogy a nyári hónapok alatt ne az összes községi óvodák zárassanak be, hanem minden kerületben annyi óvoda folytassa működését, ahányra a szülői gondozást nélkülöző gyermekek befogadására szükség van. Fizetni a szülőknek természetesen ezekben az óvodákban most sem kell semmit.

Kéményseprői megbízás. A IX. ker. előljárásság közhírré teszi, hogy a Budapest székesfőváros IX. kerületének negyedik kéményseprői munkakerülete, mely az Üllői-ut Kispest—Szent Lőrinc és Soroksár községek határai, a soroksári Dunaág, az összekötő vasut, Soroksári-utca, Közvágóhid-utca és a régi vámvonal által határolt területből áll, Kintzler Vilmos Károly kéményseprőmesternek kiadatott és megengedett, hogy működését 1906 július hó 1. napján megkezdhesse. Főlhivatnak ennél fogva a fönt jelzett területen lévő ingatlanok és üzlettelek tulajdonosai, hogy a föntidézett naptól kezdve Kintzler Vilmos Károly kéményseprőmestert, ki lakását

és műhelyét Soroksári ut 54. szám alatt tartja, működésében ne gátolják, eljárásában segítségére legyenek, esetleges panasz esetében pedig a IX. kerületi előjárósághoz (Bakáts-tér 14. szám, I. emelet) forduljanak. 1906 június 30-án az eddigi kéményseprőmester: Raveczky János özvegye megbízatása megszűnt

A fertőző betegségek ellen. A fertőző betegségeknek a szomszédos községekből a fővárosba való behurcolásának a megakadályozása érdekében, a belügyminiszter elrendelte, hogy minden olyan esetben, amikor a fővárosi kórházakba vidékről fertőző beteget hoznak, ezt a körülményt a lakéhelyül szolgáló község illetékes hatóságának tudomására hozzák a kórházak, abból a célból, hogy a községi hatóság a szükséges vizsgálatot, illetőleg a megtorló eljárást, az eset körülményeihez képest, megindithassa.

Az adófizetés eredménye. A székesfőváros adó-pénztárának a kimutatása szerint június hónapban a következő adó-összegek folytak be: Állami adó 2,077.617 kor 76 fillér, községi adópótlék, ház bérkrajcár stb. 244.672 kor. 19 fillér, utadó 11,816 kor. 41 fillér, kereskedelmi és iparkamarai illeték 5356 kor. 56 fillér, betegápolási pótdó 90.753 kor. 83 fillér. Összesen 2,430.296 kor. 75 fillér. A fizető felek száma 9522 volt. Az összes kerületi pénztáraknál az 1906. évi január 1-től június végéig befolyt 16,871.580 kor. 28 fillér, míg tavaly ugyanebben az időszakban a befizetés 16,511.917 kor. 41 fillér volt. E szerint az idén 359.662 kor. 87 fillérrel többet fizettek be.

Könyvszemle.

A tengeri kereskedelem. Ezzel a címmel egy épp oly becses, mint érdekes mű jelent meg Fiumében. Szerzője Kemény Ödön, az „Adria“ tengerhajózási társaság titkára, ki a magyar sajtónak egyik régiebb, kiváló talentumu, komoly munkása Mostani műve is bizonyossá jeles írói kvalitása és zsurnalisztai érzéke mellett, mert a szaktárgyat nem a szokásos tudományos nehézkességgel, hanem oly vonzóan dolgozta fel, hogy olvasása egyben tanulság és élvezet. Megismerte a tengeri kereskedelem hivatásának egész mechanizmusát, az üzem lebonyolítása körül mozgásba jövő műveletek egész sorozatát és rávezeti az olvasót, hogy maga áttekinthesse és irányíthassa azokat az erőket, melyek esetről-esetre eldöntik azt, hogy a kereskedő számítása eredményes sikerrel járjon. Kemény könyve hiányt pótol a szakirodalomban, de egyúttal ama művek közé tartozik, melyeket az általános műveltségre törekvőknek okvetetlen meg kell szerezniök. Kétszeresen értékes és hasznos most, midőn új perspektívája nyílt meg gazdasági életünk fejlődésének. A mű gazdag tartalmának illusztrálására elég fölemlitenünk, hogy a következő fejezeteket tartalmazza: Történeti fejlődés. A tenger. A hajó. Hajófelszerelés. A kikötő. A dock. Semaphor állomás. Tengerhajózási piacok. Helyi szokások. Hajóosztályozó intézetek. A hajók közbözése. Lobogó, hajózási hatások, hajólajstrom. A tengerészek minősítése. Kikötői illetékek. A hajó a kikötőben Menetrend. Fuvarozási üzletkötés. Hajóbérlési szerződés. Díjtétel, fuvarozás. Utánvétel. Az áru bejelentése.

Tengeri szállitmányok csomagolása. Az áru átvétele és berakása. Hajóraklevél. Hajónyilatkozat. Az áru kiszolgáltatása és kirakása. A hajó várakoztatása. Hajókár. A hajókár becslése és feloszlása. Tengeri biztosítás. A hajókölcson. Tengeri óvás. Tengeri bíraskodás.

A rendkívül nagy gonddal és kitünő magyarsággal írott könyv ára 5 korona. Megrendelhető a szerzőnél Fiumében.

Háztulajdonosok részére a „Házadó ismertetése és kiszámítási táblázata“ című, Fehérváry József királyi pénzügyi titkár által kiváló szorgalommal és nagy szaktudással írt műnek második kiadása jelent meg. E könyv ismerteti a házadó részletes kivetését, a ház után viselendő mindennemű állami és községi terhet, s végül táblázatban, laikus által is könnyen megérthetően, fillérekre terjedő pontossággal kiszámítva, külön-külön, majd egy összegben is föltüntet minden egyes számmennyiség, mint házbérbjövedelem után járó adókat egészen 10.000 koronáig terjedőleg a szerint, amint a ház adóköteles, vagy rendes, illetve hosszabb tartamu és 30 évig adómentes. A rendkívül hasznos könyv ára négy korona. Kapható a szerzőnél (VI. ker. ad felügyelőség Aradi-utca 21), a Pesti könyvnyomda részvénytársaságnál és a nagyobb fővárosi könyvkereskedésekben. Írásbeli megrendelésre a szerző megküldi.

Közgazdaság.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet (Budapest, VI., Teréz-körút 40—42). Alapított az 1863. évben. Folyó év május havában 1,464.000 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1,245.700 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében 110.148 K 49 f. fizettetett ki. 1906 január 1-től május 31-éig bezárólag 7,014.300 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 6,072.600 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 417.585 K 79 f. s az intézet fennállása óta 10,583.49 K 9 f. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett

Az iparegyesület a vidéki kiállításról. Az Országos Iparegyesület a hozzája ujabban érkezett konkrét jelentések alapján fölkéri a kereskedelmi minisztert, hasson oda, hogy a vidéki kiállítások, melyeknek bizonyos időközökben és bizonyos ország-részekre való territoriális beosztás szerint tervbe veendő rendezése a jövőben is felette kívánatos, ezentul csak bizonyos, az egyesület által többször hangoztatott elvek figyelembevételével legyenek rendezhetők. Elengedhetetlenül szükséges, hogy e kiállítások első sorban a helyi, (kerületi) ipar pártolásának és fejlesztésének legyenek komoly és céltudatos eszközei, hogy az ország többi részeiből ily kiállításokra csak oly cikkek bocsáttassanak, melyeket azon a területen, melyre az illető kiállítás hatásköre kiterjed, még nem gyártatnak, vagy amelyek direkté az ottani gyártás előmozdítására szolgálnak (szer-

számgepek és eszközök, stb.) Érdekbe kellene vonni a helybeli fogyasztó közönséget, hogy a helyi és kerületi iparosok javának részvételét lehetőleg előzetes megrendelések révén segítse biztosítani; minden kiállításnál óvakodni kell a költséges építkezéstől, diszitéstől, végre sulyt kellene vetni a kiállítások tanúságainak értékesítésére és e végből odahatni, hogy az ilyen kiállításokból leszűrődő tapasztalatokról, illetőleg az illető vidék ipar-, vagy gazdaságfejlesztési igényeiről, kívánalmairól és lehetőségeiről a közigazgatási kormányzatnak esetről-esetre megokolt és konkrét javaslatokban kifejezett tüzetes jelentés terjesztessék elő.

Első Leánykiházasítási Egylet mint szövetkezet, gyermek- és életbiztosító intézet (Budapest, VI., Teréz-körut 40—42). Alapított az 1863. évben. Folyó év június havában 1,547.100 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1,313.400 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében 107.793 K 21 f. fizettetett ki. 1906 január 1-től június 30-áig bezárólag 8,561.400 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 7,386.000 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 525.379 K és az intézet fennállása óta 10,691.283 K 30 f. fizettetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság június 30-án tartotta tizennegyedik évi közgyűlését, Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag elnökle alatt, Biró Tamás miniszteri tanácsos, miniszteri biztos jelenlétében. A közgyűlés helyesléssel vette tudomásul az évi jelentést, elfogadta az igazgatóság indítványát, hogy az 1905. évi osztalék 9 koronában állapíttassék meg, megadta az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvényt és megválasztotta az igazgatóságba: báró dr. Fejérváry Imre, Kotányi Zsigmond udv. tan. máv. igazgató és dr. Lers Vilmos min. eszt. tanácsos urakat; a felügyelőbizottságba: lovag Ahsbals Leó, Csatóry Frigyes kir. tan., m. kir. államvasuti igazg.-helyettes, Deutsch Antal, Matuska István, Jármay Gyula és Werkner Armin urakat. Az elért eredmény csekély eltéréssel, az előző év eredményével azonos. A társaság hajóparkja az elmúlt évben 42 darab, összesen 18.900 indikált lóerővel bíró gőzösből, 238 darab, összesen 116.335 tonna hordképességű uszályhajóból, 68 drb pontonból és egy mentő-dereglyéből állott. A hajóállomány az év folyamán a 450 HP. „Cserhalom“ kerek gőzössel és összesen 8 darab 4062 tonna hordképességgel bíró vasuszálylyal szaporodott. Az 1906. év folyamán építés alá kerül egy kerek vontató gőzös és hat darab fedélzetes vasuszály. A társaság uszóműveinek értéke felszerelés nélkül 15,761.132 korona 17 fillér, míg a felszerelés 1,804.141

korona 73 fillér értékkel bír. A gőzösök 4562 menetet tettek 83.732 menetóra alatt és a megtett utak hossza 838.167 kilométer, a személykilométerek száma 31,818.100, a tonnakilométereké 266,825.109 volt. A szállított személyek száma 529.719, az áruk sulya 5,120.239 q. A társaság gőzösei összesen 154 idegen hajót vontattak. A társaság tartalékai 10 millió részvénytőkével szemben 7,174.301 korona 23 fillért tesznek ki. A tizennegyedik szelvényt májtól kezdve, a társaság pénztára és a Magyar Általános Hitelbank váltja be. Az igazgatóság, a közgyűlést követő alakuló ülésen elnökké Kornfeld Zsigmond, alelnökké Pekár Imre urakat választotta meg.

A Pesti magyar kereskedelmi bank legközelebb Nagykanizsán fiókot nyit, mely a főváros területén levő fiókokon kívül a tizenharmadik kirendeltsége lesz a kereskedelmi banknak. A fiók alapításának eszméje Nagykanizsa és egész környéke kereskedelmi és gazdasági köreiből élénk rokonszenvre talált, mivel ettől a piacnak és a környéknek tetemes fejlődését remélik. Hoszájárul ehhez még az a körülmény is, hogy a kereskedelmi bank a Nagykanizsán 38 év óta fennálló és báró Gutmann Vilmos elnökle alatt álló Nagykanizsai kereskedelmi és iparbank egyidejű felszámolása által egyrészt a részvényeseknek magasabb árfolyamot biztosít részvényeikért, mint ami eddig elérhető volt, másrészt a régi intézet ügyfeleinek, épp úgy, mint az egész Dunántul közönségének legmeszebbmenő előzékenységgel fog rendelkezésre állni jogos hiteligenyeik kielégítésére. Az új fiók a banküzlet összes ágait fogja művelni, nem tévesztvén amellet szem elöl a piac többi intézeteivel való harmonikus együttműködést.

A Belvárosi takarékpénztár r. t. igazgatósága *Békeffy Géza* nyugalmazott pénzügyi tanácsost, az intézethez igazgatóvá nevezte ki.

Százötven kilométer óránként. A m. kir. államvasutak gépgyárában nemrég elkészült a legújabb típusu síkpálya gyorsvonatu mozdony, mely hivatalosan lesz jövőben a budapest—bécsi vonalon a gyorsvonati forgalmat lebonyolítani. A múlt héten végzett próbamenet alkalmával oly sebesség éretett el, mely gőzmozdonynál eddig egyedül álló. Az elért sebesség ugyanis óránként 145 kilométer s megjegyzendő, hogy e mellett a mozdony teljesen nyugodtan járt. A mozdony tervezője az államvasuti gépgyár mozdonyépítési osztályának vezetője, Dvorák Hubert felügyelő teljes biztonsággal számít arra, hogy a mozdony kezelőszemélyzetének begyakorlása után a 150 kilométer óránkénti sebesség is könnyen elérhető lesz. E mozdonyok megengedett szolgálati sebességét 120 kilométerben állapították meg, úgy hogy kellő számu ily mozdony beszerzése után a budapest—bécsi gyorsvonat menetideje tetemesen leszállitható lesz. E mozdonyok egyike a milánói nemzetközi kiállításon általános feltűnést kelt.

A vonatok indulása Budapest nyugati pályaudvarról.
Érvényes 1906 május hó 1-től.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
102	1	00	k. ost. exp. sz. v.	Bécs, Páris
146	5	45	sz. v.	Ostende, London
152	6	00	"	Palota-Ujpest
150	6	15	"	Érsekujvár
112 a	6	35	"	Gödöllő
6503	6	40	"	Szeged, Szolnok
4308	6	45	"	Lajosmizse, Keskemét
148	6	55	"	Esztergom
1404	7	20	gy. v.	Palota-Ujpest
104	8	00	"	Zsolna, Berlin
152	8	05	sz. v.	Bécs
732	8	30	"	Dunakeszi-Alag
184	8	30	"	Tomesvár, Bázias, Bázias
4410	9	05	"	Vác, N.-Maros
116	9	20	"	Pilis-Csaba
154	9	25	"	Bécs, Berlin
708	9	40	gy. v.	Palota-Ujpest
156 a	11	25	sz. v.	Bukarest, Bázias
193	11	55	sz. v.	Palota-Ujpest
6508	11	40	motv.	Nagy-Maros

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
6704	12	05	sz. v.	Cegléd, Szolnok
156	12	15	"	Palota-Ujpest
128	12	25	"	Nagy-Maros
4108	12	40	"	Dorog
158	1	10	"	Dunakeszi-Alag
4114	2	05	sz. v.	Pilis-Csaba
126	2	15	"	Párkány-Nána
160	2	20	"	Palota-Ujpest
704	2	25	gy. v.	Bukarest, Bázias
120	2	30	sz. v.	Érsekujvár
4104	2	40	"	Esztergom
720	2	45	"	Cegléd
6510	2	50	motv.	Lajosmizse, Keskemét
106	3	00	gy. v.	Bécs, Páris
170	3	20	sz. v.	Palota-Ujpest
162	4	15	"	Palota-Ujpest
130	4	25	"	Nagy-Maros
716	4	30	"	Szeged
6504	4	35	"	Lajosmizse
108	5	15	gy. v.	Bécs
138	5	20	sz. v.	Nagy-Maros
164	6	10	"	Palota-Ujpest
124	6	20	"	Párkány-Nána
722	6	30	"	Cegléd
4106	6	40	"	Esztergom
780	6	45	"	Bukarest, Bázias
1406	6	55	gy. v.	Zsolna, Berlin, Pozsony
168	7	15	sz. v.	Palota-Ujpest
192	7	50	"	Vác, N.-Maros ¹⁾
140	8	00	"	Vác
6512	8	20	motv.	Lajosmizse, Keskemét
108	8	30	sz. v.	Bécs, Páris
706	10	10	gy. v.	Szeged, Bázias, Bukarest
1408	10	30	sz. v.	Zsolna, Berlin
714	10	35	"	Kis-Kun-Félegyháza
172	10	40	"	Palota-Ujpest
9024	11	30	keleti exp. v.	Belgrád
702	11	30	keleti ost. e. v.	Konstantinápoly

A vonatok indulása Buda — Császárfürdő kitérőből.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
4002	6	14	sz. v.	Esztergom
4010	8	54	"	Pilis-Csaba

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
4006	12	30	sz. v.	Dorog
4014	1	55	"	Pilis-Csaba
4004	2	30	"	Esztergom
4006	6	30	"	Esztergom

¹⁾ Vasár- és ünnepnapokon május 20-tól közlekedik. — ²⁾ Vasár- és ünnepnapokon május 20-tól bezárólag szeptember 9-ig közlekedik. — ³⁾ Május havában csak Vácig közlekedik. — ⁴⁾ Minden kedden, csütörtökön és vasárnapon közlekedik. — ⁵⁾ Minden szerdán és szombaton közlekedik. — ⁶⁾ Vasár- és ünnepnapokon május 6-tól közlekedik.

A vonatok érkezése Budapest nyugati pályaudvarra.
Érvényes 1906 május hó 1-től.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnnan
1) 701	12	50	kel. ost. exp. v.	Konstantinápoly
141	4	18	sz. v.	Bukarest
143	5	35	"	Palota-Ujpest
721	5	45	"	Dunakeszi-Alag
6701	6	15	"	Cegléd
145	6	25	"	Szolnok
1407	6	35	"	Palota-Ujpest
6503	6	55	"	Berlin, Zsolna
1407	6	55	"	Lajosmizse
217	7	05	tv. szsz.	Párkány-Nána
709	7	15	sz. v.	Bukarest, Bázias
4107	7	25	"	Dorog
147	7	35	"	Palota-Ujpest
117	7	45	"	Páris, Bécs
149	8	00	"	Gödöllő
181	8	10	"	Nagy-Maros
6507	8	15	motv.	Leskenét, Lajosmizse
713	8	25	sz. v.	K.-K.-Félegyháza
4101	8	35	"	Esztergom
123	8	45	"	Párkány-Nána
151	9	10	"	Dunakeszi-Alag
1403	9	25	gy. v.	Berlin, Zsolna, Pozsony
153	10	20	sz. v.	Palota-Ujpest
119	10	50	"	Érsekujvár
715	10	55	"	Szeged

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
155 a	12	05	sz. v.	Palota-Ujpest
155	12	55	"	Palota-Ujpest
703	1	15	gy. v.	Bukarest, Bázias
133	1	20	sz. v.	Vác, Nagymaros
103	1	40	gy. v.	Páris, Bécs
6509	1	55	motv.	Keskemét, Lajosmizse
157	2	10	sz. v.	Dunakeszi-Alag
159	3	05	"	Palota-Ujpest
127	3	55	"	Nagy-Maros
169 a	4	05	"	Palota-Ujpest
6703	4	15	"	Szolnok, Cegléd
4103	4	30	"	Esztergom
161	5	40	"	Palota-Ujpest
115	5	45	"	Nagymaros
115	5	55	"	Bécs, Berlin
707	6	30	gy. v.	Bukarest, Bázias
163	6	50	sz. v.	Palota-Ujpest
105	7	00	gy. v.	Bécs
711	7	10	sz. v.	Tomesvár, Bázias
137	7	50	"	Nagymaros
4109	8	10	"	Pilis-Csaba
165	8	20	"	Palota-Ujpest
125	8	45	"	Párkány-Nána
6501	8	55	"	Keskemét, Lajosmizse
107	9	05	gy. v.	Bécs
4105	9	15	sz. v.	Esztergom
1405	9	45	gy. v.	Berlin, Zsolna
4) 4113	10	05	sz. v.	Pilis-Csaba
167	10	15	"	Palota-Ujpest
139	10	30	"	Vác
723	10	40	"	Szeged
129	10	45	"	Nagy-Maros
901	10	55	kel. e. v.	Konstantinápoly, Belgrád
101	11	00	kel. ost. exp. v.	(London, Ostende, Páris, Bécs)
6511	11	15	motv.	Keskemét, Lajosmizse
171	11	20	sz. v.	Palota-Ujpest
121	11	30	"	Érsekujvár

A vonatok érkezése Buda — Császárfürdő kitérőből.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnnan
4007	7	17	sz. v.	Dorog
4001	8	45	"	Esztergom

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
4003	4	30	sz. v.	Esztergom
4009	8	19	"	Pilis-Csaba
4005	9	22	"	Esztergom
4) 4013	10	15	"	Pilis-Csaba

¹⁾ Érkezik minden hétfőn és csütörtökön. — ²⁾ Jun. 1-től közlekedik. — ³⁾ Vasár- és ünnepnapokon máj. 20-tól bezárólag sept. 9-ig közlekedik. — ⁴⁾ Vasár- és ünnepnapokon máj. 20-tól közlekedik. — ⁵⁾ Érkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton. — ⁶⁾ Vasár- és ünnepnapokon május 6-tól közlekedik.

A vonatok indulása Budapest Keleti pályaudvarra.
Érvényes 1906 május hó 1-től.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
7816	6	15	sz. v.	Hatvan
25	6	20	"	N.-Kanisza, Triest
30	6	45	"	Bécs, Grác, Sopron
909	7	00	gy. v.	Ujvidék, Zimony
892	7	10	"	Ruttka
905	7	15	sz. v.	Belgrád, Bród, Gyulafehérvár, Nagy-Szeben, Kolozsvár, Tóvis, Stanislau
604	7	25	gy. v.	Fehring, Grác
1002	7	35	"	Kassa, Lemberg, M.-Sziget
402	7	40	"	Gödöllő
318	7	45	sz. v.	Zágráb, Fiume, Turin
1002	8	00	gy. v.	Róma, Pécs, Vinkovce
608	8	00	sz. v.	Arad, Brassó
1508	8	10	"	Kassa, Csorba
1006	8	15	"	Zágráb, Fiume, Pécs, Bród
408	8	35	sz. v.	Munkács, M.-Sziget
2	8	50	gy. v.	Bécs, Grác, Sopron
4) 24	8	55	sz. v.	Bicske
506	9	00	"	Kolozsvár, Brassó, M.-Sziget, Stanislau
806	9	35	"	Ruttka, Berlin
844	11	15	tszsz.	Kiskörös

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
8	12	20	sz. v.	Szombathely, Bécs
610	12	20	"	Arad, Pécs, Püspökladány
310	12	35	"	Hatvan, Szerencs
820	1	30	"	Gödöllő
1904	1	50	gy. v.	Fehring, Grác
912	1	55	sz. v.	Szabadka, B.-Bród
2) 602	2	00	gy. v.	Arad, Bukarest ²⁾
4	2	10	"	Bécs, Páris
20	2	15	"	Kassa, Lemberg
30	2	25	sz. v.	Bicske
512	2	25	"	Hatvan
504	2	35	gy. v.	Kolozsvár, Tóvis, Szatmár-Németi
510	2	40	sz. v.	Szolnok
1) 326	2	50	"	Gödöllő
1902	3	00	gy. v.	Pécs, Eszék, Gyékényes
904	3	20	"	B.-Bród, Belgrád, Konstantinápoly
1022	3	25	v. v.	Paks
304	3	30	gy. v.	Ruttka, Berlin
16	4	30	sz. v.	Győr
392	5	20	"	Gödöllő
308	5	35	"	Ruttka, Berlin
508	5	45	"	Kolozsvár, Brassó
314	6	25	"	Hatvan
914	6	25	"	Kiskörös
1004	6	50	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma, Torino
1706	7	05	sz. v.	M.-Sziget, Stanislau
22	7	15	"	Bicske, Triest
324	8	15	"	Gödöllő
1008	8	30	"	Zágráb, Fiume, Pécs, Bród
1510	8	45	"	Kassa, Csorba
502	9	15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest
406	9	40	sz. v.	(Stanislau, Lemberg, Kassa, Máramaros-Sziget)
1306	9	40	"	Fehring, Grác
608	10	10	"	Arad, Brassó
910	10	10	"	Belgrád, Eszék, Bosna-Bród
12	10	30	"	Bécs, Páris
1506	11	00	gy. v.	Kassa, Csorba, Lemberg
328	11	10	v. v.	Ruttka, Szerencs

A vonatok indulása Budapest — Józsefvárosról.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
2) 330	7	00	sz. v.	Pécel

¹⁾ Vasár- és ünnepnapokon május 20-tól bezárólag szeptember 9-ig közlekedik. — ²⁾ Május havában csak Brassóig közlekedik. — ³⁾ Indul Budapestről május 31-től. — ⁴⁾ Csak hétköznapokon közlekedik.

A vonatok érkezése Budapest Keleti pályaudvarra.
Érvényes 1906 május hó 1-től.

Délrelelött				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	honnnan
615	5	00	t. szsz.	M.-Kanisza, Arad, N.-Várad, Debrecen
827	5	20	v. v.	Berlin, Ruttka
1707	5	45	sz. v.	Stanislau, M.-Sziget
909	5	45	"	Belgrád, Bosna-Bród
607	6	10	"	Brassó, Arad
19	6	15	"	Bicske, Gyékényes
405	6	35	"	Lemberg, Kassa, M.-Sziget
11	6	40	"	Bécs, Triest
1) 1505	6	50	gy. v.	Csorba, Kassa
317	7	10	sz. v.	Gödöllő
913	7	10	"	Kiskörös
507	7	20	"	Brassó, Kolozsvár
1807	7	25	"	Grác, Fehring
309	7	35	"	Hatvan
501	7	50	gy. v.	Bukarest, Brassó
1021	7	50	v. v.	Paks, Adony-Pestaszabolcs
1005	8	10	sz. v.	Fiume, Zágráb, Bród, Pécs
1509	8	15	"	Csorba, Kassa
509	8	30	"	Szolnok
311	8	45	"	Hatvan
1008	8	50	gy. v.	Turin, Róma, Neme, Zágráb
13	9	10	sz. v.	Győr
307	9	45	"	Berlin, Ruttka
911	9	50	"	Szabadka
27	10	15	"	Triest, N.-Kanisza

Délután				
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	hová
319	12	10	sz. v.	Gödöllő
609	12	25	"	Tóvis, Arad, Püspökladány
301	12	40	gy. v.	Berlin, Ruttka
7	12	45	sz. v.	Bécs, Sopron, Szombathely
908	1	00	gy. v.	(Konstantinápoly, Bel

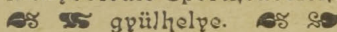
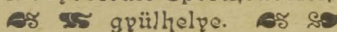
Villamvilágítás * Díszterem * Lift.

PANNONIA SZÁLLODA

BUDAPEST,

VIII. ker., Kerepesi-ut 7. szám.

A m. kir. államvasutak központi pályaudvara közelében, a nemzeti- és népszínház között. Villamos közlekedés. Telefon-hálózat, az új kor igényei szerint újonnan berendezve.

A versenyidők alatt minden iránybólvaló sportkedvelők. gyűlhelye.

WINTER ÉS GERŐ

FÉRFI-SZABÓK,
FEHÉRNEMŰ-KÉSZÍTŐK

angol és francia uri
divatcikkek raktára

BUDAPEST,
Váci-u. 2.

BACHRUCH A. cs. és kir. kamarai és ndvari
ékszeész mellett.

Angol cikkek

mindenféle sporthoz
különleges uri fehér-
neműek és divatárak

HOLLÓS J.

uri divattárában
BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10. szám.

Cégnek, mely 1867-ben alakult, nincsen fióküzlete.

Fournisseur de la Cour Imperiale et Royale.
Maison de Nouveautés et de Lingerie.
Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Cs és kir. udvari szállító.

BRACHFELD F.

férfi-divat és fehérneműek.

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 7. sz.,

A Jockey-Club-hoz.

A budapesti takarékpénztár és orsz. zálogkölcsön részvény-társaság

Befizetett részvénytőke 10 millió korona.

Elfogad betéteket takarékbetétí könyvecskék és pénztári jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán.) $3\frac{1}{2}\%_0$ kamatozással

Leszámítol váltókat, előleget nyújt értékpapírokra.

Kézi zálogügyletei:

IV., Károly-körut 18. — IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utca sarok.) VII., Király-utca 57. — VII., József-körut 2. — VIII., Üllei-ut 6.

Irodái: VI., Andrássy-ut 6. szám alatt.

(Saját házában.)

Váltó-üzlete

megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe vágó munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt $9\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ -ig, délután $3\frac{1}{2}$ -ig.

Magyar királyi Gsztálysorjegyek

Jóelárusító helye:

IV., Ferenciek-tere 3. szám.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL:

VIII., Kerepesi-ut 9a. szám.

Postafiókbérlet.

TIZEDIK ÉVFOLYAM

FELELŐSZERKESZTŐ

DR. BARTHA SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG:

IV., Kossuth Lajos-utca 14-16.

Telefon.

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

A protekció ellen.

Elismeréssel adózunk Bárczy polgármesternek, hogy ismételten fölemelte tiltakozó szavát a protekció-keresés ellen, Valóban megszégyenítő és visszataszító volt az a szokás, hogy az állásra pályázó tisztviselők sorra kilincselték a törvényhatósági bizottság nevesebb tagjait, jóindulatu pártfogást és természetesen szavazatot kunyorálván tőlük. Kétségtelen, hogy a választott tisztviselőknek szükségük van a választók bizalmára, de azt nem alázatos vizitélésekkel, hanem érdemes munkálkodással kell megnyerni.

A klikk főnökök hatalma nem nőhetett volna oly nagyra, ha maguk a tisztviselők nem szoktatják őket arra, hogy mindenható uraknak képzeljék magokat. Egészen természetes, hogy aki a protekciót házról-házra kereste, az bizonyos morális obligóban van protektoraival szemben, amely kötelezettség alól, még ha akarna is, nehéz a szabadulás. Innen ered, hogy vannak egyes tisztviselők és egyes ügyosztályok, melyekről nyíltan beszélnek, hogy ténykedéseikben a befolyásos városatyák által lesznek irányítva.

Amikor azonban a polgármester megbélyegezni törekszik a protekció-keresést, szinte kötelességünk rámutatni arra, hogy magában a tanácsban is van olyan ur, ki kegyeket osztogat és érdemtelenekeket protezsál érdemesek rovására, Ez időszerint elhallgatjuk az illető tanácsos nevét és csak annyit jelzünk, hogy a már rendelkezésre álló és ezután összegyűjtendő adatokat kimélet nélkül a nyilvánosság elé visz-

szük, ha az illető osztályfőnök tovább folytatja üzelmeit

Ez a szó erős, de mi egyebet használjunk az oly esetek jellemzésére, mikor a tanácsos ur a várostól egy vagy más ok miatt elbocsátott, végkielégítéssel ellátott egyéneket ismét álláshoz juttat a városnál és konzekventer azon iparkodik, hogy tehetős városatyák fiait kapjanak alkalmazást? Évek óta halljuk az általa mellőzöttek panaszait. Ez ujság olvasói bizonyosságot tehetnek amellet, hogy mi nem szívesen támadjuk a főváros tisztviselőit, hanem ellenkezőleg megvédelmezni törekszünk őket a könnyelmű meggyanúsításokkal szemben és számtalanszor tiltakoztunk a napisajtó ama helytelen szokása ellen, hogy minden bajért a fővárosi adminisztrációt teszi felelőssé. Legutóbb is pálcát törtünk afölött, hogy a sajtó egy névtelen brosurá alapján kompromittáló dolgokat közölt egyik tanácsosról. Amde sunt denique certi fines: annyi panasz egy ember ellen, lehetlenné teszi a tovább hallgatást, illetőleg arra indít bennünket, hogy vizsgálat tárgyává tegyük: micsoda személyi vagy tárgyi motívumok készítetik az illető urat, hogy befolyását érdemtelene javára érvényesítse?

A protekciós rendszernek nemcsak a választásoknál, de a kinevezéseknél is meg kell szünnie. A legkisebb javadalmazású állást se kaphassa meg más, mint aki tényleg megérdemli és az előléptetéseknel ne a protektorok legyenek mérvadók, hanem a képzettség, a szorgalom és az egyéni kvalitások.

Az adminisztráció élén álló tisztviselők

őrizzék meg a magok függetlenségét, hogy aztán immunisak lehessenek minden befolyásolási törekvéssel szemben. Aki pedig visszaél hatalmával és esetleg anyagi érdekből gyakorol protekciót: el kell távolítani helyéről, még ha szolgálati érdemei is volnának.

A polgármester meg lehet győződve, hogy ha ez irányban is akciót indít, minden tisztességes ember támogatni fogja.

Ne sutor ultra crepidam.

Kedélyes dolgokról értesít lapunk egyik barátja, ki meglehetősen be van avatva a főváros kórházainál uralkodó állapotokba

Valamelyik szabályrendelet előírja, hogy a kórházaknak szállított cikkek és tárgyak szakértő bizottsági tagok által megvizsgáltatandók. A négyszáz városatya közt akad minden foglalkozásbeli, úgy hogy privát szakértőkre nem szorul a főváros. Mi történik mégis a kórházaknál?

Hus-szemlét kell tartani és az igazgatóság meghívja szakértőnek — a bádogost.

Szállítanak surlókeféket és a vizsgálatot megejti egy — mészáros.

Megvizsgáland k a vászonneműek, természetes, hogy nem kereskedő hivatik meg, hanem — kályhagyáros vagy kövezővállalkozó.

Hogy ezek az urak micsoda lelki nyugalommal adják le „szakvéleményüket“, az egészen az ő dolguk. A szállítók még egyszer sem panaszkodtak a szakvélemény ellen, ebből tehát következtetni lehet, hogy az illető urak hű követői boldogult László királynak, kit a történelem „dobzse“ jelzővel diszitett föl. Nekik is minden „dobzse“, s ha az igazgatóság, a szállítók meg a felülvizsgáló bizottsági tag urak is meg vannak elégedve, ugyan ki az ördög törődik azzal, hogy megvannak-e elégedve a kórházi betegek?

E kedélyes állapotot nem vetjük a kórházi igazgatóságok szemére, mert tudomásunk van arról, hogy ők igazi szakértőket hívtak meg, de azok vagy lustaságból, vagy elfoglaltságuk miatt nem jelentek meg, s a kórházak kénytelenek a közmondással élni: ha ló nincs, hát jó a szamar is.

Azonban a dolog kezd közneveltség tárgya lenni a benfentesek körében és intézkedésre van szükség. Meg kell értetni a városatyákkal, hogy a közbizalomtól nyert tisztségük kötelezettségekkel jár; akit felszólítanak arra, hogy a város intézményeinek anyagi érdekeit ellenőrizze, ne keressen kibuvót a megbízatás alól.

A drágaság.

Politikánál, színháznál és közéleti panamáknál is jobban érdekli a közönséget, mert mindenkit közvetlenül érint, az a drágulási folyamat, mely a fővárosban minden irányban mutatkozik és százezrek megélhetési viszonyaira szinte elviselhetetlenül sulyosodik.

Megállapítható, hogy gazdasági helyzetünkhöz, kereseti viszonyainkhoz és pénzegységünkhöz mérve, mi vagyunk a kontinens egyik legdrágább városa. A fővárosi ember nemcsak drágán eszik, iszik és lakik, hanem drágán fűt, világít, telefonál és drágán fizeti meg a közuti közlekedést.

Ezidőszerint legélénkebb a panasz az élelmiszerek és a házbérek drágulása miatt. Uzsoráról beszél a publikum és vádakkal illeti a főváros vezetőségét, mint amelynek hibás intézkedései és indolenciája okozták azt, hogy lehetővé vált a polgárság kizsákmányolása.

Ugy találjuk, hogy éppen az élelem és a lakás dolgában nem egészen indokolt ez a vád s téves úton járnak, kik a remediumot egyedül a tanácstól, illetőleg a törvényhatósági bizottságtól várják. Sokkal több alapja volna annak, ha a világítás és a közuti közlekedés drágaságát vetnék az intéző körök szemére, mert ezek tekintetében *direkt* befolyása volt a törvényhatósági bizottságnak. Az élelmezést és a lakást illetőleg azonban a törvényhatóság legfőlegb palliatív intézkedésekkel élhet.

Ha igaz is, hogy a vásárcsarnoki helyek drágák s a monopólium gyanánt kezelt vásárpénztári intézmény elhibázott; ha van is jogosultsága a mészárosok és hentesek panaszainak a vásártéri és a vágóhídi kezelés tekintetében: az élelmiszerek drágulása még sem egyedül e bajokból és vizsátságokból ered. Sőt állítani merjük, hogy ha a városnak módjában lenne egy tollvonással segíteni ezeken a bajokon, a drágaság még sem szünnék meg. Mert a legfőbb baj az, hogy Budapesten az élelmiszerárúsok nem elégednek meg a közvetítő kereskedelmet megillető mérsékelt haszonnal, hanem jóval többet akarnak keresni a termelőnél. Egyetlen példával igazolhatjuk ezt az állítást, személyes megfigyelésünk alapján.

Hevesmegyei parasztok dinnyés kocsikkal érkeztek a Dunapartra. A him és nőnemű kofák 7 és 8 frtjával vették meg a dinnyék százát, egy fél óra múlva pedig 25—30 krajcárjával adták darabját. A hasznuk tehát három, sőt négyszeres volt, illetőleg a termelő hasznához viszonyítva sokkal több, mert az a paraszt bért fizetett a földért, munkát fordított a dinnyeter-

melésre, fuvarát áldozott a beszállításra, időt is vesztette, míg a fővárosba kocogott és végül nem maradt több tiszta haszna, mint száz dinnyéné 2 vagy 3 frt.

Igy van ez csaknem minden terménynél, ami a fővárosban piacra és boltokba kerül. Uzsora-hasznot szed magának a közvetítő s ezen a réven a vásárcsarnoki kofa, akinek ő zszes tőkéje nem több 2—300 frtnál, ezt keres, s úgy él, mint egy miniszteri tanácsos.

Hasonlókép, habár mérsékeltebb arányban, bánnak el a fogyasztó-közönséggel a mészárosok és hentesek is. Jajveszékelésük, hogy nekik tönkre kell jutniok, senkit meg ne tévesszen. Az meglehet, hogy manapság nem minden mészárosnak sikerül rövid idő alatt háziurrá lenni, de hol van az megírva, hogy minimális szellemi és anyagi tőkével ellátott egyének jólétben dúslakodjanak és vagyont szerezzenek? Mi tiszteljük és becsüljük a mészáros és hentesipart, de furcsának és igazságtalannak tartjuk, hogy amikor a diplomás emberek képtelenek többet keresni, mint amennyi a megélhetésre kell, annak az iparágnak a tagjai mind vagyont arrogálnak maguknak.

A harc, mely az élelmiszer-uzsora ellen megindulóban van, teljesen jogosult. A törvényhatóságokra hárul a feladat, hogy a közönséget támogassa és pedig olyan intézkedésekkel, melyek a fogyasztó és a termelő közti közvetlen összeköttetést elősegítik. Hogy mely intézkedések volnának célravezetőek, legközelebb ki fogjuk fejteni.

Lakásviszonyaink.

A szocia lista párt végre rájött, hogy az általános titkos választói jogon kívül érdemes mással is foglalkozni. Az a mozgalom, melyet a ház-uzsorások ellen megindított, fölöttébb népszerű, de tartunk tőle, hogy gyors eredményre nem fog vezetni.

Két okát ismerjük annak, hogy Budapesten tulságos drágák a lakások. Az egyik ok az, hogy az építkezés nincs arányban a lakosság szaporodásával, tehát nincs elegendő lakás, a másik ok a meglevő bérházak irreális finánciális viszonyaiban rejlik.

Az utóbbi a fontosabb, mert segíteni rajta alig lehetséges. Nyílt titok, hogy az utóbbi 15 év alatt Budapesten épült bérházaknak legalább 70 százaléka bank és egyéb kölesönök terhe alatt roskadozik. Az építkezésre vakmerő spekulánsok vetették magukat, kik előtt az a cél lebegett, hogy a kölesönpénzzel fölépített házakon haszonnal tudnak. Számukra nem tőkebefektetés volt az építkezés, hanem spekuláció, s ennek tulajdonítandó, hogy elszaporodtak

azok a kívülről mutatós, belül ellenben selejtes bérkaszányák, melyek pár évtized múltán közveszélyessé fognak válni. Köztudomású, hogy ezekben a házakban grasszál legvehemensebben a lakás-uzsora, ami egészen természetes, s amin se a tiltakozó népgyűlések, se a törvényhatóság nem változtathatnak.

A magyarázat egyszerű. Egy spekuláns fölépítet egy bérházat — mondjuk — 300 000 koronáért. Ebből a bankteher 150—200 ezer korona, a fönmaradó összeg a különböző építőiparosok betáblázott vagy váltóval fedezett követelése. Miután a háztulajdonos urnak évenként 6—7% ot kell fizetnie az összes tartozás után s némi jövedelmet is óhajt, világos ennél fogva, hogy a lakások árát kénytelen a normálisnál magasabbra csigázni. Az irreális spekuláció teszi öt házbér uzsorássá.

Ez lévén a helyzet, a szanálásnak más módja nincs, mint lehetővé tenni a lakosságnak, hogy oly házakba telepedjék, melyek normális körülmények között épültek. De miután ilyen bérház kevés van, előáll az építkezések sürgös szüksége.

Magán emberek részéről, sok körülménynél fogva, nem várhatjuk, a házépítések föllendülését. Szükséges ennél fogva, hogy a főváros és a nagy vállalatok, amelyek sok ezer embert foglalkoztatnak, pótolják a magánosok mulasztását. Semmi akadálya vagy nehézsége nincs annak, hogy a főváros a maga telkein bérházakat emeljen saját tisztviselői számára és a befektetett tőke rendes kamatjának megfelelő mértékben állapítsa meg a lakásárakat. Ugyanígy eselekedhetnének a nagy iparvállalatok és hatalmas pénzintézetek is.

Ami a munkásokat illeti, részükre a gyáraknak kellene gondoskodniok tisztességes lakásokról. Ha azonban a gyártulajdonosok és részvénytársaságok e szociális kötelesség teljesítése elől kitérnek, akkor társulás alapján létesítsenek a munkások megfelelő telepeket maguknak.

Konstatálnunk kell, hogy a főváros építkezési politikája kezdettől fogva elhibázott volt és nem számolt sem Budapest fejlődésével, sem a közegészségügy követelményeivel. Kossuth Lajos már a múlt század 70-es éveiben azt a tanácsot adta, hogy cottage rendszerben fejlesszék a fővárost. Ezzel szemben meghonosították a bérkaszányákat, s oda juttatták a fővárosi embert, hogy nincs igazi otthona, mert a bérkaszányákban való lakás annyi, mint a nyilvánosság előtt élni családi életet. És csináltak egy oly építési szabályzatot, mely csupán a spekulánsoknak kedvez, s teljesen kizárja, hogy szerényebb vagyoni viszonyok közt élő család saját olesó otthonát megépíthesse. A 600 és 300 öles telek-minimum abszurdum, amikor egy lakóház építésére 100 négy- szög öl teljesen elégséges és még kertre is marad hely.

Meg kell változtatni az építési szabályokat és

minden lehetséges eszközzel rajta lenni, hogy a külvárosokban zárt sorú családi házak, a kültelekeken pedig kerttel övezett villák létesüljenek.

Támogatni kell a házépítő szövetkezeteket, melyek megszabadítják a lakosságot a ház-uzsorásoktól s egyben igazi otthont nyújtanak számára.

Időszerűnek véljük ismertetni azt a beadványt, melyek a „Tusculanum“ magyar tisztviselők házépítő szövetsége a főváros tanácsához benyújtott, ajánlatot téve benne, hogy a főváros minden kerületének periferiáján egy-egy tisztviselői és nagyobb munkástelepet létesít.

A beadvány szerint telep létesítendő:

A) Oly tisztviselők számára, kik a részükre épülő családi házakat örök tulajdonként megtartani óhajtják.

B) Az iparos és munkásosztályhoz tartozók számára, kik ezen házakat hasonlóan tulajdonként kívánják birni; és végül

C) egy telepet olyanok számára, a kik csupán hosszabb idejű bérletre reflektálnak.

Ez utóbbiakkal kapcsolatban s ezek területén a szükséglet mérvéhez képest oly tanyák építését is tervezzük, melyekben az ugynevezett ágyra járók, egymástól elkülönített fülkéket, hosszabb-rövidebb időre bérelhetnek s melyekben a lakáson kívül olcsó pensiószerű ellátást nyerhetnének.

Ezen építkezéseknek összköltségeit 50% erejéig előnyös feltételű jelzálogkölesön alakjában 40 évi visszafizetés mellett, a velünk üzleti összeköttetésben álló pénzügyintézeteknél I-ső helyű zálogjogi bekebelezéssel kívánjuk biztosítani, míg a fedezetlen másik 50%-ot ugyancsak hasonló tartalmu lejárat (s törlesztési feltételek mellett — II-od helyre jutó zálogjogi bekebelezés ellenében Budapest fő- és székváros bocsássa rendelkezésünkre, ami a mi nézetünk szerint legelőnyösebben községi kölesön alakjában történhetnék.

A létesítendő telepeken emelendő házak építési költségeire és ezek törlesztési feltételeire nézve következő tervezetünk van:

1. az A. csoport alattiak részére épülő telep, a családi házat szerezni óhajtók igényeinek figyelembe vétele mellett, 2, 3 vagy 4 szobát előszobát, fürdő- és cselédszobát, konyhát, kamarát és pincét magában foglaló, külsőleg is díszesebb kivitelű villaszerű családi házakból állana s az egyes villákat a szerint a mint 2, 3 vagy 4 lakrészből állanak kerek számban 10, 12, illetve 1400 korona építési költséggel;

2. a B. alatti telep 1, 2 és 3 szobás lakházakkal s egyszerűbb kivitelben terveztetik s az egyes házak építési költsége 4000, 6000, illetve 8000 koronával irányoztatik elő;

3. a C. alatti telepen épülő 1, 2, 3 és 4 szobás lakházak még egyszerűbb kivitelben, 3500, 5500, 8000 illetve 10000 korona összköltséggel lennének megépítve. E tervezet mellett, feltételezve, hogy az építési tőkének 50%-át a főváros bocsátja rendelkezésre, elérhető volna, hogy az A. és B. telepek lakházainak évi törlesztési terhe, az építési tőke 6%-ával,

— a C. telep házainak évi bérő szege pedig az építési tőke 5.5%-ával fedeztessék.

A parcellázandó területek közül azok, a melyeken magántulajdonként épülnének házak, az építési költség s telekvételárral megterhelten azonnal a vevők telekkönyvi tulajdonába volnának átadandók, míg a bérházak telkei az épületekkel együtt a főváros tulajdonát képeznék.

A Tusculanum magára vállalja a létesíteni óhajtott telepek kiépítésén kívül annak 40 éven át való kezelését, vagyis gondoskodást arról, hogy:

a., a megvett házak törlesztési részletei az esedékesség napján az illető pénztárba, továbbá

b., a bérlet útján hasznosított lakásokért esedékes hasznobérek rendeltetési helyükre kellő időben befizetessenek s a mennyiben a czélszerűség azt kívánatossá is teszi, ezen pénzek beszedéséről saját maga gondoskodnék; — szóval elvállalja mindazon teendőök ellátását, a melyek a házak eladása és bérbeadásával szorosan összefüggenek.

Eme administratív teendőök ellátásáért a beruházási tőkének, az évi törlesztési vagy hasznobéri összegekhez hozzászámítandó 0.5%-át igényelnénk, a melynek az önköltségen tul, esetleg megmaradó hányadát, ugyancsak a közjó előmozdítását célzó kulturális beruházásokra kívánjuk fordítani.

Nem tartjuk feleslegesnek megemlíteni itt, hogy azon tőke, melyet a főváros családi házak építésére rendelkezésre bocsát, korántsem képez holt befektetést, a mennyiben annak törlesztési részletei az utolsó fillérig biztosítva lesznek. De ezenkívül a kért befektetés kockázattal sem jár, minthogy a telepek kiépítése után az egyes villák kétségbe nem vonható értékemelkedése minden kockázatot eleve kizár.

Engedélyezni kérjük ezenkívül, hogy;

1. a magán tulajdonként építendő családi házak telkének a lehető legalacsonyabb összegben megszabandó ára, az építési kölesön teljes visszafizetése után, előre megállapítandó csekélyebb részletekkel legalább 3—4 év alatt legyen törleszthető.

2. Az építéshez felhasználandó anyagok az őket terhelő fővárosi vám és egyéb illetékek alól mentesíttessenek.

3. Az építendő családi házakra nézve 30 évi adómentességet kívánunk biztosítani, a mire nézve a kellő lépések a főváros hatósága által lennének megteendőök. Az általunk felajánlott építkezéseket elsősorban a Külső Kerepesi ut két oldalán fekvő s a körvasut s az azon belül futó ceglédi vasut-vonal által határolt területen kívánjuk megkezdeni, azon különös indokokból, mert ezen területek máris be vannak kapcsolva a főváros közlekedési hálózatába s csupán az képeznék különös gondoskodás tárgyát, hogy a személy dijszabás a minimális mértékig le szállíttassék.

Ezekben van szerencsénk javaslatunkat s ajánlatunkat a Tekintetes Tanács elé terjeszteni és azon reményben, hogy ezek megvalósítása által nemcsak embertársaink javát mozdítjuk elő, de egyszersmind szeretett fővárosunk modern és czélszerű fejlődésének és terjeszkedésének áldásos munkájában közreműködhetünk; tisztelettel kérjük ajánlatunk elfogadását“

A prostitúció szabályozása.

Herkulesnek könnyebb volt kitisztítani Augiasz istállóját, mint Boda főkapitánynak megrendszabályozni a főváros prostitúcióját. A legtöbb ember nem is sejtí, milyen komplikált a kérdés. A moralista, aki nem számol az emberi hibákkal és szenvedélyekkel, törölni akarná az összes bordélyházakat és megfosztani engedélyüktől azokat a teremteseket, kik privátim folytatják a saját testükkel való kereskedést. A modernül gondolkodó „kultur-ember“ elfogadja *szükséges rossznak* a prostitúciót, de két pártra oszlik; az egyik lándzsát tör a bordély-rendszer mellett, a másik védelmébe veszi a szerelem utcai pillangóit s azt vitatja, hogy a perditákat nem szabad „vállalkozók“ kezében hagyni, hanem mindegyik külön lakjék és keresetében ne osztozzék mással.

Legutóbb akadt egy honpolgár, aki ama javaslattal járult a belügyminiszter elé, hogy *államosítsa* a prostitúciót: építtessen házakat, egész városrészt a prostituáltak számára és kinevezett tisztviselőkkel adminisztráltassa a „telepet“. Ennek az urnak valószínűleg Pierre Louys „Aphrodite“ című regénye adta az ideát, amelyben festői színekkel van leírva az ókori Alexandria ama városrésze, hol a hetairák ezrei éltek életüket. A jeles indítványozó azonban megfeledezett arról, hogy a mai korban, amikor a törvény még a magánjogban is ösmeri a „turpis causa“ eseteit, anachronisticus lehetetlenség, hogy maga az állam kezelje a prostituáltakat.

Kisebb városokban van értelme, hogy egy helyre csoportosíttassanak a kéj nők. Így volt ez hajdan csaknem mindenütt a világon s így van most is számos vidéki városunkban. Budapesten azonban, mely nem világváros ugyan, de mégis csak nagy város, a kéj nők centralizációja keresztülvihetetlen.

Meg kell nyugodnunk abban, hogy bordélyházak legyenek a város különböző részeiben és magános nők üthessék fel szerelmi tanyáikat a bérházakban. A közönség a rendőrségtől nem kívánhat egyebet, csak azt, hogy a perditák se a házakban, ahol laknak, se az utcákon, ahol vendégekre vadásznak, megbotránkozás tárgyául ne szolgáljanak. Ennek az elérésére csak kiméretlen szigor szükséges.

Kétségtelen, hogy Budapest prostituáltjai ezidőszertől tolaodók, szeméretlenek, sőt arcátlanok. Éjjeli órákban valóssággal megrohanják a férfiakat, napközben pedig kihívó viselkedésükkel mindenek figyelmét magukra vonják. Ezen az állapoton nem segít az, hogy a főbb utvonalakról kitiltattak és mellékutcákba

szorítottak. A mellékutcákban is laknak tisztességes családok, kik joggal megkövetelhetik, hogy ne kelljen minduntalan beleütközniök a járda tolaodó pillangóiba.

A reformot mi úgy képzeljük, hogy a rendőrség először határozza meg azt, hogy melyik utcában hány bárcás nő lakhat. Ezzel utját állja annak, hogy nagy csoport kéj nők kerüljön ugyanegy utcába és a konkurrencia miatt egymással versenyezzék a tolaodásban.

A második rendszabály volna: a türelmi engedély rögtönös megvonásának terhe mellett megparancsolni, hogy bárcás nő éjjeli 10 óra előtt sem lakásának ajtaja előtt, sem az utcákon nem *ácsoroghat*. Az éj hátralevő részében is tilos a csoportosulás és a férfiak hangos megszólítása.

Ha ezt a két rendszabályt életbeléptetik, legalább az utcák tisztessége meg lesz védve és a külföldi ember nem fog megbotránkozni a magyar „nők“ szeméretlensége fölött. Egy évi erély és szigor ki fogja irtani azokat a perditákat, kik erkölcsi fekélyét képezik a fővárosnak.

Lehet, hogy e rendszabályok mellett csökken a prostituáltak keresete. De ki törődik ezzel? Ha az illetőknek nincs inyére az állapot, hagyják abba mostani foglalkozásukat, menjenek becsületes munkába.

Budapesti lóversenyek.

Küszöbén az őszi lóverseny-saisonnak, szükségesnek látjuk mi is véleményt nyilvánítani a lóversenyügy fölöl, mely nemrég szóba került a törvényhatósági bizottságban is, s valószínűleg vita tárgyát fogja képezni a télen vagy jövő tavasszal.

Tudvalevő, hogy egyes hírlapok valósságos hajsztát indítottak a lóversenyek ellen s nemcsak a bookmaker-irodák és a totalisateur eltörlését sürgetik, de egyenesen arra ösztökélik a kormányt és a fővárost, hogy szüntesse be a futtatásokat. Ez a kívánság, — nyíltan kimondjuk — nevetséges és nagyfoku éretlenségre vall. Mindenütt e világon tudják, hogy a lovak futtatása kevésbbé a gazdag és nagy urak passiója, mint inkább fontos tényezője a lótenyésztés fejlesztésének. Civilizált országokban azzal is tisztában vannak, hogy a bookmaker és totalisateur intézmény szükséges kellék, részben a versenyek iránt való szélesebb körü érdeklődés felkeltésére, részben ama jövedelmek gyarapítására, melyekből a versenydíjak legnagyobb része kikerül. Csak öntudatosan hazug, vagy teljesen tájékozatlan ember állithatja, hogy a fogadásoknál a totalisateur az istállótulajdonosok érdekeit mozditja elő. Hasonlóképp rosszindulatu ráfo-

gás, hogy a futtatásoknál csak a „beavatott egyének“ (akik alatt a lovaregylet tagjait szokás érteni) nyernek, ellenben a nagyközönség tudatosan kizsákmányoltatik.

Hogy a lóversenyeken való játszás a legalsóbb néposztályoknak is szenvedélye lett, arról a Lovaregylet valóban nem tehet. A budapesti publikum a szerencsejátéknak minden fajtáját kultiválja, kezdve a kártyától egész az osztálysorjátékig s kétségkívül tiltakoznék az ellen, ha a Lovaregylet beszüntetné a 60 filléres helyet vagy elvitelné onnan a totalisateurt. A demagógok azzal izgatnának, hogy a nagy urak kizárják a népet a szórakozásokból.

A szocialista vezér urak ne a Lovaregyletet, a lóversenyt és a totalisateurt támadják, hanem iparkodjanak a munkásokkal és kis emberekkel megértetni, hogy nyerni csak kockázattal lehet. Akinek nincs kockázatlanul való pénze, az ne menjen lovakra fogadni, hanem elégedjék meg azzal a szórakozással, melyet a nemes paripák vetélkedésének szemlélése nyújt.

A lóversenyekre a fővárosnak szükség van akkor is, ha azok a lótenyésztés ügyével semmi kapcsolatban nem volnának. Budapest jóformán semmi más attrakcióval nem bír. A turf vonza ide a külföldieket, főként a bécsieket, kik a tavaszi, nyári és őszi meeting alatt sok pénzt hoznak nálunk forgalomba.

Meg vagyunk győződve, hogy a törvényhatósági bizottság, mely tulnyomó részben intelligens férfiakból áll, kik nem engedik magukat a szocialisták demagógiája által befolyásoltatni, egyszerűen napirendre fog térni amaz abszurd kívánság fölött, hogy a főváros bontsa fel a Lovaregylettel a versenyterre vonatkozólag kötött szerződését.

*

Az őszi meeting szeptember 22-én kezdődik és október 11-ig tart. Összesen 12 versenynap lesz, gazdag programmal, sikerült nevezésekkel. Mindjárt az első napon kerül döntésre a *Prince of Wales handicap* 10.000 koronája, melyért a 3 éves és idősebb telivérek versenyeznek. A második nap főeseménye a szintén 10.000 koronával dotált. *Őszi kísérleti verseny* és az 5000 koronás *Államdíj* 4 éves és idősebb lovak számára. A harmadik napon futnak legjobb méneink a *Földművelésügyi miniszterium díjért*, melyből 30.000 korona illeti a nyertest, 7000 kor. a másodikat, 3000 k. a harmadikat. A negyedik nap főversenye a 10.000 koronás *Hatvani-díj* a 2 évesek számára.

Ugyancsak az őszi meeting alatt kerül döntésre a *St.-Leger*, mely a meeting legjobban díjazott versenye, továbbá a *Szent László díj* és a *Lovaregyleti díj*.

Klasszikus versenyekben, amint látható, nincs hiány, azonkívül értékes handicapek és jól dotált korteherversenyek fogják emelni az őszi meeting érdekességét és sikerét.

A tanács határozata a lakásinségről.

A tanács dr. Bárczy István elnöklése mellett ülést tartott, mely Almády Géza előterjesztése alapján a következő határozatot hozta:

A maga részéről kijelenti a tanács, hogy nemcsak közegészségi, hanem közgazdasági és szociálpolitikai szempontból is szükségesnek tartja, hogy a budapesti lakásviszonyok a leg-sürgősebben és a leggyökereesebben rendeztesenek; hosszú időkre előrelátó céltudatos és erős városrendezési politika teremtessek és a városrendezési terv megfelelőleg átdolgoztassék. Kijelenti elvileg továbbá, hogy hajlandó különösen a kevés keresettel, kis jövedelemmel bíró vagyontalan néposztály lakásviszonyainak javítása érdekében menhelyek, népszállók, egy-két szobás lakásból álló bérházak, három-négy szobás olcsó családi házak építését előmozdítani, az ilyen közhasznú építkezésekre irányuló társadalmi akciókat támogatni és a közgyűléshez aziránt előterjesztést tenni, hogy a főváros maga is építsen ilyen közhasznú építményeket, valamint a főváros tulajdonát képező és beltelkeken fekvő üres telkeken, esetleg lebontásra érdemes régi kis házainak helyére megfelelő bérházakat. Nemkülönben kijelenti, miszerint szükségesnek tartja az építkezés általános föllendítése céljából, hogy:

1. a főváros módosítsa a építésügyi szabályzatot úgy, hogy bizonyos körülmények és feltételek mellett könnyebbészerű és olcsóbb módon lehessen építeni;

2. az új házak, különösen pedig a lebontott házak helyére épített új házak után megfelelő adó és egyéb kedvezmény biztosítsassék;

3. házak építésére vagy olcsó építési kölcsönök nyújtására közhasznú építő vállalatok, bankok, pénzintézetek, szövetkezetek, egyesületek létesítsenek, illetőleg ezeknek alapítása adó- és egyéb kedvezményekkel támogattassék;

4. minden mód és eszköz felhasználtassék arra, hogy különösen a város belsejében levő régi rozoga kis házak lebontassanak, helyükre, valamint szintén a belső városrészekben levő üres telkeken bérházak építtessenek, amely célból az említett kis házakban levő bordélyüzletek szüntessenek meg, az ilyen rozoga házaktól vonassék meg a lakhatási engedély és ugy ezen házak, valamint az üres telkek megfelelőleg adóztassanak meg, a kisajátítási törvény pedig módosítottassék akként, hogy a főváros kisajátítási jog a említett házak és telkekre is kiterjesztessék;

5. Intézkedés történjék az iránt, hogy az építőmunkások és építővállalkozók között ne

legyen folyton bérharc, illetőleg a munkások és vállalkozók között kellő biztosítékok nyújtásával oly szerződési viszony teremtsék, mely bizonyos éveken keresztül állandó legyen

Végül kívánatosnak tartja a tanács a lakásviszonyok javítása érdekében még:

hogy a lakásbérleti szabályok megfelelőleg módosíttassanak,

hogy úgy, mint a külföldi nagyobb városokban is, egy hatósági lakáshivatal szerveztessék és

hogy intézkedések történjenek az iránt, hogy a közuti, helyiérdekű és a szomszédos vasuti személyforgalomban a kora reggeli és esti órákban a tarifa amennyire csak lehetséges, mérsékeltsék.

A tanács ahhoz az előterjesztéshez azonban, hogy az ügy már most a közgyűlés elé terjesztessék és hogy a közgyűlés egy lakásügyi bizottságot már most küldjön ki, nem járul hozzá, mert az ügy részleteinek előkészítése a tanács, illetőleg az illetékes tanácsi ügyosztályok, valamint az egyes szakbizottmányok által is eszközölhető ami külön lakásügyi előadó kirendelését feleslegesnek teszi. Mindezekhez képest a tanács a vonatkozó előterjesztés, jelentés, jegyzőkönyvek és indítványok kiadása mellett felhívja az illetékes ügyosztályokat, hogy az azokba foglalt és ügykörükbe tartozó részletekre nézve véleményüket, javaslatukat, — esetleg a tervekkel és költségvetésekkel együtt — mielőbb a tanács elé terjesszék. Különösen pedig felhívja a tanács:

1. a tanácsi I. ügyosztályt, hogy a lakbérleti szabályok módosítása, a lakásügyi hivatal szervezése és a főváros belső részében lévő kis házakban berendezett bordélyüzletek megszüntetése iránt;

2. a tanácsi III-ik ügyosztályt, hogy hosszú időkre előrelátó végleges és az egész főváros területét felölelő városrendezési terv átdolgozása, az építésügyi szabályzat módosítása, nemkülönben a főváros kisajátítási jogának kiterjesztése céljából a kisajátítási törvény módosítása és a főváros belső területén levő kis rozoga, régi házakról a lakhatási engedély megvonása iránt;

3. a tanácsi V-ik ügyosztályt, hogy a közuti, helyiérdekű és a szomszédos vasuti személyforgalomban a viteldijaknak a kora reggeli és esti órákban való mérséklése;

4. a tanácsi VI-ik ügyosztályt, hogy:

a) a főváros belterületén levő és a főváros tulajdonát képező régi kis házainak lebontásával ezeknek helyein, nemkülönben ugyan-

csak a főváros tulajdonát képező és a főváros belső részeiben levő üres telkein bérházak felépítése,

b) az előterjesztés, jelentés és indítványokban említett adó és egyéb kedvezmények nyújtása.

c) a főváros belső városrészeiben levő kis házaknak, üres telkeknek vagyon, idő és érték szerint progresszive való megadóztatása,

d) a közhasznú építkezések céljaira szükségessé fővárosi telkeknek kijelölése és ezeknek mily módon és feltételek mellett való átengedése,

e) a közhasznú építővállalatok, bankok, pénzüintézetek mikénti létesítése iránt;

f) a tanácsi IX-ik ügyosztályt, hogy a menhelyek, a szükséglakások, illetőleg népszállók, nemkülönben az egy-két szobás lakásokból álló olcsó bérházak felépítése iránt a tárgyalásokat haladéktalanul indítsák meg és a javaslatokat, tervezeteket — a netán szükséges költségvetésekkel együtt — a legrövidebb idő alatt terjesszék be. Együttal a tanács felterjesztést intéz a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, hogy tétessenek az iránt intézkedések, hogy az építő-munkások és az építési vállalkozók között ne legyen folytonos bérharc és állandó béke teremtsék.

Fővárosi hírek.

A főváros és a vásárpénztár. A főváros közgyűlése néhány hónappal ezelőtt dr. Vázsonyi Vilmos kezdeményezésére és elnöklete alatt bizottságot küldött ki a marhavásárpénztár megvizsgálására. A bizottság még a nyári szünet előtt elkészült feladatával és jelentést tett a törvényhatósági bizottságnak. A közgyűlés Melly Béla tanácsos indítványára elhatározta, hogy mielőtt érdemben foglalkoznék az ügygel, meghallgatja a vásárpénztár válaszát mindazon vádpontokra nézve, amelyeket az ad hoc-bizottság jelentésében felsorol.

A vásárpénztár igazgatósága a választ most adta át a tanácsnak. Mindenekelőtt rámutat arra, hogy a szerződésben biztosított jogával élt csak — és így egyáltalán nem követett el szerződésszegést, mikor kimondta, hogy Sáborszky Ede igazgató, a kinek az intézmény és a főváros rendkívül sokat köszönhet, tagja maradhat a Sáborszky József és fiai cégnek. Így hát a szerződés rendelkezései ellen annál kevésbé vétett Sáborszky, mert saját számára marhákkal nem kereskedett, marhaexportot nem folytat, a vásári forgalmat nem károsította. Ezt részben maga a vizsgáló-bizottság is konstataálta. Ép úgy alaptalan az az állítás, mintha a vásárpénztár nagy

mértékben foglalkoznék marháknak a külföldre való közvetítésével. Soha sem történt, hogy a vásárpénztár megakadályozta volna jobb minőségű állatoknak a budapesti vásárra való felhajtását, sőt azon volt mindig, épen a főváros érdekében, hogy elsőrendű minőségű marhából minél nagyobb kínálat legyen a vásáron.

Hogy mi a husrágóság igazi oka? Kizárólag a marhaállomány hiánya, s amíg a marhatenyésztés nem lesz képes a fokozódó keresletet fedezni, a bajon — sajnos, — segíteni alig lehet. Ne gondoljuk, hogy a magyarországi marhaárakat a Budapesten évenként elfogyasztott 120.000 darab irányítja, mert ez elemyező csekésység az Ausztriába és Németországba exportált évi 350–400 ezer darab első minőségű marhával szemben. A vásárpénztár önmaga ellen működnek és elvesztené a bizalmat, ha a vásárt megelőző napokon alkuszainak megjelölné az állatokért elérendő árakat; de az irányítás kizárt dolog, mert a felhajtott marhák 70 százaléka magánbizományos utján kerül eladásra. Ép így abszurdum, hogy a vásárpénztár alkalmazottai vagy alkuszi ráígérés által az ügyleteket meghiusítják s az árakat fölverik. Igaztalan az a vád is, mintha budapesti feleknek olykor helytelenül számítja föl a költségét, vagy az, hogy az intézet sertésbizományi üzletet folytat. Végül a tndenciózusnak fölismert jelentéssel szemben a kereskedői tisztesség nevében kéri egyrészt, hogy a közgyűlés csak a tények és bizonyítékok, ne pedig a fölhalmozott, alaptalan gyanúsítások alapján ítéljen.

Visszapörölt 23.000 korona. Elvi jelentőségű pörös ügyben döntött most a kir. Curia a főváros javára. A Tompa-utcai 11. számú háznak a tulajdonosa: Kulka Jakab kártérítést követelt a fővárostól abból az okból, hogy a Tompa-utcaát az 1899. év őszén feltöltötték. A kocsis- és gyalogut fölemelése folytán ugyanis a háznak földszintje pincévé. első emelete pedig földszintté vált. A kárát 23 000 koronára számította és ilyen összegre be is pörölte a fővárost. A bíróságok nem kevesebbszer, mint nyolcszor ítékeztek ebben az ügyben. Egyszer már el is marasztalták a fővárost, úgy hogy ez kénytelen volt a 23.000 karonát a bíróságnál letétbe helyezni. Hat évi pörösködés után végre megsemmisítette a Curia az előző ítéleteket és végképp fölmentette a fővárost minden kártérítés alól. Az ítéletet azzal okolja meg a legfelsőbb bíróság, hogy a fővárosi közmunkák tanácsa az utcák végleges szintjét törvényes rendelkezés alapján tudniillik az 1872. évi X. törvényeikk rendelkezése folytán határozta meg. A főváros tehát csak a törvényes kötelességének felelt meg és törvényes utasításra cselekedett, a midőn az utcát feltöltötte és így kártérítés adására nem kötelezhető.

Uj villamos vasuti vonalak. A városi villamos vasuti társaság a most-utcai és népliget-i vonalát össze akarja kötni a szent lőrinci vicinálissal. Kápolnateéri vonalát az Apaffy-utcaán, Gyömrői-uton és Óhegyi-uton és Kispest községen át Erzsébetfalváig, a dunaparti vonalát pedig a Viktória-malomtól Újpestig akarja meghosszabbítani. A közuti vasuttársaság óbudai vonalából a Zsigmond-utcaából kiágazva a Bécsi-uton át akar szárnyvonalat építeni. Az új vonalakra vonatkozó terveket legközelebb tárgyalja a közlekedő bizottság. — A rákosszentmihályi polgári kaszinóban Képegy Imre új villamos vasut tervét pendítette meg, amely a városi villamos vasut Budapest—Népszínház-utcai vonalát a köztemető-utból kiágazólag vezetné Rákosfalvára s onnan a főfasoron át Rákosszentmihályig, az Almássy majorig és innen vissza a Szentkorona-utcaán át a körvasutig. E terv érdekében nagy küldöttség tisztelgett a minap Hűvös József udvari tanácsosnál, a városi villamos vasut vezérigazgatójánál, aki — mint a Rákos Vidéke jeltenti — kijelentette, hogy örömmel támogatja az eszmét, azonban a végleges döntést az igazgatótanács határozatától teszi függővé. A küldöttség ezután Kohner igazgatónál is járt, aki szintén biztató választ adott.

A legtöbb adót fizetők. Az igazoló-választmány legközelebb dönt a virilista-lista ellen beadott fölszólalások dolgában. A virilista névjegyzékbe csak azt vették föl, aki benne van a községi választók névjegyzékében. A közigazgatási bíróság ugyan kimondotta, hogy elegendő, ha valaki választói képességét igazolja, de nagyon kevesen törődnek a dologgal. Így történt meg, hogy az igazán sok adót fizetők legnagyobb része hiányzik a listából s már 1002 korona adóval is bejutottak a virilisták közé. Az eddigi megállapítás szerint a listában az első Láncey Leó 38.972 korona adóval, a második Weisz Berthold 34.999 korona adóval. Mind a kettőnek az adóját kétszeresen számították, mert mind a kettő kamarai tag. A legtöbb adót fizet a virilista lista szerint Ehrenfeld Ignác, a ki 31.361 korona adót fizet. A listában Fried Zsigmond az utolsó 1002 korona adóval.

Közigazdaság.

A kereskedelmi bank tőkeemelése. Nemesak a pénzügyi világ, hanem a nagyközönség is meglepéssel értesült arról, hogy a kitűnő hírnévnek örvendő és a pénzpiacon első helyet elfoglaló kereskedelmi bank 7 millió koronával fölemeli alaptőkét.

A kereskedelmi bank nagy sikereit első sorban geniális és fáradhatatlan vezérigazgatójának, Láncey Leónak köszönheti. Ezt mindenki tudja, de alkalom-

szerü most ismét főlemlíteni, amikor küszöben áll Láncazy működésének negyedszázados jubileuma. Az ő működése egybe van forrva a kereskedelmi bank 25 éves multjával és az a nagyarányú és sokoldalú tevékenység, melyet a bank e negyedszázad alatt kifejtett, mindenkor fényes és tanulságos lapjait fogja képezni a magyar közgazdaság történetének.

A kereskedelmi bank ezuttal azért emeli fel az alaptőkét, hogy arányban legyen üzleti terjedelmének rohamos fejlődésével. Az igazgatósági határozat szerint az e hónap 28-ára egybehívandó rendkívüli közgyűlésnek a részvénytőkének 7000 drb új részvénynek kibocsájtása útján 35 millió koronáról 42 millió koronára leendő felemelését fogják javaslatba hozni.

Az átvételi jogot az új részvényekre, melyek 1907. január 1-től kezdődően részesednek az osztalékban, a jelenlegi részvényesek úgy gyakorolhatják, hogy öt-öt régi részvényre egy új részvényt kapnak az igazgatóság által megállapítandó árfolyamon. A banknak üzleti terjedelme egyre növekszik, szerepköre úgy az országban magában, mint a nemzetközi forgalomban mindinkább nagyobb arányokat ölt és jelentékenyebb eszközöket vesz igénybe; új fiókoknak és új affiliált vállalatoknak létesítése a belföldön és a Balkán államokban, a régiiek forgalmának tetemes emelkedése, az intézetnek az ország nagy ipari mozgalmában való fokozottabb részvétele mindinkább igénybe veszi a bank saját tőkeerejét. Hasonlóképpen terjed a banknak keleten levő affiliált pénzügyintézeteinek üzletköre, valamint új hasznos tőkeelhelyezésre kínákozott az alkalom a bankkal szoros érdekkapcsolatban álló Magyar helyi érdekű Vasutak Részvénytársaságnál is, mely vállalatok mindannyia az utóbbi években tőkefelemeléseken ment keresztül és jelentékenyebb forgalmi tőkéket vesz igénybe. Ehhez jön még az új bankpalota építési költsége, valamint a cimletforgalommal kapcsolatos biztosítéki alapoknak szükségszerű felemelése.

A tőkefelemelésnek egy további bankpolitikai indoka, hogy az intézet a passzívai és saját tőkeereje közötti racionális arányt gondosan betartani kívánja. Így azt látjuk, hogy a bank cimletforgalma volt 1904. december 31-én 351,737.951 K. 1906. augusztus 31-én 281,532.600 K., a betétek és hitelezők állaga volt 1904. december 31-én 169,041.466 K. és 1906. aug. 31-én 198,868.800 K. A Kereskedelmi Bank tőkefelemelésével különben a külföldön észlelhető fejlődési processzus útján halad, amelyet Németországban, de legujabban Ausztriában is látunk, ahol a nagy bankok tényleg imponáló tőkekonzentrációt képviselnek, aminek összefüggése ez államok legujabbi hatalmas gazdasági lendületével szembe-ötöl; várható, hogy Magyarország gazdasági ujjáala-

kulását is hasonló hatalmas tőketámaszok jelentékenyen elő fogják mozdítani.

A Kereskedelmi Bank a tőkefelemelés keresztülvitele után az ország egyik legjelentékenyebb tőketényezőjévé válik. Részvénytőkéje és tartalékalapjai ugyanis a tervbe vett művelet keresztülvitele után, tekintetbe véve a felpénzt, amely ez új részvénykibocsátásnál be fog folyni, a 91 milliót meg fogják haladni, nem tekintve a banknak jelentékeny látens tartalékait, valamint azt az előreláthatólag nem jelentéktelen javadalmazást, mely a folyó évi nyereségből a tartalékokba el fog helyezettetni.

Országos ipar- és mezőgazdasági kiállítás Pécssett. A Dunántul legnagyobb városában, Pécssett, a jövő évben május hó 15-től szeptember hó 15-ig terjedőleg országos ipar- és mezőgazdasági kiállítást rendeznek Pécs iparosai, kereskedői és mezőgazdái. A kiállítás fővédnökségét ő felsége hozzájárulásával Baranya vármegye legnagyobb birtokosa, Frigyes királyi herceg és neje Izabella királyi hercegasszony vállalták el, a védnökök diszes sorában pedig helyet foglalnak a Baranya vármegyével összeköttetésben álló nagynevű főurakon kívül Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Kossuth Ferencz, Darányi Ignác dr., Apponyi Albert gróf miniszterek és Sztéryenyi József, Popovics Sándor, Mezőssy Béla dr. államtitkárok. Az állandó kiállításon kívül borkóstoló, három idősleges kertészeti, továbbá segéd- és tanonc-munka, méhészeti és állatkiállítások, orsz. vajverseny, nemzetközi léghajóverseny, különféle sportünnepélyek, tornaversenyek, léghajó-főlszállások stb. is fognak rendeztetni. Sőt az iparosokra különös jelentőséggel bír az a körülmény hogy a kiállítás tartama alatt fog megtörténni az első magyar iparos-szobor, a Zsolnay Vilmos-szobor leleplezése is és ugyancsak ez alkalommal leplezik le a pécsi közönség által a Pécssett elhunyt nagy Napoleon katonáinak emelt emlékoszlopot, melynek ünnepélyén részt vesz a francia kormány is. Mindennemű felvilágosításokkal, részletes programmal, tervrajzokkal, bejelentő-ivekkel stb. levelezőlapon való egyszerű megkeresésre készségesen és azonnal szolgál a „Kiállítási iroda Pécs.”

A Szövetkezeti Központi Bank Részvénytársaság igazgatósága utolsó ülésén részvénytőkéjének fél millióról egy millió koronára való felemelését határozta el. Az összes új részvények már el vannak helyezve és a rendkívüli közgyűlést folyó évi október hó 14-én fogják megtartani.

A postatakarékpénztár 1905-ben. Most teszi közzé a postatakarékpénztár jelentését az 1905. évről. Az üzlet az említett év folyamán az adott viszonyokat számba véve, igen kielégítően fejlődött. A takarékpénztár illetőleg kiemelen ő, hogy 1904-ben a betétállomány növekedése a tőkésített kamatokka

együtt 8,593 615 K. 46 f. volt, 1905 ben pedig a takaréközleti álladék évi tiszta növekedése szintén a tőkésite t kamatokkal 7,475.760 K. 80 f. A teljes betétállomány ez üzletágban 1905 végén 68,844.541 K. 51 f. A betevők száma továbbá 1904-ben 40.984-el, ellenben 1905-ben 38.155-el gyarapodott s azok összes száma ez év végén elérte az 563.973-at. A postatakarékpénztár takaréközlete egyébként az 1905-iki évvel épp. husz éves fennállását töltötte be. A cheque- és clearingforgalomban a lefolyt évben az összforgalom 4,665.561.709 korona, szemben az 1904. évi 4.230,180.176 K.-val. A tiszta betétállomány gyarapodása 11,318.430 K. 41 f.; az előző évben volt 5,389 313 K. 08 f. A clearing-rendszer mind erősebb érvényesülését bizonyítja, hogy míg a clearingnek az összforgalomhoz mért aránya a korábbi években 15—30% közt mozgott, ez arányszám 1905. évre már 35.57%-kal volt megállapítható. A cheque-számlatulajdonosok száma az év végén 13.581, mely számhoz az 1905. év 1319 tiszta gyarapítással járult. A 13.581 számlatulajdonos közül 10.092, tehát 74.31% a clearing-forgalomhoz is csatlakozott. Ez évben a chequeforgalomba beléptek a horvát-szlavon közigazgatási hatóságok is különféle alapjaikkal együtt. Az értékpapírüzlet szintén kielégítő eredménnyel járt. Ügyfelei részére az intézet 3,5519.444 K. (1904-ben 3,171.190 K. névértékű értékpapírt vásárolt, melyből 1.247 350 K. letétken hagyatott, 2,272.094 K. érték pedig természetben megküldetett. Az intézetnél idegen számlára letetben őrzött értékpapírok névértéke az év végén 13,364.092 K. Az év tiszta nyeresége 1,298.015 K. 54 f. (1904 ben 1,160.296 K. 88 f.), mely a tartalékalapnak a törvényszerű magasságra való emelkedése folytán immár a kincstár javára esik.

Első Leánykihásító egyesület mint szövetkezet, gyermek és életbiztosító intézet. Folyó év július havában 1,576.2000 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtatott be és 1,378.200 K. értékű új biztosítási kötvény állíttatott ki. Biztosított összegek fejében 61,511 k. 75 f. fizetett ki. 1906. január 1-től július 31-éig bezárólag 10,137.600 K. értékű biztosítási

ajánlat nyújtatott be és 8,764.200 K. értékű új biztosítási kötvény állíttatott ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 586.890 k. 75 f. és az intézet fennállása óta 10,752.795 k. 05 f. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Meghívás

a Pesti magyar kereskedelmi bank RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉRE,

1906. évi szeptember hó 28-án délben 12 órakor
a bank hely ségeiben fog megtartani.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatósg előterjesztése a részvénytőke fel-emelése ránt.

2. Az alapszabályok módosítása.

Az alapszabályok 19., 20 és 21. §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésen részt venni, v gy magát meghatalmazottal al helyettesíteni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesíthetése céljából a részvények szelvényekkel együtt az alapszabályok 18. §-a értelmében 1906 szeptember hó 24-ig az alant felsorolt helyeken teendők le:

Budapesten: a bank értékpapír-pénztáránál,
Brassóban: az Adler L. Jakab és t. stv. bankletéti társaságnál,

Debrecenben: az Alföldi takarékpénztárnál,

Kassán: a Kassai jelzálog-banknál.

Kolozsvárrott: az Erdélyi bank- és takarékpénztár r-t nál,

Nagykanizsán: a bank fiókjánál,

Pozsonyban: a Pozsonyi II. ker. általános takarékpénztárnál,

Sopronban: a bank fiókjánál,

Szegeden: a May R. Miksa cégnél,

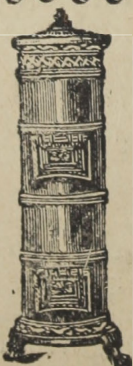
Temesvárott: a Délmagyarországi kereskedelmi és gazda-ági bank r-t.-nál,

Ujvidéken: a bank fiókjánál.

Budapesten, 1906. szeptember hó 13-án.

1—1 **Az igazgatótag.**

(Utánnnyomás nem díj ztat k.)

MEIDINGER KÁLYHAGYÁR

EHRLICH J. és H. Budapest, IX., Lónyai-utca 15.

„MEIDINGER“ töltő-, szabályozó- és szellőző-kályhák

„MEIDINGER“ kizárólagos fafűtésre alkalmas kályhák

„MEIDINGER“ betétek cseréburkolatban, minden kivitelben

„VULKÁN“ fa- és szénfűtésre berendezett kályhák.

„IDEÁL“ szabályozó-, töltő- és főző-kályhák.

Központi fűtések és szel-

lőzők minden kivitelben.

Villamvilágítás * Diszterem * Lift.

PANNONIA SZÁLLODA

BUDAPEST,

VIII. ker., Kerepesi-ut 7. szám.

A m. kir. államvasutak központi pályaudvara közelében, a nemzeti- és népszínház között. Ötillamos közlekedés. Telefon-hálózat, az új kor igényei szerint újonnan berendezve.

A versenyidők alatt minden iránybólvaló sportkedvelőknek gyűlhelye.

WINTER ÉS GERŐ

FÉRFI-SZABÓK,
FEHÉRNEMŰ-KÉSZITŐK

angol és francia uri
divatcikkek raktára

BUDAPEST,
Váci-u. 2.

BACHRUCH A. cs. és kir. kamarai és udvari
ékszeész mellett.

Angol cikkek

mindenféle sporthoz
különleges uri fehér-
neműek és divatárak

HOLLÓS J.

uri divattárában

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10. szám.

Cégek, mely 1867-ben alakult, nincsen fióküzlete.

Fournisseur de la Cour Imperiale et Royale.
Maison de Nouveautés et de Lingerie.
Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Cs és kir. udvari szállító.

BRACHFELD F.

férfi-divat és fehérneműek.

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 7. sz.,

A Jockey-Club-hoz.

A budapesti takarékpénztár és orsz. zálogkölcsön részvény-társaság

Befizetett részvénytőke 10 millió korona.

Elfogad betéteket takarékbetét
könyvecskék és pénztári
jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán.)

3¹/₂ 0₀ kamatozással

Leszámítol váltókat, előleget nyújt értékpapírokra.

Kézi zálogügyletei:

IV., Károly-körut 18. — IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utca
sark.) VII., Király-utca 57. — VII., József-körut 2. — VIII.,
Üllői-ut 6.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5. szám alatt.

(Saját házában.)

Váltó-üzlete

megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét
és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s
foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe vágó
munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt $1\frac{1}{2}9 - 1\frac{1}{2}1$ -ig, délután $3 - 1\frac{1}{2}5$ -ig.

Magyar királyi Osztálysorjegyek

Főelárusító helye:

IV., Ferenciek-tere 3. szám.

MAGYAR SZÉKESFŐVÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, VÁROSPOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

KIADÓHIVATAL : VIII., Kerepesi-ut 9a. szám. Postafiókbérlet.	TIZEDIK ÉVFOLYAM FELELŐSSZERKESZTŐ DR. BARTHA SÁNDOR	SZERKESZTŐSÉG : IV., Kossuth Lajos-utca 14-16. Telefon.
--	---	---

Előfizetőinknek a városi hatóságoknál levő ügyeiben díjtalanul jár el a szerkesztőség.

A községi választás.

A Ferencváros érdekes követe dr. Ballagi Aladár által meginterpelláltván, Andrassy Gyula gróf fontos kijelentéseket tett a fővárosi törvény revízióját illetőleg. A belügyminiszter egyéniségéhez méltó őszinteséggel és határozottsággal állást foglalt a régóta vajudó és vitás kérdésekben. Kijelentette, hogy nem barátja a virilizmusnak és ama törvényjavaslatban, mely az 1872-ik évi 36. t. c. megváltoztatását célozza, annak eltörlése iránt intézkedett. Tudatta továbbá, hogy megszüntetendőnek véli a községi és a képviselőválasztási jogosultság közt fennálló megkülönböztetést.

A belügyminiszter e kijelentései időszereiek voltak, s most már csak azt kell kívánnunk, hogy a törvényjavaslat mielőbb letárgyaltván, sanctiót nyerjen. Az a remény, hogy az új törvény még ez év folyamán életbe lép, kizártnak tekintendő nemcsak az idő rövidségénél fogva, hanem a miatt is, mert Andrassy gróf, mint a főváros autonómiáját loyálisan respektáló államférfi, a kész törvényjavaslatot előbb a főváros bizottsági tagjaiból és egyéb szakemberekből álló anként elé óhajtja terjeszteni.

Az idén tehát még a régi rendszer szerint ejtődnek meg a községi választások még pedig, ha a virilisták névjegyzéke felebbezés folytán nem kerül a közigazgatási bíróság elé, november közepén.

Konstatáljuk, hogy a polgárság akarata ezuttal sem nyilvánulhat meg szabadon; illúsiussá tette azt a 45-ös bizottság határozata, melyben kimondotta, hogy a virilista jelölésnél nem tartja magára nézve kötelezőnek a kerületi többségek óhaját. Ez a határozat magyarárn mondva nem jelent mást, mint a régi klikkuralom fentartásának cinikus proklamálását.

A 45-ös bizottság magatartása nem meglepő, de meglepő és egyuttal elszomorító, hogy a demokraták, kik éveken át a legvehemensebb ostromot intézték a klikkrendszer ellen, egyetlen szó és ellenvetés nélkül hozzájárultak e határozathoz. Beigazolódni látszik, a mit a fővárosi demokratizmus ellenfelei kezdettől fogva hangoztattak, hogy a mi demokratáinknál az elv csak köpenyeg, melyet bármikor szögge lehet akasztani, s hogy valójában nincs más céljuk, mint osztozni a hatalomban, ha lehet, a hozzája való csatlakozás árán.

Megvalljuk, pár év előtt a demokratapárttól reméltük a főváros törvényhatósági bizottságának újjászületését és a községi élet levegőjének megtisztulását, mely egyesítve magában mindazokat, kik a panama és protekció végleges megszüntetését óhajtják, regenerálni fogja nemcsak a főváros adminisztrációját, hanem új irányt szab a jövő fejlődésnek. Mindezen reményeink szertefoszlottak. Ma már látjuk, hogy talmi arany a fővárosi demokrataság, mely nem állja ki a választóvizet, és csak arra való, hogy tévedésbe ejtsen naiv lelkeket.

Ily viszonyok között kétszeresen sürgőssé vált megteremtése, oly törvénynek, mely tágabb teret nyit a polgárság akarata érvényesülésének. Lehetetlenné kell tenni, hogy egyes emberek domináljanak egész városrészekben és a körük sereglő stréberekkel, mint legyőzhetetlen klikk, ránehezkedjenek a törvényhatósági bizottságra és saját önös céljaira kihasználhassák a fővárost. Mi mindig hívei voltunk és maradjunk az autonómiának, de megkivánjuk, hogy az önkormányzat leple alatt semmiféle klikkszövetség ne garázdálkodhassék.

Ha a főváros közszellemét alólról megváltoztatni nem lehet, örülni fogunk, ha felülről jön a kezdeményezés.

A mérnöki hivatal és egy külön milliomos.

A kerepesi-ut Budapest egyik fő ütőere a leg-élénkebb forgalmi vonala, amelyen minden átutazó külföldi megfordul. E jelentősége ellenére még mindig tanuságot tesz arról, hogy Budapest nem igazi világ-város és fejlődése egyenlőtlen. A Kerepesi-uton a három és négyemeletes paloták során még mindig találunk oly földszintes házakat és viskókat, minőket a külvárosok mellékutcaiban sem volna szabad megtűrni. Ott van például közvetlenül az ut végén, a Baross-tér sarkán, a Gerenday-féle siremlék-raktár céljaira szolgáló pajta; lejjebb az Alsó-Erdősor sarkán a földszintes ócska ház és az ut közepén a legszebb helyen, a Népszínház előtti tére tekintve, a Kasselik-féle piszkos elhanyagolt ház-négyszög.

Ez az utóbbi valóságos szégyenfoltja nemcsak a Kerepesi-utnak, hanem az egész fővárosnak. Öregebb emberek emlékezni fognak, hogy a Kasselik-féle ingatlan régebben kinyult a Kerepesi-ut pontjára és tele volt pálinkás butikokkal meg olyan üzletekkel, melyek tulajdonosai éhes pók módjára rohanták meg az előtük elmenőket. Amikor a város elhatározta, hogy teret létesít a Népszínház előtt, ennek az óriási ház négyszögnek körülbelül egyharmad részét kisajátították. Mindenki azt hitte, hogy a kisajátítás után a földszintes piszok-magazinum el fog tűnni és Kasselik Jenőben lesz annyi jó izlés és praktikus érzék, hogy a megmaradt testben impozáns bérpalotát épített. Kasselik Jenőnek ennek a huszszoros milliomos, beszámíthatatlan külön, embergyűlölő remetének, a főváros fejlődése, sőt a saját anyagi érdeke is teljesen közönyös. Kasselik a kisajátítás után új téglafalat emeltetett a ház frontja elé és az egész épületet meghagyta régi ocsmányságában, eléktelenítve vele a környéket.

A város részéről hiba volt tehát, hogy az egész ingatlant már husz év előtt ki nem sajátította. Mentőségül az illetékes hivataloknak csak az szolgálhat, hogy bizakodtak: hátha megjön Kasselik józan esze és ezen az értékes helyen megfelelő házat fog építtetni. Ámde most mi történt legujabban?

Néhány hét óta építkeznek a Kasselik-telken. A hatalmas udvaron, melyet négy oldalról övez a rozoga alacsony ház, valami vasszerkezetű csarnokféle készül. Kétségtelen tehát, hogy Kasseliknek eszeágában sincs bérpalotát emeltetni oda, hanem továbbra is a régi állapotban hagyja ingatlanát.

Megbotránkozással kell kérdeznünk: hogyan adhatott a mérnöki hivatal engedélyt a vascsarnok építéséhez? Megállapítandó, kiknek a kezén ment keresztül az ügy és mely indokokból járultak ahoz, hogy Kasseliknek joga legyen még jobban elcsufítani a Kerepesi utat s hogy az előbb vagy utóbb végrehaj-

tandó kisajátítás még nagyobb pénzébe kerüljön a fővárosnak?

Reméljük, a törvényhatósági bizottság tagjai közt akad, a ki az ügyet szóba fogja hozni és felvilágosítást követel. Mert elvégre is tudnunk kell, mi a döntőbb: egy félbolond milliomos szeszélye, vagy a közérdek.

Az új nyugdíjszabályzat.

A főváros tisztviselői már rég elégedetlenek a nyugdíjszabályzattal. Sokalják a szolgálati időt, ellenben keveslik az illetményeket. A főváros pénzügyeinek intézői viszont terhesnek tartják, hogy a tisztviselők nyugdíja, megfelelő ellenszolgáltatás nélkül, a községi alapot terheli. Oly megoldásról, illetőleg reformról kell tehát gondoskodni, mely az érdekeket különösen ki-
elégíti.

A Rényi Dezső tanácsos által kidolgozott javaslat körülbelül megfelel ennek a célnak, amennyiben figyelembe vette a tisztviselők jogos kívánalmait, egyúttal pedig a főváros finaciális helyzetét is. Rényi úgy tervezi a reformot, hogy a községi alap, mely jelenleg mindössze 133.000 korona visszatérítést kap az általa évenként fizetett és közel 900.000 koronára rugó nyugdíjköltségekre, a jövőben több mint 400.000 járulékhöz jusson.

Ebben a reformban a „do ut des“ elve érvényesül. A javaslat szerint a nyugdíj-alap beleolvasztandó a községi alapba. Ez idő szerint a nyugdíjalap kapja az összes járulékokat és csak tőkeamatjának felét adja át a községi alapnak. A javaslat azt kívánja, hogy a községi alapé legyen ne csak az egész kamattjövedelem, hanem a nyugdíjjárulék is.

Igazat kell adnunk Rényinek, hogy azt hisszük, hogy az utolsó pont kivételével a javaslat helyesléssel fog találkozni a tisztviselőknél. A törzsjárulékok, valamint az előléptetési járulékok ily arányban való fölemelése nem indokolt s kétségtelenül senkinek sem lesz inyére, hogy a különbözetet pótlólag befizesse. Ezt a pontot el kell ejteni. Az előterjesztett javaslat hangoztatja, hogy a nyugdíjalap főtartásának semmi értelme sincs egyrészt azért, mert a fővárosnál nincs nyugdíjintézet, másrészt pedig azért, mert a nyugdíjalap csak kétszáznegyven esztendő múlva jutna abba a helyzetbe, hogy a nyugdíjköltségeket a községi alap segítségével nélkül fedezni bírja.

Ehhez a finaciális megoldáshoz fűződnek azután a szabályzat konkrét javaslatai. A teljes nyugdíjképességre az eddigi negyven év helyett, *harmincöt* évet allapít meg a szabály, a tisztí orvósokra és tűzoltókra nézve pedig harminc évet. A nyugdíjazásnál a *lakáspénz fele része* is beszámítandó. Hatvanöt éves korában mindenki nyugdíjazható orvosi vizsgálat nél-

kül is. Az özvegyek a férj beszámítható járandóságainak ötven százalékát kapják szemben a mai rendszerrel, mely tíz éves szolgálati időszakok szerint állapítja meg az özvegyi ellátást. Az árvák a beszámítható járandóságok nyolc százalékát kapják, addig, míg anyjuk életben van, teljes árvaság esetében tizenöt százalékát. Új intézmény a temetési járulék, a mely a beszámítható járandóságok huszonöt százalékában van megállapítva.

Az állandó járulékokat a javaslat érintetlenül hagyja, mert azok emelésére most szükség nincs, de utal arra, hogy idővel az állandó járulékok mérsékelt emelése révén a főváros dus jövedelmi forrásra tehet szert, ha a nyugdíjkiadások emelkedése folytán ez szükségessé válik. A törzsjárulékokat azonban a javaslat és pedig a szolgálatbalépésnél fizetendő 1 százalékról 20 százalékra, az előléptetésit pedig 30 százalékról 40 százalékra emeli. Az alkalmazásban levő személyzetnek ezt a többletet be kell fizetnie s így e címen a főváros 500.000 korona bevételre tesz szert, mely bőven fogja fedezni az átmeneti kiadásokat.

Strájk-mizeriák.

Hirtelenében nem is tudjuk, hányadik hete tart az építőmunkások sztrájkja, de hogy még mindig folyik a passzív küzdelem, azt látjuk az utcákon. Itt is, ott is, a város minden részében szemünkbe ötlenek a befejezetlen épületek és szinte sir a lelkünk, hogy ebben a pompás őszi időben dologtalanul pihen annyi ezer munkás kéz. Az elhagyatott állványok láttára nem az jut eszünkbe, hogy mennyi tőke szenved kamatvesztést és hány iparos meg vállalkozó kerül zavarokba, hanem ijesztő kérdőjelként mered elibénk a kérdés: mi lesz azzal a sok ezer munkással a téli hónapok alatt, kik hetek óta semmit sem kerestek?

A tél, mely nálunk rendes körülmények közt is sulyosan nehezedik az építőmunkásokra, az idén katasztrofális jellegűnek ígérkezik. Mert e percben legalább, semmi remény sincs, hogy megegyezés jöjjön létre a munkaadók és munkások között, ennél fogva kétségtelen, hogy a munkásoknak nem lesz alkalmuk és módjuk az elmulasztottakat pótolni s keresetükből félretenni.

A sztrájkban állókat a szocialista párt ez idő szerint rendes segélyben részesíti. De bármekkora is legyen a pártkassza és bármily áldozatkészséget tanúsítsanak a többi munkások: előrelátható, hogy ez a sztrájk-kassza egy vagy két hó múlva teljesen kiürül. Mi fog történni akkor? Ki ad enni az éhezőknek? Ki gondoskodik a lakberről és fűtőanyagról?

Ha az építőmunkások eddig keveslették a heti 28—40 korona bért, hogyan tudnak megélni a mostani 14—18 korona segélypénzből s hogyan fognak egzisztálni, ha a segély majd redukálódik ennél is kevesebbre? Mert hogy redukálódni fog, a halálnál is bizonyosabb. Csak egy kis számadás kell, hogy ezzel eleve tisztában legyünk.

A sztrájkban minimum 10.000 munkás vesz részt. Figyelmén kívül hagyva a több gyermekes családapákat, átlag minden munkásnak szüksége van heti 14 koronára, hogy ágyban aludhassék és az éhezésnek kitéve ne legyen. A sztrájk pénztár tehát kénytelen hetenként 180.000 koronát folyósítani, egy hónap alatt 720.000 koronát, nyolc hét *egymillióöttszáznegyvenezer* koronát. Lehetséges-e ily horribilis summát előteremteni? Tegyük fel, hogy mostanáig rendelkezésre állott ez az összeg; de összegyűjthető lesz-e majd decemberben, januárban és februárban, amikor minden dolgozó munkásnak több a kiadása és fizikailag képtelen elvtársai támogatására?

Azt hisszük, hogy a sztrájk-rendező szocialista vezérek ezuttal elspekulálták magukat. Nem gondoltak arra, hogy az építőiparosok tabula rasat fognak csinálni és inkább maguk is tönkremennek, de a lehetetlen követeléseknek nem adják be a derekukat. A vezér uraknak most már kellemetlen a szituáció és szeretnének az erkölcsi kulimászból, melyben nyakig ülnek, olyképp kimászni, hogy a kecske is jól lakjék, a káposzta is megmaradjon. Az építőiparosok azonban, úgy látszik, nem hajlandók ehhez segédkezet nyújtani. Álláspontjuk, bármily ridegnek is látszódjék, helyes és indokolt. Meg akarják mutatni a munkásoknak, hogy a szocialista pártvezetőség nem mindenható hatalom; izgatni, elégtelenséget szítani és frázisokat dobálni tud, de amikor arra kerül a sor, hogy gondoskodjék az általa elbontítottokról, hamarosan tehetetlenné válik. A Bokányiak és Weltnerék most már féltik a presztizsüket és rettegve gondolnak arra, mit kell majd hallaniok a munkásoktól, ha üres lesz a sztrájk-pénztár!

A sztrájkolókat egy része már most zugalódik és bánja, hogy engedett a terrorizmusnak. Az igazi jó munkásnak a dologtalanág kényelmetlenebb a betegségénél. Heteken át zsebre dugott kézzel sétálni vagy korcsában lopni a napot, csak léhűtők passziója, becsületes érzésű ember ily állapotban úgy érzi magát, mint a kivert kutya. A legjogosabb sztrájk is kárhuzatos, ha sokáig tart, mert

demoralizálja az embereket s kiöli belőlük a munkakedvet.

Amint a helyzetet látjuk, gyors kibontakozás nem remélhető. Amit a munkásvezérek főztek, azt a keserű italt a munkásoknak most fenéig kell kiüríteniök. El fognak következni a szenvedések és nyomoruság hetei, sőt hónapjai. Bevándorol a zálogházakba minden ingóság az építőmunkások lakásaiból és szomorú karácsonyra fog virradni sok ezer család.

A nyomor rossz tanácsadó. A főváros törvényhatóságának elengedhetetlen kötelessége számot vetni azzal, amit fentebb elmondottunk és nemcsak humánus érzésből, de a közrend biztosítása végett is *preventiv intézkedéseket* tenni.

Küldessék ki egy bizottság, amelynek feladata legyen tájékozást szerezni:

1. Van-e remény a sztrájk megszűnésére?
2. Meddig bírja a sztrájk-pénztár a segelezést?

E két kérdés megállapításától függ a teendő. Mert nem szabad akként megérnünk a telet, hogy előkészület nélkül kerüljünk szembe tizezer éhező és elkeseredett emberrel.

A felsült tisztviselők.

Általánosan tudott dolog, hogy 2000 korona évi fizetéssel hivatalnoknak családdal megélni nem lehet, hacsak ezt a jövedelmét adósságcsinálással nem szaporítja, a mi természetes, munkakedvetlenséggel és kötelességsorbulással jár. Nagy igazságtalanságot és méltánytalanságot követ el a főváros tisztviselőin, midőn a megigért és kilátásba helyezett drágasági pótlékot megvonja tőlük. Hogy a főváros pénzügyi polttikája állandó deroute-ban van, abban a tisztviselői kar a legkevésbé hibás, s e miatt ettől a szorgalmas tisztviselői kartól a megélhetés lehetőségét megvonni nem szabad és nem lehet. Helytelenül cselekszik a tisztviselői kar, ha a drágasági pótlékra vonatkozó jogos igényeit nem forszirozza s a tisztviselői kar ne hagyja magát lusta kifogásokkal jogos igényeitől elütetni. Más alapra tartozik a drágasági pótlék, más alapra a fizetésrendezés. Ha a főváros számtalan indokolatlan célra tud nagy pénzeket adományozni, úgy elsősorban eminens kötelessége tisztviselői karának, állásuknak megfelelő megélhetéséről is gondoskodni.

Ha a tanács 1906-ra visszamenőleg nem is adja meg a drágasági pótlékot, de addig, míg a fizetésrendezés véglegesen elintéződik, adja meg a tisztviselőknek az 1907-ik évtől kezdődőleg.

Alagi lóversenyek.

Mielőtt hosszú pihenőre térnének a lovak, még egyszer megnyílnak az alagi pálya kapui. Mint minden évben, úgy az idén is az „Urlovasok Szövetkezete“ által rendezett novemberi meeting zárja be a versenyévet, mely méltán számíthat nagy érdeklődésre.

A három napos meeting szombaton kezdődik. A leadott nevezésekből következtetve, nagy mezőnyökre van kilátás, s a mi még inkább emeli a meeting sikerét: kitünő anyaggal van képviselve majdnem minden istálló. Mindezeket összegezve, kitünő sportra számíthat a turflátogató közönség s azt hisszük, hogy az amugy is rosszul sikerült versenyévért a novemberi meetinggel, mintegy kárpótlást nyerne az alagi pálya turflátogatói.

Fővárosi hírek.

A fővárostól elvont jövedelmi forrás. A mértékhitelítésrendezetlen volta miatt a gyárosok magánhitelítőknél hitelítették cikkeiket s e miatt a főváros mértékhitelítés intézményére ráfizetett. A fővárosi tanács már több, mint egy évtized óta évről-évre küldözte feliratait a kereskedelmi minisztériumhoz, hogy rendezze végre országosan a mértékhitelítést, de hiába. Most a kormány anélkül, hogy a fővárost meghaligatta volna, elkészítette a mértékhitelítésre vonatkozó törvényjavaslatát és azt a törvényhozásnak be is nyújtotta. Miután a törvényjavaslat a főváros anyagi érdekeit teliesen figyelmen kívül hagyja, a tanács sürgős feliratot intézett Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez, arra kérve a minisztert, hogy a törvény tárgyalása alkalmával támogassa a fővárost, amennyiben mondassék ki a törvényben, hogy a főváros területére a fővárosi mértékhitelítő-hivatal jelöltessék ki hitelítő-hivatalnak.

A lakásdrágaság és a munkások. A budapesti munkás-szervezetek beadványt intéztek a székesfőváros hatóságához a lakásdrágaság ügyében. A kérvényezők azt kívánják, hogy a törvényhatóság avatkozzék bele a lakás-uzsorába és dolgozzon ki szabályrendeletet a lakások árának térfogat és fekvés szerint való megállapításáról, hogy vegyék foganatba a kültelkek rendezését (csatornázás, világítás, utak építése stb.) hogy ott egészséges és olcsó lakóházak legyenek építhetők. Kívánják, hogy a község, vagy a részéről támogatott építkező szövetkezetek olyan lakóházakat építsenek, amelyekben a lakásbér csak is a költségeket és törlesztést fedezze. Kívánják végül, hogy szervezzenek községi lakásközvetítést és felügyeletet. De ezeken kívül azt is követelik a beadványukban, hogy a községi kormányzatban is haladéktalanul valósítsák meg a titkos szavazással összekötött egyenlő, általános és közvetlen választói jogot és a közzükségeletet szolgáló üzemek (világítás, köztisztaság stb.) házilagos kezelését, valamint az élelmiszerekre kivetett fogyasztási adók eltörlését s városi pékműhelyek és mészárszékek haladéktalanul való felállítását. A tanács foglalkozott a kívánságokkal és a lakásviszonyok javításával kapcsolatos kérdésekre nézve sürgős javaslattételre fel is hívta az illetékes ügyosztályokat.

Házasság. *Pelczmann Irénke*, Pelczmann Ferencz a „Pannonia szálloda“ kávéház és éttermeinek bérlője, fővárosi bizottsági tagnak nagyműveltségű és kedves leánya nov. 5-én tartja esküvőjét *Lindl János* bpesti butorgyárossal. Fellegtelen boldogságot kívánunk a frigyre.

Az óvónők sorsa. A főváros alkalmazottai között legrosszabb sorsuk van az óvónőknek. 1895-ben, a mikor a fizetéseket rendezték, mindössze három fővárosi óvónő volt. Azoknak a fizetését nem rendezték, nem is gondoltak rá. Azóta pedig nem rendezték a fizetéseket. A diplomás óvónő 1000 korona fizetést kap, 400 koronával többet, mint a szolga, aki azonban a teljes ruházatot is kapja. Az óvónőknek tehát a szolgáltnál is kisebb a javadalmazásuk. A legnagyobb igazságtalanság azonban, hogy előmenetelük sincsen. A ki tizenöt esztendeje szolgálja a várost, annak is csak 1000 korona a fizetése. Hogy mennyire mellőzték ezeket a szerencsétleneket, a kiket pedig talán a legnagyobb felelősséggel járó munka terhel, legjobban bizonyítja, hogy a főváros egész hivatalnoki karának 10 százalékos korpótlékja van, egyedül az óvónőknek van 5 százalékos korpótlékjuk. Egy óvónőnek tehát negyven évi szolgálat után sem több a fizetése 1150 koronánál. „Csakugyan méltatlan a fővároshoz, hogy egyes alkalmazottairól ennyire megfélemezik s munkájukat kiuzsorázza. Az óvónők, ma már 91 van, most szervezkednek, hogy a fővárostól fizetésük rendezését kérik. Az ő kérelmük igazán méltányos és jogos s annak teljesítése elül nem térhet ki a főváros.

Első Leánykiházasító Egylet mint szövetkezet (Gyermek- és életbiztosító-intézet) Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. Alapított 1863. Folyó év augusztus havában 1,908,200 értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1,727,400 értékű biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében 96,255 K. 69 f. fizetett ki. 1906. január 1-étől augusztus 31-ig bezárólag 12,045,800 K. értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 10,491,600 K. értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 683,146 K. 44 f. és az intézet fenállása óta 10,849,050 K. 74 f. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

A Svábhegyen levő Béla király-forrás és kör-

nyéke rendezése. A tanács elfogadta a mérnöki hivatalnak és középítési bizottságnak a svábhegyi Béla király-forrásnak és környékének a rendezésére vonatkozó tervezetét, amelynek a keresztülvitele 30,000 koronába kerül. Ez idő szerint ugyan ez az összeg nem áll rendelkezésre, azonban arra való tekintettel, hogy a vízben szegény svábhegyi vidék emez egyik legjobb forrásának a nagyközönség részére való hozzáférhetővé tételét a tanács a középítési ügyosztályt, hogy az 1907. évi végleges közmunka program összeállításánál erre a munkálatra is figyelemmel legyen.

Új építkezések. A magánépítési bizottság legújabbán a következő építő-engedélyeket adta ki: özv. Schernhoffer Károlynénak IV. ker. Szervita-tér 560. hrsz. négyemeletes házra. Déry Károlynak és nejeének VI. ker. Bulyovszky-u. 3021. hrsz. második emelet ráépítésére, Dlauhi Guidónak X. ker. Óhegyi-ut 7885. hrsz. kerti házikóra, Buzik Andrásnak I. ker. Pályautca 1685. hrsz. toldalék-épületre, Wendenits Imrének X. ker. Külső Jászberényi-ut 8395. hrsz. toldalék épületre.

Röck István
gépkazángyár,
 vas- és réz-öntőde
 Budapest, I., Promontori-ut.
 TELEFON : 73 — 84.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XIX. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1906. november hó 22. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Huzási teremben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utca felől). — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamenyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1906. évi október hó 28-án.

Magy. Kir. Szab.

Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lukács László.

Hazay.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

Érvényes 1906. évi október hó 1-től.

A vonatok indulása Budapestről.

A vonatok érkezése Budapestre.

A keleti pályaudvarról				A nyugati pályaudvarról			
vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	vonat-szám	óra	perc	vonat-néme
28	6	20	szv.	102	1	00	k. ost. expyv
10	6	45		146	5	45	szv.
906	7	00	gyv.	122	6	00	
302	7	10		150	6	15	
903	7	15	szv.	712	6	35	
604	7	25	gyv.	6502	6	40	
1902	7	35		4102	6	45	
402	7	40		148	6	55	
318	7	45	szv.	1404	7	20	gyv.
1002	8	00	gyv.	104	8	00	
608	8	00	szv.	152	8	05	szv.
1508	8	10		712	8	30	
1006	8	15		116	9	20	
408	8	35		154	9	35	
2	8	50	gyv.	708	9	40	
24	8	55	szv.	6508	11	15	motv.
506	9	00		156	11	25	szv.
306	9	35					
944	11	15	tszsz.				
Délután				Délután			
8	12	20	szv.	123	2	15	
610	12	20		160	2	20	
310	12	35		704	2	25	gyv.
320	1	30		120	2	30	szv.
1304	1	50	gyv.	4104	2	40	
912	1	55	szv.	720	2	45	
602 ¹⁾	2	00	gyv.	6504	2	50	
4	2	10		106	3	00	gyv.
404	2	15		162	4	15	szv.
20	2	25	szv.	130	4	25	
312	2	25		716	4	30	
504	2	35	gyv.	108	5	15	gyv.
510	2	40	szv.	164	6	10	szv.
1902	3	00		124	6	20	
904	3	20	gyv.	722	6	30	
1022	3	25	vv.	4106	6	40	
304	3	30	gyv.	3506	6	45	motv.
16	4	30	szv.	146	6	55	gyv.
322	5	20		710	7	00	szv.
308	5	35		166 ²⁾	7	15	
508	5	45		132 ³⁾	7	50	
314	6	25		168	8	30	
914	6	25		118	10	00	
1004	6	50	gyv.	706	10	10	gyv.
22	7	15		1408	10	30	szv.
324	8	15		714	10	35	
1510	8	45		902 ⁴⁾	11	20	keleti expyv
502	9	15	gyv.	702 ⁵⁾	11	30	keleti expyv
1912	9	20	szv.				
406	9	40					
1306	9	40					
608	10	10					
910	10	10					
12	10	30					
1008	10	45					
323	11	10	vv.				

1) Bezárlás november 15-ig, azontúl csak Brassóig közlekedik.
2) Csak hétköznapokon közlekedik.

A keleti pályaudvarra				A nyugati pályaudvarra			
vonat-szám	óra	perc	vonat-néme	vonat-szám	óra	perc	vonat-néme
645	5	00	tszsz.	701 ¹⁾	12	50	k. ost. expyv
327	5	20	vv.	143	5	35	szv.
1707	5	45	szv.	721	5	45	
909	5	45		6505	6	00	motv.
607	6	10		6701	6	15	szv.
19	6	15		145	6	25	
405	6	35		1407	6	35	
11	6	40		217	7	05	tszsz.
317	7	10		709	7	15	szv.
913	7	10		147	7	35	
507	7	20		117	7	45	
1307	7	25		6501	7	50	
309	7	35		149	8	00	
1911	7	40		131	8	10	
501	7	50	gyv.	713	8	25	
1509	8	15	szv.	4101	8	35	
509	8	30		151	9	10	
311	8	45		1403	9	25	gyv.
1003	8	50	gyv.	153	10	20	szv.
13	9	10	szv.	119	10	50	
307	9	45		715	10	55	
911	9	50					
27	10	15					
Délután				Délután			
319	12	10	szv.	155	12	05	szv.
609	12	25		155	12	55	
301	12	40	gyv.	703	1	15	gyv.
7	12	45	szv.	133	1	20	szv.
903	1	00	gyv.	103	1	40	gyv.
601 ¹⁾	1	10		157	2	10	szv.
1901	1	30		159	3	05	
401	1	30		6507	3	15	motv.
1	1	45		127	3	55	szv.
503	1	50		6703	4	15	
1301	2	10		4103	4	30	
313	3	10	szv.	903	4	30	gyv.
321	5	40		601 ¹⁾	4	30	szv.
15	6	35		1901	4	30	szv.
505	6	40		401	4	30	
907	6	55		1	4	45	
305	7	00		503	1	50	
3	7	10	gyv.	1301	2	10	
605	7	20	szv.	313	3	10	szv.
1007	7	55		321	5	40	
407	8	10		15	6	35	
1507	8	50		505	6	40	
1001	9	05	gyv.	907	6	55	
303	9	10		305	7	00	
9	9	30	szv.	3	7	10	gyv.
603	9	35	gyv.	605	7	20	szv.
1303	9	50		1007	7	55	
905	10	10		407	8	10	
403	10	10		1507	8	50	
323	10	35	szv.	1001	9	05	gyv.

1) Bezárlás november 15-ig, azontúl csak Brassótól közlekedik.
2) Csak hétköznapokon közlekedik.

A vonatok indulása és érkezése Budapest—Józsefváros.

A vonatok indulása és érkezése Buda—Császárfürdő kitérő.

Indulás		Érkezés	
330 ²⁾	7 00 szv.	Pécel	
329 ²⁾	6 00 szv.	Pécel	

Indulás		Érkezés	
4002	6 14 szv.	Esztergom	
4008	12 20	Dorog	
4014 ¹⁾	1 55	Piliscsaba	
4004	2 29	Esztergom	
4006	6 30	Esztergom	
4007	7 17 szv.	Dorog	
4001	8 45	Esztergom	
4003	4 39	Esztergom	
4009 ²⁾	8 19	Piliscsaba	
4005	9 22	Esztergom	

Villamvilágítás * Diszterem * Lift.

PANNONIA SZÁLLODA

BUDAPEST,

VIII. ker., Kerepesi-ut 7. szám.

A m. kir. államvasutak központi pályaudvara közelében, a nemzeti- és népszínház között. Villamos közlekedés. Telefon-hálózat, az új kor igényei szerint újonnan berendezve.

A versenyidők alatt minden iránybólvaló sportkedvelők gyűlhelye.

WINTER ÉS GERŐ

FÉRFI-SZABÓK,
FEHÉRNEMŰ-KÉSZITŐK

angol és francia uri
divatcikkek raktára

BUDAPEST,
Váci-u. 2.

BACHRUCH A. cs. és kir. kamarai és udvari
ékszeész mellett.

Angol cikkek

mindenféle sporthoz
különleges uri fehé-
neműek és divatárak

HOLLÓS J.

uri divattárában
BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10. szám.

Cégnek, mely 1867-ben alakult, nincsen fióküzlete.

Fournisseur de la Cour Imperiale et Royale.
Maison de Nouveautés et de Lingerie.
Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Cs. és kir. udvari szállító.

BRACHFELD F.

férfi-divat és fehéreneműek.

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 7. sz.,

A Jockey-Club-hoz.

A budapesti takarékpénztár és orsz. zálogkölcson részvény-társaság

Befizetett részvénytőke 10 millió korona.

Elfogad betéteket takarékbetét
könyvecskék és pénztári
jegyek ellenében, valamint folyó számlában (chek-számlán.)

$3\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ kamatozással

Leszámítol váltókat, előleget nyújt értékpapírokra.

Kézi zálogügyletei:

IV., Károly-körut 18. — IV. Ferenciek-tere 4. (Irányi-utca
sarak.) VII., Király-utca 57. — VII., József-körut 2. — VIII.,
Úllői-ut 6.

Irodái: VI., Andrásy-ut 5. szám alatt.

(Saját házában.)

Váltó-üzlete

megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretébe vágó munkákkal.

Üzleti órák:

délelőtt $9\frac{1}{2}$ — $11\frac{1}{2}$ -ig, délután $3\frac{1}{2}$ — 5 -ig.

Magyar királyi Osztálysorjegyek

Jóelárusító helye:

IV., Ferenciek-tere 3. szám.